

2
kent. 4.3.

DEPARTMENT

J U D E N.

APR 18 1878

1878

1878

U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE

WASHINGTON

G. E. W. Sjöström

[Romanen, veckokrift för den sköna
litteraturen. Liite.]

DEN VANDRANDE

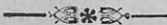
J U D E N.

AF

FUGÈRE SUE.

ÖFVERSÄTTNING.

FÖRSTA DELEN.

WIBORG,

JOHANNA CEDERWALLER & SON, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Handwritten signature or title at the top of the page.

DE N. A. L. R. A. N. D. E.

J. U. D. E. N.

AT

SUBS. 303

ÖTRESÄTTING

FÖRSTA DEL.

WIDORF

JONAS CHURCHILLER & SON, 1846.

Impressor: Joh. Thiele.

DEN VANDRANDE JUDEN.

AF EUGÈNE SUC.

TILL HERR C. P.

Upptag det med välvilja, min käre Camillo, att jag egnar denna bok åt Er; det är en gård af upprigtigaste vänskap, ett vedermåle af min lifligaste erkänsla. Jag skall aldrig glömma, för huru mycket jag har att tacka Edra förträffliga arbeten, om jag i min anspråkslösa verksamhet såsom berättare lyckats att med träffande färger framställa, än tröstrika, än skräckfulla drag och facta, som stå i närmare eller fjernare sammanhang med frågan om *arbetets organisation*, denna strid, som, nu redan i full gång, snart skall i sig uppsluka alla andra, emedan den för massan är en strid på lif och död.

Om jag i åtskilliga episoder af detta arbete sökt att ådagalägga hvilken underbart vägfarande och verksam inflytelse en man med ädla tänkesätt och upplyst förstånd skulle kunna hafva på den arbetande klassen, så är det Er man derfor är tacksamhet skyldig.

Om jag åter, å andra sidan, skildrat de förfärliga följderna af åsidosättandet af all rättvisa, allt medlidande, allt deltagande för dem, hvilka sedan långliga tider under stillatigande lida alla de försakelser, allt det elände, alla de plågor åt hvilka de varit hemfallne, för dem som ej begära annat än *arbetets rätt*, det vill säga en viss lön, lämpad efter deras tunga mödor och måttliga hehof; så är det åter Er man har att visa sin tacksamhet.

Ja, min vän! ty den rörande och vördnadsfulla kärlek, hvarmed Ni omfattas af denna mängd arbetare, hvilka af Er användas, och hvilkas moraliska och materiella tillstånd Ni dag från dag söker att förbättra, utgör ett af dessa sällsynta och ärofulla undantag, emot hvilka den falskt beräknande egennyttan, hvaråt ett ärligt och flitigt arbetsfolk ofta ostraffadt uppoffras, framstår i en så skärande kontrast.

Farväl, min vän! Då jag egnar denna bok åt Er, en så utmärkt konstnär, åt Er, en af de ädlaste och snillrikaste personer jag någonsin känt, så vill jag dermed tillika antyda, att, om min bok också röjer brist på snille, må likväl der skall finna rena syften och en ädel öfvertygelse.

Eder tillgifne
Eugène Suc.

Paris den 25 Juni 1844.

INLEDNING.

DE TVENNE VERLDARNE.

Polarhafvet omgifver, med en gördel af evig is, Sibiens och Nordamerikas ödsliga kuster . . . dessa de tvenne verldarnes sista gränser, som åtskiljas af det smala Berings-sundet.

September månad lider till sitt slut.

Höstdagjemningen har återfört mörkret och stormarne; natten skall snart träda i en af de så korta, så hemska polardagarnes ställe.

Den dystra blågråa himmeln är svagt upplyst af en sol utan värme, hvars matta, knappt öfver horisonten höjda skifva, bleknar för den blandande glansen af snön, som ända in i ett oöfverskådligt fjerran betäcker de omätliga steppene.

I norr begränsas denna öken af en kust, vid hvilken svarta, gigantiska klippor uppskjuta; vid foten af dessas titaniska uppstapling ligger den frusna oceanen liksom förstenad; dess orörliga vågor utgöras af stora kedjor af isberg, hvilkas blåaktiga spetsar försvinna i fjerran, höjda af ett snödigert töcken.

I öster, mellan de båda spetsarne af Cap Ulikin, Sibiens östligaste gränspunkt, blir man varse en mörkgrön rand, mot hvilken ofantliga ismassor långsamt drivas af vinden.

Detta är Berings-sundet.

Slutligen på andra sidan sundet, ser man Cap Wallis' granitmassor resa sig; de utgöra yttersta punkten af Nordamerika.

Dessa öde trakter tillhöra ej mera den beboeliga verden; ty kölden är der så sträng, att stenarne spricka, träden spjelkas och jordytan remnar, i det den uppkastar hela högar af iskorn.

Ingen mensklig varelse synes kunna trotsa hemsgheten af dessa köldens och stormens, hungrens och dödens nejder.

Och likväl ser man, besynnerligt nog, spår i snön som betäcker dessa ödemarker, de yttersta gränserna af de tvenne fasta land, som åtskiljas af Berings-sundet.

På sidan af det Amerikanska landet tillkännager den lilla och lätta prägel i snön en kvinnas fotspår . . .

Hon har begifvit sig till klipporna, hvarifrån man varseblir, på andra sidan sundet, Sibiens snöhöjda stepper.

På Siberiska sidan deremot beteckna de större och djupare spåren, att en man har frangått der.

Han har äfven begifvit sig till sundet.

Man skulle kunna tro att denna kvinna och denne man, kommande från jordklotets motsatta sidor hafva velat skåda hvarandra öfver den smala hafsvik, som åtskiljer de båda verldarne.

En ännu besynnerligare sak är, att mannen och kvinnan hafva vandrat genom ödemarken under ett hiskligt stormväder.

Några svarta, hundraåriga lärkträd, hvilka uppsticka ur snön här och der, hafva blifvit uppryckta, afbrutna och hortförda af stormen.

Denna rasande orkan, som upprycker stora trån med rötterna, som rubbar hela massor af isberg och stöter dem emot hvarandra, så att de göra ett buller, värre än åskan, hafva de båda vandrarne trotsat.

De hafva trotsat den, utan att ett ögonblick afvika från den rätta linie de följde . . . det ser man af spåren efter deras likformiga, raka och stadiga gång.

Hvilka äro då dessa båda varelser, som vandra så lugna, midt under naturens fador och förstörelser?

Vare sig af slump, afsigt eller öde, — men sju utstående spikhufvuden, under mannens jernbeslagna skosula, bilda ett kors:

*

* * *

*

*

*

Öfver allt, hvar har framgår, lemna han detta spår.

Då man på den hårda och glatta snön ser dessa gropar, skulle man kunna tro att en bronsfot hade ingräft dem på en marmorskifva.

Men snart har en natt utan skymning efterträdt dagen.

Dystra natt . . .

I följe af det glänsande återskenet af snön ser man stepperna utbreda sin ändlösa hvita duk under ett hvalf af azur, så djupblå, att den synes nästan svart. Bleka stjernor förlora sig i slöjan af detta mörka och isiga töcken.

Det herrskar en högtidlig tystnad.

Dock — der synes ju, mot Berings sund, ett svagt sken vid horisonten.

Det är i början en skär, blåaktig klarhet, en sådan som plägar föregå månens uppgång . . . derefter ökas denna klarhet, strålar och förvandlar sig till en skön rosenfärg.

På alla andra punkter af himlen ökar sig mörkret; knappast afsticker den hvita, ändlösa öken, hvilken nyss var så i ögonen fallande, från himlafästets mörka hvalf.

Midt under detta mörker förnimmer man ett sällsamt, oredigt, fräsande ljud. Man vore frestad att tro, att en uppskrämd svärm af stora nattföglar flaxade med trötta och tunga vingslag bort öfver steppen för att slutligen nedslå på densamma.

Men man hör ju icke något skrik.

Denna stumma hemskhet tillkännagifver annalkandet af ett bland dessa högtidliga fenomen, som slå med fasa hvarje lefvande varelse, ända ifrån de vildaste till de mest försvarslösa . . . Ett norrsken, detta lika praktfulla, som i polarländerna vanliga, skådespel kommer snart att visa sig.

På horisonten aftecknar sig ett halfklot af en lysande klarhet. Från medelpunkten af denna eld utgå ändlösa pelare af ljus, hvilka, sträckande sig i en omätlig höjd, upplysa himlen, jorden och hafvet. Då synes på snön ett återsken, likt det af en eldsvåda; detta sken purprar isbergens blåaktiga toppar, och färgar de begge kontinenternas svarta klippor mörkröda.

Efter att hafva uppnått denna präktiga strålgans, bleknar norrskenet småningom bort, och dess herrliga glans slocknar i en ljus dimma.

I detta ögonblick syntes, i följd af den hägring, som är så vanlig i dessa nordliga trakter, den amerikanska kusten så nära den siberiska, ehuru de voro åtskilda genom en arm af hafvet, att man tyckte sig kunna bygga en bro från den ena stranden till den andra.

Då visade sig, midt uti den genomskinliga och azurfärgade dimma, som utbredde sig på de båda kusterna, tvenne meniskofigurer.

På den Siberiska udden var en man, som, liggande på knä, utsträckt armarna mot den Amerikanska stranden, med ett omisskänligt uttryck af förtviflan.

På den Amerikanska landtungan deremot besvarade en ung och skön qvinna mannens tröstlösa åtbörd, dermed att hon pekade mot himlen.

Under några ögonblick aftecknades dessa bleka och dimmiga gestalter mot norrskenets sista, bleknande glans.

Men töcknet tjocknade allt mer och mer, allt försvann uti mörker.

Hvarifrån kommo då dessa två varelser, som råkades så der vid polens isberg, vid yttersta punkten af tvenne verldar?

Hvilka voro dessa tvenne människor, ett ögonblick närmade till hvarandra af ett bedrägligt sken, men som nu tycktes vara skiljda för alltid?

FÖRSTA AFDELNINGEN.

VÄRDHUSET HVITA FALKEN.

I.

MOROK.

October månad år 1831 nalkas sitt slut.

Ehuru det ännu är dager, upplyser en kopparlampa med fyra armar de söndriga väggarne af en stor vind, hvars enda glugg är stängd för dagen; en stege, hvars pinnar leda upp till en fallucka, ersätter trappan.

På golfvet ligga här och der, kastade om hvarandra, jernkedjor, halsjern med hvassa taggar, tyglar med sågtänder, nosgrimmor fullsatta med spikar, och långa stältenar försedda med träskaft. I ena hörnet står ett litet flyttbart fyrfat, liknande dem, hvaraf tenngjutare betjena sig, för att få tennet smält; kolen ligga uppstaplade på torra spånor, så att en gnista är nog, för att i ett nu tända en glödande brasa.

Icke långt ifrån den rysliga instrumenthögen, som liknar en bödels verktyg, äro några vapen från en aflägsen tidrymd. En pansarskjorta,

med ringar, på en gång så böjliga, så fina och så sammandragna, att den liknar en smidig väfnad af stål, är utbredd öfver en koffert, jemte ben- och armskenor af jern, i godt stånd och försedda med läderremmar; en hop vapen, tvenne långa pikar med trekantiga spetsar och skaft af askträd, på en gång starka och lätta, men på hvilka man märker blodfläckar, nyligen ditkomna, göra rustningen fullständig, något föryngrad af tvenne tyrolska karbiner, laddade och försedda med fängkrut.

Jemte denna samling af mordvapen och barbariska verktyg finnas, besynnerligt nog, en annan samling af helt olika föremål. Det är en hop små skrin med glaslock, ännehållande radband, rosenkransar, medaljer, åtskilliga *Agnus Dei*, vigvattenskärl och målade helgonbilder, innefattade i ramar. Slutligen ett stort antal böcker, tryckta i Freiburg, sådana små böcker, uti hvilka man berättar nutidens underverk och deruti man citerar ett egenhändigt bref af J. C., skrifvet till en rättrogen, der man till slut förutspår att åren 1851 och 1852 skola bringa förfärliga olyckor öfver det gudlösa och upproriska Frankrike.

En af dessa målningar på väf, hvarmed taskspelare och lindansare pläga pryda framsidan af sina små teaterhus, är hängande på en af takets tvärbjelkar, tvifvelsutan derföre, att taflan ej skall skadas af att ligga för länge sammanrullad.

På nämnda tafla är skrifvet följande:

Ignatius Moroks, med tillnamnet Profeten, sannfärdiga och minnesvärda omvändelse, som timade i Freiburg år 1828.

Denna tafla, hvarpå bilderna äro i mer än naturlig storlek, färgorna skärande och stilen barbarisk, är indelad i trenne afsatser, hvilka i handling åskådliggöra trenne de viktigaste skiften ur den omvändes, den så kallade profetens, lefnad.

På första afdelningen ser man en man med långt skägg, så ljusst, att det nästan kan kallas hvitt; han har ett vildt utseende och är klädd i renskinn, såsom folket i norra Siberien brukar. Han har på hufvudet en mössa af svart räfskinn, prydd med ett korphufvud; alla hans anletsdrag uttrycka förskräckelse. Hopkrumpen på sin släde som, dragen af sex röda hundar, framhalkar på snön, flyr han undan förföljelsen af en skock råfvar, vargar och stora björnar, hvilka alla med uppspärrade gap och försedda med rysliga tänder, synas i stånd att hundrade gånger uppsluka både mannen, hundarne och släden.

Under denna första tafla läser man:

År 1810, Morok är afgudadyrkare, han flyr för de vilda djuren.

På den andra afdelningen ser man Morok, anständigt klädd i cathécumenernes hvita dräkt, knäböjd, med sammanknäppa händer, framför en man med lång svart klädning och en vit krage; i ena hörnet af taflan står en klumpig engel med fränstötande utseende och håller i ena handen en trumpet, i den andra ett flammande svärd; ur dess mun utgår dessa ord, i röda bokstäfver på svart botten:

Afgudadyrkaren Morok flydde för de vilda djuren, men nu skola de vilda djuren fly för Ignatius Morok, omvänd och döpt i Freiburg.

Slutligen ser man, på den tredje afdelningen, den nyomvände, som står och krämar sig, stolt, präktig, triumferande, iklädd en lång blå klädning, med yppigt fladdrande veck; han håller hufvudet något bakåt lutadt och venstra handen i sidan, under det han med den högra tyckes skrämra och hota en hop tigrar, hyenor, björnar och lejon, som med indragna klor och dolda tänder, undergifna och fruktande, krypa för hans fötter.

Under denna tredje afdelning läses, i form af sedolärande slutspråk, dessa ord:

Ignatius Morok är omvänd; de vilda djuren krypa för hans fötter.

Icke långt ifrån den nyss beskrifna taffan ligga flera högar af små böcker, tryckta i Freiburg, innehållande en berättelse om det underverk, hvarmedelst afgudadyrkaren Morok hade, så snart han blef omvänd, erhållit en öfvernaturlig, nästan gudomlig makt, som djuren, äfven de andra vildaste, ovilkörigen måste underkasta sig, hvilket man lätt kunde se af de öfningar som djurtämjaren dagligen anställde, mindre för att visa sitt mod, än för att förherrliga Guds ära . . . . .

Genom falluckan, som går upp till vinden, utdunstar rycktals en vild, amper, stark och genomträngande lukt.

Tid efter annan hör man högljudda rosslingar, några djupa andetag, följda af ett doft buller, liksom när stora kroppar tungt läggas omkull och långsamt utsträckas på golfvet.

En man är ensam på vinden.

Denne man är Morok, vilddjurstämjaren, med tillnamnet *Profeten*.

Han är fyratio år gammal; hans vext är medelmåttig, hans lemmar spensliga, hans hull det magraste man kan tänka sig; en lång kåpa af blodröd färg, fodrad med svart, omsveper honom helt och hållet; hans hy, af naturen hvit, har blifvit brousfärgad genom de beständiga resor han gjort, ända ifrån barndomen; hans hår, af denna ljusa, mattgula färg, egen hos några af den höga nordens folkslag, nedfaller rakt och sträfft på axlarna; hans näsa är smal, hvass och något uppstående; under hans magra kindknötar och rundt omkring hakan och munnen växer ett skägg, så ljusst, att man nästan kan kalla det hvitt.

Men det som egentligen gör denne mans utseende så besynnerligt; är hans högt uppdagna, alldeles öppna ögonlock, som visa helt och hållet ett par rödbruna ögonstenar, omgifna med en hvit cirkelrund. . .

. . . Denna stadiga, utomordentligt skarpa blick utöfvade en verklig trollmakt öfver djuren, hvilket dock icke hindrade profeten, att till deras tämjande äfven använda den förfärliga arsenal, som låg strödd omkring honom.

Sittande vid ett bord, har han nyss öppnat den dubbla botten af ett skrin, fullt med radband och andra dylika leksaker, till tjänst för de troende; i denna dubbla botten, eller lönlåda, tillsluten med ett hemligt lås, finnas flera förseglade paketer, hvilka ej hafva annan påskrift än en nummer, förenad med en bokstaf ur alfabetet. Profeten tar ett af dessa paketter och stoppar det i fickan af sin pelsrock eller armkåpa, hvarefter han försigtigt igenläser lönlådan och ställer skrinet tillbaka på en hylla, derifrån han tagit det.

Detta tilldrager sig kl. 4 eftermiddagen, på värdshuset Hvita Falken, det enda näringsstället i den lilla byn Möckern, belägen nära Leipzig, och som måste passeras då man kommer från norr och far till Frankrike.

Efter några ögonblick höres nerifrån ett doft rytande, som kommer hela vinden att darra.

— Judas, håll käften, sade profeten med en hotande ton och vändande hufvudet mot luckan.

Ett annat doft mumlande, men djupt och hemskt, som en aflägsen åska, låter nu höra sig.

— Råin, tyst! ropade Morok, i det han steg upp.

Ett tredje rytande, utsägligen vildt och ohyttigt, höres nu hastigt.

— Död! vill du tåga! ropade profeten och störtar mot öppningen på golvet, i det han tilltalar ett tredje osynligt djur, som bär det hemska namnet *Döden*.

Men oakadt det befallande i hans röst, oakadt en mängd upprepade hotelser, kan djurtämjaren ej åstadkomma tystnad; tvärtom förena sig snart flera doggars skällande med vilddjurens ohyttiga läten.

Morok fattar en af de långa pikarna och ämnar gå ner, då han i detsamma ser någon komma upp genom luckan.

Denne nykomne har ett mycket solbrändt ansigte; han bär en grå hatt med rund kulle och stora brätten, kort vest, och byxor af grönt kläde; hans dammiga ridstöffor utvisa att han nyss gjort en lång färd; en väska hänger på en bred läderrem öfver hans axel.

— Dj . . . n i de djuren, ropade han, så snart han satte foten på golvet, man skulle nästan säga att de ha glömt mig under de tre dagar jag varit borta . . . Judas stack ut tassan mellan stängerna af buren och *Döden* väsnades, som om han varit rasande . . . De kände icke mer igen mig.

Detta talades på tyska.

Morok talade på samma språk, men med en lätt, främmande brytning:

— Goda eller onda tidningar, Karl? frågade han med oro.

— Goda tidningar.

— Du har råkat dem?

— Ja, i går, två mil från Wittemberg.

— Gud vare lofvad, ropade Morok, i det han sammanknäppte händerna med ett uttryck af mycken tillfredsställelse.

— Det är helt enkelt . . . från Ryssland till Frankrike, är ju detta raka vägen; man kunde hålla hundra mot en, att de skulle påträffas mellan Wittemberg och Leipzig.

— Och de uppgifne kännetecknen?

— Slå in till punkt och pricka. De båda unga flickorna äro sorgklädda, hästen är hvit, gubben har långa mustacher, blå soldatmössa, grå reskappa, och en stor siberisk hund i hälarne på sig.

— Och du lemnade dem? . . .

— En mil härifrån; inom en halftimme äro de här.

— Och i detta värdshus . . . ja . . . det är det enda i hela byn . . . sade Morok med en tankfull min.

— Och emedan natten tillstundar . . . tillade Karl.

- Fick du gubben att prata?
- Honom? hvad tänker ni på?
- Huru?
- Ja, försök bara, den som vågar.
- Nå, men af hvad skäl . . .
- Omöjligt!
- Omöjligt? — hvarföre?

— Det skall ni få veta: först följde jag dem i går, ända till herberget, efter att hafva låtsat träffa dem, liksom af en händelse. Jag talade tyska med gubben och språkade om hvarjehanda, som kan afhandlas mellan resande till fot. *God dag, kamrat; vägen är god, vi ha vackert väder, m. m.* I stället att svara, såg han snedt på mig och pekade med ändan af sin käpp på andra sidan af vägen.

— Han är en fransman och förstår kanske icke tyska.

— Han talar den åtminstone lika bra, som ni, ty jag hörde honom i herberget begära af värden allt hvad som behöfdes åt honom och de unga flickorna.

— I herberget? . . . Och der gick du icke in, för att söka få samtalet i gång?

— Jo, en gång . . . men han bemötte mig så tvärt, att jag, för att ej förråda något, inte vågade börja ånyo. Också måste jag, oss emellan, förbereda er på att den karlen ser f-n så barsk ut, tro mig: oakadt sina grå mustacher, synes han ännu så rask och så tilltagsen, att, ehuru han är köttlös som ett benrangel, vet jag knappast om han eller min kamrat Goliath skulle få öfverhanden, i fall de båda började brottas . . . Jag känner icke edra förslager, men akta er, husbonde . . . akta er!

— Min panther från Java var lika så stark och mycket mera vild och barsk, sade Morok med ett föraktligt och hemskt leende.

— *Döden!* — Ja vasserra, och han är ännu lika stark och lika ond, som någonsin förr. Det är endast inför er han är spak, nästan mild.

— Lika så ämnar jag göra den reslige gubben mjuk, oakadt hans sträfhets.

— Hm! hm! var försigtig, kära husbonde. Ni är så skicklig och så tapper, som någon; men tro mig: ni skall aldrig göra ett lamm af den der gamle vargen, som kommer hit rättnu.

— Krypa icke mitt lejon *Judas* och min tiger *Rain* för mig med förskräckelse?

— Det tror jag nog, emedan ni har medel att . . .

Emedan jag har *tron* . . . deruti inbegripes allt — och det är allt, yttrade Morok häftigt, i det han föll Karl i talet med en blick, som kom denne att nedsänka hufvudet och tiga.

— Hvarföre skulle den, som af Herran uppehålles under kampen mot vilddjuren, icke äfven understödjas i kampen mot människorna, när de äro ogudaktiga och oomvända, tillade profeten med en triumferande och inspirerad ton.

Vare sig af tro på sin herres öfvertygelse, eller derföre att han ej

tilltrorde sig att med honom börja en tvist i ett så grannliga ämne -- allt nog, Karl svarade profeten helt ödmjukt:

— Ni är lärhare än jag, herre; hvad ni gör, bör således vara väl gjort.

— Följde du med gubben och flickorna hela dagen, började profeten åter, efter någon stunds tystnad.

— Ja, men på långt håll. Som jag är kännare af landet, så vek jag ibland af, tvärt öfver dalen; än gick jag in bland bergen, i det jag ständigt följde med ögonen vägen, der jag alltid såg dem; sista gången jag blef dem varse, hade jag smugit mig bakom vattenqvarnen . . . Som de voro på stora körvägen och natten tillstundade, påskyndade jag mina steg, för att hinna före dem och meddela er hvad ni kallar en god nyhet.

— Mycket god! ja, i sanning, mycket god! och du skall bli belönad . . . ty om det folket hade undslappit mig . . .

Profeten darrade vid dessa ord, men fulländade icke.

Af uttrycket i hans ansigte och af brytningen i hans röst, kunde man gissa hur vigtig den nyss erhållna nyheten var för honom.

— Verkligen, återtog Karl, måtte icke detta förtjena uppmärksamhet, ty den der ryska kuriren, som var så galonerad och som kom i fullt sträck från Petersburg till Leipzig, för att . . . . . Det var kanhända för att . . .

— Morok afbröt honom tvärt, i det han ropade: Hvem har sagt dig att kurirens ankomst hade någon gemenskap med de resande? — Du bedrar dig. — Du får icke veta mer än hvad jag säger dig.

— Nå väl, husbonde, ursäkta mig; vi tala ej mer om den saken. Men nu måste jag kasta af mig tröjan och gå att hjälpa Goliath med att fodra djuren, ty tiden, då de böra ha qvällsvard, är nu inne, så vida den icke redan är förbi. Han måtte väl icke försumma sig, min tjocke jette?

— Goliath har gått bort; han bör ej få veta att du är hemkommen; framför allt måste man laga så, att den länge gubben och de unga flickorna ej få se dig här, — det skulle väcka misstankar hos dem.

— Hvar vill ni då att jag skall gå?

— Du skall gå och gömma dig i den der lilla hängmattan, längst in i stallet; der skall du afvakta mina befallningar, ty det är möjligt att du ännu denna natt kommer att resa till Leipzig.

— Som ni vill; jag har litet mat kvar i väskan; den skall jag äta, under det jag ligger i sängen och hvilat mig.

— Gå! . . .

— Husbonde, kom ihåg hvad jag sagt: tro ej det gamla gråskägget; han såg mig alldeles förfärligt tilltagsen ut. Jag förstår mig på sådant der — det är en dugtig best — akta er för honom ty . . .

— Var lugn; jag tar mig nog tillvara, sade Morok.

— Så farväl då, husbonde, lycka till.

Och då Karl hade hunnit till stegen, aflägsnade han sig.

Efter att hafva gifvit sin tjenare ett vänligt afskedstecken, började profeten först gå af och an, med ett tankfullt utseende; sedan gick han

till sitt skrin med lönnlådan, hvilken innehöll åtskilliga viktiga papper, satte sig och framtog ett temmeligen långt bref, hvilket han flere gånger genomläste med en utomordentlig uppmärksamhet.

Tid efter annan steg han upp, för att gå till den stängda gluggen, hvarifrån man hade utsigt åt värdshusets inre gård; der lyssnade han under synbar ångest, ty han väntade med otålighet ankomsten af de trenne resande, om hvilkas snara annalkande han nyss hade fått underrättelse.

II.

DE RESANDE.

Medan ofvan beskrifna upptråde ägde rum på värdshuset Hvita Falken i Möckern, fortsatte de tre personerna, hvilka voro så ifrigt efterlängtade af djurtämjaren Morok, sin väg och framskredo lugnt öfver leende ångar, begränsade på ena sidan af en flod, hvars strida fors satte en qvarn i rörelse, och på den andra af landsvägen, hvilken ledde till byn Möckern, belägen på spetsen af en temmeligen hög kulle och ungefär en fransk mil från det ställe, hvarest de resande nu befunno sig.

Himlen var klar och molnfri. Det enda som afbröt den lugna aftonens tystnad var flodens brusande, i förening med bullret af qvarnhjulet, hvaromkring forsen bröt sig med mjölkhvitt skum. Lummiga pilträ, som lutade sig öfver vattnet, kastade sina mörkgröna skuggor öfver dess genomskinliga yta, medan floden ett stycke längre bort troget afspeglade himlens azur, och alla nyanser af eldfärg efter den nedgående solen, så att, der synkretsen förlorade sig, tyckte man sig se himlens glans och de blå böljorna sammansmälta och likna en bländande duk, väfd af blått och guld. Den höga vassen vid stranden böjde sina hufvuden, liknande tofsar af svart sammet, vid den minsta fläkt af aftonvinden, hvilken alltid före solens nedgång på lätta vingar ilar öfver fält och sjö. Solen hade långsamt försvunnit bakom en rad af purpurfärgade, guldfransade skyar. Den lätta och rena luften frambar det aflägsna ljudet af den hemvandrande boskapens skällor.

På en gångstig, trampad i gräset på den stora ången, framtågade tvenne unga flickor, nästan barn, ty de hade nyss fyllt femton år; dock — deingo icke, de redo på en hvit hest af medelmåttig storlek. Sittande i en tvärsadel, som ganska väl rymde dem båda, emedan de voro finlemmade och småvexta, färdades de beqvämt på den långsamt framskridande gångaren.

En man med reslig vext, grof hy och långa grå mustascher, gick bredvid och ledde hästen vid betslet. Han vände sig som oftast om och såg på de unga flickorna, med en känsla på en gång vördnadsfull och faderlig. En lång och grof häpp var hans stöd, och på sina breda axlar bar han en soldatrensel; hans dammiga skodon och hans något släpande steg utvisade att han hade gått ganska långt.

En hund, af den racen som folket i norra Siberien brukar till dragare för sina slädar, — ett ståtligt djur, nästan af samma skapnad, färg

och storlek som en varg — följde tätt i spåren af den lilla karavanens ledare, ja, så tätt, att han, i ordets egentliga mening, icke lemnade sin husbondens hälar.

Ingenting kunde vara mera intagande än gruppen af de båda flickorna.

Den ena höll i sin venstra hand hästens lösa tyglar, under det hon hade den högra armen hårdt slutet kring det smärta lifvet af sin syster, hvilken hade insomnat och lutat sitt hufvud mot hennes axel. Hvarje af hästens steg gaf en lätt skakning, full af behag, åt de båda barnens smidiga gestalter och gungade sakta deras små fötter, hvilka stöddes mot en liten brädlapp, i stället för stigbygel.

Dessa båda tvillingssystrar hette Rosa och Blenda. En ljuf, moderlig nyck hade de att tacka för dessa namn. Nu voro de både fader- och moderlösa; de halfslitna svarta klädningarne, som de buro, utgjorde sorgdräkten efter deras nyligen aflidna moder.

Som de voro af en förvånande likhet och af alledeles lika vext, fordrades det en ständig vana, för att kunna urskilja den ena från den andra. Porträttet af den som icke sof skulle derföre kunna tjena till afbild af dem båda. Den enda skilnaden som, i detta ögonblick, var mellan dem, var att Rosa var vaken, och iklädde sig den *äldstas* pligt, en pligt som de uppfyllde turvis, eller hvar sin dag; ty deras ledsagare ville så hafva det, emedan han var en gammal soldat, ett kejsardömets barn och en fanatisk anhängare af diciplinen. Det var således han, som funnit för godt att tvillingssystrarna skulle hvar sin dag tura om med befäl och subordination.

En målare skulle ha blifvit hänförd vid åsynen af dessa sköna hufvuden, klädda i svarta sammets mössor, hvilka dock endast till hälften skyldte den rikedom af kastanjebruna lockar, hvilka svallade öfver hals och skuldror, samt infattade, liksom i en ram, deras fylliga, friska, rosenröda och sammetslena kinder. En röd neqlika, nyss vattnad af morgnens dagg, kan icke hafva en mera frisk färg än de båda flickornas välformade läppar. Vintergrönans klarblå blommas skulle synts dunkel, i fall den hållits bredvid den rena azurn af tvillingarnas stora ögon, deri mildhet och godhet afspeglade sig, tillika med deras ålders menlöshet. En ren och snöhvīt panna, en liten fin näsa, i den ljusaste nyansen af rosenrött, en liten grop i hakan, utmärkte de begge älskliga gestalterna och fulländade den tjugande enheten af oskuld och behagfull godhet.

Men man borde äfven hafva sett dem, då vid annalkandet af storm eller regn den gamle soldaten omsorgsfullt insvepte dem båda uti en stor renskinnspels, och uppdrog öfver deras hufvuden en stor krage, hvarmed denne ogenomträngliga dräkt var försedd. Då . . . då kunde man väl aldrig skåda något mera intagande än dessa leende och vårfriska anleten, i skygd af den mörka, lurfviga skinnkåpan.

Nu var dock aftonen lugn och mild, hvarföre renskinnspelsen draperade sig kring de båda flickornas knän, under det att kragen hängde öfver sadelbommen.

Rosa, som satt med högra armen sluten kring sin sofvande syster, betraktade henne med en ociterhermlig min af systerlig — nästan moderlig ömhet; ja, moderlig, ty i dag var Rosa den äldsta, och en äldre systers omvårdnad om en yngre innebär ju något moderligt.

De fader- och moderlösa barnen nästan tillbådo hvarandra; men dermed var icke nog: af ett psykologiskt fenomen, ganska vanligt hos tvillingsyskon, erforo de nästan alltid likstämmiga känslor och rörelser; hvad den ena tänkte, afspeglades genast på den andras anlete; samma sak kom dem att darra eller rodna, i så lika takt slogo deras hjertan — med ett ord: oskyldig glädje eller bitter sorg, allt kändes lika djupt af dem båda.

I sin barndom hade de båda på en gång fallit i en svår och farlig sjukdom, och derunder bleknat och vissnat tillsammans, liksom tvenne blommor på en och samma stengel; men på samma gång hade de ock båda återvunnit, tillika med helsan, sina friska färger och sin bländande skönhet.

Behöfver man väl tillägga att detta inre, oupplösliga själarnes band, som förenade de båda tvillingssystrarna, icke kunde slitas, utan att på en gång tillintetgöra bådas jordiska glädje.

De liknade ett par af dessa tjusande fåglar, som fått namn af *In-séparables* (oskiljaktiga). Om en barbarisk hand fångar och bortröfvar den ena, så tynar den andra — han leds, han sörjer sig till döds.

De fader- och moderlösas ledsagare och vårdare, en man af ungefär femtio års ålder, med krigisk hållning och barskt utseende, erbjöd en oförfalskad bild af republikens och kejsaredömetts soldater, dessa hjältemodiga söner af folket, som ofta under ett enda fälttåg hunnit blifva de bästa soldater i verlden, för att bevisa verlden hvad folket kan, hvad det duger till, hvad det förmår, då dess höfdingar på det bygga sitt förtroende, sin styrka och sitt hopp.

Denne soldat, som nu förde de båda systrarna, hade förr tjänat vid det kejsarliga gardes-regimentet till häst, der han fått tillnamnet Dagobert. Många och djupa ärr syntes i hans väderbitna anlete, der allvar och stränghet tronade; hans långa och yfviga, grå mustacher betäckte underläppen helt och hållet, och blandade sig med ett stort pipskägg, som gick nästan öfver hela haken. Hans magra, tegelfärgade kinder, grofva som pergament, voro dock omsorgsfullt rakade; tjocka ögonbryn, nästan svarta, beskuggade till hälften hans ljusblå ögon. I öronen bar han ett par stora guldringar, hvilka nedhängde ända till uniformskragen med hvit list, hvarmed hans rock var försedd. Ett bredt, svart läderbälte var spändt kring lifvet och sammanhöll en kolt af groft, grått kläde, som utgjorde hans öfverplagg. En blå soldatmössa med röd tofs fulländade dräkten; denna mössa betäckte det skalliga hufvudet och nedföll åt venstra axeln.

Ägande fordom en herkulisk styrka och bärande ännu ett lejonhjer-ta i det breda bröstet, var dock Dagobert mild och tålig, just emedan han var modig och stark. Oaktadt det sträfva och stränga i hans ansigte, visade han de båda värnlösa flickorna en utomordentlig uppmärksamhet, en förekommande godhet, en utsökt, nästan moderlig ömhet . . . . Ja!

moderlig, ty för den svärmiska tillgifvenheten finnes plats i en soldats hjerta, likasom i en mors.

Men med ett stoiskt lugn qvafde han utbrottet af hvarje ömmare rörelse, och sällan förnekade sig den gamle mannens kallblodighet. Derföre, ehuru ingen kunde vara mindre skämtsam än han, blef han dock stundom riktigt komisk, just genom det öfverdrifna allvar han fästade vid saker, äfven af ringare vigt och värde.

Tid efter annan, och allt under det han fortsatte sin gång, vände Dagobert sig om, för att smeka, eller med ett vänligt ord tilltala den hvita hästen, hvilken bar de båda flickorna, och hvars långa tänder och djupa gropar öfver ögonen tillkännagafvo en långt framskriden ålder. Tvenne väldiga ärr, det ena i bringan, det andra i bogen, utvisade att denne häst varit med i heta träffningar; också var det icke utan en viss stolthet, som han stundom skakade sitt gamla militärbetsel, hvars läderrem ännu hade kvar en kejslerlig örn, i upphöjdt arbete. Hans skridt var jemn, försigtig och säker; huden väl ryktad och hullet hvarken mager eller fett; det myckna skum som utströmmade från munnen, utvisade denna helsa, som hästar förvärfva under ständigt arbete, då detta likväl mildras af korta dagsresor och god skötsel. Ehuru han färdats redan i sex månader, bar det raska djuret de båda flickorna lika lätt nu som vid afresan, och icke endast dem, utan äfven en temligen tung kappsäck, som var fästad bakom deras sadel.

Om vi hafva nämnt den ovanliga längden af hästens tänder, (ett omisskänneligt tecken till hög ålder hos dessa djur), så är det derföre att han alltför ofta visade dem, i den enda mening att motsvara sitt namn (han hette Jovial); och att skämta på ett ganska skarpt sätt; för detta skämt var den stackars hunden ett ständigt föremål.

Denne sednare, som för kontrastens skull kallades Rabat-Joie, och vandrade såsom vi redan hafva sett, i hamn och hæl efter sin hushonde, var ofta i vägen för Jovial, hvilken då tog honom i skinnet, upplyfte honom och bar honom, under några ögonblick. Hunden, skyddad af sitt lurfviga hår, och sannolikt sedan långliga tider van vid sin kamrats upptåg, underkastade sig detta med ett exempelöst lugn; likväl hände det någon gång, då han fann skämtet gå för långt och räcka för länge, att Rabat-Joie småskällande vände sitt hufvud. Jovial förstod halfqväden visa och skyndade då att nedsläppa den lurfviga gynnaren. Stundom, och liksom för att förströ sig under den långsamma resan, nafsade Jovial uti soldatens rensel; denne syntes, liksom hunden, vara van vid den gamle hästens ofog.

Dessa uppgifter äro blott ämnade till bidrag i beskrifningen om den enighet som rådde mellan tvillingssystrarna, den gamle soldaten, hästen och hunden.

Den lilla karavanan framskred nu något fortare än vanligt, för att före nattens inbrott hinna byn Mückern, som de sågo der uppe på spetsen af kullen.

Dagobert såg sig omkring, tid efter annan, likasom ville han samla

några strödda minnen. Småningom fördystrades hans drag. Då han nåkades qvarnen, hvars buller hade fångslat hans uppmärksamhet, stannade han flera gånger och tummade med fingrarna sina långa, grå mustacher; det enda tecken, hvarmed han tillkännagaf en stark, ehuru tillbakahållan, inre rörelse.

Vid det Jovial tvärstannade, tillika med sin ledare, spratt Blenda upp ur sömnen, väckt af den hastiga skakningen. Hon vände hufvudet, och hennes första blick träffade systemen, åt hvilken hon mildt smålog; derefter utbytte de båda ett tecken af förundran, då de sågo Dagobert orörlig, med händerna sammanknäppta öfver sin långa käpp, och, som det syntes, ett rof för den djupaste, den smärtsammaste rörelse.

De båda flickorna befunno sig nu midt för en grön kulle, hvars spets förlorade sig under löfven af en lummig ek, som vexte tätt utmed denna lilla upphöjning.

Rosa, hvilken såg Dagobert ännu lika orörlig och fördjudad i tankar, lutade sig sakta fram ur sadeln, vidrörde med sin lilla hvita hand skuldran af soldaten, som vände sig ifrån henne, och sade sakta:

— Hvad fattas dig, Dagobert?

Veteranen vände sig nu. Till sin obeskrifliga förvåning sågo de båda systrarna i hans ansigte stora tårar, hvilka, efter att hafva dragit breda våta fåror på hans väderbitna kinder, förlorade sig i hans yfviga mustacher.

— Du gråter . . . du! så ropade på en gång de båda flickorna. Sägg oss, för Guds skull, hvad som fattas dig!

Efter ett ögonblicks tystnad strök den gamle soldaten med sin grofva hand öfver båda ögonen och sade till flickorna med en bruten röst, i det han pekade på den hundraåriga eken, utmed hvilken han stod:

— Jag vet att jag gör er ledsna, mina stackars barn . . . men i alla fall är det så heligt, hvad jag har att säga er . . . Nå väl! Det är nu aderton år sedan . . . Aftonen före den stora bataljen vid Leipzig, bar jag er far till detta träd . . . Han hade tvenne sabelhugg i hufvudet och ett skottsår i axeln . . . det var här, just här, som han och jag (jag hade tvenne lansstyng), blefvo tagna till fånga . . . och af hvem? Jo, af en renegat . . . ja, af en fransman, en emigrerad markis — då öfverste i rysk tjenst . . . och som sedan . . . Ah ja . . . en gång skolen j få veta alltsammans.

Efter en kort paus pekade veteranen med sin käpp uppåt byn Mökern, tilläggande:

— Ja, ja, jag bedrar mig icke; här är den höjden, hvarest er far, som kommenderade oss och det polska gardet, slog de fiendliga kyrassiererne, efter att hafva bemäktigat sig deras batteri . . . Ack, mina barn, tillade den gamle soldaten . . . jag skulle önska att ni hade sett detta, sett er tappre far i spetsen för vår ridande grenadierbrigad, huru han högg in på fienden, trots kulregnet! . . . ack det kan icke finnas något skönnare än han var.

Medan Dagobert på sitt vis uttryckte sin saknad och sina minnen, nedgled de båda flickorna sakta ur sadeln, lifvade af en gemensam

känsla, och hållande hvarandra i handen, gingo de att knäböja under den gamla eken.

Der började de att, slutna i hvarandras armar, bitterligt gråta, under det att den gamle soldaten, som stod bakom dem och sammanknäppte öfver häppen sina händer, mot dessa tappra händer lutade sin bruna, skrynkliga panna.

— Se så, se så . . . vi få icke vara sorgsna . . . sade han, efter några minuters förlopp, i det han såg tårarna ständigt strömma öfver de båda flickornas fina kinder, medan de, ännu på knä, höllo hvarandra omfamnade. Kanske, fortfor han, skola vi i Paris återfinna general Simon . . . jag skall i afton, då vi kommit till herberget, förklara för er alltsammans . . . Jag har just velat vänta tills i dag, för att få säga er en hel hop saker om er far . . . det var ett infall af mig . . . emedan denna dagen är en årsdag.

— Vi gråta därför att vi komma ihåg vår mor, sade Rosa.

— Vår mor, hvilken vi ej få återse, förrän i himmelen, tillade Blenda.

Soldaten tog deras händer och uppräste de båda moderlösa. Han betraktade dem vexelvis med detta oeftärliga uttryck af tillgifvenhet, hvilken blef ännu mera rörande genom afbrottet mot hans sträfva anlete, och yttrade:

— Var icke ledsna, mina barn. Visserligen var er mor den bästa af qvinnor, det är mycket sant . . . När hon bodde i Polen, kallades hon *Warschaus perla* . . . hon hade bort heta hela världens perla, ty i hela vida världen finnes icke en sådan som hon . . . Nej . . . nej . . .

Dagoberts röst blef allt mera bruten; slutligen tvärstynade han, och lät, efter vanan, sina grå mustacher glida mellan tummen och pekfingeret.

— Hör, mina barn, återtog han, efter att hafva kufvat sin rörelse — er mor kunde ju icke annat än gifva er de bästa råd? . . . Är det icke så?

— Jo, Dagobert.

— Nå väl! Hvad var det hon anbefallte er, kort före sin död?

— Jo, att ofta tänka på henne, men att icke vara bedröfvade.

— Det är sant, svarade Blenda. Hon sade oss äfven att Gud, som alltid är god mot de stackars mödrar, hvilka nödgas gå bort från sina barn och qvarlemnna dem i en farlig värld, säkert skulle tillåta henne att från himlens höjd höra och se oss.

— Och att hon med sina blickar alltid skulle följa oss, tillade Rosa.

— De båda systrarna, fattade af denna liktidiga känsla, hvilken ständigt genomträngde dem båda, fattade nu hvarandra vid handen, blickade upp mot himlen och ropade, med deras ålders tillbedjansvärda liflighet och oskuld:

— Är det icke sant, moder, att du hör oss . . . att du ser oss?

— Nä, efter som er mor både ser och hör er, sade Dagobert, så bör ni icke göra henne den sorgen att gråta och vara ledsna. Hon förbjöd ju allt sådant . . .

— Du har rätt, Dagobert.

— Vi skola icke mera gråta.

Och de fader- och moderlösa aftorkade sina tårar.

Dagobert var, om man så vill anse det, en verklig hedning. I Spanien hade han, med en utomordentlig kallblodighet, nedsablat munkar i alla slags drägter; dessa munkar, hvilka, med krusifixet i ena handen och dolken i den andra, försvarade . . . icke *friheten*, ty den hade inquisitionen sedan många århundraden bannlyst — utan sina oerhörda privilegier. Imedertid hade Dagobert, under fyratio års tid, varit vittne till de mest storartade skådespel; han hade så ofta sett döden på nära håll, att en okufvelig känsla af den *naturliga religionen*, gemensam för alla goda och hederliga människor, alltid hade haft öfverhanden i hans själ. Således, ehuru han icke delade de unga flickornas tröstande villa, skulle han ansett som ett stort brott att i det ringaste rubba den.

När han nu såg dem mindre sorgsna, återtog han:

— Välan, mina barn, jag tycker mer om att höra er prata, som ni pratade i morse och i går, skrottande i mjugg och hviskande åt hvarandra, utan att svara mig på hvad jag frågade, så upptagna voro ni af ert samtal . . . Jo jo, mitt herrskap, det är sannt det; under tvenne dagar tyckte ni hafva haft stora saker att uppgöra . . . Så mycket bättre, isynnerhet som detta tyckes roa er.

De båda systrarna rodnade och utbytte, sinsemellan, ett leende, som ganska mycket afstäck mot de tårar, hvilka ännu summo i deras blå ögon. Sedan sade Rosa till den gamle, under synbart bryderi:

— Men, min Gud, Dagobert, jag försäkrar dig att vi ha ingenting att uppgöra; vi talade om hvarjehanda saker.

— Nå, godt då, jag vill ju ingenting veta. Se så, hvilade er nu en liten stund, och låt oss sedan fortsätta vår resa, ty det är sent och vi måste före natten vara i Möckeru . . . så mycket mer, som vi måste begifva oss på vägen tidigt i morgon.

— Ha vi ännu mycket, mycket långt kvar? frågade Rosa.

— För att komma till Paris, menar fröken — ja visst ha vi ännu bortåt hundra dagsresor . . . Vi färdas icke fort, men vi fortskrida dock . . . och vi resa för godt köp, ty vår kassa är liten. En liten kammare åt er, en halmmadrass och ett täcke åt mig, utanför er dörr, med Rabat-Joie vid mina fötter, en frisk halmkärfve åt den gamla Jovial, se der alla våra omkostnader. Jag talar icke om födan, ty ni båda äter som råttor; och jag har i Spanien lärt, att ej vara hungrig oftare än det går an . . .

— Och du talar icke om att, för att hushålla ännu mera, besörjer du sjelf, under hela resan, vår lilla uppässning, utan att tillåta oss att hjälpa dig.

— Och, goda Dagobert, när man tänker på att du, nästan hvarje afton, tvättar kläder i herberget, liksom det icke vore vi som borde . . .

— Ni? ropade Dagobert, fallande Blenda i talet; jag skulle låta edra små fina händer förderfvas af tvål och hett vatten? Dessutom bör ni veta, att i fält tvättar hvarje soldat sitt linne. Sådan ni nu ser mig, var jag den aldrabästa tvätterskan i vår squadron. Och hvad jag stryker väl sedan! Jo, jo, utan att skryta så . . .

— Ja, Dagobert, du stryker verkligen mycket, mycket bra.

— Du bara sveder litet ibland, sade Rosa leende.

— När jernet är för varmt, ja. För tusan! jag sätter det förgäfvets mot min kind, för att pröfva det . . . mitt skinn är så tjockt nu, att jag känner hvarken köld eller hetta, sade Dagobert med sitt orubbliga allvar.

— Märker du då icke att vi skämta, Dagobert?

— Nä, nä, ja — det får så vara. Men, mina barn, eftersom ni finna att jag tvättar så bra, så anhåller jag att fortfarande få hafva er till kunder: det kostar mycket mindre att jag tvättar, än att leja derför, ser ni — och det är nödvändigt att hushålla, isynnerhet för så fattigt folk som vi . . . ty vi måste laga så att vi ha tillräckligt penningar, för att hinna fram till Paris . . . Våra papper, och medaljen som ni bär på er, skola göra det öfriga, hoppas jag.

— Denna medalj är oss helig, ty vår mor gaf oss den i sin dödsstund.

— Akta er då att förlora den och se ofta efter att ni har den kvar.

— Se här er den, sade Blenda.

Och hon uppdrog ur barmen en liten bronsmedalj, som hon bar om halsen, hängande på en kedja, af samma metall.

Denna medalj hade följande inskriptioner.

På åtsidan:

VICTIME

DE

L. C. D. J.

PREIZ POUR MOI.

PARIS,

LE 15 FEVRIER 1682.

På fränsidan:

A PARIS,

RUE SAINT-FRANÇOIS N:O 3.

DANS UN SIÈCLE ET DEMI

VOUS SEREZ

LE 15 FEVRIER 1852.

PREIZ POUR MOI.

— Hvad betyder allt detta, Dagobert? frågade Blenda, i det hon betraktade de dystra inskriptionerna. Vår mamma kunde icke säga oss det.

— Vi skola tala om allt det der i qväll, då vi kommit till herberget, svarade Dagobert. Det är sent nu, vi måste fara. Göm väl medaljen . . . och nu, skyndom oss på vägen — vi hafva ännu en timmas marsch, innan vi komma till kvarteret . . . Se så, mina stackars barn! ännu en blick på denna kulle, der er tappre far föll, och sedan — till häst, till häst!

De båda fader- och moderlösa kastade en blick, en blick full af andakt och ömhet — den sista blicken, på den plats som hade väckt så sorgliga minnen, så väl hos dem, som hos deras trogne ledsagare, med hvars tillhjälp de åter uppstego på den gamle Jovial.

Detta goda djur hade intet ögonblick tänkt på att aflägsna sig; men, egande, såsom gammal veteran, ett ogement förutseende, hade han klokt begagnat hvilostunden, i det han på den främmande marken hade afbetat en lång bred rand af färskt mjukt gräs, derunder betraktad med icke så

litet afundsjuke blickar af Rabat-Joie, hvilken hade, så beqvämt som möjligt, utsträckt sig på ängen, hållande sin långa nos på sina lurfviga framtassar. Vid signalen till afresan rusade dock hunden upp och återtog sin plats bakom sin herre. Dagobert, som med doppskou af sin kapp undersökte marken, ledde försigtigt hästen vid betset, ty ängen började bli allt mer och mer sumpig. Efter någon stund var han till och med tvungen att hålla litet åt venster, för att komma upp på landsvägen.

Då Dagobert äntligen anlände till Möckern, frågade han efter det minst dyra värdshuset. Man svarade honom, att der fanns endast ett, värdshuset Hvita Falken.

— Så låtom oss då begifva oss till värdshuset Hvita Falken, sade den gamle soldaten.

III.

ANKOMSTEN TILL VÄRDSHUSET.

Redan hade djurtämjaren Morok flera gånger otåligt öppnat luckan till vindsluggen, hvilken hade utsigt åt den inre gården af värdshuset Hvita Falken, för att passa på när de unga slickorna och den gamle soldaten skulle komma. Då han icke såg dem nalkas, började han att spatsera långsamt, med armarna korslagda öfver bröstet och hufvudet nedluttadt, funderande på medel att utföra den plan han uppgjort. Hans tankar sysselsatte honom tröiligen på ett obehagligt sätt, ty anletsdragen syntes ännu mörkare och hemskare än vanligt.

Oaktadt sitt vilda utseende, hade denne man icke så litet förstånd. Den tilltagsenhet och raskhet han under sina dagliga öfningar ådagalade, och den han, i följd af ett slags charlataneri, tillskref sitt nuvarande *nådestånd*; ett stundom mystiskt och högtidligt språk; jemte ett beständigt hyckleri, hade gifvit honom ett visst inflytande på den folkklass, hvarmed han umgicks under sina vidsträckt resor.

Man gissar lätt att Morok hade, före sin *omvändelse*, gjort sig förtrolig med de hvilda djurens vanor. Så förhöll det sig äfven. Född i norra delen af Siberien, hade han, redan som helt ung varit en af de djerfvaste ren- och björnjägare. Sedermera, eller år 1810 hade han öfvergifvit detta yrke, för att tjena såsom vägvisare åt en rysk ingenieur, hvilken hade fått i uppdrag att anställa mätningar i de nordliga länderna; med denne hade han slutligen följt till Petersburg. Der blef Morok, efter några lyckans omväxlingar, anställd bland de kejsrerliga kurirerna.

För dessa människor, som resa dag och natt, med blixstens hastighet, finns det hvarken årtider eller hinder, eller trötthet, eller faror; verktyg i andras händer, måste de endera krossas, eller komma till målet. Man kan göra sig ett begrepp om djerfheten, modet och ihärdigheten hos människor, vana vid ett sådant lefnadssätt.

Det hör icke lit huru Morok i följd af en mängd besymerliga omständigheter, hade kommit att öfvergifva denna bana för ett helt annat yrke, och hade i egenskap af cathécumèn, ingått i ett af Freiburgs klos-

ter; alltnog — han hade derefter — väl eller illa omvänd — återtagit sitt nomadiska lefnadssätt, och börjat sina färder med ett menageri, utan att någon visste hvarifrån han fått det.

Morok fortfor att vandra fram och åter på vinden. Natten hade redan inbrutit. De tre personerna, hvilkas ankomst han så otåligt väntade, syntes icke till. Hans gång började efter hand att blifva mera häftig och ojemn.

På en gång stannade han tvärt, lutande hufvudet åt venster och lyssnade. Denne man hade så fin hörsel som en vilde.

— Der äro de, ropade han.

Och hans rödbruna ögonstenar lyste af djefvulsk glädje. Han hade hört stegen af en man och en häst.

Gående sakt fram till vindsluckan, öppnade han den, tyst och försigtigt. Han såg då de båda unga flickorna till häst intåga på värdshusgården, tillika med den gamle soldaten, som var deras ledsagare.

Natten hade, som redan nämnt är, inbrutit; den var mörk och mulen; en stark bläst kom ljuslågan att fladdra af och an i de lyktor hvarmed man lyste de resande in. — Signalementet, som Morok hade fått, var dock så troget att ingen kunde bedraga sig derpå.

Säker på sitt rof, stängde han luckan.

Efter att ännu hafva funderat en fjerdedels timma, sannolikt för att reda sina tankar och ordna sina förslager, lutade han sig ned genom fallluckan, der stegen var ställd, och ropade: Goliath!

— Husbonde, svarade en rå stämma.

— Kom upp!

— Här är jag; jag kommer från slagtarhuset med lötten.

Pinnarne i stegen brakade och snart uppstack ett förfärligt hufvud i midten af golfvet.

Goliath gjorde skäl för detta af Morok honom tilldelade namn, ty han var öfver sex fot lång och hade en kroppsbyggnad som Herkules. Denne Goliath var förfärlig att åskåda. Hans skelande ögon suto långt inne under en låg och framstående panna; hans röda hår och skägg, hvilket var tjockt, tofvigt och groft som tagel, gaf åt hans anletsdrag något djuriskt vildt: mellan sina stora käftar; försedda med tänder, som mera liknade en hunds, än en människas, höll han ett stycke rått kött, vägnande tio à tolf marker, emedan han troligen fann det beqvämare att bära det sålunda, för att kunna begagna båda länderna då han skulle uppför stegen, som svigtade under hans tyngd.

Slutligen framträdde denna stora och tjocka kropp helt och hållet ur öppningen på golfvet. Af hans tjurhals, af den förvånande bredden på hans bröst och axlar, samt af de ovanligt tjocka och muskelstarka armarna och benen, kunde man sluta till att denna jette skulle utan fruktan kunna brottas med en björn.

Han var klädd i ett par gamla blå benkläder med röda ränder och skodda med skinn, samt ett slags vest, eller snarare kyller af tjockt, groft läder, här och der sünderrifvet af djurens bvassa klor.

Så snart Goliath hunnit upp, öppnade han sitt stora gap och lät köttstycket falla på golvet, hvarefter han, med ett djurs glupskhet, slickade sina blodiga mustacher.

Detta slags missfoster hade, i likhet med så många andra kringstrykande skojare, börjat med att på marknader, till pöbelns förlustelse, nedsvälja råa köttbitar. Efter att hafva fått smak för denna vildarnes föda, förstod han att med sin smak förena sin fördel och ökade glansen af Morocks representationer dermed att han, inför publikens ögon, slukade några marker rått kött.

— Dödens och min del äro der nere; detta är Kains och Juda's, sade Goliath, i det han visade köttstycket. Hvar är yxan? — jag måste dela det här midt itu . . . intet företräde . . . Det må vara djur eller menniskor, så skall hvar och en ha sitt.

I det han nu sköt upp den ena armen af en blå skjorta, visade han en arm, så luden som ett kreatur och full af tumstjocka ådror.

— Hör på då, husbonde, hvar är handyxan, upprepade han, i det han sökte med ögenen det efterfrågade verktyget.

I stället att besvara frågan, ställde husbonden flera frågor till sin tjenare.

— Var du der nere nyss, när de resande anlände till värdshuset?

— Ja, husbonde, just då kom jag ifrån slagtarhuset.

— Hvad är det för folk?

— Det var två små flickor, som redo på en hvit häst; en gammal beskedlig gubbe med grå mustacher ledde hästen . . . Men, lät mig då få hit yxan . . . djuren äro mycket hungriga och jag också . . . Yxan! . . .

— Vet du hvar de resande skola bo?

— Värden förde de båda flickorna och gubben till andra sidan af gården.

— I den byggnaden, som vetter åt fältet?

— Ja, husbonde, i . . .

Ett förfärligt, enstämmigt rytande nerifrån lät nu höra sig och afbröt Goliath midt i meningen.

— Hör ni! ropade han, hungern gör djuren alldeles ursinniga . . . Om jag kunde ryta, så skulle jag göra som de . . . Jag har aldrig sett Judas och Kain sådana som i afton; de hoppa och skutta i sina burar, så att de kunna bryta sönder dem. — Hvad Döden angår, så lysa dess ögon värre än vanligt . . . man skulle kunna säga att de likna två ljus . . . stackars Död! . . .

— Morok återtog, utan minsta afseende på Goliaths anmärkningar:

— Således äro de begge unga flickorna inrymde i den byggnaden som ligger midt öfver gården?

— Ja, ja, som jag säger, svarade jetten. — Men hit med yxan då, för fan i våld! — Allt sedan Karl reste bort, måste jag nu ensam uträtta allting, och det gör att mattimmarne ofta bli senare än vanligt.

— Har den gamle gubben stannat kvar hos flickorna, frågade Morok.

— Goliath, bestört öfver att hans herre, oaktadt alla hans enträgna böner, icke ville gifva djuren mat, började betrakta profeten med stigande förvåning.

— Svara då, ditt nöt!

— Om jag är ett nöt, så har jag och styrka som ett nöt, och kräk emot kräk — få se då hvem som har öfverhanden, svarade Goliath med en ovanlig sträfhets i rösten.

— Jag frågar dig, om gubben har stannat qvar hos flickorna, upprepade Morok.

— Ah nej, svarade jetten, snäsigt. — Sedan den gamle hade följt ungarne upp i kammaren och derefter fört hästen i stallet, hörde jag honom begära en balja och vatten . . . han har ställt sig i lidret och börjat tvätta kläder . . . Ha, ha! en karl med grått skägg, stå och tvätta, som en hjälpkärring — det är som om jag skulle taga mig för att mata siskor med hampfrö . . . Goliath höjde härvid axlarna med en min af förakt, hvarefter han fortfor:

— Nu, husbonde, menar jag att jag har svarat på alla frågor; lät mig nu få sysselsätta mig med mina djur.

Han började åter se sig omkring på vinden och förnyade sina frågor efter handyxan.

Efter ett ögonblicks djup tystnad, sade profeten till jätten:

— Du får icke ge qvällsvard åt djuren.

Goliath förstod icke i början; denna husbondens idé var så ny och öfverraskande för honom, att han omöjligen kunde fatta den.

— Hvad sade husbonden, frågade han ändligen.

— Jag förbjuder dig att gifva djuren mat i afton.

Goliath svarade icke. Han öppnade sina vinda ögon till en ovanlig vidd, sammanknäppte händerna och gick två steg tillbaka.

— Nå, förstår du mig inte? frågade Morok; är min befallning icke nog klar för dig?

— Icke gifva djuren äta? . . . när köttet är hemma . . . när det redan är tre timmar öfver den vanliga tiden? ropade Goliath med tilltagande bestörtning.

— Lyd, säger jag, och tig.

— Men vill ni då att det skall hända en olycka i afton? — Hunger skall göra djuren rasande . . . och mig med.

— Så mycket bättre!

— Rasande, säger jag.

— Så mycket bättre, hör du.

Huru? . . . Så mycket bättre? . . . Men . . .

— Nog!

— Men, för tusan dj . . .! Jag är också hungrig.

— Ät då! Hvem hindrar dig? Din qvällsvard är färdig, efter du kan äta den rå.

— Jag äter aldrig, utan mina djur, ej heller de utan mig.

— Jag säger dig, att om du har den djerfheten att, emot mitt förbud, gifva djuren mat i qväll, så kör jag bort dig.

Goliath lät höra ett slags grymtning, dof och grof, icke mycket olik

en björns mumlande, i det han betraktade profeten med en min, på en gång undrande och vred.

Morok, utan att ge akt derpå, spatserade af och an, och syntes försänt i djupa tankar. Derefter tilltalade han Goliath, hvilken ännu stod och gapade på honom:

— Du kommer väl ihåg hvar borgmästarens hus är beläget, det der huset, der jag var i afton, för att visa mitt pass, och der frun köpte af mig några små böcker och ett radband?

— Ja, svarade jetten sträit.

— Du skall dit ned och fråga pigan om jag kan vara säker att finna borgmästaren hemma i morgon bittida.

— Hvad kan ni vilja honom?

— Jag får kanhända någon vigtig sak att meddela honom. I alla fall anhåller jag att han ej går ut, förr än han talat vid mig.

— Godt! . . . Men djuren? Kunde jag icke få ge dem mat, innan jag går till borgmästaren? Ätminstone pantern från Java . . . den är den aldrahungrigaste . . . Hör, husbonde! bara åt Döden! . . . Jag skall bara kasta åt honom hans stycke . . . Rain, Judas och jag, vi kunna vänta.

— Det är isynnerhet pantern, som jag förbjuder dig att mata . . . Ja, ja, den får du aldraminst ge något.

— Men, vid djefvulens horn, hvad kommer åt er i dag? ropade Goliath. Jag begriper ingenting af allt det der. Det är skada att Karl icke är hemma . . . Han, som är inmarig, han skulle nog hjälpa mig att fundera ut hvarföre ni nekar mat åt de hungrika djuren.

— Du behöfver icke begripa det.

— Kommer ej Karl snart igen?

— Han är återkommen.

— Hvar är han då?

— Han har rest bort igen.

— Hvad är det då, som föregår här? Någoting är det . . . Karl reser, kommer hem och reser åter bort, och . . .

— Det är nu icke fråga om Karl, utan om dig. Ehuru hungrig, som en varg, är du dock slug, som en räf, om du bara vill . . . ja lika slug som Karl.

Och Morok klappade härvid jetten på axeln, ombytande på en gång både ton och min.

— Jag, slug?

— Jag skall straxt bevisa det: i denna natt äro tio floriner att vinna . . . och jag slår vad att du är slug nog, för att förtjena dem . . .

— Ja, på det vilkoret är jag slug, sade jetten, småleende på ett dumt och sätt rätt. Hvad skall jag då göra, för att förtjena de der tio florinerna?

— Det får du se.

— Är det svårt?

— Det får du se, har jag sagt. Du skall börja med att gå till borgmästareu; men, innan du går, skall du tända på det här fyrfatet åt mig.

— Han visade med en åtbörd hvad jetten hade att göra.

— Ja, hushonde, svarade denne, något tröstad öfver den fördröjda aftonmåltiden, af hoppet att förtjena tio floriner.

— När du tändt eld i fyrfatet, skall du ditlägga den här stälten att glödgas, tillade profeten.

— Ja, hushonde.

— Du lemnar den qvar der, hvarefter du går till borgmästaren och återkommer genast; här uppe väntar du mig.

— Ja, hushonde.

— Du måste laga så att elden bibehålles i kaminen.

— Ja, hushonde.

Morok tog nu ett steg för att gå ner, men vändande sig hastigt om, sade han:

— Du sade att den gamle hedersgubben är sysselsatt med att tvätta kläder i lidret?

— Ja, hushonde.

— Godt! Glöm ingenting; fägg stälten i elden, gå till borgmästaren och återkom hit, för att vänta mig.

— Med dessa ord gick profeten till fall-luckan och försvann, i det han försigtigt klef utför stegen.

IV.

MOROK OCH DAGOBERT.

Goliath hade icke sagt osant; Dagobert stod verkligen och tvättade, med detta orubbliga allvar, som han lade i allt hvad han företog.

Om man betänker soldatens vana i fält, skall man ej så mycket undra på denna synbart öfverdrifna hushållsaktighet. Dagobert hade intet annat syfte än att, så mycket möjligt var, spara de fader- och moderlösas kassa och tillika bespara dem alla omsorger och allt besvär; derföre sysselsatte han sig om aftnarne, sedan de tagit nattqvarter, med en hel hop qvinliga göromål. I alla fall var han ingen nybegynnare i sådant; ty under sina många fälttåg hade han, ganska ordentligt, hoplappat och upphjelpat flera af soldaternas klädesplagg, då de, efter en dags batalj, kommit trasiga och förstörda till lägret; ty det är icke nog att man fått sabelhugg; man måste äfven ha sin uniform lagad; emedan icke allenast skinn, utan äfven kläderna, bära märken efter den hvassa klingan.

Också ser man vanligen om aftnen eller dagen efter en het drabbning, de bästa soldaterna, hvilka äro utmärkta genom sin krigiska hållning, uppdraga ur sin ficka eller ur sin rensel ett litet sydon, försedt med nålar, tråd, sax, vax, syl, syring, knappar och andra nödvändiga mäsaker, för att företaga all slags lagning, och det med en noggranhet, sådan att den skickligaste husmoder ej skulle göra det bättre.

Vi torde knappast finna något tjenligare tillfälle att berätta hvarföre François Baudoïn, de båda slickornas trogne ledsagare, hade fått binnamnet Dagobert, under det han var ansedd för den vackraste och tapp-
raste af alla grenadiererne vid det kejsrerliga gardet.

Man hade en gång slagits hela dagen, utan någon afgörande fördel å någondera sidan; det kompani, vid hvilket vår vän tjente, hade på af-tonen beordrats såsom fältvakt vid ruinerna af en härjad by. Då förpo- sterna blifvit utställda, blefvo hälften af ryttarne quarsittande på sina hästar, under det de öfriga togo sig en liten hvila, i det de bunde sina hästär. Vår vän hade slagits tappert, utan att den dagen blifva särad, ty han räknade för ingen ting en djup skräma, som en österrikare hade skrapat i hans länd med bajonetten, i det han oskickligt förde den ned- ifrån uppåt.

— Din skurk! mina nya byxor, hade grenadieren ropat, i det han på sitt högt värderade plagg såg en skräma, den han på stället hämnade, med- delst en stöt, som, skickligt förd uppifrån nedåt, genomborrade österrika- ren. Men om vår vän var af en stoisk likgiltighet för den rispa han fått i huden, var han dock ingalunda likgiltig för den skada hans parad- byxor lidit.

Han företog sig således att om qvällen, i bivakken, genast bota den- na skada. Uppdragande syasken ur sin ficka, valde han den bästa nå- len, tillika med den bästa tråden, satte syringen på fingret och började att agera skräddare, vid skenet af den på marken uppgjordra brasan. Han hade dock först aftagit sina stora ridstöflor och sedan — med tillåtelse sagdt — sina byxor, dem han vändt ut och in på, för att på afvigan sy ihop hålet, så att skadan skulle bli mindre synbar.

Denna partiela afklädning stred väl något emot disciplinen, dock kunde officern, som gjorde runden, icke afhålla sig från att skratta, då han såg den gamle soldaten med den allvarsammaste min i världen sitta på sina hälar, hafvande sin höga, ludna grenadiermössa på hufvudet, sin jacka på ryggen, sina stöflor bredvid sig och byxorna lagda öfver knäet, i det han sydde och snörpade med en skräddares kallblodighet, utan att tycka det var annorlunda än det skulle vara.

I en hast hördes en muskötssalva och förposterna retirerade, ropan- de: i gevär!

— Till häst! skrek kaptenen med en dundrande röst.

På ögonblicket suto ryttarne i sina sadlar; den stackars byxlappa- ren var i första ledet; som han ej fått tid att vända om sitt plagg, hade han påsatt det afvig, och, utan att draga på sig ridstöflorna, hade han hoppat upp på hästen.

En trupp kossacker, som hade dragit fördel af en närbelägen stor skog, hvaruti de gömt sig, hade öfverraskat fransmännen. Träffningen var blodig och vår grenadier skummade af vrede; han var mycket rädd om sina kläder och tillhörigheter, och denna dag hade varit för honom så förtretlig; hans byxor voro sönderrifna, hans stöflor borta — allt var i olag. Också hade han aldrig med sådant raseri svängt sabeln mot fiend- en. Ett präktigt mänsken upplyste scenen, så att hela kompagniet fick tillfälle att beundra vår grenadiers mod, i det han dödade två kossacker och tog en officer till fånga.

Efter denna skärmytsel, hvarunder det franska detachementet bibehöll sin ställning, uppställde kaptenen sitt folk i linie, för att säga dem

några vänliga ord om deras mod och välförhållande. Han befalldes då den händige grenadieren, som var så skicklig i att laga, komma fram ur ledet, emedan han ville tilltala honom särskildt inför hela squadronen och berömma hans visade tapperhet. Vår stackars Baudoin hade gerna undvarit denna hedersbetygelse, ty han visste bäst huru det stod till med hans klädsel, dock — han måste lyda.

Man föreställde sig, om man kan, kaptensens och hans ryttares förvåning, då de sågo denna höga och allvarsamma figur långsamt komma framridande stödjande mot stigbyglarna sina bara fötter och klämande hästens sidor med de muskulösa benen, hvilka likaledes voro nakna.

Den förvånade kaptenen red närmare, men då han i det samma påminte sig hvilken sysselsättning soldaten haft, då det ropades i gevär, så begrep han alltsammans.

— Ja så, din gamle kanin, sade han, du gör som konung Dagobert, du nyttjar dina byxor afviga.

Oaktadt den stränga disciplinen, beledsagades detta kaptensens infall af en illa återhållen skrattsalfva. Men vår grenadier, som satt rak i sin sadel, med venstra tummen på sadelknappen och högra handen slutet kring sadelfästet, bibehöll sin orubbliga kallblodighet, svängde om med hästen och intog sin plats i ledet, efter att hafva afhört de uppmuntrande ord, som kaptenen yttrade öfver hans välförhållande. Från den dagen erhöll och bibehöll François Baudoin namnet Dagobert.

Återvändom nu till värdshuset Hvita Falken!

Dagobert stod i lidret, sysselsatt med att tvätta, till stor förlustelse för några öldränkare, hvilka, från den allmänna värdshussalen, der de voro församlade, nyfiket begapade honom.

Det var ock i sanning ett besynnerligt skådespel.

Dagobert hade aftagit sin grå kolt och vikit upp sina skjortärmar. Med sin knotiga hand gned han med tvålstycket af och an på en liten näsduk, förut blött, och utbredd på ett bräde, lagt öfver en balja, full med vatten. På hans högra arm, tatuerad med krigaremblem i rödt och blått, såg man tvenne ärr, så djupa, att man deri kunde insticka fingerändan.

Under det de rökte sina pipor och tömde sina ölmuggar, hade tyskarne godt tillfälle att förvåna sig öfver den reslige gubben med de långa grå mustacherna, den kala hjessan och den barska minen; ty så snart som Dagobert icke var i de unga flickornas sällskap, återtog hans ansigte all den stränghet det hade af naturen.

Den oupphörliga uppmärksamhet, för hvilken han var föremål, började slutligen göra honom otålig, emedan han fann det så naturligt, att han skulle göra hvad han gjorde.

I detta ögonblick inträdde profeten i lidret. Han betraktade noga den gamla soldaten under några ögonblick, hvarefter han yttrade på fransyska, i en temligen gäckande ton:

— Du tycks icke hafva stort förtroende för tvätterskan i Möckern du, kamrat.

Dagobert, utan att upphöra med sin tvättning, rynkade ögonbrynen, vred litet på hufvudet och gaf profeten en sned blick, men svarade intet. Förundrad öfver denna tystnad, återtog Morok:

— Jag bedrar mig icke . . . ni är fransman, min vän; de ord jag ser inbrända på er arm utvisa det; dessutom kan man se på er militäriska hållning att ni har varit soldat i kejsardömet's tjenst . . . I alla fall tycker jag att, för att hafva varit en hjälte, slutar ni just som en kärning.

Dagobert förblef stum, men han tuggade med tänderna på sina långa mustacher. Rörelsen med tvålstycket på linnets fick en ökad fart fram och åter, och man kunde tydligt se, att den gamle var ond; ty djurtämjarens både ord och utseende misshagade honom i högsta grad, ja — mer än han ville låta märka.

Dock, långt ifrån att blifva förlägen, fortfor profeten.

— Jag är säker, min vän, att ni är hvarken döf eller stum; hur kommer det då till att ni icke svarar mig?

Dagobert, som nu alldeles förlorade tålmodet, vände häftigt om hufvudet, såg stint på Morok och sade med en kärf ton:

— Jag känner er icke, och jag vill icke lära känna er. Lemna mig i fred!

Och han återtog sitt göremål med fördubblad ifver.

— Men, hvarföre icke göra bekantskap? . . . frågade den oafvislige Morok . . . Vi kunna ju dricka ett glas rhenskt vin tillsammans och derunder tala om våra gamla krigsäfventyr, ty jag har också varit i krig, må ni tro . . . kanske skall ett sådant samtal göra er hölligare.

Ädrorna i Dagoberts panna svälde till en ovanlig tjocklek; han fann i den främmandes blick och ton någonting, som innebar en retande dölskhet; emellertid tvingade han sig att synas lugn.

— Jag frågar er, återtog den efterhängsne, hvarföre ni icke vill dricka ett glas vin med mig . . . Kom, vi skola tala om Frankrike . . . Jag har vistats länge der jag; det är ett vackert land. Också blir jag mycket glad, när jag stöter på några fransmän, isynnerhet när de handtera tvål och vatten så der väl, som ni gör. Om jag hade en hushållerska, skulle jag sätta henne i skola hos er.

Den elake sökte ej ens att dölja sin retsamhet; djerflhet och trots stodo att läsa på hans fräcka panna. Dagobert, som trodde att med en sådan motståndare kunde trätan blifva allvarsam, ville till hvad pris som helst undvika den; han tog derfor sin balja i armarna och gick att ställa sig i andra ändan af lidret; och hoppades sålunda sätta en gräns för ett upptråde, som började blifva honom allt mera pinsamt.

En wild glädje började härvid blixtra i djurtämjarens rödhuna ögon; den hvita cirkel, som omgaf ögonstenen, tycktes synbarligen vidga sig. Han instack två eller tre gånger sina krokiga fingrar i sitt hvitgula skägg, till tecken af inre tillfredsställelse. Derefter närmade han sig åter den gamle soldaten, men var nu åtföljd af några nyfikna, som utkommit från värdshussalen.

Oaktadt sin flegma hade Dagobert i början varit sinnad att slunga

tvättbrädet midt i pannan på profeten, till straff för hans exempellösa oförsämdhet; men då han tänkte på de värnlösa flickorna, hejdade han sig.

Med armarna korslagda öfver bröstet, sade Morok till honom, i en sträf och näsvist ton:

— Ni är alldeles icke höflig ni, riddare af tvålkulan! hvarefter han, vändande sig till de öfrige, fortfor, på tyska: Jag håller på att säga den här gubben med långa mustacherna att han är icke höflig. . . . Vi få se hvad han svarar: kanske bör man ge honom en Iektion i höflighetskonsten. Himlen bevare mig från att gråla! tillade han, skrymtaktigt, men Herren har upplyst mig; jag är hans verk och jag måste göra Herrans verk gällande inför hela världen.

Detta på en gång mystiska och fräcka tal vann stort bifall bland de församlade. Profetens rykte hade gått före honom till Möckern; folket hoppades få se en representation följande dagen och detta lilla förespel roade dem rätt mycket.

Då Dagobert hörde sin motståndares utmaning, kunde han icke afhålla sig från att säga på tyska:

— Jag förstår tyska; tala tyska, så förstår en hvar hvad ni säger. Nya åskådare kommo nu och förenade sig med de förra. Äfventyret började blifva roande; man slog en ring kring de båda främlingarne. Profeten fortfor då på tyska:

— Jag sade att ni icke är höflig; jag säger nu att ni är riktigt grof. Hvad säger ni om det?

Ingenting, svarade Dagobert kallt, i det han tog en annan linnepersedel, för att tvätta.

— Ingenting, upprepade Morok, det är alltför litet, det. Jag skall vara mindre kort jag, och jag skall säga er, att när en hederlig karl höfligt bjuder ett glas vin åt en främmande, så har denne främmande ingen rättighet att svara näsvist. . . . Om han det gör, så måste man lära honom seder.

Stora svett droppar runno utför Dagoberts panna och kinder; hans breda pipskägg skakades oupphörligt af en häftig darrning, men han lade ändå band på sin vrede; doppande i vatten den näsduk, i hvars tvenne hörn han nu stod och höll, sqvalpade han och sköljde den af och an i baljan, bet i den och vred den slutligen hårdt, för att få ur vattnet; derunder började han tralla mellan tänderna en gammal kasernvisa:

Trallera, trallera, du djefvul grå,

I morgon resan gälla må

Till annat land

Med svärd i hand;

Vi säge farväl åt . . . etc. . . etc. . .

Vi bryr oss icke om slutet af versen, som var något mera fritt, än som är vanligt bland städtadt folk. Tystnaden, hvartill den gamle Dagobert hade dömt sig sjelf, höll på att qväfva honom, men då, lyckligtvis, den lilla krigswisan föll honom i minnet och han fick mumla den, blef han tröstad.

Morok vände sig härvid mot åskådarne och sade till dem med ett utseende af skrymtaktig sjelfbeherrskning:

— Vi veta väl att Napoleons soldater voro hedningar, som inqvarterade sina hästar i kyrkorna, som förtörnade Herren hundrade gånger om dagen och som, till belöning för allt detta, blefvo rättvisligen krossade och dränkta vid Beresina, alldeles som Faraos folk; men vi visste icke att Gud, för att straffa de få otrogne som blefvo kvar, hade betagit dem allt mod, den enda egenskap de någonsin egt. . . Se der står en gammal man, som uti mig har förolämpat en varelse, träffad af Guds nådes ljusstråle, och han låtsar icke förstå att han måste be mig om ursäkt. I annat fall. . . I annat fall? . . . upprepade Dagobert, utan att se upp.

— I annat fall måste ni gifva mig upprättelse, återtog profeten. Jag har sagt er att jag också har varit i krig. . . Vi skola troligen här någonstädes finna tvenne sablar, och i morgon bittida, just vid dagbräckningen, kunna vi, bakom någon mur här, få se af hvilken färg vårt blod är. . . väl förståendes — ifall ni har något blod kvar i ådrorna.

Denna utmaning började skrämma åskådarne, som ingalunda beredd sig på en så tragisk utgång.

— Slåss, ropade en. Jo, det vore vackert! — För att komma i arrest båda två. — Duellsplakatet är strängt här.

— Synnerligen när det är fråga om folk af lägre stånd och utlänningar, inföll en annan. — Om någon öfverraskade er med vapen i hand, skulle borgmästaren sätta er i kurren, der ni kunde få kvarblifva två tre månader.

— Vore då någon af er i stånd att angifva oss? frågade Morok.

— Nej, visserligen icke, svarade de tyska borgarne; — men i alla fall är det bäst att ni båda komma öfverens i godo; det är ett råd som vi gifva er, i egenskap af vänner. — Följ detta råd, så är ni kloka!

— Jag undrar hvad fängelset skadar mig! ropade profeten. Skaffa mig bara två sablar, så skola vi få se om jag i morgon bittida frågar efter, hvad borgmästaren säger eller gör.

— Hvad skall ni göra med de två sablarna, frågade Dagobert, slegmatiskt.

— När ni får den ena i handen och jag den andra, skall ni få veta det, svarade profeten. Herren befaller att hans ära skall förherrligas, och här gäller ju Herrans ära.

Dagobert höjde på axlarne, han gjorde ett knyte af sitt rentvättade linne, aftorkade tvålen och insvepte den omsorgsfullt i en vaxduklapp; derefter började han hvissla tonen af den der soldatsvisan, som han nyss sjungit, och tog ett steg framåt, liksom för att allgäsa sig.

Profeten rynkade ögonbrynen, emedan han började frukta att hans utmaning varit alldeles fruktlös. Han gick derföre ett par steg emot Dagobert och ställde sig midt för honom, liksom för att stänga hans väg; sedan lade han båda armarna i kors öfver bröstet och mälte den gamle med den mest gemena och föraktliga blick, från hufvudet till fötter, hvar efter han sade:

— Således har man då kommit under fund med att en gammal soldat, hvilken fordom följt den der stråtröfwaren, Napoleon, icke duger till annat än hjälpkäring på sina sednare dagar. — Han nekar ju att slåss!

— Ja, jag nekar att slåss, svarade Dagobert, med fasthet i rösten, men så blek som ett lik.

Aldrig, nej säkert aldrig hade den gamle, trogne tjänaren gifvit de fader- och moderlösa, som voro anförtrödda åt hans vård, ett mera lysande prof af ömhet och tillgifvenhet, än vid detta tillfälle. För en sådan man som han, var det en omätlig uppoffring att ostraffadt låta till den grad förolämpa sig, att nödgas afslå en utmaning.

— Således är ni feg! . . . ni är rädd . . . ni erkänner ju det? . . . ropade den afskyvärde Morok.

Vid dessa ord gjorde Dagobert, så till sägandes, ett anfall på sig sjelf, ty det syntes tydligen huru han ett ögonblick varit frestad att rusa på sin motståndare, men hejdade sig helt tvärt, liksom om någon fattat honom i armen.

Sannolikt hade han tänkt på de båda flickorna och på det förfärliga hinder som en duell, lycklig eller olycklig, skulle lägga i vägen för deras resa.

Men denna vredes blixtn hos soldaten, ehuru hastigt öfvergående den var, var dock så synbar och uttrycket i hans ansigte, som badade i svett, var så förfärligt, att både profeten och de nyfikna åskådarna drogo sig några steg tillbaka.

En djup tystnad herrskade under några sekunder och allt intresse öfvergick hastigt på Dagoberts sida. En af de kringstående vände sig till sin granne och yttrade:

— Den der karlen är visst icke feg.

— Nej, säkert icke, svarade den andre.

— Det fordras ibland mera mod för att afslå en utmaning, än att antaga den . . .

— I alla fall är det profeten som har orätt; han har ju förfört sig på den andre, som är främling.

— Och om han, såsom utlänning, skulle slåss och blifva tagen, så fick han sitta i fängelse, Gud vet huru länge.

— Och sedan, tillade en annan, han har ju tvenné unga flickor med sig. — Huru skall han, i denna ställning, kunna duellera, och det för en smasak? — Hvad skulle det bli af de båda stackars barnen, ifall han det gjorde? — Han blefve satt i fängelse, och hvem toge vård om flickorna?

Dagobert vände sig till den som hade talat dessa ord. Han såg för sig en störväxt man med ett öppet och godt ansigte. Soldaten räckte handen åt denne man och sade med en röst, darrande af djup rörelse:

— Tack, Herre!

Tysken kramade hjertligt Dagoberts hand.

— Min vän, sade han äntligen, i det han kvarhöll soldatens hand mellan sina; gör nu hvad jag ber er om . . . Kom in och töm en bål

punsch med oss. Vi skola väl då tvinga den der helvetes profeten att tillstå, det han varit kittslig och bara sökt gräl med er.

Hittills hade djurtämjaren, som i det längsta hoppats att Dagobert skulle slutligen vara tvungen att antaga hans utmaning, med mycken ilska betraktat hvar efter annan som öfvergick på soldatens sida; men snart fann han för godt att spela en annan roll; han beherrskade sig derföre och uppklarade mer och mer sina anletsdrag, emedan han fann det nyttigast att låtsas vara mild och undergifven.

Han gick således emot Dagobert och sade, med temligen god fattning:

— Nå väl, jag lyder genast de här herrarne och tillstår att jag haft orätt. . . . Ert första bemötande stötte mig; jag var icke nog mästare öfver mina känslor. . . . Jag upprepar att jag har haft orätt, tillade han med qväfd harm. . . . Herren befäller att vi skola ödmjuka oss. . . . Jag ber er om förlåtelse.

Detta vackra prof på sjelfbeherrskning och ånger upptogs med mycket bifall och beröm af de närvarande.

— Han ber er om förlåtelse; har ni ingenting att svara derpå, min tappre vän, sade den länge mannen till Dagobert.

Denne, som var rörd af tyskarnes hjertlighet och rättskänsla, såg på dem med en ovanlig mild blick.

— Se så, låtom oss gå in; så få vi klinga tillsammans, inföll en annan; vi göra er detta tillbud af godt hjerta och ni måste af lika så godt hjerta emottaga det.

— Ja, ja — det måste ni, för edra små vackra flickors skull, sade den vänlige länge mannen.

Dagobert blef än mera upprymd genom detta alltför vänliga bemötande. Med en bottenärlig blick på de kringstående, svarade han:

— Jag tackar er hjertligen, mina herrar. Ni äro bra och hederliga karlar, allesammans. . . . Men när man har blifvit hjuden på att dricka, så måste man och hjuda igen. . . .

— Nå, må ske! ropade tyskarne — det låter höra sig! — Hvar och en i sin ordning. — Vi skola betala den första bålen och ni den andra.

— Fattigdom är intet brott, återtog Dagobert. Jag skall säga er uppriktigt, mina herrar, att jag omöjligen har råd att hjuda er punsch igen, sedan ni trakterat mig; vi hafva ännu en lång väg att färdas och jag får icke göra några onödiga utgifter.

Den gamle sade dessa ord med en så enkel värdighet, men tillika med en sådan bestämdhet, att tyskarne icke vågade förnya sitt tillbud, väl vetande, att en man med Dagoberts karakter icke skulle kunna utan förödmjukelse antaga en ny hjudning.

— Det gör mig ledsen, sade den länge mannen, ty jag skulle ha tyckt mycket om att få klinga med er. — God natt, då tappre soldat! . . . godnatt! — Värden på Hvita Falken kastar ut oss om vi dröja längre.

— God natt, god natt! mina herrar, sade Dagobert, i det han vände sig om för att gå till stallet, och ge hästen den sednare hälften af sin aftonportion.

Mörök nalkades honom och sade, med ödmjuk ton:

— Jag har tillstått att jag hade orätt, jag har bedt er om förlåtelse. — Ni har ingenting svarat . . . Är ni ännu ond på mig?

— Om jag någonsin träffar dig igen . . . och mina stackars flickor icke behöfva mig längre, sade veteranen med kufvad vrede, så skall jag säga dig två ord — de skola ej blifva långa.

Derefter vände han tvärt ryggen åt profeten och gick framåt gården. Vårdshusgården Hvita Falken hade form af en aflång fyrkant. På ena sidan höjde sig karaktersbyggnaden, på den andra en sämre byggnad, hvarest vöro några rum, hvilka för godt pris uthyrdes åt fattiga resande. En hyälfd förstuga, eller gång, anbragt i det inre af hufvudbyggnaden, hade utsigt åt fria fältet. Men på den tredje och fjerde sidan af gården sträckte sig uthusbyggnader, innehållande vagnshus, lider, bodar o. d., med vindar och visthus ofvanpå.

Dagobert, som inträdde i ett af stallen, gick till en stor kista, på hvilken han hade ställt den gamle Jovials hafreportion, han tog hafran, slog den i ett säll och gick bort till spiltan, der hästen stod.

Till hans stora förundran besvarade den gamle fyrfotade reskamraten icke med sin vanliga glada gnägning det för honom annars så fägnande ljudet af hafrans ströende i hon. Orolig deröfver, ropade Dagobert honom vid namn med den vänligaste röst i verlden, men hästen förblef orörlig, i stället att som förr vända mot husbonden sitt kloka öga och stampa med fötterna.

Allt mer och mer orolig, trängde soldaten sig närmare.

Vid skenet af en dunkel stall-lykta såg han nu det arma djuret i en ställning som tillkännagaf den yttersta förskräckelse; dess knäveck vöro till hälften böjda, hufvudet i vädret, öronen tillbakalutade, näsborrarna vidöppna; han töjde på grimskافتet, som om han velat afslita det, för att komma lös från väggen, der han stod bunden, och der han hade sin krubba och ho; en ymnig och iskall svett lackade af honom, och i stället att mjukt och silfverfärgadt sticka af mot det mörka stallet, var nu hans hår ruggigt och uppstående; tid efter annan skakades hela kroppen af konvulsiviska ryckningar.

— Nå, nå — så så — gamle Jovial, sade soldaten i det han nedsatte sället på golfvet, för att kunna smeka sin häst, du liknar då din husbonde . . . du är rädd, tillade han med bitterhet, i det han tänkte på den förolämpning han nyss hade lidit. — Du är rädd, du som annars icke af naturen är någon pultron.

Oaktadt sin husbondes smekningar och röst, fortfor hästen att gifva tecken till fasa; det enda var att han sträckte något mindre på grimskافتet, och att han närmade sina näsborrar till Dagoberts hand, ehuru med mycken tvekan, fläsande och nosande, som om han tviflat att det var hans gode husbonde.

— Du känner icke igen mig, ropade Dagobert. Det har då tilldragit sig något besynnerligt här.

Och den gamle började se sig omkring, under mycken oro.

Stallet var rymligt, men mörkt, och upplystes blott svagt af en lykta som nedhängde från taket, der en oräknelig hop spindlar drapperat sin

väfnad. På andra sidan och skiljda från Jovial genom några stänger och bräder, såg man tre ställiga, svarta hästar, tillhörande djurtämjaren, och hvilka voro lika lugna, som Jovial var uppskränd.

Dagobert, förvånad öfver denna motsats, hvarpå han snart skulle erhålla förklaring, började åter smeka sin häst, hvilken nu något hemtade sig då hans herre var hos honom; den fyrbente trotjenaren började slicka Dagoberts händer, gnida sitt hufvud emot honom, gnägga litet smått och gifva alla möjliga tecken af tillgifvenhet.

— Se så ja — så der tycker jag om att se dig, min gamle Jovial, sade Dagobert, i det han åter upptog sället och utstjelpde dess öfriga innehåll i hon. — Se så, ät . . . smaklig måltid! . . . vi hafva en lång dagresa att göra i morgon. Och framför allt — var icke så der tokigt rädd för ingenting . . . Om bara din kamrat, Rabat-Joie, vore här, så skulle det nog trösta dig, men han är deruppe hos barnen, han . . . han är deras vaktare medan jag är borta . . . Se så, ät nu, i stället att se på mig!

Men hästen, efter att hafva med de yttersta spetsarna af sina läppar rört i hafran, liksom för att göra sin egare till viljes, smakade den icke, utan började bita i ärmen af soldatens gråa kolt.

— Ack, min stackars Jovial! dig fattas någonting — du som annars har så god matlust — och nu lemnar du hafran orörd! . . . Det är första gången under hela resan som något sådant händer.

Så talade den gamle veteranen, allvarsamt oroad, ty utgången af hans resa berodde till stor del på hästens helsa och krafter.

Ett rytande, så förfärligt och så nära, att det tycktes komma från sjelfva stallet, skrämde nu Jovial till den grad, att han med ett enda ryck afslet grimskaffet, hoppade öfver spiltan och sprang genom den öppna dörrn, ut på gården.

Dagobert kunde icke afhålla sig från att rysa vid detta öförmodade, ohyttliga rytande, som nu förklarade för honom den stackars hästens rädsla.

Det närgränsande stallet, som upptogs af djurtämjarens kringresande menageri, var endast genom en tunn brädvägg skildt från det, hvaruti Jovial blifvit inqvarterad. Profetens hästar, som stodo i samma stall med soldatens, voro så vana vid dessa grymma läten, att de ej läto sig någonting bekomma.

— Godt, godt, jag förstår nu, sade Dagobert, lugnad. Sannolikt har min stackars Jovial redan förut, innan jag kom, hört ett sådant rytande . . . Han förnam således närheten af den näsvisse skurkens otäcka djur — det behöfdes väl icke mer för att skrämma honom.

Han hopsamlade omsorgsfullt den utströdda hafran, i det han sade: Är han engång i ett annat stall, och ett sådant bör väl här finnas, skall han nog inte lemna sin hafra, och vi kunna tidigt i morgon be- gifva oss härifrån.

Den skrämde hästen, som hade hoppat och sprungit på gården, återkom dock snart vid soldatens rop; denne tog honom vid grimman och frågade en stalldräng, som gick öfver gården, efter ett annat stall. Karlen anvisade honom ett, der han ej behöfde frukta någon olägenhet af de vilda djuren, och Jovial blef nu väl inrymd.

Så snart den frögne hästen blifvit befriad från sitt farliga granskap, började han muntra sig, till och med på bekostnad af Dagoberts grå kappa. Egaren, churu annars så rädd om kläder, brydde sig nu icke om att han snart skulle få öfva sig i skräddareprofessionen, utan glädde sig blott åt Joyials snara vederfående och åt den matlust, hvarmed han nu för-tärde sin ration.

Fullkomligt lugn, stängde Dagobert staldörrn och skyndade sig att äta aftonmåltid, för att snart komma upp till flickorna, som han för-brädde sig att så länge hafva lemnat allena.

XV.

ROSA OCH BLENDA.

De fader- och moderlösa innehade, uti en af de mest aflägsna byg-gingarna, en liten ruskig kammare, hvars enda fönster hade utsigt åt fäl-tet. En säng utan ombängen, två stolar och ett bord, utgjorde möbler-na, hvilka icke kunde kallas dåliga, churu mycket simpla. En lampa upp-lyste rummet. På bordet, som stod tätt utmed väggen, hade Dagobert lagt sin rensel.

Rabat Joie, den stora, rödgula, siberiska hunden, hvilken låg tätt utmed dörren, hade redan tvenne gånger låtit höra ett doft morrande, i det han vände hufvudet mot fönstret, utan att dock sedermera gifva tec-ken till någon fiendtlighet.

De båda systrarna, halfliggande i sängen, voro insvepta i långa, hvita nattskjortor, igenknäppta vid halsen och vid händerna. De hade inga nattmössor, men en bred hvit bindel undanströk deras rika, kastan-jebruna hår från tinningarne och den höga pannan och sammanhöll det, så att det ej skulle hopstrasslas under natten. Dessa hvita bindlar, detta slags hvita gloria, som omgaf deras panna, gaf ett ännu renare uttryck åt deras friska, bildsköna ansigten.

Tvillingarne skrattade och pratade, ty oakadt de genomgångna sor-gerna, bibehöllo de dock sin ålders oskyldiga glädtighet. Minnet af de-ras mor gjorde dem ofta sorgsna, men denna sorgenhet hade ingenting bittert; det var tvärtom en ljuf melankoli, som de sökte, snarare än de flydde. För dem var denna alltid tillbedda moder icke *död* . . . hon var *frånvarande*.

Nästan lika så okunniga som Dagobert uti religionsdogmer — ty uti ödemarken, der de hade lefvat, fanns hvarken kyrka eller präst, trodde de dock, som redan nämnt är, att Gud, som är god och rättvis, har så mycket medlidande med de mödrar, hvilka nödgas qvarlemlna sina barn på jorden, att dessa, genom Hans nåd, kunde från himlens höjd ständigt se och ständigt höra dem. De trodde ock att modren stundom skickade till dem sköna och goda skydssenglar, som skulle vakta dem för alla faror.

I följd af denna barnsliga, men sköna villfarelse, voro de båda barnen öfvertygade om att deras mor ständigt vakade öfver dem och föl-jde dem med sina blickar, hvarföre de trodde att *göra illa* var det samma som att bedröfva den älskade modren och göra sig ovärdiga englarnes beskydd.

Detta var hufvudinhållet af de begge barnens dogmatik, en dogmatik som var tillfyllest för dessa så rena och älskande själar.

Denna afton pratade de båda systrarna, i det de väntade på Dagobert.

Deras samtal roade dem mycket, ty de hade, sedan några dagar, en hemlighet, en stor hemlighet, som ofta kom deras jungfruliga hjertan att klappa, höjde deras knoppande barm, förvandlade i purpur rosorna på deras kinder och betäckte stundom deras stora, blå ögon med ett flor af orölig längtan och ljust svärmeri.

Rosa, som denna afton låg vid väggen, höll sina båda armar under hufvudet, hvilket hon till hälften vände mot system. Blenda, som med armbågen stödde sig mot örngottskudden, betraktade henne leende, och sade:

— Tror du att han kommer ännu i natt?

— Ja, ty han lofvade ju det i går.

— Ah ja, han är så god, han skall visst icke bryta sitt löfte.

— Och hvad han är vacker sedan, med sitt långa, ljusa, lockiga hår!

— Och hans namn . . . hvilket förtjusande namn! . . . huru väl det passar till hans utseende!

— Och hvilket ljust smalcende . . . och hvilken ljuf röst, isynnerhet när han tager oss båda vid handen och säger: Mina barn, j hörer tacka Gud, som har gifvit er en och samma själ . . . Hvad andra söka utom sig, finnen j hos er sjelfva och hos hvarandra.

— Emedan edra båda hjertan utdöra blott ett, tillade han.

— Hvilken lycka för oss att vi kunna komma ihåg alla hans ord, min syster!

— Ah vi äro så uppmärksamma. Se, när jag ser dig afhöra honom och betrakta honom, är det som jag sjelf hörde och betraktade honom; hör du det, min lilla älskade spegel! sade Rosa, i det hon kysste sin syster på pannan. Nå väl, när han talar, äro dina ögon . . . eller snarare våra ögon, stora och öppna . . . och vara läppar röra sig, som om vi ville för oss sjelfva upprepa hvarje ord han säger . . . Det är då icke underligt att vi ingenting glömma.

— Och hvad allt hvad han säger är godt, ädelt och ömt!

— Och tycker du inte, min syster, att allt efter som han talar, känna vi goda tankar födas hos oss. Bara vi erinna oss hvad han säger . . .

— Var lugn, hans ord skola kvarstanna i våra hjertan, som fågelungarna i modrens näste.

— Vet du, Rosa, det är en stor lycka att han håller så mycket af oss båda.

— Han kan icke annat, emedan vi båda ha blott ett hjerta.

— Skulle han kunna älska Rosa, utan att älska Blenda?

— Hvad skulle det då bli af den stackarn, som ej vore älskad?

— Och för resten skulle han bli så villradig vid valet.

— Vi likne så mycket hvarandra.

— Också har han, för att bespara sig allt bryderi, valt oss båda, sade Rosa, skrattande.

Det är ju också bäst . . . Han är den ende, som älskar oss . . .
och vi, vi tillbedja honom båda.

— Bara han inte lemnar oss förr än vi komma till Paris.

— Paris . . . det lär vara en präktig stad . . .

— En stad, der alla människor måste vara lyckliga . . . emedan der är så vackert.

— Men vi, stackars fader- och moderlösa! skola väl vi våga visa oss der? . . . Hyvad man skall se på oss!

— Ja, men emedan alla människor äro lyckliga der, så måste ock alla vara goda.

— Och säkert skall man hålla af oss.

— Ja, men emedan vi äro med vår vän . . . vår vän med det ljusa håret och de blå ögonen.

— Men han har ju aldrig talat med oss om Paris.

— Det har han ej kommit ihåg . . . Vi skola i natt tala med honom derom.

— Ja, ifall han har lust att tala . . . ty ibland vet du ju att han tycker mest om att betrakta oss i tysthet.

Ja, han har något i sin blick, som påminner mig vår älskade mamma?

— Och hon — hyvad hon, som både ser och hör oss, skall finna sig lycklig af det, som hänt oss!

— Säkert! — och du må tro att, när vi äro så der afhållna, så måtte vi väl ock förtjena det.

— Hör bara på den lilla fåfånga flickan! utbrast Blenda, i det hon roade sig med att kring sina hvita fingrar linda en lock af systemens hår, som hade fallit ner öfver pannan.

Efter några ögonblicks fundering, sade Rosa.

— Tycker du inte att vi borde omtala allt för Dagobert.

— Jo, låt oss göra det, om du så tycker.

— Vi skola säga honom allt, liksom vi sade allt åt vår mor. Hvarföre skulle vi dölja något för honom?

— Och i synnerhet en sak, som gör oss så lyckliga.

— Tycker du icke att, sedan vi lärde känna vår vän, har vårt hjerta börjat slå fortare och starkare?

— Jo; man skulle kunna säga att det är mera fullt.

— Ja; det är naturligt, ty vår vän har intagit ett stort rum deruti.

— Också höra vi väl för Dagobert omtala vår lyckliga stjärna.

— Du har rätt.

I detta ögonblick började hunden åter morra.

— Min syster, sade Rosa, i det hon tryckte sig intill Blenda; när började hunden åter morra! . . . Hyvad gar åt honom? . . .

— Rabat-Joie, morra intet! kom hit! ropade Blenda, i det hon med sin lilla hand slog på sängbrädet.

Hunden steg upp, lät åter höra en dof mörkning och gick att på sängtacket lägga sitt stora kloka hufvud . . . Men han kastade dock alltjemt sina blickar mot fönstret; de båda systrarne lutade sig ned, för att

smeka hans breda panna, i midten försedd med en stor upphöjning; ett märkeligt tecken till racens äkthet.

— Hvad är det du morrar öfver, min kära Rabat-Joie? sade Blenda, i det hon saktat tog honom i öronen. Hvad fattas dig, min snälla hund?

— Stackars kreatur! han är alltid så ängslig, när Dagobert icke är närvarande.

— Det är sannt; det ser ut som om han visste att han då bör vara dubbelt vaksam.

— Min syster, jag tycker att Dagobert dröjer alltför länge, innan han kommer och säger oss god natt.

— Han är säkert hos Jovial och sköter om honom.

— Ack! nu kommer jag ihåg att vi icke sade god natt åt den stackars gamle Jovial.

— Du har rätt; det var ledsamt, det.

— Stackars trogna djur! Han ser alltid så lycklig ut, när han får slicka våra händer . . . Man skulle kunna tro att han tackar oss för vårt besök.

— Säkert skall ändock Dagobert säga honom god natt på våra vägnar.

— Den gode Dagobert! Han sysselsätter sig endast med oss. Hvad han skämmer bort oss! . . . Vi få vara lata, vi, och han åtager sig ensam allt besvär och all omtanka.

— Men huru skola vi kunna förekomma detta?

— Huru olyckligt att vi ej äro rika! — vi kunde då bereda honom lugn och goddagar på hans alderdom.

— Rika! ack, min syster! vi skola aldrig blifva annat än fattiga fader- och moderlösa barn.

— Men den här medaljen då?

— Ja, ja . . . säkert fastes vid den några förhoppningar; vi skulle icke annars göra denna långa resa.

— Dagobert har lofvat säga oss allt i afton . . .

Den unga flickan kunde icke fortfara, ty tvenne fönsterrutor flögo ur med ett förfärligt buller.

De båda systrarne uppgåfvö ett skärande rop af förskräckelse och kastade sig i hvarandras armar, under det att hunden rusade mot fönstret och skällde aldeles ursinnigt.

Bleka, skälvande, orörliga af skrämsel, och med armarna hårdt lindade omkring hvarandra, återhöllo de båda systrarna andedrägten.

Rabat-Joie, som stod med framtassarna på fönsterposten, upphörde ej att skälla så mycket han orkade.

— Min Gud! hvad kan det vara, hviskade de värnlösa. Och Dagobert som icke kommer.

I detsamma ropade Blenda, i det hon ryckte sig ur Rosas armar:

— Hör! hör! det går i trappan!

— Himmell! jag tycker att det icke är Dagoberts gång! Hör du sådana tunga steg!

— Rabat-Joie! kom hit på stund! kom och försvara oss! ropade de båda systrarne; utom sig af rädsla.

Verkligen var det ett ganska tunga steg, som hördes i den bräckliga trätrappan, och ett slags besynnerlig gnidning, ett underligt prassel hördes längs utåt den tunna brädväggen, som skiljde kammaren från förestugan.

Slutligen hördes en mycket tung kropp falla ner utanför dörren.

De unga flickorna, som nu voro halft ihjelskrämda, sågo på hvarandra, utan att kunna säga ett ord.

Dörren öppnades . . .

Det var Dagobert.

Vid åsynen af honom omfamnade systrarne hvarandra, som om de hade undsluppit en stor fara.

— Hvad fattas er? Hvarföre så uppskrämda? frågade soldaten.

— Ack! om du visste, sade Rosa darrande, ty hennes och hennes systers hjertan slogo våldsamt. — Om du visste hvad som händt . . . Först och främst kände vi ej igen din gång; den förekom oss, genom väggen, så tung och så besynnerlig.

— Men, edra små rädda stackare! jag kunde väl inte gå som en femtonårig uppför trappan; helst som jag har min säng på ryggen; det vill säga, en halmmadrass, hvilken jag nyss kastade ner, här utanför dörren, för att sedan lägga mig der, såsom jag brukar.

— Min Gud, hvad vi äro dumma, som icke tänkt på det, kära du, sade Rosa, i det hon såg på Blenda.

Och de båda sköna anletena, som på en gång bleknat, återfingo nu på en gång sin lifliga rosenfärg.

Under hela den tid som åtgick, för att tala detta, upphörde hunden, som stod vid fönstret, ej att skälla och morra.

— Hvad har då Rabat-Joie att skälla på, der borta? frågade den gamle.

— Det veta vi icke. Man har nyss slagit sönder två rutor der; det var det som först skrämd oss.

Utän att svara ett ord, gick Dagobert till fönstret, öppnade det och lutade sig ut; men han såg ingenting.

Det var mörka natten . . .

Han lyssnade, men hörde intet annat än vindens tjut.

— Rabat-Joie, sade han till hunden, i det han pekade på det öppna fönstret, hoppa ner der, min gosse, och sök.

Det trogna djuret gjorde ett ofantligt hopp och försvann genom fönstret, beläget ungefär åtta fot från marken.

Dagobert lutade sig åter ut, för att genom ord och åtbörder uppmuntra hunden att söka.

— Sök, min gosse, sök . . . Om der är någon, så hoppa på honom . . . dina tänder äro goda, det vet jag . . . Får du tag i någon, så släpp icke, förrän jag kommer ner.

Men Rabat-Joie fann ingen.

Man hörde honom springa fram och åter, sökande och vädrande; stundom uppgaf han ett qväfadt rop, liksom en spårhund då han jagar.

— Der är då ingen, min snälla hund; ty om der vore någon, så hölle du honom redan i strupen, sade Dagobert.

Derpå vände han sig till de unga flickorna, som med oro lyssnade till hans ord och följde med ögonen alla hans rörelser. — Huru ha dessa rutor blifvit utslagna? — Märkte ingen af er hur det tillgick?

— Nej, Dagobert; vi pratade med hvarandra — då hörde vi ett förfärligt buller, och i detsamma föllo glasbitarne in på kammargolfvet.

Dagobert undersökte fönstret; han varseblef en temligen lång hake, ämnad att dermed tillstänga fönstret invändigt.

— Det blåser mycket, sade han; vinden har säkert skakat fönstret och den här haken har slagit sönder rutorna . . . Ja ja . . . så är det, . . . Hvem kunde också ha någon fördel af att göra ett sådant spratt?

Derefter talade han till Rabat-Joie, som om det varit en människa: Är det någon der?

Hunden svarade medelst ett skällande och Dagobert förstod säkert detta negativa ljud; ty han sade:

— Ja så . . . nå så kom då hit igen då . . . Gå rundt omkring byggningen . . . du finner väl någon dörr öppen . . . du plär ej vara förlägen, du . . .

Detta råd följdes af Rabat-Joie. Efter att hafva krafsat några gånger på stenfoten af byggningen, sprang han rundt omkring för att komma in på gården.

— Se så, lugna er, mina barn; det var ingenting annat än blåsten, sade Dagobert till flickorna.

— Ack, hvad vi voro rädda! sade Rosa.

— Det tror jag nog, men när jag tänker rätt på saken, så kommer det mycken kyla in genom det der hålet, och ni kan bli förkylda här.

Med dessa ord vände den omtänksamme Dagobert om till fönstret, hvilket var utan rullgardin.

Länge funderade han på medel att hjälpa den ifrågavarande olägenheten; slutligen tog han renskinspelsen, som låg på den ena af stolarne, hängde den på öfversta fönsterhaken och utbredd den så, öfver hela fönstret, att den fullkomligt skyldde hålen efter de utslagna rutorna.

— Tack, tack, Dagobert! . . . Hvad du är god! hvad du är omtänksam! — Vi voro bra oroliga, innan du kom.

— Också dröjde du bra länge.

Men nu blefvo de unga flickorna varse soldatens blekhet och den märkbara förändringen i hans anletsdrag, hvilka ännu buro prägeln efter det plågsamma uppträdet med Mörök.

— Men, min Gud, så blek du är! ropade Rosa. Hvad fattas dig, gode Dagobert?

Blenda upprepade systemens fråga.

— Mig fattas ingenting, försäkrade Dagobert.

- Säg icke det, genmålte Blenda, hela ditt ansigte är förändradt.
- Jag försäkrar att det fattas mig ingenting, upprepade soldaten, ehuru med synbart bryderi, ty han var föga van att tala osanning. Hastigt fann han dock en förträfflig förevändning för sin sinnesrörelse, och tillade: — Om jag ser ut att vara upprörd, så är er skrämnel dertill orsaken; ty, när allt kommer omkring, så är det mitt fel . . .
- Bitt fel! huru så?
- Jo, ty om jag hade använt mindre tid till färtärande af min qvällsvard, så hade jag varit här när rutorna slogos ut . . . Jag hade då besparat er åtminstone hälften af den förskräckelse ni nu utstått.
- Ja, men nu är du här, således — låt oss ej mer tänka på den saken.
- Men, hvarföre sätter du dig icke?
- Jo, jag skall sätta mig, ty vi ha mycket att språka, sade Dagobert; i det han tog en stol och ställde den utmed flickornas hufvudgård. Få se nu . . . är ni riktigt vakna — tillade han, i det han tvingade sig att le. — Får jag se om de stora ögonen äro riktigt öppnade! . . .
- Se då, se Dagobert, sade de små flickorna, äfvenledes leende, i det de öppnade, så mycket de förmådde, sina stora, blå ögon.
- Nå nå, sade soldaten . . . jag ser att de äro öppna; också är det icke så sent; klockan är blott nio.
- Vi ha något att säga dig, sade Rosa, efter att hafva kastat en frågande blick på systemen.
- Verkligen?
- Ett förtroende att gifva dig.
- Ett förtroende?
- Ja, ja, visst.
- Men, ser du, ett förtroende som är af mycken vigt, tillade Rosa, med synnerligt allvar i blicken.
- Ett förtroende, som angår oss båda, tillade Blenda.
- För knäveln, det måtte jag väl veta, ty det som rör den ena, rör ju också alltid den andra. Är ni icke alltid såsom två hufvuden under en hatt, som man brukar säga.
- Ja, vi måste väl det, sade Rosa skattande, ty du sätter ju ofta bådas våra hufvuden under en och samma kapuchong.
- Hör bara på de små skalkarna; med dem får man aldrig sista ordet. — Nå väl, mina damer; får jag nu del af förtroendet, emedan ett förtroende är i fråga.
- Tala min syster, sade Rosa.
- Nej, min fröken, det är ni som skall tala, ty ni är, så länge den dagen räcker, den äldsta i kullen, och en sak, så vigtig som ett förtroende hvarom här nu är fråga, tillhör förstfödsloretten. — Se så, börja, börja! — jag hör er.
- Så talade soldaten med tvunget smäleende och gjorde våld på sig, för att dölja det obehagliga intryck, som djurtämjarens elakhet gjort på honom och hvaraf han ännu erfor en inre skakning.

Det var således Rosa, den äldsta i kullen, såsom Dagobert uttryckte sig, hvilken nu talade för sig sjelf och sin syster.

VI.

FÖRTROENDET.

— Men först, bäste Dagobert, sade Rosa, med ljuft jollrande ton — först måste du, när vi nu gå att, ge dig ett förtroende, lofva att icke banna oss.

— Hör du det; du får icke banna oss! tillade Blenda med en icke mindre smekande ton.

— Det beviljas redan på förhand, svarade Dagobert allvarsamt, — helst som jag icke rätt vet huru jag skulle bära mig åt för att banna er. — Dock hvarföre skulle jag banna er?

— Derföre att vi kanske hade bort säga dig förut det som vi nu komma att berättat dig.

— Hör på, mina barn, sade soldaten med en viktig min, efter att ett ögonblick hafva begrundat denna samvetsfråga — ett af de två är det: endera har ni haft rätt eller orätt i att för mig dölja någonting . . . Om ni haft rätt, är det bra . . . om ni haft orätt, så är det gjordt — således: icke ett ord mer derom; bara jag nu får veta sjelfva saken. Se så, jag är idel öra.

Fullkomligt lugnad af detta kloka utslag, återtog Rosa, efter att med sin syster hafva vexlat ett leende:

— Föreställ dig Dagobert, att vi tvenne nätter å rad haft ett besök.

— Ett besök! — härvid rätade veteranen på sig, der han satt.

— Ja . . . ett förtjusande besök, ty . . . han är blond.

— Hvad hör jag? . . . Han är blond?

— Blond, med blå ögon, tillade Blenda.

— Blond — med blå ögon! upprepade Dagobert, i det han jemkade på stolen.

— Ja, blå ögon, så der stora, återtog Rosa, i det hon satte spetsen af sitt högra pekfinger mot midten af det venstra.

— För f-n i våld! om de ock vore stora som *så här*, sade veteranen, i det han mätte på sig sjelf, från handen till armbågen, om de också voro så här stora, så gör det ingenting till saken . . . En *han?* med ljust hår och blå ögon? Hör på mina fröknar, hvad kan allt det der betyda?

Och Dagobert steg härvid upp, med en allvarsam och mycket otälig uppsyn.

— Se der; du blir ju redan ond! yttrade Rosa.

— Och vi äro blott vid början ännu, tillade Blenda.

— Början! upprepade Dagobert; således blir det ock en fortsättning och ett slut?

— Slut? — nej, *det* blir, som vi hoppas, icke fallet, svarade Rosa storskrattande.

— Vi önska tvärtom att detta måtte räcka beständigt, tillade Blenda, deltagande i sin systers muntenhet.

Dagobert såg skiftevis på de båda flickorna och det med den allvarsammaste min i världen, i det han sökte utfundera denna besynnerliga gåta; men då han såg deras förtjusande anleten lifvade af den behagligaste glädthet, tänkte han att de väl icke skulle vara så glada, om de på allvar hade något att förebrå sig; hvarföre han sjelf började glädja sig öfver att de stackars fader- och moderlösa barnen kunde, i deras föga afundsvärda belägenhet, vara så glada. Han sade då med godhet i blicken:

— Skratta, skratta, mina barn, jag tycker om att se er glada. Men i samma ögonblick föll det honom in att detta ej vore rätta sättet att mottaga de båda flickornas sällsamma bekännelse, hvarföre han tillade, med mera tonvigt på orden:

— Visst tycker jag om att se fröknarna skratta, men icke när de mottaga besök af ljusst hår och blå ögon . . . Se så, medgif nu att jag är bra galen som vill afhöra sådana der berättelser. Ni vill bara skämta med mig; är det icke så?

Nej, nej, det är sannt som vi säga; mycket sannt?

— Du vet ju att vi aldrig sagt en osanning, tillade Rosa.

— De ha rätt . . . ja, ja . . . de ljuga aldrig, sade soldaten, liksom för sig sjelf, i det hans förundran åter började vakna. Men hur tusan vore det väl möjligt att någon slupe in till er? Jag ligger ju utanför er dörr och Rabat-Joie nedanför ert fönster. Då nu alla ljusa hår och alla blå ögon i världen ej kunna komma in annat än genom dörren eller fönstret, så skulle väl jag och Rabat-Joie, vi som begge ha så fin hörsel, hafva mottagit gästen, ifall han sökt praktisera sig in . . . jag menar — mottagit honom på vårt sätt. Men, mina barn, låt oss nu tala utan att skämta. Var goda och förklara hvad ni egentligen mena.

De båda systerne, som af Dagoberts förändrade anletsdrag kunde sluta till den häftiga oro som föregick inom honom, ville icke längre plåga sin gamle trogne vårdare. De vaxlade åter en blick, hvarestefter Rosa fortfor, i det hon fattade Dagoberts stora, grofva hand:

— Se så, oroa dig inte; vi skola ju omtala besöken af vår vän Gabriel . . .

— Hvad knäfveln! nu börjar ni igen! Han har då ett namn?

— Visst har han ett namn — Gabriel, hör du.

— Är det icke ett vackert namn, Dagobert? Åh du skall få se att du kommer att älska honom lika som vi . . . vår sköne Gabriel!

— Skall jag älska er sköne Gabriel, sade veteranen, skakande på hufvudet, skall jag älska er sköne Gabriel? Det kommer an på . . . Först måste jag veta . . . I detsamma afbröt han sig sjelf med det yttrandet: Det är besynnerligt! detta påminner mig om en sak.

— Hvad då, Dagobert?

— Jo, för femton år sedan, då er far återkom från Frankrike, lemnade han mig ett bref från min hustru — det sista jag från henne erhö. Hon berättade mig deruti att oakadt hon bar på armen vår lille son, Agricola, som växte och frodade sig, hade hon dock i all sin fat-

tidom upptagit ett stackars öfvergifvet barn, som hette Gabriel och hade ett kerubimsansigte . . . Det är icke längesedan jag erhöll underrättelse om denne gosse.

— Genom hvem då?

— Det skall ni få veta rättnu.

— Således, emedan du sjelf har en Gabriel, så är det ett skäl mera att älska *vår*.

— *Er Gabriel! Er . . .* jag sitter som på glödande kol.

— Du vet, Dagobert, sade Rosa, att Blenda och jag hafva den vanan att alltid hålla hvarandra i handen då vi somna.

— Ja, ja — redan i eder vagga såg jag eder många gånger sålunda insomnade . . . Jag tröttnade aldrig att se på er, så söta, så intagande fann jag er.

— Nå väl! det är nu tvenne nätter som vi, efter att nyss hafva insomnat, sett en . . .

— Det var då i drömmen, eftersom ni voro insomnade. I drömmen! ropade Dagobert, i drömmen!

— Ja visst, i drömmen! hur trodde *du* det var?

— Låt då min syster tala!

— Nå ja, ja yasserra! sade soldaten, i det han med en suck, men en suck af *tillfredsställelse*, lättade sitt bröst.

— Så tala, alltför gerna . . . visserligen . . . men — i alla fall så var jag mycket lugn . . . emedan . . . dock, det hör icke hit. — En dröm! det tycker jag mera om. Fortfar då lilla fröken Rosa!

— Efter att på en gång hafva insomnat, hade vi en dröm . . .

— Begge två, samma dröm?

— Ja, ty då vi vaknade om morgonen, berättade vi hvarandra vår dröm, och det var en och samma.

— Det är besynnerligt! Men hvad innehöll då drömmen?

— I den drömmen suto Blenda och jag bredvid hvarandra. Vi sågo då en skön engel inträda, klädd i en lång, hvit dräkt. Han hade ljuslockigt hår, blå ögon och ett ansigte, så vackert, att vi genast sammanknäppte våra händer, för att tillbedja honom . . . Då sade han med en ljuf röst att han hette Gabriel, att vår mor hade skickat honom oss till skyddsengel, och att han aldrig skulle lemna oss.

— Och sedan, tillade Blenda, tog han bådas våra händer, lutade mot oss sitt sköna ansigte och betraktade oss länge, under djup tystnad, men med så mycken godhet, ack! så mycken godhet, att vi ej förmådde taga våra ögon ifrån hans.

— Ja, återtog Rosa, och vi tyckte båda, att hans blick lifvade oss och trängde till vårt hjerta . . . Dock, rätt som det var, lemnade Gabriel oss, till vår stora saknad, i det han likväl lofvade inställa sig hos oss följande natt.

— Och han återkom?

— Utan tvifvel. Men du kan väl förstå huru vi längtade att få gå till sängs och somna, för att se om vår vän skulle hålla ord och komma igen.

— Hm! nu kommer jag ihåg, sade Dagobert, huru fröknarna gnuggade ögonen i går afton och påstodo sig vara sömniga. Det var sannolikt, för att dess fortare bli af med mig och komma till den ljufliga drömmen.

— Ja visst, kära Dagobert.

— Men saken var den, att ni inte kunde säga till mig som till Rabat-Joie: *gå och lägg dig!* Nå, Gabriel återkom?

— Ja; men den gången talade han mycket med oss. Han gaf oss, i mammas namn, en hop råd, som voro så rörande, så ädla, att Rosa och jag tillbringade hela förmiddagen med att bara komma ihåg och upprepa dem. Ja, vi påminna oss hans minsta ord och hvarje hans blick, äfven så väl som hans förtjusande utseende . . .

— Just nu kommer jag ihåg att ni pratade i går, under hela dagsresan . . . Det var ett fasligt tusslande och tasslande; och när jag sade *hvitt* svarade ni *svart*.

— Det kan väl vara, Dagobert, ty vi tänkte på vår skyddsengel Gabriel.

— Och vi älska honom lika mycket som han älskar oss.

— Men han är ju blott *en* och ni äro *två*.

— Och vår mamma — var hon icke också blott *en* åt oss *två*? Och du Dagobert, du är ju också *en*.

— Det är sant. Men vet ni att till slut blir jag svartsjuk på den der gynnarn, jag.

— Ah! du är vår vän om dagen och han om natten.

— Men hör nu, om ni talar om honom hela dagen och drömma om honom om natten; hvad återstår då åt mig?

— Det återstår . . . dina båda fader- och moderlösa barn, som du håller så mycket af, sade Rosa.

— Och som ha i hela världen ingen annan än dig, tillade Blenda, med en smekning.

Jaha, smek mig nu, så der ja! — Godt, mina barn, tillade Dagobert med ömhet. Jag är nöjd med min lott och för mig må ni gerna ha er Gabriel. — Jag var nog säker att jag och Rabat-Joie kunde sofva tryggt på vårt öra . . . För resten är det icke så underligt det här, när man tänker rätt på saken. Er första dröm förvånade er, och hur ni pratade derom, så drömde ni den om igen; jag skulle till och med icke undra om ni finge se honom tredje gången, den der vackra nattfågeln.

— Å, Dagobert, skämta icke. Det är bara drömmar, men det ser verkligen ut som om vår mor skulle sända dem. Sade hon icke alltid att unga flickor hade sina skyddsenglar? — Nå väl! Gabriel är vår skyddsengel; han skall beskydda oss och dig äfven.

— Det är, i sanning, mycket hederligt af honom att tänka på mig. Men, ser ni, mina kära barn, för att hjälpa mig att försvara er, tycker jag vida mer om Rabat-Joie; han är mindre vacker än engeln, men han har bättre tänder, och det är någonting pålitligare.

— Hvad du är odräglig, Dagobert, med ditt eviga skämt!

— Ja, du gör narr af allt, du.

— Ja, det är förvånande hvad jag är glad! — jag skrattar ju alde-

les som gamle Jovial, och visar tänderna beständigt. — Dock, mina barn, förebrå mig ej . . . Jag har orätt i att skämta öfver en dröm, ty säkert har den någon gemenskap med minnet af er oförgätliga mor. — ni ha rätt uti att taga den allvarsamt . . . Och dessutom, tillade han med högtidlig ton, är det ofta sanning i drömmar . . . I Spanien hade tvenne af de kejsrerliga dragonerna, mina kamrater, drömt att de skulle bli förgifna af munkarne: de blefvo det äfven . . . Om ni nu så der envist drömma om engelen Gabriel, så . . . så kommer det väl deraf att det roar er så mycket . . . Och ni ha, stackars barn, icke så mycken glädje om dagen, jag hör således icke missunna er att ha roligt i drömmen . . . Nu, mina fröknar, har jag också något att säga er . . . Det handlar om er mor. — Lofva mig att ej bli sorgsna.

— Var lugn, min vän; då vi tänka på mamma, äro vi icke sorgsna, endast allvarsamma.

— Nå väl, för att ej bedröfva er, har jag i det längsta uppskjutit med att säga er en sak, som er goda mör ämnade förtro er, när ni blefve så gamla, att ni ej längre kunde kallas barn. Men hon dog så hastigt, att hon ej fick tid; och dessutom . . . hvad hon hade att säga er, kostade så mycket på henne . . . och på mig äfven, att jag fördröjde detta förtroende, så länge det var mig möjligt. Jag hade tagit till förevändning för mitt dröjsmål, att ingenting vilja säga er, förrän efter den dagen, då vi hade farit förbi slagfältet, der er far blef tillfångatagen . . . Jag hade således en lång besinningsstid . . . men . . . ögonblicket är nu inne . . . jag får icke uppskjuta längre.

— Vi längta att höra, sade de båda flickorna, med en uppmärksam och melankolisk min.

Veteranen hemtade sig några ögonblick, hvarefter han började:

— Er far, general Simon, var son af en handverkare, som förblef handverkare i all sin tid, — ty oaktadt allt hvad generalen kunde säga och göra, envisades den hedersmannen att bibehålla sitt yrke, just emedan han hade ett hufvud af jern och ett hjerta af guld, likasom sonen . . . Ni förstå väl, mina barn, att då er far kunde från simpel soldat tjena sig upp till general och riksgrefve, kunde väl detta icke ske utan möda och ära . . .

— Riksgrefve? Hvad vill det säga, Dagobert?

— En dårskap . . . en titel bara, som kejsaren gaf på köpet, tillika med graden, liksom för att säga till folket, som han älskade, emedan han härstammade från folket: Barn! j viljen leka adel, liksom den gamla adeln; nu ären j adlade. — J viljen leka konungar — j ären nu konungar. — Smaken på allt, mina barn . . . ingenting är för godt åt er . . .

— Konungar! ropade de små flickorna, sammanknäppande sina händer med uttryck af förundran.

— Ja, konungar, säger jag. Med kronor var kejsaren icke njugg . . . Jag hade en sängkamrat, tapper soldat annars, som blef konung . . . Detta smickrade oss, ty . . . om lotten icke föll på den ene, så föll den på den andre. Så gick det med er far; genom en sådan lek erhöi han

grefvetiteln. Men, grefve eller icke, var han den vackraste, den tappreste general i hela armén.

— Ja, vacker måtte han ha varit, Dagobert; mamma talade ofta derom.

— Jo jo, det är säkert det. Men, han var dock helt och hållet en motsats till er ljusa skyddsengel. Föreställ er en ståtlig brunett man, i paraduniform . . . ack! han kunde göra en yr i hufvudet . . . han kunde sätta hjertan i låga . . . Med honom skulle man kunnat bestamma sjelfva himlen . . . väl förståendes, om den gode Guden tillåtit det.

— Och han var ju lika god som vacker, Dagobert?

— God? . . . Ja, mina barn, det var han visst. Han skulle hafva sammanvikit en hästsko, lika lätt som ni sammanvikier ett kort, och den dagen då han blef tillfångatagen, hade han nedsablat preussiska kanonier, ända invid deras kanoner . . . Huru vill ni att man, med en sådan styrka och ett sådant mod, icke skall vara god? . . . Det är nu ungefär nitton år sedan generalen, just vid det stället, ett stycke härifrån, som jag visade er i afton, farligt sårad, föll af hästen . . . Jag följde honom som ordonnans . . . jag ilade till hans hjälp . . . Fem minuter derefter blefvo vi tillfångatagna, och det af en Fransman.

— Af en Fransman?

— Ja, af en emigrerad markis, då öfverste i rysk tjenst, svarade soldaten med bitterhet . . . Också, när denne markis gick fram till generalen, sägande: *Gif er, min herre, åt en landsman!* svarade generalen: En fransman, som slåss mot Frankrike, är icke min landsman, utan en förrädare, och jag gifver mig icke åt en förrädare . . . och ehuru sårad han var, släpade han sig till en rysk grenadier och öfverlemnade honom sin sabel, sägande: åt dig, tappre soldat, öfverlemnar jag mig. — Markisen blef helt blek af harm.

De fader- och moderlösa sågo med stolthet på hvarandra; en liflig rodnad färgade deras kinder, och de ropade:

— Tappre, vördnadsvärde fader!

— Hm! hör på barnen! sade soldaten, i det han med synbart högmod strök sina mustacher; man kan riktigt se att de hafva soldatblod i ådrorna.

— Vi blefvo tillfångatagna, fortfor han. Generalens sista häst hade blifvit skjuten undan honom: för att då komma fort, steg han upp på Jovial, som den dagan ej hade blifvit sårad. Vi kommo till Warschau. Det var der som generalen gjorde bekantskap med er mor; hon kallades *Warschaus perla*, vare detta tillräckligt sagt om henne! Det var naturligt att er far, hvilken älskade allt hvad som var godt och vackert, skulle genast bli kär i henne. Hon älskade honom tillbaka, men hennes föräldrar hade lofvat henne åt en annan . . . och denne andre var, till råga på allt . . .

Dagobert blef här afbruten af ett genomträngande skri, som Rosa uppgaf, i det hon pekade åt fönstret.

VII.

DEN RESANDE.

Vid den unga flickans rop steg Dagobert hastigt upp.

— Hvad fattas, Rosa?

— Der! — der! . . . sade hon, ånyo pekande åt fönstret.

— Hvad var det?

— Jag tyckte mig se en hand rubba pelsen som hänger der.

Rosa hann icke tala ut, förrän Dagobert hastigt öppnade fönstret, efter att hafva borttagit pelsen.

Det var koltörka natten och blåste mycket. Soldaten lyssnade, men hörde ingenting.

Han gick till bordet och tog lampan, hvars låga han skyggade med handen, i det han försökte lysa utåt.

Men han såg ingenting.

Tillstängande fönstret på nytt, sökte han öfvertyga både sig och flickorna, att en väderil hade rubbat pelsen.

— Men jag tyckte precis att det var fingrar som drogo undan pelsen, sade Rosa, darrande.

— Jag såg på Dagobert, jag, så att jag såg ingenting, sade Blenda.

— Men det är ju ingenting att se, kära barn; det är helt enkelt lufsten som gjort alltsammans. Fönstret är åtminstone fyra alnar från marken; det fordras en jette för att hinna hit upp, eller åtminstone en stegge att klifva på. Denna stegge skulle de ej fått tid att borttaga, ty så snart som Rosa ropade till, skyndade jag till fönstret, och när jag lyste utåt, såg jag ju ingenting.

— Jag har väl bedragit mig då, sade Rosa.

— Ser du, min syster, det var blåsten, yttrade Blenda.

— Förlåt mig då att jag störde dig, gode Dagobert, bad Rosa.

— Det gör ingenting, svarade soldaten, något fundersam. Emedlertid är jag ledsen öfver att Rabat-Joie ej har kommit igen; han skulle nog ha vakat vid fönstret, han, och då kunde ni ha varit fullkomligt trygga . . . Men han har säkert snokat upp stallet, der hans kamrat Jovial står, och då har han väl gått att säga honom god natt i förbigående . . . Jag har lust att gå och söka honom.

— Åh nej, nej, Dagobert, lemna oss icke allena, vi äro så rädda, skrek de små flickorna.

— Nä, det får då vara. Rabat-Joie kan i alla fall inte dröja att återkomma; vi få nog snart höra honom krafva på dörren, lät oss emedlertid fortsätta vårt samtal!

Vid dessa ord satte Dagobert sig åter vid flickornas hufvudgård, men denna gång helt nära fönstret.

— Hvar var det jag var nu? . . . — Generalen var fången i Warschau och lär i er mor, hvilken var förlöfvad med en annan, återtog berättaren. År 1814 fingo vi underrättelse om krigets slut, kejsarens förvisning till Elba och Bourbonernas återkomst. Dessa hade i förening med Preussarne och Ryssarne, som förde dem tillbaka, förvisat honom

till deuna ö. Då er mor fick veta detta, sade hon till generalen: "Kriget är nu slut; ni är fri! Kejsaren är olycklig, ni har honom att tacka för allt — återvänd till honom! . . . Jag vet icke när vi återse hvarandra, men jag gifter mig med ingen annan än er; ni skall finna mig trogen intill döden." Generalen reste; men före afresan kallade han mig in till sig och sade: Dagobert, blif kvar här; fröken Eva skall kanske behöfva dig, för att fly från sin familj, ifall man ansätter henne för hårdt. Vår brevexling skall gå genom dina händer. Så snart jag kommer till Paris, skall jag helsa på din hustru och din son . . . jag skall säga dem att du är för mig — en vän.

— Alltid den samme, utbrast Rosa med rörelse, i det hon betraktade Dagobert.

— God emot far och mor, som emot barnen, tillade Blenda.

— Att älska de förra var att älska de sednare, svarade soldaten. Generalen, fortfor han, var således på Elba, hos kejsaren, och jag i Warschau, dold i grannskapet af er mors hus. Jag emottog bref från generalen och bar dem i hemlighet till er mor . . . I ett af dessa bref — jag säger det med stolthet, mina barn, omtalade generalen att kejsaren hade kommit ihåg mig.

— Dig! kände han dig?

— Något; jag smickrar mig dermed. "Ah, Dagobert: en gammal grenadier af mitt garde!" hade kejsaren sagt, då er far talade om mig . . . "Han tjänade under mig i Egypten och Italian, en med ärofulla ärr betäckt gammal soldat, som jag med egen hand dekorerade vid Wagram . . . jag har icke glömt honom." . . . Ack, mina fröknar, när er mor läste detta för mig, gret jag som ett barn.

— Kejsaren! ack hvilket vackert ansigte han måtte ha haft; det sågo vi på det der guldansigtet, som satt på ditt silfverkors med röda bandet, hvilket du visade oss i vår barndom, när vi voro riktigt snälla.

— Ja, ser fröknarna, det der korset, gifvet af honom sjelf, anser jag som en helgedom och jag förvarar det i min rensel, tillika med allt hvad dyrbart vi ega, — jag menar vår kassa och våra papper. Men för att nu återkomma till er mor, så vill jag nämna att när jag bar till henne generalens bref, och när jag talade om honom, fann hon sig tröstad, ty annars led hon otroligt. I alla fall var hon ståndaktig; förgäflves använde hennes föräldrar både böner och hotelser — hon svarade alltid: Jag gifter mig med ingen annan än general Simon. Stolta, högsinta qvinnal . . . En dag erhöll hon bref från generalen, som underrättade henne att han, med kejsaren, lemnat ön Elba. Kriget hade nu åter utbrustit. I detta fälttåg — isynnerhet vid Montmirail — stridde er far och hans corps som lejon; det var icke längre tapperhet — det var raseri. Man har sagt mig att i Champagne skulle bönderne hafva dödadt så många fiender, att dessas lik för flera års tid ersatte gödning på fälten. Män, qvinnor, barn — alla rusade till strids. Stenar, lior, högafflar — allt tjänade till mordvapen i denna slagtning. Det var ett rysligt nederlag!

Då soldaten berättade detta, uppsvällde ådrarna i hans panna, hans kinder brunno högröda och hans ögon sprutade eld. Detta af folket vi-

sade hjeltmod påminte honom om revolutionskrigen och om dessa utskrifningar i massa, hvare han själf, under sin första militäriska bana, deltagit.

De unga flickorna, barn af en hjälte och en ädel, behjertad qvinna, kände sig hänförda af dessa kraftfulla ord. Långt ifrån att blifva skrämde af det rysliga i beskrifningen, klappade deras hjertan starkare och deras kinder purprades.

— Hvilken lycka för oss att vara döttrar af en så tapper far! utropade Blenda.

— Hvilken lycka . . . och hvilken ära, mina barn! ty aftonen efter slaget utnämnde kejsaren er far, i hela arméns åsyn, till *hertig af Ligny* och *marskalk af Frankrike*.

— Marskalk af Frankrike! ropade Rosa, förundrad, utan att rätt förstå betydelsen af dessa ord.

— Hertig af Lygny! upprepade Blenda, med samma förundran.

— Ja, sade Dagobert, Pierre Simon, son af en handverkare, upphöjdes till hertig och marskalk af Frankrike. För att vara mera, måste man vara konung, tillade han med stolthet. Så behandlades folket af kejsaren. . . . Också var han älskad af folket. . . . Förjäfves sade man att kejsaren begagnade folket till att mata sina kanoner med. Detta franska folk, som icke är enfaldigt, svarade: *Det får gå; men en annan än han skulle låta oss förgås i elände. Bättre är att stå för kanoner och äfventyra att blifva kaptener, öfverstar, marskalkar, konungar — eller invalider. . . . allt detta är bättre, än att dö af hunger, af köld och af ålderdomskrämpor i våra vindskamrar, efter att i fyratio års tid hafva arbetat för andra.*

— Huru Dagobert? Finnes då äfven i Frankrike, i själfva det stolta Paris, olyckliga som dö af hunger och elände?

— Ja, mina barn, äfven i Paris — men derom vill jag tala en annan gång — kanonerna äro bättre, ty med dem äfventyrar man att, liksom er far, bli hertig och marskalk. Då jag nämner dessa titlar, har jag emedertid, både rätt och orätt, ty efter någon tids förlopp, ville man icke tillerkänna generalen hvarken titeln eller graden, emedan. . . . o mina barn! . . . efter slagningen vid Montmiral inträffade en olycksdag. . . . en dag af djup sorg. . . . då — såsom generalen sade, gamla soldater, sådana som jag, hade gråtit som barn, aftonen efter slaget. . . . Denna dag, mina barn, kallas *Waterloo-dagen*.

Dessa den gamle soldatens enkla ord hade ett sådant djupt uttryck af smärta, att de moderlösa fattades af en ovillkorlig rysning.

Efter något uppehåll återtog han med en djup suck: Det är som om somliga dagar hade en viss förbannelse med sig. Den ofvannämnde dagen, vid Waterloo, hade generalen, öfverhöljd af sår, i spetsen för en gardesdivision, nedstörtat till marken. Då han, efter en lång tids förlopp, var någorlunda tillfrisknad, begärde han att få resa till Sanct Helena, en annan ö vid världens ända, tillhörig engelsmännen, och dit de hade fört kejsaren. Om han i början var lycklig, så väntade honom sedermera ett otsägligt elände.

— Din berättelse kommer oss att gråta Dagobert, sade de båda flickorna.

— Ja väl ha ni öck orsak dertill, svarade soldaten. Kejsaren har måst uthärda så många och så bittra lidanden . . . Våldsamt blödde hans hjerta . . . Olyckligtvis fick general Simon icke resa till Sanct Helena; det skulle ha tröstat kejsaren — men man tillät det icke. Generalen, hvilken lik många andra var uppbragt mot Bourbonerna, uppgjorde nu en konspiration, som äsyftade att återkalla kejsarens son. Han sökte att, för detta ändamål, vinna ett regimente, helt och hållet bestående af gamla soldater. Dertfore begaf han sig till en stad uti Picardie, der detta regemente låg i garnison, men då var konspirationen redan upptäckt. I samma minut som generalen anlände, blef han arresterad; man förde honom inför regimentets öfverste . . . Och denne öfverste, fortfor veteranen, efter något uppehåll, vet ni hvem det var? . . . Men nej! — det skulle bli för omständligt att förklara er allt detta, och det skulle blott oroa er ännu mera . . . Med ett ord, det var en man som er far, sedan lång tid tillbaka hade orsak att hata . . . Också, då han befann sig ansigte mot ansigte med denne sin fiende, sade han till honom: "Om ni icke är en feg usling; så låter ni på en timmas tid försätta mig i frihet, hvarunder vi skola slåss på lif och död; ty af den och den orsaken, jemte många andra, hatar och föraktar jag er." Öfversten antog utmaningen och försatte generalen i frihet, intill följande dagen, då en duell egde rum dem emellan, hvarvid öfversten blef på platsen.

— O, min Gud!

— Generalen höll just på att torka blodet af sin värja, då en tillgifven vän kom och sade honom att han icke hade mer än lagom tid, för att rädda sig medelst flykten; han begagnade tillfället och det lyckades honom att lemna Frankrike . . . jag säger lyckades, ty fjorton dagar sednare fick han veta att han, såsom upprorisk, blifvit dömd till döden.

— Idel olyckor!

— Denna sednare olycka medförde dock en lycka. Er mor, som troget höll sitt löfte, väntade honom ännu. Hon hade skrivit till honom: *först kejsaren och sedan jag!* Som generalen numera ingenting kunde göra, hvarken för kejsaren, eller för hans son, reste han direkte till Warschau. Er mors föräldrar hade nyligen dött — hon var således fri; de gifte sig, och jag var ett af de vid vigseln närvarande vittnena:

— Du har rätt Dagobert, att den sista olyckan medförde en lycka, efter så många lidanden.

— De voro mycket, mycket lyckliga; men de liknade alla ädla och godhertade menniskor deruti att, ju lyckligare de sjelfva äro, ju mer deltaga de i andras lidanden; och i Warschau var mycket lidande att bevittna. Er ädla mor, churu af franskt ursprung, var dock polska till hjerta och själ; hon sade dristigt och helt högt hvad andra icke vågade säga. Det gjorde att de olycklige kallade henne sin goda engel, och såväl det, som åtskilligt annat, var nog för att ådraga henne guvernörens förföljelse. En gång hände det att en af general Simons vänner, för detta officer vid fransyska lancier-regimentet, en hederlig och bra karl,

blef dömd att landsförvisas, för en konspiration, hvori han skulle ha deltagit. Han flydde; er far dolde honom hos sig — det blef upptäckt. Midt i natten blir huset kringrandt af en pluton kavalleri, kommenderade af en officier, och en postvagn stannar vid porten. Man öfverraskar generalen under hans sömn och — man för bort honom.

— Min Gud! hvad ämnade de göra med honom?

— Föra honom bort från polska området, med förbud att aldrig återvända samt hotelse af ett evigt fängelse om han det gjorde. *Dagobert*, jag anförtror åt dig min hustru och mitt barn! det var generalens sista ord till mig, ty er mor var just då nära att gifva lifvet åt er, mina fröknar. — Välan! detta oaktadt, landsförvisar man henne; det var bästa sättet att göra sig af med henne. Icke nöjd med att landsförvisa henne, konfiskerade man ock all hennes egendom, och den enda nåd, som henne beviljades, var att jag fick åtfölja henne; och om icke Jovial varit, hade hon nödgats gå till fots hela vägen. Just såsom jag nu, ledande hästen vid betslat, ledsagar er, mina stackars barn, ledsagade jag då er mor. Vi anlände slutligen till målet för vår resa, en usel by, hvarest mina arma små flickor blefvo födda, några veckor efter vår ankomst.

— Och vår far?

— Omöjligt var det för honom att återvända till Ryssland, omöjligt för hans fru att tänka på att fly med två späda barn. . . omöjligt för generalen att skrifva henne till, då han ej visste hvar hon vistades.

— Således erhöles aldrig någon underrättelse från honom?

— Jo, en gång . . . en enda gång singo vi underrättelser.

— Och genom hvem?

Efter ett ögonblicks tystnad, återtog *Dagobert*, med ett sällsamt uttryck i sina anletsdrag.

— Genom hvem? . . . Jo, genom en som föga liknar andra menniskor . . . ja, ja . . . det är visst! Men på det att ni måtte förstå hvad jag dermed menar, måsta jag i få ord berätta ett besynnerligt äfventyr, som hände er far under ett af fälttågen i Frankrike . . . Han hade af kejsaren fått befallning att bemäktiga sig ett fiendtligt batteri, som i våra leder anställde en ryslig förödelse. Efter flera misslyckade försök, sätter generalen sig i spetsen för ett kyrasiergemente, stormar batteriet och störtar sig med sin vanliga oförskräckhet öfver kanonerna, hvilkas servis han nedbugger. Han befinner sig till häst, midt för mynningen af en kanon, hvars servis nyss hade blifvit dels dödadt, dels blesserad. En af de sistnämnde hade likväl nog styrka att lägga sig på knä och att med den brinnande luntan, hvilken han höll i handen, släpa sig fram till den laddade kanonen och affyra den . . . och det just då generalen var midt emot densamma, på tre stegs afstånd.

— Store Gud! hvilken fara för vår tappra far!

— Aldrig har han varit i större lifsfara, det sade han sjelf. Ty just i det ögonblick han såg artilleristen sätta eld på kanonen, dånade skottet . . . men en man af reslig vext, klädd som bonde och hvilken generalen hittills icke varseblifvit, kastade sig för kanonmynningen.

— Den olycklige, hvilken ryslig död!

— Ja, återtog Dagobert med en tankfull min . . . denna död tycktes vara oundviklig . . . mannen skulle blifvit krossad i tusende bitar — och likväl förblef han oskadd.

— Hvad säger du?
— Jag säger hvad generalen sjelf berättade mig: "I samma ögonblick, som skottet brann af," sade han, tillslöt jag ögonen, för att icke se det stympade liket af den okände, som hade uppoffrat sig för mig . . . Hvad ser jag dock, när jag åter öppnade ögonen? . . . Jo, midt i den tjocka röken varseblef jag samme reslige man, som stod på samma ställe och med en lugn, men medlidsam blick, betraktade den fiendtlige artilleristen, hvilken, ännu liggande på knä och med kroppen lutad bakåt, såg på den okände med samma förvåning och fasa, som om han sett sjelfva den onde i egen person; dock, som slagningens tumult fortfor," tillade generalen, "var det mig omöjligt att sedermera återfinna den oförklarlige mannen."

— Min Gud, Dagobert! huru hänger allt detta ihop?

— Det var just hvad jag sade till generalen. Han svarade då att han aldrig kunnat få förklaring på denna otroliga, churu verkliga händelse . . . I öfrigt måtte anblicken af denne man, som såg ut att vara omkring trettio år, gjort ett lifligt intryck på generalen, som hade anmärkt att hans kolsvarta och nästan sammanvuxna ögonbryn utgjorde liksom ett enda, från den ena tinningen till den andra, så att han tycktes hafva en bred, svart rand öfver pannan . . . Kom väl ihåg detta, mina barn; ni skola straxt få veta hvarföre jag ber er derom.

— Ja, ja, goda Dagobert, det glömma vi icke, sade flickorna, hvilkas nyfikenhet och förvåning ökades med hvarje ögonblick.

— Hör då vidare, mina små vänner! . . . Generalen hade blifvit ansedd som död och kvarlemnad vid Waterloo . . . Under natten, som han tillbringade på släpftältet, i ett slags yrsel, förorsakad af sårfebern, tyckte han sig se, i det klara månskenet, samme besynnerlige man, stående lutad öfver honom. Den okände tycktes betrakta generalen med godhet och innerligt deltagande; hämmade det från hans sår utströmmande blodet och sökte att återlifva och vederqvieka honom. Men då er far, som i sina plågor och sin yrsel ej visste hvad han gjorde, tillbakavisade hans omsorger, sägande att, efter ett sådant nederlag önskade han blott att dö, tyckte han sig höra mannen säga: *Du måste lefva för Eva!* — Detta var ett hårt namn. Det var namnet på er mor, som generalen hade lemnat i Warschau, då han begaf sig till kejsaren för att med honom göra fälttåget i Frankrike.

— Hvad allt detta är besynnerligt, Dagobert. Men återsåg då var far aldrig denne okände?

— Han återsåg honom . . . emedan det just var densamme, som till er beklagansvärda mor förde underrättelser från hennes make.

— Och när var det? — Vi sågo aldrig den mannen.
— Påminnen jer att samma dag er mor dog, hade ni, åtföljda af den gamla Fedora, gått ut i tallskogen?

— Ja, för att pläcka ljung, som vår stackars mor tyckte så mycket om, svarade Rosa med bedröfvad uppsyn.

— Stackars mamma! hon mådde då så bra, att vi visst icke anade den olycka, som skulle träffa oss innan aftonen, tillade Blända med en djup suck.

— Så var det äfven med mig, yttrade Dagobert, jag sjöng, under det jag arbetade i trädgården, ty lika så litet som ni, fann jag mig ha orsak att vara bedröfvad. Som jag sagt, sjöng jag vid midt arbete, då jag oförmodadt hörde en röst, som på fransyska frågade: *Är icke detta byn Milosk?* — Jag vänder mig om och ser en obekant, stående midt framför mig . . . Men i stället att besvara hans fråga, betraktar jag honom förvånad och med stirrande blickar, medan jag af häpnad tar två steg tillbaka.

— Huru då, Dagobert?

— Den obekante var af en reslig växt, mycket blek, med hög och öppen panna. Hans båda svarta ögonbryn utgjorde, så till sägandes, ett enda, hvilket, likt ett svart band, sträckte sig tvärs öfver hans panna.

— Det var således samme person, som under tvenne olika slagtningar hade visat sig för vår far.

— Ja, det var just densamme.

— Men, Dagobert, sade Rosa tankfull, det var långt emellan dessa slagtningar och vår mors död.

— Ungefär sexton år.

— Och hur gammal kunde fremlingen vara, som du trodde dig igenkänna?

— Föga mer än trettio år.

— Huru vill du då påstå att det var densamme, som under de båda fälttågen visade vår far en så utmärkt ömhet och omvårdnad?

— Ni ha rätt, sade Dagobert efter ett ögonblicks tystnad, i det han höjde på axlarna . . . Jag har troligen blifvit därad af den tillfälliga likheten . . . Och likväl . . .

— Eller också måtte han icke hafva åldrats, ifall det var densamme.

— Frågade du honom icke om han hade känt vår far?

— Först och främst hade jag icke nog sans att göra någon fråga, och för det andra stannade han knappt ett ögonblick hos mig, förr än han förnyade sin fråga efter byn Milosk. Ni befinner er just der, min herre, svarade jag; men hur vet ni att jag är fransman?

— Jag hörde er sjunga nyss, då jag gick förbi, svarade han. Kan ni säga mig hvar madame Simon bor, general Simons fru?

— Hon bor här, min herre.

— Han betraktade mig några ögonblick; men då han såg att hans besök gjorde mig på det högsta bestört, räckte han mig handen och sade:

— Ni är ju general Simons bästa vän?

Döm om min stegrade förvåning vid detta yttrande.

— Hur vet ni det min herre? utbrast jag.

— Jag vet det, ty han har ofta med innerlig erkänsla talat om er.

— Ni har då träffat generalen?

— Ja, för någon tid sedan . . . uti Indien . . . Jag är också hans vän och jag medför tidningar från honom till hans fru, hvilken jag visste vara förvisad till Siberien. I Tobolsk, derifrån jag nu kommer, fick jag veta att hon skulle bo här i byn. Var god och för mig till henne!

— Hvilken god resande! Jag håller redan af honom, sade Rosa.

— Ja, ty han var vår fars vän, tillade Blenda.

— Jag bad honom vänta, ty jag ville förbereda generalskan på hans ankomst, af fruktan att den hastiga glädjen skulle kunna skada henne. Efter fem minuters förlopp förde jag honom in till henne.

— Och hur såg den resande ut, Dagobert?

— Han var mycket stor. Hans klädsel bestod af en lång, mörk pels och en hög mössa af svart, långhårigt skinn.

— Var hans ansigte vackert?

— Ja, min lilla vän, ganska vackert; men han såg så mild och tillika så sorgsen ut, att mitt hjerta blef helt beklämdt vid hans åsyn.

— Stackars karl! säkert hade han någon bitter sorg.

— Fru Simon var ensam med honom under en kort stund, hvarefter hon berättade mig, att hon fått underrättelser från generalen och — goda underrättelser. Badande i tårar hade hon framför sig på bordet ett stort paket, innehållande en mängd papper; det var ett slags dagbok, som hennes man hade skrivit nästan för hvarje dag, för att trösta och förströ sig i sin ensamhet. Som han icke kunde få råka den högt älskade makan och tala med henne, anförtrorde han åt papperet allt hvad han skulle vetal säga sin dyrkade Eva.

— Och hvart togo dessa papper vägen, Dagobert?

— De ligga i min rensel, tillika med silfverkorset och vår lilla kassa. En gång skall jag lemna er dem; nu har jag endast framtagit några blad, som ni skola få läsa rättnu; ni skola då få erfara hvarföre jag önskar det.

— Upphöll vår far sig länge i Indien?

— Af de få ord, som er mor derom meddelade mig, erfor jag att generalen hade rest till detta land, efter att först hafva med grekerna stridt mot turkarne, ty han har alltid antagit de svagas parti mot de starkare. Sedan han anländt till Indien, omfattade han hvarje tillfälle att få hämnas på engelsmännen . . . de hade i skeppsfångelserna tagit lifvet af våra fångar och på Sankt Helena illa behandlat kejsaren. Generalen hade således ett tvåfaldigt skäl att bekriga dem, alldenstund han tillfogade dem skada, under det han tjänade en rättvis sak.

— Och hvilken sak tjänade han då?

— En af dessa beklagansvärda indiska furstars, hvilkas land engelsmännen så länge förhärja och utplundra; tills de slutligen, utan allt vidare sätta sig i besittning deraf. Ser ni mina barn, det var åter att omfatta de svagares sak mot en starkare. Er far försummade aldrig sådant. Inom några månader hade han så väl disciplinerat och i krigskonsten uppöfvat denne furstes trupper, bestående af tolf till femton tusen man, att desse i tvenne på hvarandra följande drabbningar i grund

slogo engelsmännen, hvilka glömt att taga er tappre far med i beräkningen . . . I alla fall skola några sidor af er fars dagbok förklara detta för er, mina små vänner, vida bättre än jag kan göra det. Dessutom skola ni der få läsa ett namn, hvilket ni alltid böra erinra er. Det är därför som jag företrädesvis valt detta stycke ur dagboken.

— O hvilken lycka att få läsa dessa rader, skrifne af vår egen fars hand; det är ju som om vi hörde honom tala, sade Rosa.

— Det är som om han vore hos oss sjelf, tillade Blenda.

Och de båda flickorna utsträckte långtansfullt sina små hvita händer efter bladen, som Dagobert uppdrog ur sin ficka, och hvilka de, fattade af en liktidig känsla, under djup tystnad och synbar rörelse tryckte till sina läppar.

— Äfven, fortfor veteranen, skola ni vid slutet af detta bref inse, hvarföre jag förundrar mig öfver att er skyddsenkel hette Gabriel . . . Läs, läs! fortfor den gamle, då han såg den förundran som målade sig i flickornas anleten . . . Men först måste jag dock säga er, att när generalen skref detta, hade han ännu icke råkat den resande, som sedan förde papperen till Siberien.

Rosa började nu att, sittande i sängen, läsa papperen, med en mjuk och välljudande röst, darrande af rörelse.

Blenda, hvilken satt med hufvudet lutadt mot sin systers axel, följde uppmärksamt hvarje ord. Det syntes till och med på rörelsen af hennes läppar, att hon läste med, ehuru helt sakta.

VIII.

FRAGMENTER UR GENERAL SIMONS DAGBOK.

I bivuaken uti Avas bergstrakt d. 20 Febr. 1850.

— Så ofta jag tillägger några blad till denna dagbok, här, midt i Indien, dit jag kommit irrande och landsflyktig — denna dagbok som du, min älskade Eva, kanske aldrig kommer att läsa, erfår jag en tillika ljuf och bitter känsla; ty det är mig en tröst att sålunda få språka med dig, och likväl — är min smärta aldrig bittrare, än just i dessa stunder, då jag talar med dig utan att få se dig.

Skulle dessa rader någonsin råka i dina händer, så skall ditt ädla hjerta säkert klappa fortare vid namnet af den oförskräckta och käcka varelse, som jag har att tacka för att jag ännu lefver, och som kanhända en gång — skall förskaffa mig den lyckan att återse dig — dig och mitt barn! — ty det lefver väl, vårt barn? Jag vågar hoppas det, ty det förutan, hvad vore du, hvad vore din tillvaro i det främmande landet, arma, beklagansvärda qvinna! Den lille engeln måste nu vara fjorton år gammal . . . Hur är det? . . . Säkert liknar han dig . . . Han har dina stora, sköna blå ögon . . . O jag vansinnige! huru många gånger har jag icke redan i denna dagbok gjort dig samma fråga, som du icke förmar besvara . . . Huru ofta skall jag ännu göra samma fråga! . . . Lär vårt barn uttala och värdera ett något barbariskt namn — namnet Dschalma!

Dschalma! upprepade Rosa med tårar i ögonen, i det hon afbröt läsningen.

Dschalma! det namnet skola vi aldrig glömma, sade Blenda.

— Deri har ni rätt, anmärkte Dagobert. Detta namn tycktes tillhöra en tapper krigare, ehuru helt ung ännu.

Rosa fortsfor att läsa: "I de förra bladen, min älskade Eva, har jag för dig beskrifvit de båda lyckliga dagarne, vi nyligen haft inom innevarande månad. Min gamle väns, den indiske furstens trupper hafva gjort förvånande framsteg i den europeiska krigskonsten, de hafva visat under af tapperhet. Vi hafva i grund slagit engelsmännen och tvungit dem att rymma landet; detta olyckliga land, som de med äsidosättande af all folkrätt intagit, och der de oafslåtigen anställde skoningslösaste härjningar — ty här betyder engelskt krig detsamma som härjning, och plundring. Denna morgon, då vi återkommo från ett besvärligt ströftåg genom bergstrakten, fingo vi af våra förtrupper veta att fienden erhållit förstärkning och stod i begrepp att anfalla oss. Han var blott några timmars väg ifrån oss. En sammanträffning var således oundviklig. Min gamle vän, den indiske fursten, min ädle räddares far, motsåg striden med mycken ofälighet. Slaget begynte kl. tre. Det var hårdnackadt och blodigt. Då jag ett ögonblick såg våra krigare vackla, (ty de voro färrer till antalet, och engelsmännens förstärkning bestod af friska trupper), gjorde jag ett anfall i spetsen för vår lilla kavallerireserv. Den gamle fursten var i centern och slogs tappert, nu som vanligt. Hans knappt adertonårige son, Dschalma, tapper liksom fadren, vek icke från min sida. Midt under den betaste striden blef min häst dödad och rullade med mig ner i en hålväg, utmed hvilken jag befann mig, och jag kom under djuret, i ett så svårt läge, att jag trodde mitt högra ben vara afbrutet.

— Vår stackars far! ropade Blenda.

— Lyckligtvis hände honom denna gången intet egentligt ondt, sade Rosa, ty han hade ju Dschalma vid sin sida. Du ser, Dagobert, att jag kommer väl ihåg namnet. Härefter fortsfor hon att läsa:

"Engelsmännen tredde — och denna deras mening är för mig ganska smickrande — att då de hade dödadt mig, skulle de snart underkufva den indiske fursten, och hela hans här. En af Seapoys officerare och fem å sex man af de irreguliera trupperna, som bestodo af idel röfvare, redo efter mig, för att gifva mig dödsstötten, så snart de sågo mig nedrulla i klyftan. Våra ifriga bergsboer hade, i anseende till elden och röken, icke märkt när jag föll. Men Dschalma öfvergaf mig icke, han hoppade efter mig ner i klyftan, för att rädda mig och hans kallblodighet och behjertighet har jag att tacka för mitt lifs räddning. Han hade en laddad dubbelhöss. Med det ena skottet sträckte han officern till marken, med det andra krossade han ainen på soldaten, hvilken redan hade, med sin bajonett, genomstungit min venstra hand. Men var dock obekymrad öfver detta styng, Eva; det är endast en rispa"

— Säråd, åter säråd! afbröt Blenda.

— Var då lugn, förmanade Dagobert. Ni hör ju att han kallar det blott en liten rispa. Sär, hvilka ej hindrade honom att fortsarande fäkta, kallade han annars miter. Ingen annan än han kunde uppfinna sådana benämningar.

Rosa aftorkade sina tårar och fortsatte läsningen.

"När Dschalma såg att jag var sårad, begagnade han sin tunga bössa såsom klubba och jagade de engelska soldaterna på flykten. Men i samma ögonblick såg jag en ny fiende, som dölde sig bakom bamburören, hvilka växte helt tätt bredvid halvvägen, långsamt sänka sin bössa, lägga den på tvenne qvistar och, blåsande på luntan, sigta på Dschalma. Jag ropade åt den ädle ynglingen, för att varna honom, men forgäfvos — han fick ett skott i bröstet. Genast vacklade han två steg tillbaka, sjönk ned på ena knäet och förblef i denna ställning, för att betäcka mig med sin kropp. Du kan väl tänka dig min vrede och min förtviflan. Mina ansträngingar att göra mig lös från hästen, förklarades af den oerhörda smärtan i benet. Kraftlös och afväpnad, åskådade jag några ögonblick den olika striden. Redan löste en af de fiendtliga ströfvarne ett slags stor knif från sin gördel, hvilken i ett enda hugg skiljer hufvudet från kroppen, då stridens tummel förde ungefär ett dussin af våra tappre bergsboer förbi oss. Dschalma blef räddad och jag framdrogs undan den döde hästen; efter en fjerdedelss timma kunde jag åter stiga till häst. Oaktadt en betydlig manspillan, ha vi dock, äfven i dag, behållit öfverhanden. I morgon blir den afgörande träffningen. Man kan härifrån se de engelska vakteldarne."

"Således, älskade Eva, har jag att tacka den ädle unge indianen för mitt lufs frälsning. Lyckligtvis är hans sår ej af någon farlig beskaffenhet; kulan har fått en sned riktning och gått långs utmed reffbenen."

— Den tappre ynglingen fick således, som generalen uttryckte sig, en nit, anmärkte Dagobert.

Rosa fortfor:

"Nu, min älskade Eva, måste du genom min berättelse hafva lärt känna den tappre Dschalma. Han är knappt aderton år gammal. I några få drag vill jag för dig skildra denne herrlige yngling. Det händer oftast i hans land att man ger tillnamn åt personer, hvilka, på ett eller annat sätt, utmärka sig framför mängden. Alltifrån sitt femtonde år har Dschalma hetat *Den högsinnade* och, besynnerligt nog, har detta namn sträckt sig äfven till den gamle fursten, hvilken kallas *den högsinnades fader*. Med rätta borde han heta *den rättrådige*, ty denne gamle Hindu är ett verkligt mönster af ridderliga tänkesätt och stolt oafhängighet. Han hade ju kunnat, liksom många andra af detta lands beklagansvärda furstar, ödmjukt böja sig under engelsmännens herravälde, sälja sitt oberoende och, i anscende till den hotande öfvermakten, ödmjukt foga sig i sitt öde. Men nej. *"Min rätt, eller en graf emellan mitt hemlands berg!"* så lyder hans valspråk; det är intet skämteri, det är det ädla och fasta medvetandet af hans medfödda rätt. — Ni skall duka under i striden, sade jag till honom. — Min vän, svarade han, om någon, för att nödga er till en låg handling, sade: *gif vika eller dö!* hvad skulle ni då göra? Jag förstod honom och från denna stund egnade jag mig med kropp och själ åt den alltid heliga saken, den svages försvar mot den starke. Du ser, Eva, att Dschalma visar sig värdig en sådan far. Den unge Hinduen är så hjeltomodig, att han kämpar med bart bröst, liksom

en ung grek i Leonidas tid, då deremot alla andra krigare i detta land bära ett slags tjocka vapenrockar. Hans djerfva öfvermod erinrar mig om konungen i Neapel, om hvilken jag flera gånger har berättat för dig och hvilken jag hundrade gånger såg i spetsen för vår här, försedd med ett ridspö, i stället för vapen."

Här kunde Dagobert icke afhålla sig från att komma emellan med en liten berättelse.

— Ja, sade han, detta är också en af dem, som jag menade då jag sade eder att kejsaren roade sig med att låta somliga af folket leka konungar. Jag såg en gång en fången officer, som af den oförvågne konungen i Neapel hade fått ett slag med ridspöet, tvärs öfver ansigtet, så att han var både brun och blå. Jag är vanärad, sade officern svärjande; hellre ville jag ha ett sabelhugg. Det tror jag. Det var en dj-a monark, den der kungen. Han förstod intet annat språk än: *rakt på kanonerna!* Så snart det dånade någorstädes, var det som om de ropat hans namn. Han ilade då dit och ropade: *Här!* Om jag berättar något för er om denne neapolitanske kung, så är det derföre att han alltid sade åt en hvar, som ville höra det: Ingen kan spränga en fyrkant, som icke jag eller Simon kan spränga.

Rosa fortfor: "Med bedröfvelse har jag märkt att Dschalma, churu ung han är, ofta har anfall af mjeltsjuka. Ofta har jag sett honom och hans far vexla besynnerliga blickar. Jag misstänker att de; oaktadt den vänskap, som råder mellan mig och dem, dölja för mig någon ledsam familjehemlighet. Härtill slutar jag af några ord, som de en gång läto undfalla sig. Det är visst fråga om en sällsam händelse, hvarät deras af naturen svärmande inbillning måtte ha gifvit prägel af något öfvernaturligt."

"I öfrigt hafva du och jag, min älskade maka, förverkat rättigheten att skratta åt andras lättrogenhet — jag allt ifrån det franska fälttåget, då den hittills oförklarliga händelse mötte mig, du allt ifrån besöket af den unga, sköna damen, hvilken, fyratio år förut, påstods hafva besökt din mor."

Rosa stannade med läsningen under det att hon och Blenda med yttersta förvåning sågo på den gamle. Denne förstod deras frågande blickar och sade: Hvarken generalen eller hans fru har någonsin för mig med ett enda ord omnämnt någon vacker, öfvernaturlig dam.

Med stigande rörelse och nyfikenhet fortfor Rosa att läsa: "För öfrigt, bästa Eva, förklaras till utseendet oförklarliga ting genom en likhet, en tillfällighet, eller en slump. Det underbara är alltid en optisk villa, eller ock blotta verkan af en upprörd inbillning, och ett ögonblick kan komma, då det, som syntes oss så öfvermenskligt och öfvernaturligt, framställer sig såsom helt menskligt och naturligt. Derföre tror jag att äfven våra underverk skola, förr eller sednare, få sin prosaiska upplösning."

— Se fröknarne, sade Dagobert undervisande, detta synes i början oförklarligt, men är dock i sjelfva verket ganska enkelt, churu man icke genast fattar det.

— Då vår far har yttrat det, böra vi tro det och alls icke sätta det i fråga, sade Rosa; eller hvad menar du, Blenda?

— Du har rätt; ty det förklaras ju slutligen, skrifer pappa.

Dagobert besinnade sig en liten stund, hvarefter han yttrade: Betänk blott att ni båda likna hvarandra till den grad, att den som icke ser er dagligen omöjligen kan urskilja den ena från den andra. Den, som nu icke vet att ni äro sådana der dubbelväsanden, hvilket under skulle han icke finna häruti, då han säge en och samma person på tvenne olika håll? — Han skulle tro att något öfvernaturligt hade sitt spel med de tvenne små englarne.

— Du har rätt, Dagobert. Många ting, som synas oförklarliga, kunna slutligen på ett ganska enkelt sätt förklaras, säger vår far, och det måste vara så, yttrade Rosa. Hon läste nu vidare:

”För öfrigt, min innerligt älskade Eva, tänker jag med ett slags stolthet derpå, att fransyskt blod flyter i Dschalmes ådror. Hans far har för många år tillbaka gift sig med dottern af en ursprungligen fransk familj, som då var bosatt i Batavia. Denna likhet i öden mellan min gamle vän och mig förökar ännu mer min tillgifvenhet för honom. Äfven din familj, min Eva, härstammar från Frankrike. Ty värr har fursten, sedan lång tid tillbaka, förlorat denna sin älskade maka. Tillbedda Eva! min hand darrar, då jag nedskrifver dessa ord. Jag är svag, jag är utom mig. Ack! mitt hjerta brister vid den tanken att jag skulle vara lika olycklig. Gud, hvad skulle det bli af vårt stackars barn i detta vildda land, utan mig och utan dig? Nej, denna fruktan är sönderslitande. Hvar är du? Hur befinner du dig? Förlåt dessa mörka tankar, som ofta öfverväldiga mig. Det gifves förfärliga ögonblick, då jag säger till mig sjelf: jag är biltog . . . jag är för alltid olycklig. Dock — vid världens motsatta sida klappa tvenne hjertan för mig — ditt och vårt barns.”

Rosa kunde med möda läsa de sista orden; snyftningar qväfde hennes röst. Verkligen var det ock en smärftfull öfverensstämmelse mellan general Simons oroande tankar och verkligheten. Hvad kunde vara mera rörande än dessa det sönderslitna hjertats utgjutelser, nedskrifna vid skenet af bivakelden, aftonen före en slagtning, nedskrifna af en krigare, hvilken höll på att duka under för skilsmessans bitterhet, utan att han visste det denna skilsmessa skulle blifva evig.

— Den arme generalen! utropade Dagobert. Han känner icke vår olycka! men så vet han icke heller att han har två barn, i stället för ett; detta skulle dock trösta honom något. Den stackars generalen!

— Fröken Blenda, fortfor han, efter något uppehåll, jag fruktar att läsningen kostar för mycket på er syster. Tag nu ni och läs vidare. Ni måste deltaga i nöjet och smärtan af denna föreläsning.

Blende tog papperet, och nu var det Rosas tur att mot systemens axel stödja sitt sköna hufvud, efter att hafva aftorkat de ymnigt nedströmmande tårarne. Blenda läste:

”Nu, älskade Eva, är jag lugnare. Jag hade för en stund bortlagt pennan. Efter att, under denna hvilotid, hafva förjagat de plågsamma tankarna, vill jag åter fortfora.

"Alltför länge har jag pratat för dig om Indien; nu måste jag tala litet om Europa. I går afton anlände till våra förposter en tillförlitlig man. Han lemnade mig ett bref, som ifrån Frankrike hade kommit till Calcutta. Genom detta bref har jag fått underrättelser från min far. Du kan väl föreställa dig min glädje deröfver. Skrifvelsen var daterad i Augusti förlidit år. Af dess innehåll ser jag att flera bref, som förut varit mig tillskrifna, endera förkommit eller blifvit kvarliggande vid stationerna. Under tvenne års tid har jag ej erhållit en rad från min gamle far, och var deröfver högst örolig. Min förträfflige far! han är alltid densamme. Alderdomen har ej försvagat honom. Hans sinnen äro lika skarpa, hans helsa lika god som förr, skriver han. Han ger mig äfvenledes goda underrättelser om vår trogne vän Dagoberts familj. Goda Eva! min smärta är mindre bitter, när jag tänker på att denne förträfflige man är hos dig; ty jag känner honom. Han har säkert följt dig i din landsflykt. Hvilket ädelt, oskattbart hjerta under soldatens sträfva yta! Hvad skall han icke hålla af vårt barn!"

Vid detta ställe hostade Dagobert ett par gånger, böjde sig och lät sode söka sin röd- och blårutiga näsduk, som låg i hans knä.

— Hur väl vår far känner dig! Hur väl han vet att du håller af oss! sade flickorna.

— Godt, godt, sade soldaten, vi skola lemna det der och läsa hvad generalen skriver om min lilla Agricola, och om min hustrus fosterson, Gabriel. Den stackars qvinnan, min goda hustru! När jag tänker på att om ett fjerdedels år kanske . . . Läs fort, läs! . . .

Blenda fortför:

"Jag hoppas alltid, älskade Eva, att dessa blad skola komma dig tillhanda, och för den händelsen vill jag skriva något, som äfven kan intressera Dagobert. Det skall för honom blifva en tröst att erhålla underrättelser från de sina. Min far, hvilken ännu fortfar att vara verkmästare hos den förträfflige Hardy, berättar mig att han tagit Dagoberts son i sitt hus. Agricola arbetar i min fars verkstäder och gubben är alldeles förtjust i honom. Han är, skriver han, en stor, modig pojke, som svänger sin svarta smideshammare, som vore det en fjäder. Han är lika munter, som beskedlig och slitig. Man anser honom som den bäste arbetaren vid hela inrättningen. Detta hindrar honom dock icke att om aftnarne, då han, efter slutadt arbete, går till sitt af honom alltid afhållna och vördade mor, författa de utsöktaste fosterländska verser och sånger. Hans dikter äro fulla af kraft och snille. På alla verkstäder vid hela inrättningen sjunges ingenting annat än Agricolas visor; men så kunna ock dessa lifva och sätta mod i äfven det modlösaste hjerta."

— Hvad du måtte vara stolt öfver din son, Dagobert, sade Rosa. Han gör visor.

— Ja, det är herrligt, svarade den gamle. Men hvad jag mest tycker om, är att han är beskedlig mot sin mor; dernäst att han så skickligt handterar hammaren. Innan han diktar sina sånger har han rätt vackert hamrat på sitt jern . . . Men hvar knäfveln har då min Agricola lärt

sådant? Förmodligen i skolan, der han gick, tillika med sin fosterbror Gabriel, hvarom ni straxt skall få läsa.

Vid namnet Gabriel, som påminde om den idealiska varelse, hvilken de kallade sin skyddsengel, stegrades i hög grad de unga flickornas nyfikenhet. Blenda fortfor således att med fördubblad uppmärksamhet läsa:

"Agricolas fosterbror, det stackars värlösa barnet, som vår gode Dagoberts hustru så ädelmodigt upptog, bildar, säger min far, en fullkomlig motsats till Agricola, som är lillig, glad, verksam, hvaremot Gabriel är svärmodig, drömmande och svärmisk. För resten, tillägger min far, har hvar och en af de ifrågavarande ynglingarne så tillsägendes utseendet efter karakteren. Agricola är brunett, stor och stark . . . Han ser glad och djerf ut . . . Gabriel deremot är spenslig, fin, ljus och blyg som en flicka; hans ansigte har en engels uttryck."

De unga flickorna sågo på hvarandra med yttersta förvåning, hvarefter Rosa sade, i det hon mot Dagobert vände sitt oskuldsfulla anlete:

— Hör du, Dagobert, vår far säger att din Gabriel är ljus och har ett englaanlete . . . på samma sätt är det med vår Gabriel.

— Ja, ja, jag vet det. Det var just derföre, som er besynnerliga dröm öfverraskade mig.

— Jag ville väl också bra gerna veta om han har blå ögon, återtog Rosa.

— Det kan jag svara för, lilla Rosa, ehuru generalen icke nämner det; de der blondinerna, som man plär kalla sådana der ljuslagda människor, de ha alltid blå ögon. Men, om nu min Gabriel har blå eller bruna ögon, så lär han väl icke ändå begagna dem till att se på flickor. Fortfar, så skall ni få veta hvarföre.

Blenda fortfor:

"Hans ansigte har en engels uttryck. En af religionslärarne i skolan, der han gick, tillika med Agricola och en hel hop andra barn i grannskapet, förvånades öfver hans förstånd och hans själsgodhet, och den andlige talade med en af föreståndarne om honom. Denne antog sig gossen och förde honom till seminarium. Nu är Gabriel prest, reden sedan tvenne år tillbaka. Han har bestämt sig till missionär och reser snart till Amerika."

— Således är *din* Gabriel prest, sade Rosa.

— Och *vår* är — *engel*, bifogade Blenda.

— Derföre står *er* en grad högre än *min*, genmälde Dagobert. Nå nå, hvar och en har *sin* smak. Hederligt folk finns öfverallt. I alla fall är det mig kärt att Gabriel och icke Agricola valt den svarta rocken. Min son vill jag heldre se med nakna armar, med hammaren i handen och förskinnnet för sig, icke mer och icke mindre än som er gamle farfar, marskalk Simons far, hertigens af Ligny far, ty generalen är ännu, i följd af kejsarens nåd, marskalk och hertig. Men ni måste läsa på, fort, så att vi hinna sluta föreläsningen.

— Aek ja! suckade Blenda, det är endast några rader qvar. Hon fortfor att läsa:

"Således kan du, min älskade Eva, om denna dagbok råkar i dina

händer, lugna Dagobert i anseende till hans hustru och hans son, hvilka han, för vår skull, här öfvergifvit. Huru skola vi någonsin kunna erkänna en sådan uppfostring? Dock, jag är lugn. . . . ditt goda och ädla hjerta har nog förstätt att hålla honom skadeslös.

Farväl, farväl och ännu en gång farväl för i dag, min högtälskade! Jag måste, för en stund sedan, afbryta min skrifning, för att gå till Deschalmas tält; han sof lugnt; hans far vakade öfver honom; han lugnade mig medelst ett tecken. Den raske ynglingen är redan utom all fara. . . . Mätte han äfven i morgondagens strid blifva skonad! . . .

Farväl min ömma, ädla maka! Natten är lugn och ljum; bivakeldarna slockna, en efter annan. . . . våra stackars bergsboer hvila sig, efter den blodiga dagen; jag hör intet annat än skyldtvakternas rop, som timma efter timma upprepas. . . . Dessa främmande ord göra mig åter sorgsen; de påminna mig om hvad jag, under skrifvandet, håller på att glömma. . . . att jag är vid verdens ända och skiljd från dig. . . . från mitt barn. Arma öfvergifna, tillbedda varelser! hvad blir väl ert öde? — eller rättare — hurudant är ert öde? Ack, om jag åtminstone kunde få sända er denna medalj, som en olycklig slump har kommit mig att medtaga från Warschau, kanske skulle du då erhålla tillstånd att resa till Frankrike, eller åtminstone att ditsända vårt barn, med Dagobert. . . . ty du vet af huru mycken vigt. . . . Dock — hvarföre skulle jag med denna nya sorg råga mättet af ditt lidande? Beklagligtvis förflyta åren. . . . den olyckliga dagen skall inträffa och detta sista hopp skall beröfvas mig, som blott lefver i tanken på er. . . . Men jag vill icke sluta denna dag med en sorglig tanke. Farväl, min utsägligt älskade Eva! tryck vårt barn mot ditt hjerta och hölj det med de tusende kyssar, hvilka jag från ödemarken sänder er båda. Mera i morgon, efter striden".

En temligen lång tystnad följde på denna rörande föreläsning. Stora tårar tillrade långsamt utför de båda flickornas kinder. Dagobert, som satt med handen under kinden, syntes äfvenledes fördjupad i sorgliga tankar.

Blåstan ute hade ökats, den hade blifvit våldsamt; ett häftigt regn piskade fönsterrutorna; i världshuset rådde en fullkomlig stillhet.

Under det att general Sinons döttrar med så mycken uppmärksamhet läste några fragmenter af sin fars dagbok, tilldrog sig hos djurtämjaren en heilighetsfull, besynnerlig scen.

IX.

BURARNE.

Morok beväpnade sig. Utanpå hjortskinnskyllret drog han sin pansarskjorta, en stälväfnad, så smidig som linne, så hård som diamant. På armar och ben drog han stälskenor och på sina fötter jernbeslagna stöflor. Denna fullständiga rustning dolde han skickligt under ett par vida byxor och en vid pelsrock. I handen tog han en lång hvitglödgad stälten, försedd med trädskäft.

Ehuru längesedan underkufvade genom profetens kraft och slug-

het, hade dock tigern Cain, lejonet Judas och den svarta panthern, benämnd Döden, stundom under anfall af mötspänstighet, velat på honom pröfva sina klor och tänder; men på den under hans pels fördolda stälklädningen hade de förslöat sina klor, och tänderna hade de afbrutit mot hans arm- och benskenor. Tillika hade profeten, medelst ett lätt slag af sin glödheta käpp, bränt djupa fåror på deras hud, så att den rökte och skrumpnade. Derigenom hade dessa djur, som ägde ganska godt minne, kommit under fund med att de hade till motståndare en oöfvervinnelig varelse, mot hvilken deras klor och tänder ingenting uträttade. Deras ångestfulla underdanighet gick snart ända derhän, att deras herre, vid de allmänna representationerna, förmådde dem att krypa och nedlägga sig för hans fötter, endast han visade dem en med eldrödt papper omlindad käpp.

Väl beväpnad och hållande i handen den af Goliath glödgade stälten, hade profeten nedstigit genom falluckan och gått utför stegen, som förde från vinden, ned i det stora stallet eller skjulet, der man hade ställt djurens burar; en tunn brädvägg skiljde, som vi redan hafva hört, detta stall från det, hvaruti djurtämjarens hästar befunno sig.

En lyckta med spegel kastade sitt klara sken på burarne, hvilka voro till antalet fyra. Deras sidoväggar bestodo af jernstenger, glest satta, med lika temligen stora mellanrum. På fjerde, eller främsta sidan, bildade dessa jernstänger en gallerörr; bottnen hvilade på tvenne axlar och fyra jerntrissor, så att man bekvämt kunde föra dem till och ifrån den stora transportvagnen. Den ena af burarne var tom; de tre öfriga innehöllo, som man vet, en tiger, en panther och ett lejon. Panthern, härstammande från Java, tycktes genom sin svarta färg och sitt grymma utseende väl förtjena det hemska namnet Döden. Han låg sammankrumpen, längst in i buren. Då den kolsvarta färgen af hans hud sammansmälte med det kring honom herrskande mörkret, såg man ingenting af honom mer, än ett par stora glödande ögon, hvilka, i likhet med kattornas och alla djurs, hvilka räknas till kattsläktet, sågo allra klarast i mörkret.

Profeten hade helt tyst inträdt i stallet. Den mörkröda färgen på hans pels gjorde ett starkt afbrott mot hans ljusgula, sträfvä, långt nedhängande hår och hans nästan hvita skägg. Lyktan, som hängde temligen långt ner, belyste honom fullkomligt. Det hjerta ljusskenet, mot den hårda skuggan, framställde så mycket skarpare hans utstående kindknotor och alla hans ansigtets kantigheter.

Helt långsamt närmade han sig panthers bur.

Den hvita cirkeln, som omgaf hans rödbruna ögonstenar, tycktes i denna stund vidga sig; hans blick täflade med panthers i glans och orörlighet.

Det vilda djuret, ännu alltid sammankrumpet i den mörka vrån af buren, kände redan det hexlika inflytandet af sin herres blick. Flera gånger tillslöt han sina ögon, i det han lät höra en dof rossling af vrede. Sedan häftades hans åter öppnade ögon ovilkorligt på profeten. Hans runda öron lade sig emot hufvudet, hvilket var så platt som en huggorms; huden på hans panna sammanrynkades krampaktigt. Han samman-

drog sin med långa morrhår försedda nos och uppspärade tvenne gånger det hiskliga gapet, försedt med fruktansvärda tänder.

Från detta ögonblick tycktes en magnetisk vevverkan ega rum mellan människans blickar och djurets. Profeten utsträckte sin glödande tång mot buren och sade kort och befallande: "Död! kom hit!"

Pantern steg upp, men hukade sig dock ned, så att hans buk och bakken hasade på botten af buren. Djuret var tre fot högt och nära fem fot långt. Dess böjliga, köttiga ryggrad, hasorna, lika djupa och breda, som på en ras-häst, hans breda bringa, hans väldigt framstående bogblad, hans muskulösa, grofva tassar — allt tillkännagaf att denne fruktansvärde skogens son hos sig förenade kraft och vighet.

Morok, som höll stålstängen i handen, tog ett steg fram emot pantern. Denne, å sin sida, tog ett steg mot profeten.

Morok stannade — pantern stannade likaledes.

Just i detta ögonblick tog tigern Judas, åt hvilken Morok vände ryggen, ett häftigt skutt i sin bur, liksom han varit afundsjuk öfver den uppmärksamhet egaren visade pantern. Med ett doft rytande lyfte han upp hufvudet och visade sin förfärliga, trekantiga underkäft och sin väldiga bringa, hvars smutshvita färg förlorade sig i den kopparbruna botten af hans svartrandiga hud. Svansen, liknande en lång, mörkröd orm med svarta ringar, smög sig ibland tätt intill djurets sidor, men rätt som det var började den att långsamt slå mot desamma. De grymma ögonen, af en genomskinlig och lysande grön färg, voro fästade på profeten.

Men så stort var denna människas inflytande på de förfärliga djuren, att Judas, efter några få ögonblick, upphörde med sitt rytande, och liksom förfärad öfver sin egen djerfhet, nöjde sig med att endast fnysa högt.

Morok, som nu under några sekunder stod vänd mot honom, betraktade honom med yttersta uppmärksamhet.

Pantern, hvilken icke längre stod under inflytande af herrskarens blick, kröp tillbaka till den mörka vrån och lade sig der.

Men då ett gnisslande märktes, sådant som de stora djuren pläga låta höra, då de slicka eller gnaga sina kroppar, vände Morok sig åt en annan sida. Det var Kain, som nu ådrog sig hans uppmärksamhet, och han ställde sig derföre midtemot lejonets bur.

Af detta djur syntes ingenting mer än den breda gulröda ryggen. Benen voro sammanlaggda under kroppen, och den långa tjocka manen skylde hufvudet helt och hållet. På spänningen och rörelsen af hans muskler och på framskjutandet af hans ryggknotor märktes tydligt, att han arbetade strängt med nosen och framtassarna.

Profeten nalkades buren. Han fruktade att Goliath, tvärt emot hans förbud att gifva djuren mat, ändå hade kastat åt lejonet några ben åt gnaga. För att förvissa sig härom ropade han, med hög och stadig röst: "Rain!"

Rain förändrade icke sin ställning.

— Rain, kom hit! upprepade Morok med ännu högre röst.

Förgafves! Lejonet närmade sig icke och brakandet fortfor.

— Rain! ropade profeten för tredje gången; men i och med det

samma som han uttalade detta namn, stack han den glödande stältenen mot lejonets höft.

Knappast syntes en liten smal strimma af rök på lejonets rödbruna hud, förrän djuret med otrolig hastighet vände sig om och ilade mot gallret, icke krypande, men med ett hopp, så till sägandes stående. Lejonet var i detta ögonblick ståtligt, men förskräckligt att åskåda.

Då profeten befann sig vid hörnet af buren, ställde lejonet sig med sidan åt gallret för att kunna se sin herre i ausigtet. Mellan burens jernstänger utsträckte det nu den ena framfoten, hvars muskler voro förfärligt uppsvällda.

Rain, ned med dig! ropade profeten, i det han närmade sig lejonet. I stället att lyda, hvässade det sina tänder, och då det uppdrog de tjocka läpparne, syntes tvenne tandrader, lika förfärliga som ett vildsvins.

Men nu vidrörde Morok med sin heta stång lejonets läppar, hvarvid han förnyade sitt rop. Lejonet vågade icke ryta, utan lät blott höra ett doft mumlande och nedlade sig med undergifvenhet.

Morok sänkte ned lyktan, för att se hvad det var som lejonet hade gnagat på, och det befanns vara ett bräde ur botten af buren, hvilket det stackars djuret hade upprifvit och söndertuggat, för att glömma sin hunger.

En djup stillhet herskade nu i menageriet under några ögonblick. Profeten gick med händerna på ryggen, från den ena buren till den andra, och betraktade sina djur med skarpa, oroliga blickar, som om han varit förlägen vid ett val mellan dem. Emellanåt stannade han vid stalldörrn och lyssnade. Ändtligen öppnades denna dörr och Goliath inträdde.

— Nå? ropade profeten.

— Det har kostat mycken möda, sade jetten. Lyckligtvis är natten stormig och kolmörk, och regnet nedstörtar i strömmar.

— Ingen misstanka? . . .

— Visst icke, käre husbonde. Ni hade fått riktiga underrättelser. Dörrn till hvalfgången leder ut åt fältet rakt under de unga flickornas fönster. Då ni hvisslade för att ge mig tillkänna att det var tid, skred jag fram med min stega, ställde den mot väggen och klättrade upp. Sämest var min längd betydligt ökad. Jag kunde nu med armbågarna stödja mig mot fönsterposten. Med ena handen fattade jag uti posten, med den andra skaftet af min knif och utslög dermed tvenne rutor.

— Och man trodde att det var blåsten.

— Ja vasserra! man trodde det var blåsten. Ni ser emedlertid att nötet icke alltid är så dumt. Efter att hafva väl förrättat mitt första arbete, tog jag stegen och smög min väg. Efter någon stund hörde jag gubbens röst; det var väl att jag burit mig så fermt åt.

— Då jag hvisslade åt dig hade han inträdt i gästrummet, han borde väl ha sutit längre vid bordet.

— Åh, den der karlen är icke en sådan som håller långa måltider, genmålde jetten, med föraktlig min. Några ögonblick efter det jag hade sönderslagit rutorna, öppnade gubben fönstret och ropade åt hunden: Hoppa ner! Jag skyndade då hastigt till andra ändan af portgången, ty annars hade den fördömda hunden snokat upp mig bakom dörrn.

— Hunden är nu instängd i stallet, der gubben har sin häst; fortfar!

— Så snart jag hörde fönstret stängas och hakarne väl påläggas, gick jag åter ut ur den hvällda gången, uppställde min stega ånyo, steg upp och räckte in handen genom en af de sönderslagna rutorna. Dessa voro tillstoppade med en pels. Jag hörde talande röster derinne, men kunde ingenting se. Då sköt jag undan pelsen så mycket att jag kunde se de båda flickorna, hvilka lågo i sin säng, med ansigtet vända mot fönstret. Den gamle satt på en stol utmed sängen och vände ryggen åt fönstret.

— Och renseln, renseln? — det var ju hufvudsaken.

— Renseln låg på ett bord, så nära fönstret, just der lampan stod, att jag skulle kunnat bemäktiga mig den, i det jag sträckte ut armen.

— Nå, hvad hörde du, när du stod der?

— Ni hade ju befallt mig att endast tänka på renseln, och jag kommer icke ihåg något annat än det som angår renseln; gubben sade att han deruti hade sin reskassa, några bref från en general, samt ett silfverkurs.

— Nå, än sedan?

— Som det var mig mycket svårt att hålla pelsen ifrån de söndriga rutorna, så slapp den ur handen på mig . . . Jag skulle just nappa i den igen; men jag måtte visst ha sträckt handen för långt in, ty en af flickorna blef det varse och började skrika.

— Din usling! . . . allt är ju förloradt!

— Vänta då . . . allt är visst icke förloradt. När jag hörde skriket, hoppade jag ned från stegen och kom åter in i hvälfvet. Då hunden icke mera var der, lemnade jag dörrn på glänt. Jag såg då fönstret öppnas och på skenet märkte jag att gubben höll ut lampan, för att lysa utåt backen . . . Der var ingen stega; han varseblef således ingenting. Och då fönstret är för högt från marken, för att hinnas af en människa, kunde han ingenting begripa. Troligen påstår han att flickungen sett i syne.

— Han trodde väl att det var blåsten, då liksom första gången; du är skickligare än jag trodde.

— Vargen har skapat sig till räf, må ni tro . . . När jag nu fick veta hvarest börsen och papperen förvarades, och jag för ögonblicket ingenting mer kunde uträtta, kom jag igen.

— Gå upp och hemta hit den längsta af pikarne, med skaft af askträ.

— Ja, husbonde.

— Och det röda klädestäcket.

— Ja, husbonde.

— Skynda dig . . .

Goliath gick uppför stegen; men då han kom på midten af densamma, stannade han och ropade:

— Husbonde! får jag icke taga ner en smula kött åt Döden? . . . Ni skall få se att han håller mig räkning för min försummelse. Han skall

skylla mig för alltsammans och betala mig vid första tillfälle . . . Han glömmor ingenting, den der besten.

— Gå du bara upp; men tag ingenting annat än hvad jag befallt dig, ropade profeten, befallande.

Medan Goliath, svärjande mellan tänderna, gick att åtlyda sin herres befallning, öppnade Morok dörren till det stora stallet, der han var, tittade utåt gården och lyssnade.

— Se här är askträdspiken och det röda täcket, sade jetten, som åter kom ned.

— Hvad skola vi nu göra?

— Återvänd till den hvälfda portgången; stig upp till fönstret igen, och när gubben hastigt går ut ur rummet . . .

— Hvarföre skall han gå ut?

— Han går ut, säger jag; hvarföre angår dig icke.

— Än sedan? . . .

— Du sade ju att lampan stod helt nära fönstret?

— Alldeles tätt invid — på bordet, utmed renseln.

— Nå väl! så snart som gubben går ut, skall du räcka in handen, knuffa ned lampan af bordet och nappa renseln. Om du skickligt och fermt utför allt detta, tillhöra dig de tio florinerna. Du kommer väl ihåg allt?

— Ja, ja!

— De små flickorna skola bli så förskräckta af bullret och det plötsliga mörkret, att de under en lång stund förblifva stumma af fasa.

— Var lugn: vargen har skapat sig till räf en gång, nu skall han skapa sig till varg.

— Det är icke allt . . .

— Hvad! ännu något mera!

— Det här stalltaket är icke så högt . . . vindsgluggen är stor . . . natten är mörk . . . I stället att gå in genom porten . . .

— Går jag in genom vindsgluggen?

— Ja, och utan buller!

— Tyst, som en orm, svarade jetten och gick.

— Ja, sade profeten, efter någon tystnad — detta medel är säkert . . . Jag hade icke bort tveka. Ett blindt redskap i andras händer, är jag okunnig om orsaken till de befallningar jag erhållit; men att dömma efter de löften som beledsagade dem, måtte det vara fråga om oerhörda intressen . . . *Intressen!* . . . upprepade han efter en paus, *intressen* som angå de förnämsta och mest upphöjda i världen . . . Men hur kunde dessa små, nästan tiggfärdiga flickor och den der gamle ruskige soldaten vara så viktiga personer?

— Nå, det rör mig icke, tillade han i ödmjuk ton . . . jag är armen som handlar — en annan utgör hufvudet som tänker . . . hvad hufvudet befäller, får det sjelft ansvara för . . .

Straxt derpå gick profeten ut ur stallet, medtagande det röda täcket, och styrde sina fjät till det lilla stallet, hvarest Jovial var inqvarterad; den glesa dörren var knappast tillstängd med en dålig klinka.

Så snart Rabat-Joie fick se den främmande, rusade han på honom; men hans tänder träffade jernskenor och hans ursinniga bitt hindrade icke profeten att taga Jovial, den stackars trogne hästen, vid grimman, kasta det röda täcket om hans hufvud, leda honom ut ur stallet och in i menageriet, hvars dörr han stängde efter sig.

X.

ÖFVERRASKNINGEN.

De unga flickorna förblefvo några ögonblick stumma och försänkta i sorgliga betraktelser, efter att hafva läst sin fars dagbok. Med bedröfvad och tankfull uppsyn betraktade de bladen, hvilka af tidens hand voro gulfärgade.

Dagobert, lika tyst som de, tänkte på sin son, på sin hustru och sitt fädernesland, på allt kärt, från hvilket han under en så lång tid varit skiljd, men som han hoppades att innan kort få återse.

Äntligen bröt soldaten den flera minuter långa tystnaden och sade, i det han ur Blendas hand tog bladen, dem han sorgfälligt sammanvick och stoppade i fickan:

— Nå, nå, mod, mina barn! Ni skola få se hvilken ståtlig far Försynen gifvit er. Ni skola träffa honom och icke längre behöfva kallas faderlösa. Tänk bara på glädjen att få omfamna honom och kom väl ihåg namnet på den tappre gossen, hvilken ni ha att tacka för att er far lefver.

— Dschalma, heter han; det glömma vi ej, sade Rosa.

— Och om vår skyddsengel, Gabriel, återkommer, skola vi bedja honom vaka öfver Dschalma, så väl som öfver oss, tillade Blenda.

— Godt, mina barn, jag är säker att ni ej glömma något af det, som angår hjertat och kärleken till dem ni bör hålla af . . . Men, för att nu återkomma till den resande, som bringade oss underrättelserna från generalen, vill jag nämna att när han kom till Siberien och träffade er mor, sade han sig hafva råkat generalen jemnt en månad efter den stora träffningen, hvarom vi nyss läst. Generalen stod då i begrepp att åter gå i fält mot engelsmännen; det var då, som er far åt den främmande anförtrodde papperen och medaljen.

— Men, Dagobert, hvartill skall då medaljen tjena oss?

— Och hvad betyda de här konstiga orden? frågade Rosa, i det hon uppdrog den ur sin barm, ty nu var det *hon*, som bar den om halsen. Hon betraktade den på båda sidor och läste, väl för hundrade gånger:

På åtsidan: **VICTIME**
DE
L. C. D. J.
PRIEZ POUR MOI.

—
PARIS,
LE 15 FEVRIER 1682.

På fränsidan: **A PARIS,**
RUE SAINT-FRANÇOIS, N:O 3.
DANS UN SIÈCLE ET DEMI
VOUS SEREZ
LE 15 FEVRIER 1852.

—
PRIEZ POUR MOI.

— Kära barn, det betyder att vi måste den 15 Febr. 1852 vara i Paris, på gatan Saint-François, N:o 5.

— Men, hvad skola vi der?

Det vet jag icke rätt. Er stackars mor fick ett så hastigt sjukdomsfall, att hon icke hann säga mig det. Allt hvad jag vet, är att hon hade ärfvt medaljen efter sina föräldrar; den utgjorde en helgedom, förvarad inom hennes släkt, i mer än hundra år.

— Och hur kunde vår far äga den?

— Det är lätt förklaradt: Bland de saker, dem man i hast kastade i vagnen, när han blef så der våldsamt bortförd från Warschau, befanns äfven ett litet skrin, tillhörigt generalskan, och der, bland andra småsaker, låg medaljen. Sedan kunde generalen icke skicka den till sin fru, ty han visste ju icke hvar hon var, och all beröring dem emellan var ju afbruten.

— Den der medaljen måtte vara af stor vigt för oss, sade Blenda.

— Helt säkert: ty på femton år har jag aldrig sett er mor så glad, som den dagen, då den resande hade bringat henne medaljen. "Nu," sade hon till mig, "skall mina barns öde kanske blifva lika lyckligt, som det hittills varit olyckligt." Detta sade hon med tårar i ögonen och i den fremmandes närvaro. Derefter fortfor hon: "Jag skall begära tillstånd att få resa till Paris med mina flickor . . . Man skall, kanhända, finna att jag blifvit nog straffad . . . Om min begäran afslås, stannar jag kvar, men åtminstone skall man icke neka mig att skicka mina barn till Frankrike. Dit skall du föra dem, Dagobert . . . Du skall resa straxt, ty olyckligtvis har redan alltför mycken tid gått förlorad . . . och om ni icke anlända dit till den 15 nästkommande Februari, så har hela denna grymma skiljmesse och den långa, besvärliga resan varit förgäfves."

— Huru? en dags dröjsmål skulle då vara af betydnenhet?

— Ja, ty om vi anlände d. 14 Febr., i stället för d. 15, så är det försent, sade min goda fru. Hon gaf mig också ett stort bref, som jag skulle lemna på posten till Frankrike, och det i den första stad, dit jag kom. Jag gjorde så.

— Och tror du att vi anlända i tid?

— Jag hoppas det. Emedlertid, om ni hade krafter nog dertill, skulle vi fördubbla somliga dagsresor. Om vi resa så här makligt och blott fem mil om dagen, anlända vi till Paris först vid början af Februari månad, då det likväl vore bättre att ha litet försprång.

— Men, då vår far vistas i Indien och ej vågar återvända till Frankrike, emedan han der blifvit dömd till döden, huru skola då vi råka honom, anmärkte Rosa.

— Stackars barn, det är mycket sannt; det är så många saker, som ni ej veta . . . Det är sannt; att när den resande lemnade generalen, kunde han icke återvända till Frankrike; men nu kan han det.

— Hvarför kan han nu?

— Emedan Bourbonerna nu mera ej inneha Frankrikes tron . . . Underrättelsen derom har otvifvelaktigt anländt till Indien, och säkert skall er far komma och möta er.

— Ack! suckade Rosa, nu begriper jag hur vi kunna hoppas den lyckan att se honom.

— Vet du, Dagobert, hvad den resande bette, frågade Blenda.

— Nej, mina barn . . . Men, han må heta Per eller Pål, så är han en bra karl. När han lemnade er mor, tackade hon honom med tårar i ögonen för det han varit så tillgifven generalen och så ädelt tjenstaktig mot honom, henne och deras barn. Då tog den okände hennes båda händer uti sina, tryckte dem hårdt och sade med en obeskriflig ljufhet i rösten: hvarföre tacka mig? Han har ju sagt: *Älsker hvarandra inbördes!*

— Det var vackert sagt, Dagobert.

— Men hvem menade då den resande; hvems ord var det han upprepade?

— Det vet jag icke; men sättet hvarpå han uttalade de orden, förvånade och rörde mig, helst de voro de sista han talade med oss.

— *Älsker hvarandra inbördes!* uprepade Rosa tankfull.

— Hvad dessa ord äro vackra! anmärkte Blenda.

— Och hvart tog den resande vägen?

— Långt, långt bortåt nordn, hade han svarat er mor, då hon derom frågade honom. När han hade lemnat oss, sade hon: "Hans milda, men sorgliga uttal rörde mig ända till tårar; under det han talade, kände jag mig bättre. Jag älskade, ännu mer än förr, min man och mina barn . . . Och likväl -- när man betraktar denne man, skulle man kunna säga, att han *aldrig skrattat, aldrig gråtit.*"

— När han hade gått, fortfor Dagobert, stodo generalskan och jag länge utanför dörrn till byggningen och följde med våra blickar den besynnerlige mannen. Han gick med hufvudet nedlutadt . . . Hans gång var långsam, men lugn och jemn . . . Man skulle ha kunnat tro att han räknade sina steg . . . Och, angående hans steg, märkte jag ännu en sak, som var bra underlig.

— Hvad då, Dagobert?

— Ni vet att vägen, som förde till byggningen, var alltid något fuktig, i anseende till den lilla källan, som strömmade öfver sina bräddar.

— Ja, ja, svarade flickorna.

— Välan! på den leriga marken syntes märken efter den okändes spår, det märktes tydligt att han under sina sulor hade spikar, hvilka voro satta i kors.

— Huru -- i kors?

— Ja, så att de bildade ett kors. Spikarne voro sju till antalet och sutto under klacken på det här viset:

*

* * *

*

*

*

Och Dagobert slog härvid med sin högra hand sju gånger på säng-täcket. J sen, sade han, att detta bildar ett kors.

— Men hvad kunde det betyda?

— En slump, kanhända . . . en slump! Och likväl har detta stygga kors på mig gjort ett hemskt intryck, jag kan icke afhålla mig från den tanken, att det bådade en olycka; ty knappt hade mannen gått sin väg, förrän denna olycka kom, som ett åkslag, öfver oss.

— Ack ja! vår mors död.

— Ja, men också andra sorger. Ni voro ännu icke hemkomna, och er mor satt och skref böneskriften om tillstånd att få återvända till Frankrike, eller åtminstone få öfversända sina barn, då jag hörde någon komma ridande i galopp; det var en kurir från generalguvernören. Han bringade oss order att ombyta vistelseort: inom tre dagar skulle vi förena oss med andra förvista, för att föras fyrahundra mil längre norrut.

— Och hvarföre skulle vi flytta så långt bort?

— Gud allena vet. Man skulle kunna säga att en ond ande förföljde henne. I alla fall var det en lycka att befallningen ej kom några dagar förut, ty då hade den resande, hvilken bringade oss underrättelserna, icke funnit oss i byn Milosk; hade han ock rest efter oss, så hade vi kanske redan hunnit så långt, att medaljen och de viktiga papperen aldrig kommit oss till nytta; ty om vi ej hade fått resa genast till Paris, så tjänade vår ankomst dit till ingenting, emedan rätta tiden gått förlo-rad, som jag redan sagt er. "Man finner sin fördel vid att hindra mig och mina barn att återvända till Frankrike," sade generalskan; "ty då man skickar oss fyrahundra mil längre bort än vi nu äro, är det blott för att göra resan omöjlig, denna resa, hvars mål är bestämdt." Då hon sade detta var hon otröstlig.

— Kanske var denna oförutsedda olycka en orsak till hennes hastiga död!

— Ack nej, mina barn, det var den fördömda koleran, som kommer, utan att någon vet hvarifrån; ty den är också en resande . . . Tre timmar efter den okändes bortgång, då ni återkommo från skogen, nöjda och glada, med edra stora ljungqvastar, dem ni pläckt åt er mor . . . var hon redan nära döden . . . Hon var, som ni vet, alldeles oigenkännelig . . . Koleran hade utbrustit i byn, och det med sådan hastighet att innan aftonen voro fem personer döda . . . Er mor fick blott tid att hänga medaljen på en af er, jag tror det var på fröken Rosa, att anbefalla er båda åt mig, och bedja mig genast begifva mig med er på vägen söderut. Då hon var död, kunde ju ordren om en ny vistelseort inom Siberien icke gälla er; således erhöj jag af guvernören tillåtelse att med er resa till Frankrike, enligt er mors sista vilja

Soldaten kunde, af djup rörelse, icke fortfara. Han lade handen öfver ögonen, medan de stackars moderlösa omfamnade hvarandra under snyftningar och strida tårar.

— Men, återtog Dagobert, med stolt mine, efter en stunds tystnad, hvarunder han öfverlemnadt sig åt smärtsamma betraktelser, nu visade det sig också att ni voro den tappre generalens döttrar. Oaktadt faran, som

hotade, förmådde ingen rycka er från er mors säng; ni stannade der intill sista ögonblicket; med edra egna händer tillslöto ni hennes ögon. . . Ni vakade ännu öfver henne om natten och ville icke resa, förrän ni sett mig sätta det lilla träkorset på den graf jag gräft åt henne, och . . .

Här stannade Dagobert helt tvärt, ty han hörde en besynnerlig, alldeles förtviflad gnäggnig, blandad med ett hiskligt rytande. Förskräckt hoppade han upp af stolen och blef dödsblek.

— Det är Jovial, det är min häst! ropade han. Hvad gör man åt min häst? I detsamma skyndade han ut genom dörrn och utför trappan.

De båda systrarna tryckte sig hårdt intill hvarandra, så förskräckta öfver soldatens hastiga försvinnande, att de ej varseblefvo en jettehand, som sträcktes in genom de söndriga rutorna, aflyste haken, ryckte upp sjelfva fönstret och kastade omkull den på bordet stående lampan, utmed hvilken soldatens rensel låg.

De stackars barnen befunno sig således allena och i det svartaste mörker.

XI.

JOVIAL OCH DÖDEN.

Morok hade, så snart han väl fått Jovial in uti menageriet, befriat honom från täcket, hvilket hindrade honom att se och känna.

Knappt hade pantern, tigern och lejonet blifvit honom varse, förrän dessa hungriga vilddjur störtade sig emot burarnes stängsel.

Den arme hästen, som stod der med halsen utsträckt och ögonen stirrande, darrade i alla lemmar och tycktes vara fastspikad vid golfvet; snart började ångestsvetten strömma utför hans sidor.

Lejonet och tigern röto förfärligt och höllo ett gruffligt väsen i sina burar. Pantern gaf ej något ljud ifrån sig, men dess tysta raseri var så mycket fruktansvärdare.

Med ett förtvifadt hopp, som väl kunnat sönderbryta burens, rusade han mot stängerna. Sedan återvändande han krypande till andra sidan af burens, lika stum, men lika arg som förut, hvarefter han med ett nytt hopp försökte spränga gallret.

Tre gånger hade han sålunda hoppat, då hästen, öfvergående från den första stumma förskräckelsen, till riktig yrsel, började gnägga alldeles förtvifadt och slutligen rusade mot dörrn.

Då han fann den stängd, nedsänkte han hufvudet, böjde något på ena knäet, och började nosa mellan dörrspringan, som om han velat inandas den friska luften. Allt mer och mer förfärad, stampade han med fötterna och gnäggade ännu högre.

I detsamma som pantern beredde sig till det tredje språnget, närmande profeten sig burens, stötte upp rigeln med sin långa pik och sprang behändigt uppför stegen, som förde till vinden. Lejonets och tigers rytande var nu så förfärligt, att det trängde sig till hvarje vrå af världshuset.

När pantern änyo störtade sig mot gallerdörrn flög den upp, så att djuret med ett enda språng befann sig midt i stallet. Lyktans sken strålade klart på hans ebenholtzfärgada hud, öfversädd med fläckar af matta-

re svärta. Några ögonblick förblef han liggande alldeles orörlig, med hufvudet utsträckt mot golvet, liksom ville han mäta längden af det språng han borde taga, för att bemäktiga sig hästen.

Nu störtade han sig på sitt rof.

Hästen hade, då han såg vildjuret utkomma ur buren, med hela sin tyngd lutat sig mot dörrn, i hopp att kunna spränga den. Men dörrn gick inåt och Jovials förtviflade bemödande var således fruktlöst. När nu pantern hoppade emot honom, stegrade hästen sig, så att han stod nästan upprätt. Men Döden hade, med blixstens hastighet, bitit sig fast vid hans strupe och högg de hvassa klorna af sina båda framtassar in i hans bringa. Ur hästens strupåder förssade blodet under panterns rysluga tänder. Denne, som stödde sig på baktassarna, slungade sitt rof mot dörrn, och uppreff dess sida med sina ohyggliga klor.

Hästens halfqvädda gnäggning hördes ännu, då tätt utanför dörrn en välkänd röst ropade:

— Jovial! mod min gamle gosse! jag är här . . . mod!

Det var Dagobert, som uttömde all sin styrka i förtviflade ansträngningar att få upp dörrn, innanför hvilken detta blodiga uppträde tilldrog sig.

— Jovial! återtog soldaten, hjälp! hjälp!

Vid denna kära röst, försökte det arma djuret, som redan var halfdödt, att vända hufvudet åt det håll, der han hörde husbonden tala; han svarade med en klagande gnäggning; men, som han dukade under för panterns styrka föll han omkull, så att hans rygg och bakdel lågo tätt emot dörrn, hvilket gjorde det omöjligt att öppna densamma utifrån.

Snart var det slut.

Pantern hade kastat sig hel och hällen öfver den arma hästen och klämt honom med sina fram- och baktassar. Redan instack han sin nos i dess blodiga sida.

— Hjälp! hjälp! ropade Dagobert, i det han med nya förtviflade ansträngningar sökte få upp dörrn.

Slutligen ropade han, utom sig af raseri.

— Vapen! Inga vapen! inga vapen! Hvad skall jag företaga?

— Akta er! akta er! ropade djurtämjaren, genom en liten glugg från vindstaket utåt gården. Försök ej att gå in; min panter är i raseri.

— Men min häst! rädda min häst! skrek Dagobert, i en bönfällande, förtviflad ton. Men profeten försvann från vindsgluggen.

— Min häst, min stackars häst! ropade Dagobert ånyo, med sönderslitande klagan.

Profeten, som kanske fruktade att folket i gården skulle vakna och komma ut, ville lugna Dagobert, eller åtminstone öfvertyga honom att han, djurtämjaren, hade ingen del i uppträdet, satte åter ut hufvudet genom den lilla gluggen och sade:

— Hästen har visst sprungit ut ur stallet, der han var. I mörkret har han tagit vilse och gått in i menageriet. Vid hans åsyn har pantern sprängt sin bur och störtat sig på hästen. Det är ni som får ansvara för de olyckor som kunna hända, tillade han i en hotande ton, ty

jag lär få stor svårighet att åter få pantern i buren; det kommer ej att allöpa utan lifsfara för mig och flera andra människor.

— Frels, frels min häst! ropade Dagobert ånyo, med den mest skärande klagostämma. Men profeten försvann med ens från vindsgluggen.

Emellertid hade vilddjurens rytande och Dagoberts förfärliga skrik uppväckt allt folk som fanns på värdshuset Hvita Falken. Man såg redan ljus i fönstren här och der, hvarefter ett och annat fönster öppnades. Snart sprungo upppassargössarne med lyktor ned på gården, omgäfvö Dagobert och frågade hvad som var å färde.

— Min häst är derinne, och ett af den der uslingens djur har kommit ut ur buren, ropade soldaten som förjäfves ruskade på dörren.

Vid dessa ord sprungo upppassarne, hvilka redan blifvit skrämde af tigerns och lejonets ohyggliga läten, skyndsamt derifrån och ilade att tillsäga värdshusvärden.

Man föreställe sig, om man kan, Dagoberts dödsångest, medan han väntade på dörrns öppnande. Blek, flåsande, med örat tätt intill dörrspringan, lyssnade han . . .

Småningom hade rytandet upphört och endast ett doft mumlande hördes, likväl afbrutet af profetens sträfva och befallande röst som ropade: Döden! hitåt!

Som det var alldeles kolmörkt, kunde Dagobert icke varseblifva Goliath, hvilken, försigtigt krypande längs utåt takrännan, gick in i vinden genom den stora luckan, hvilken genast, men helt sakta, tillstängdes efter honom.

Snart öppnades ånyo dörren, som från hufvudbyggningen ledde ut till gården, och värdshusvärden kom ut, åtföljd af flera personer. Beväpnad med en karbin, nalkades han försigtigt menageridörren; hans tjenare buro högafflar, knifvar och käppar.

— Hvad har då händt, frågade han Dagobert. Hvilket väsen uti mitt värdshus . . . Dj-n anamma de der djurtämjarskojarne och de der försumliga människorna, som icke kunna binda sina hästar bättre än att de slita sig lösa! Om er häst är skadad, så är det värst för er . . . ni hade bordt akta honom bättre.

I stället att svara på dessa förebräelser, gjorde soldaten, som ännu lyssnade vid dörren, ett tecken med handen att man borde vara tyst, för att förnimma hvad som tilldrog sig der innanföre.

I det samma hörde man ett rytande, ännu förfärligare än någonsin förut, beledsagadt af ett rop från profeten. Pantern uppgaf ett klagande tjut.

— Det är ni som är orsaken till all olycka, sade den förskräckte värden till Dagobert . . . Morok är kanhända farligt sårad.

Dagobert hann ej svara, ty dörren öppnades och Goliath visade sig på tröskeln, sägande: Ni kan komma in; det är ingen fara mer.

Menageriet företedde nu en ryslig anblick.

Profeten, dödsblek och med en rörelse, som han förgäfves bemödade sig att dölja under ett låtsadt lugn, låg på knä med sammanknäppta hän-

der, några steg från panterns bur. På rörelsen af hans läppar, såg man att han gjorde bön.

Vid åsynen af värdshusvärden och hans folk, uppreste sig Morok och sade med högtidlighet i blick och röst:

— Jag tackar dig, min Gud, som åter förlänat mig nåd att segra, genom den styrka Du gifvit mig. Efter detta tal, lade han sina armar i kors öfver bröstet och stod så, med stolt panna och herrskareblick, liksom hade han triumferande njutit af den seger han nyss vunnit öfver pantern.

Åskådarne af uppträdet, hvilka ej anade att djurtämjarens pels dolde en fullständig vapenrustning och som trodde att panterns tjut härrörde af fruktan, stodo stilla af förvåning och beundran öfver denna människas nästan öfvernaturliga makt.

Några steg bakom Morok stod Goliath stödd på den långa piken med trädskäftet.

Slutligen låg, icke långt ifrån buren, uti en ström af blod, Jovials lik utsträckt.

Vid åsynen af dessa blodiga kvarlevor, förblef Dagobert orörlig och hans sträfva anletsdrag antogo ett uttryck af djup smärta. Derefter kastade han sig på knä och upplyfte Jovials hufvud. Då han såg dessa ögon, förut så kloka och så glada, när de vändes mot husbonden, nu stela, glasartade och halft tillslutna, kunde han icke afhålla sig från att uppgifva ett sönderslitande rop.

Dagobert glömde härvid sin vrede, glömde den förfärliga olycka som denna händelse skulle medföra, i anseende till de unga flickorna, då deras resa skulle blifva afbruten; han tänkte endast på den rysliga död hans stackars gamle häst lidit, detta trogna djur, hans oskiljaktige följeslagare under så många fälttåg och faror, den han under så många år, är af olyckor, landsflykt och förtryck, aldrig hade lemnat.

Den sönderslitande smärtan afmålades under några ögonblick så talande och så rörande uti soldatens anletsdrag, att värdshusvärden och hans folk kände ett djupt och ovillkorligt medlidande, vid åsynen af den reslige gubben, knäböjd utmed den sargade hästen.

Men då Dagobert, under sin djupa sorg betänkte att detta trogna djur hade varit hans nöje och tröst i det kalla, ohyggliga ökenlandet, att de unga flickornas förträffliga moder hade på ryggen af detsamma färdats den långa och besvärliga vägen, samt att den gamle Jovial burit de stackars barnen ända hit, då deremot de rysligaste följder för dem skulle härröra af hästens död — då allt detta framställde sig för den gamle soldaten, gaf smärtan rum för raseriet. Han reste sig hastigt upp och störtade med gnistrandande ögon emot profeten. Med den venstra handen fattade han honom i strupen och med den högra gaf han honom fem eller sex knytnäfveslag på bröstet; men stålrustningen gjorde att de förblefvo utan all verkan.

— Landstrykare, du skall stå till svars för mitt stackars kreaturs rysliga död! ropade soldaten, i det han fortfor att tuckta sin fiende.

Morok, som var smärt och spenslig, förmådde ej brottas med Dagobert, hvilken, störväxt och stridsvan, ådagalade en icke vanlig styrka, ehuru han redan var så till åren. Goliaths och värds husvärdens mellankomst fordrades för att befria profeten ur den gamle grenadierens händer.

Efter några ögonblicks fruktlösa försök, lyckades man äntligen att skilja de båda kämparne. Morok var utom sig af vrede. Det fordrades nya bemödanden för att afhålla honom från att fatta den långa piken och dermed döda Dagobert.

— Men det är ju afskyvärdt, ropade värden, vändande sig till soldaten, som förtviflad satte sina begge sönderrifna händer mot pannan. Ni utsätter denne aktningsvärde man för att bli uppslukad af sina djur, och sedan vill ni mörda honom. Är det ett passande uppförande för en gråhårsman? Skall man då hemta handfasta karlar, för att hålla styr på er? Mera besinning och förnuft visade ni förut i afton.

Dessa ord återkallade Dagobert till sans; han ångrade sin häftighet, så mycket mer som den kunde öka hans brydsamma belägenhet, i egenkap af främling. Han måste i alla hänseenden aldrä först söka skadeersättning för sin häst, för att skaffa sig en annan och fortsätta resan, hvars ändamål kunde förfelas genom en enda dags uppskof. För att nu bekämpa sin vrede, tog han allt sitt förnuft till fånga, och sade: Ni har rätt; jag var för het. Men är icke den der karlen ansvarig för min häst? Skall icke han ersätta den? Döm ni som äro närvarande.

— Jag kan icke hålla med er, sade värden. Alltsammans är ju ert fel. Ni har icke riktigt fastbundet er häst; han har förmodligen spatserat ut ur sitt stall och in i menageristallet, hvars dörr troligen stått på glänt.

— Det är mycket riktigt, sade Goliath, jag kommer ihåg att jag med flit ställde dörrn på glänt till natten, för att gifva djuren litet frisk luft; som jag visste burarna voro väl tillstängda, såg jag deruti ingen fara.

— Det tycktes väl så, sade en af de närvarande.

— Det var naturligt att då pantern fick se hästen, kom han i raseri, och då har han brutit sig ut, sade en annan.

— Det är snarare profeten som bör beklagas, inföll en tredje.

— Jag bryr mig föga om hvad ni tycker och säger, utbrast Dagobert som började tröttna vid alla dessa yttranden, jag säger bara att jag genast måste ha pengar för min häst; — ja genast, så att jag må kunna komma ifrån detta olycksnäste.

— Och jag säger att det är ni, som skall ge mig skadeersättning, sade Morok, som sannolikt sparade denna teatereffekt till slutet, ty han visade nu sin vänstra hand som var helt blodig och som han hittills hållit gömd under pelsen. Jag blir kanhända ofärdig för hela min lifstid, tillade han; se huru pantern har sårat mig!

Utän att vara så farligt, som profeten påstod, var dock såret temligen djupt. Detta sista argument förskaffade honom allas medlidande. Värden ansåg denna omständighet gynnande för en sak, den han betraktade såsom sin, och sade till en stalldräng: Fritz, spring genast till borgmästaren och bed honom hafva den godheten att komma hit; han måste

bestämma hvem som har rätt eller orätt; det är det enda möjliga sättet att få slut på tvisten.

— Det var just det jag äfven ville föreslå, sade Dagobert, ty, när allt kommer omkring, lär jag väl icke på annat sätt erhålla rättvisa.

Drängen skyndade åstad; men värden, som fruktade att han, vid det förhör borgmästaren komme att hålla med soldaten, skulle få någon olägenhet deraf att han om aftonen försummat fråga den gamle efter hans papper, ropade drängen tillbaka och sade till soldaten: Borgmästaren tycker säkert mycket illa vara öfver att man besvärar honom så här sent, sedan han och alla andra gått till hvila; jag har icke lust att uppbära förgärligheter derför. Dessutom måste jag först se om edra papper äro i ordning, ty jag begick en försummelse i att icke genast i går afton se på dem.

De äro deruppe i min rensel; ni skall genast få se dem, sade Dagobert, hvarefter han, vändande bort ansigtet och hållande handan för ögonen, medan han gick förbi Jovials döda kropp, skyndade ut ur stallet och upp till de båda flickorna.

Profeten följde honom med en triumferande blick och sade för sig sjelf: Nu är han utan häst, utan pengar, utan papper . . . Jag kunde icke göra mer, emedan det var mig förbjudet att vidtaga några vidare åtgärder . . . Det var mig deremot på det strängaste anbefaldt att begagna list och, så mycket som möjligt, bevara skenet . . . Alla människor skola påstå att soldaten har orätt. Jag kan åtminstone svara för att han på många dagar ej skall fortsätta sin resa; och det är ju väl, efter som det ligger så mycken vikt på att han och de unga flickorna hindras och kvarhållas.

En fjerdedels timma efter denna djurtämjarens betraktelse, kom Karl, Goliaths kamrat, fram från det gömställe, der husbonden dolt honom, och afreste till Leipzig, med ett bref, som Morok i största hast hade skrivit och som Karl borde, genast efter sin ankomst till Leipzig, lemnas på posten.

Utanskriften på detta bref lydde sålunda:

à Monsieur, Monsieur Rodin, Rue du Milieu-des-Ursins, N:o 11.

A Paris. France.

XII.

BORGÄSTAREN.

Den gamle soldatens oro ökades allt mer och mer. Inom sig öfvertygad att hans häst icke af sig sjelf gått in i djurtämjarens stall, trodde han med säkerhet, att hela den olyckliga händelsen var ett verk af den der karlens elakhet. Men fåfängt bråkade han sin hjerna, för att utfundera hvarmed han ådragit sig denne uslings förföljelse. Med förfäran tänkte han på att hans sak, ehuru rättvis den var, skulle komma att bero af det mer eller mindre goda lynnet hos en bydomare, som blef upprekt ur sömnen och som, dels af förgärlighet deröfver, dels af brist på upplysning, kunde döma efter det bedrägliga skenet.

I afsigt att så länge som möjligt dölja för de unga flickorna detta

nya slag, som säkert skulle förskräcka dem, gick han att öppna dörrn till deras kammare; då han stötte emot Rabat Joie, ty hunden hade skyndat till sin post, sedan han förgäfves sökt hindra profeten från att bortföra Jovial.

— Gud ske lof att hunden är här, de små äro då åtminstone bevarade, sade han för sig sjelf.

Till hans stora förundran herrskade ett fullkomligt mörker i rummet.

— Mina barn! ropade Dagobert, hvarföre ären j i mörkret?

Ingen svarade. . . .

— Rosa! mina barn! ropade han. Blenda! men så svara mig då! ni skrämmar mig! . . .

Utom sig af häpnad, stapplade han fram till sängen och famlade på täcket. Ändtligen fick han tag i en hand, men den kändes kall och stel.

— Rosa! Blenda! Min Gud, hvad vill detta säga? skrek den allt mer och mer förskräckte gubben.

Samma tystnad. Handen, som han höll uti sin, fortfor att vara stel och orörlig, och lät, som ett dödt ting, föra sig hit och dit.

I detta ögonblick framträdde månen ur de svarta moln, som hittills öfverböljt den, och kastade ett klart sken öfver sängen, så att soldaten kunde se de begge afdånade systrarne.

Månens blåaktiga sken ökade de arma barnens blekhet; de höllo hvarandra omfamnade; Rosa dolde sitt ansigte vid systemens bröst.

— De hafva dånat af förskräckelse, sade Dagobert, sökande efter sin fätlflaska. Stackars barn! efter en dag, så rik på mödor och sinnesskänning, är det väl ej att undra på.

Han hällde några droppar bränvin på det ena hörnet af sin näsduk, knäböjde vid sängen och gned sakta de båda systrarnes finningar, samt höll den blötta näsdukssnibben under deras näsa. Då detta första försök var fruktlöst, förnyade han detsamma; men ännu utan framgång.

I knäböjande ställning och lutande sitt bruna ansigte mot flickornas, lyssnade han, under stigande oro och dröjde några sekunder, innan han gjorde ett tredje försök att återlifva dem.

Efter detta tredje försök, var det Rosa, som först gaf den ömme vårdaren litet hopp; hon vände huvudet på örngåttskudden och suckade. Snart ryckte hon på sig och öppnade ögonen; men förvånad och skrämd, igenkände hon icke Dagobert, utan kastade sig i systemens armar, under ett skärande utrop af Blenda! Blenda!

Denna, som äfven började erfara verkningarne af den gamles omsorger, blef fullkomligt uppväckt af systemens utrop. Delande, ånyo, hennes förskräckelse, utan att känna orsaken dertill, tryckte hon henne hårdt intill sig.

— Se så, nu ha de kommit sig före, . . . nu skall väl snart den dumma rädsan försvinna, sade Dagobert halfhögt, hvarefter han med högre röst, men så mild och ljuf, som han förmådde göra den, yttrade:

— Nå väl, mina kära små vänner! . . . mod, mod! — mår bättre nu — är det icke så? Det är ju jag som är här; det är jag — Dagobert.

Tvillingarne vände sig hastigt om. Deras sköna ansigten, som ännu buro prägeln af rädsla och stark sinnesrörelse, voro nu vända åt Dagobert och båda två räckte honom sina händer, ropande: Det är du, Dagobert! — Vi äro räddade!

— Ja, ja, mina barn, det är jag, svarade veteranen, i det han fattade deras händer och, glömmande allt annat, kramade dem med en känsla af lycksalighet. — Ni ha då varit mycket rädda under min frånvaro?

— Å! så rädda, att vi varit nära döden.

— Om du visste . . . min Gud! om du visste . . .

— Men hvarför skulle lampan släckas?

— Det är icke vi som . . .

— Nå nå, hemta er först, mina stackars små, och berätta sedan. Det här världshuset synes mig ej vara säkert . . . Lyckligtvis komma vi snart att lemna det . . . Fördömda händelse, som förde mig hit! — Dock, det fanns ju intet annat herberge här i byn . . . Hvad är det då, som har hänt er?

— Jo, du hade knappast gått ut ur rummet, förrän fönstret öppnades och lampan slogs omkull, tillika med bordet.

— Det var ett hiskligt buller!

— Då kan du begripa hur förskräckta vi blefvo . . . Vi togo hvarandra i famn och skreko, så mycket vi förmådde; ty, icke nog med hvad som redan hänt, men vi tyckte oss äfven höra någon gå här på golfvet.

Och då voro vi så rädda, att vi svimmade af.

Som Dagobert olyckligtvis fått i sitt hufvud att det var blåsten, som slagit sönder de tvenne rutorna och skakat fönsterposten, trodde han nu att han icke rätt hade pålagt haken; han var derföre öfvertygad att den sednare händelsen härrört af samma orsak och att flickornas upprörda inbillning hade öfverdrifvit faran.

— Nå, nå, det är förbi nu . . . lugna er och låtom oss ej mer tänka derpå, sade han.

— Men, käre Dagobert, hvarföre lemnade du oss så hastigt, just då du satt och talade vid oss?

— Jo, nu påminner jag mig, sade Blenda. Kommer du icke ihåg, syster, att vi hörde något buller, hvarvid Dagobert sprang ut och ropade: "Min häst! hvad gör man åt min häst!"

— Det var då Jovial som gnäggade?

— Ja, Jovial gnäggade; men det var ingenting . . . Vi måste ha ljus här . . . Vet någon hvar jag gjorde af mitt elddon i går afton? . . . Se så, nu är jag yr i mössan, elddonet är ju i min ficka. Lyckligtvis har jag äfven ett ljus der. Jag skall itända det, för att ur min rensel framsöka några papper, som jag behöver.

Dagobert slog eld, itände ljuset och såg verkligen fönstret vara halföppet, bordet omkullstjelt, lampan på golfvet och bredvid den sin tornister. Han stängde fönstret, uppreste det lilla bordet och uppställde på det sin rensel, hvilken han öppnade, för att derutur taga sin portfölj, som legat der, uti en slags ficka, mellan fodret och skinnnet på renseln, tillika med börsen och silfverkorset.

Soldaten nedstäck sin hand i denna ficka, men fann — intet.

Slagen af bestörtning, gick han några steg baklänges och ropade, i det han var blek som ett lik:

— Huru? — tom!

— Dagobert, hvad fattas dig? frågade Blenda.

Han svarade icke. Orörlig, med hufvudet nedböjdt mot bordet och handen nedstoppad i fickan af renseln, blef han stående så, i flera sekunder. Snart gaf han dock vika för ett svagt hopp, emedan en så bedröflig värlighet ej syntes honom möjlig: han uttömde skyndsamt hela renselns innehåll på bordet. Det var några gamla klädespersedlar, slitna och trasiga, utom hans gamla uniform af det kejsrerliga gardets grenadierer, en verklig helgedom för den tappre soldaten. Men förgäfves utbredde och genomsökte han hvarje persedel, — han fann hvarken börsen, korset eller brefven från general Simon.

Derefter tog han tornistern och, fattad af denna slags barnlighet, som alltid åtföljer ett fruktlöst sökande, fattade han i dess båda hörn, vände den upp och ned och skakade den. Ingenting föll ut derifrån.

Flickorna sågo på hvarandra, ytterst orörliga och utan att begripa hvad Dagoberts besynnerliga handling och tystnad hade ått betyda.

Ändtligen tog Blenda sig dristigheten att säga:

— Hvad fattas dig då? — du svarar ej . . . Hvad söker du i din rensel?

Dagobert, ständigt stum, började söka på sig sjelf: han vände ut och in på alla sina fickor; — nej, ingenting fanns.

Det var väl första gången det någonsin händt att Dagoberts "barn," som han kallade dem, hade tilltalat honom, utan att erhålla svar.

Blenda och Rosa, som trodde att gubben var ond, vågade icke vidare tilltala honom; stora tårar började trilla utför deras kinder, men de förblefvo helt tysta.

— Nej . . . nej . . . det kan icke vara möjligt . . . nej! sade veteranen, ännu alltid för sig sjelf, i det han lade handen mot pannan, funderande om han hade kunnat lägga dessa för honom så dyrbara saker an norstades . . . Han ville, han kunde icke ännu besluta sig till att tro dem vara förkomna.

En glädjestråle blixtrade i hans ögon . . . Han sprang till en stol att taga flickornas kappsäck; den innehöll något linne, två svarta klädningar och en liten hvit ask. Deruti låg en silkeshalsduk, som hade tillhört deras mor, tillika med tvenne lockar af hennes hår och ett svart band, som hon hade burit om halsen. Det lilla hon förofrigt egde, hade vid konfiskationen blifvit henne frantaget. Dagobert vände och genomsökte allt, ända intill det minsta hörn af kappsäcken; nej — ingenting fanns af hvad han sökte.

Nu först blef han fullkomligt tillintetgjord af smärta. Denne så store, så starke, så kraftfulle man kände sig matt och nära att svimna . . . Hans brännheta ansigte badades af en kallsvett . . . Hans knän darade . . .

Man säger i dagligt tal, att en drunknande griper tag, vore det och i ett halmstrå; och verkligen finnes det ett slags förtvillan, som ej vill beqväma sig att förtvilla. Dagobert lät villa sig af ett sista hopp — ett orämligt, dåraktigt, omöjligt hopp . . . Utan att tänka på den af fasa framkallade förändringen i röst och utseende, vände han sig häftigt till flickorna och frågade:

— Jag har väl icke gifvit er att gömma? . . . säg . . .

I stället att svara upphöfvo Rosa och Blenda ett rop af förskräckelse, då de sågo gubbens förfärliga oro och dödsblekhet.

— Min Gud, min Gud! . . . hvad fattas dig då? frågade Rosa.

— Har ni dem, eller icke? . . . Har ni gömt dem? . . . Ja eller nej! Om det är nej . . . så tar jag den första knif jag öfverkommer och stöter den i mitt bröst.

— O min himmelske Gud! . . . Dagobert! — Dagobert! . . . Du som är så god . . . du kan väl förlåta om vi gjort dig något bekymmer, någon ledsamhet . . .

— Du som håller så mycket af oss . . . du skulle väl icke vilja göra oss så ytterst olyckliga? . . .

Och de stackars flickorna började bittert gråta, under det de, med bedjande blickar, sträckte sina händer mot den gamle.

Dagobert höll sin förstörda blick stelt häftad på dem, utan att se dem. Smänningom öfvergaf honom svindeln och den sorgliga, olyckliga, grymma verkligheten afslöjade sig i hela sin ryslighet och med alla sina fasanfulla följder för hans upprörda själ. Han sammanknäppte sina händer, knäböjde vid flickornas säng, lutade sitt ansigte mot täcket och snyftade högt.

Rosa och Blenda, hvilka icke kunde begripa detta utbrott af oerhörd smärta hos en man, som annars syntes bestå af jern, omgäfvad med sina armar hans grå hufvud och ropade snyftande:

— Men så säg då, för Guds skull, säg hvad det är, som bedröfvar dig . . . Det är väl icke vi? . . .

Dagobert, som ännu icke kunde reda sina tankar nog, för att tala begripligt och sammanhängande, ropade:

— Förlåt! . . . förlåt! . . . jag vet icke . . . jag kan icke . . . ack! hvilken olycka! . . . förlåt! . . .

I detta ögonblick hördes steg i trappan och Rabat-Joie, som låg utanför dörrn, började skälla. Stegen kommo närmare och hunden mörade argt. Ju mer de kommande nalkades dörrn till den lilla kammaren, ju hårdare och mera fiendtliga blefvo den trogne försvararens hotelser. Ändtligen hörde man värdshusvärden ropa högt:

— Men så huta då åt er hund . . . eller tala till honom åtminstone! . . . Det är herr borgmästaren som kommer.

— Dagobert! — hör du! . . . det är borgmästaren! sade Rosa.

— De komma hit! — det är främmande folk! ropade Blenda.

Ordet borgmästaren återkallade Dagobert till sans och redighet och fullkomnade, så till sägandes, taflan af hans förfärliga belägenhet. Han var utan häst, utan penningar, utan papper, utan dags, en enda dags

uppskof kunde tillintetgöra de stackars barnens lycka och göra hela den långa och besvärliga färden fäfang!

Starka själar — och till dessa hörde Dagobert — föredraga stora favor, hvilka man med en enda blick kan öfverskåda, framför denna obestämda fruktan, som föregår en verklig olycka.

Den gamle krigaren, ledd af sitt ljusa förstånd, begrep nu att borgmästarens rättvisa vore det enda räddningsankare, som han i sin närvarande nöd borde tillgripa. Han beslöt då att göra allt, för att vinna domaren på sin sida.

Beslutsamt steg han upp, aftorkade sina tårar på lakanet och sade till de skrämde flickorna:

— Frukta icke! Det måste vara vår räddare som kommer.

— Vill ni då icke ropa åt er hund? skrek värdshusvärden ånyo, der han stod i trappan, motad af Rabat-Joie, som fortfor att göra honom vägen stridig. Han är ju ursinnig, den der otäcka hunden! . . . Bind honom genast! . . . Har ni icke redan förorsakat nog olycka i mitt hus? . . . Jag säger er, att det är herr borgmästaren, som komme för att förhöra er också, efter att hafva förhört Morok.

Dagobert strök med handen öfver sitt grå hår och sina mustacher, sammanknäppte haken på sin koltkrage och borstade med handen de slitna ärmarne, för att se så reputerlig ut som möjligt. En inre röst sade honom, att de värnlösa flickornas öde helt och hållet kommer att bero af det santal han nu skulle ha med borgmästaren.

Det var icke utan en stark hjertklappning, som han lade handen på läset, för att öppna dörrn, efter att först hafva tillsagt de båda flickorna att de ej borde vara rädda.

Krypen väl ned i sängen, mina barn, och höljen väl öfver er, ifall jag är tvungen att släppa in någon här i rummet, tillade han, hvarefter han öppnade dörrn och ropade: tyst Rabat-Joie!

Hunden lydde, ehuru med synbar motvilja. Husbonden måste tvenne gånger tillsäga honom att afhålla sig från all fiendtlighet mot värden. Denne, som höll en lykta i ena handen och sin mössa i den andra, gick med vördnadsfulla later före borgmästaren, hvars magistratsfigur förlorade sig i det halfmörker, som herrskade i trappan. Bakom domaren, några trappsteg längre ner, såg man tjenstfolkets nyfikna ansigten, belysta af en annan lykta.

Dagobert släppte in hunden i kammaren, hvarefter han stängde dörrn och gick ett par steg fram i förstugan, stor nog för att rymma flera personer och försedd med en bänk vid ena väggen.

Borgmästarn, som redan stod på öfversta trappsteget, syntes förvånad öfver att soldaten stängde dörrn till rummet, dit han tycktes förbjuda honom att inträda.

— Hvarför stänger ni dörrn, frågade han med barsk ton.

— Först och främst derföre att de begge unga fröknarna, som blifvit mig anförtrodda, ligga derinne, syarade Dagobert, och sedan derföre, att det förhör ni ärnar hålla, skulle öra de stackars barnen . . . Var god

och sätt er här på bänken och förhör mig här, herr borgmästare! . . .
 Det gör er detsamma hvar förhöret sker, kan jag tro.

— Och hur kan ni understå er att föreskrifva mig ort och ställe, der jag bör utöfva min embetspligt? frågade domaren, lika stött, som förundrad.

— Ack, jag föreskrifver ingenting, herr borgmästare, skyndade Dagobert att säga, emedan han fruktade att stöta domaren. — Jag tänkte blott att, emedan de unga fröknarna ligga och redan äro halft ihjalskrända, så skulle herr borgmästarn vara mycket god, om han ville hålla förhöret härute.

— Hm! Här! sade embetsmannen vresigt. — Ett vackert göra! — Bli uppväckt nattetid, ur sin söta sömn, för att sitta i en vindsförstuga och hålla förhör med. . . Nå — må göra! jag vill förhöra er här ute. Vändande sig till värden sade han: ställ er lykta här och lemna oss allena.

Värden lydde, ställde lyktan ifrån sig och aflägsnade sig, tillika med allt tjenstfolket, lika förargad som de öfver att ej få bivista förhöret. Veteranen blef ensam med borgmästarn.

XIII.

UNDERSÖKNINGEN.

Den hedervärde borgmästarn i Möckern var klädd i en stor klädesmössa och en kappa, deruti han insvepte sig hel och hållen. Det var en stötväxt, fetlagd man om sextio år, med ett pussigt och rödbrusigt ansigte, som bar stämpel af dryghet och dum högfärd. Ofta gnuggade han med sin feta, röda hand, ögonen, som voro röda och uppsvallda af det hastiga uppväckandet ur sömnen.

Dagobert, som stod med sitt skalliga hufvud bart och i vördnadsfull ställning, höll sin gamla militärmössa mellan båda händerna och sökte läsa i sin domares missnöjda ansigte, hvad vinst han kunde hafva af att vinna honom för sitt intresse — det vill säga: för de unda flickorna.

I detta kritiska ögonblick kallade veteranen all sin kallblodighet, allt sitt förnuft och all sin värtalighet till hjälp, äfvensom han bjöd till att samla all sin beslutsamhet; — han, som tjugo gånger med kallt förakt trotsat döden, han, som lugn och säker, emedan han var ärlig och bepröfvad, aldrig hade nedslagit ögonen inför kejsarens örnblick, blicken af sin hjälte . . . sin afgud — han kände sig nu försagd och darrande inför en — bydomare.

Det var en ny pröfning, dylik med den han några timmar förut hade genomgått, då han hade låtsat vara känslolös för djurtämjarens onskfulla spe och hans utmaningar, endast för att ej förlora möjligheten af att fullborda det heliga uppdrag en döende mor gifvit honom. Han gaf då ett lysande bevis på den sjelfförsakelse, hvartill en enfaldig, men hederlig man är i stånd.

Hvad har ni att säga till ert rättfärdigande, frågade borgmästarn med en otälig jäsning. — Se så, skynda er!

— Jag har icke att rättfärdiga mig; jag har att beklaga mig, herr borgmästare, svarade soldaten med stadig röst.

— Tror ni er kunna lära mig i hvad termer jag bör framställa mina frågor, ropade domaren med en så sur min, att den stackars soldaten redan förebrådde sig det han så illa inledt det maktpåliggande samtalet. För att blidka domaren, skyndade han sig att svara:

— Förlåt, herr borgmästare; jag förstår ej att rätt lägga mina ord; men jag vill blott säga att i denna sak är det icke jag som har orätt.

— Profeten säger tvärtom.

— Profeten? upprepade soldaten med tvifvelaktig min.

— Profeten är en gudfruktig och hederlig man, ur stånd att ljuga, sade domaren.

— Jag kan ej yttra mig om den saken, men det vet jag att ni är för rättvis och har ett godt hjerta, för att dömma mig ohörd . . . En sådan man som ni, kan icke begå en orättvisa . . . det ser jag straxt.

I det att soldaten sålunda, emot sin vilja, antog rolen af en smickrare, gjorde han sin sträfva röst så mild som möjligt och gaf sitt allvarliga och stränga ansigte en leende och inställsam mine.

— En sådan man som ni — fortfor han med fördubblad inställsamhet — en vörnadsvärd domare som ni, hör icke endast på ett öra.

— Det är icke fråga om öron nu, utan om ögon; och fastän mina ögon svida, som om jag hade gnidit dem med nessler, har jag dock sett att djurtämjarens hand är svårt sårad.

— Ja, herr borgmästare, det är mycket sannt; men betänk att om han hade stängt sina burar och sin ställdörr, så hade olyckan icke händt.

— Tvärtom, det är ert fel alltsammans. Ni hade bordt bättre fastbinda er häst vid krubban.

— Ni har rätt, herr borgmästare, ni har visserligen rätt, genmälde soldaten med ännu mjukare röst. — En fattig sate som jag, vågar visst icke motsäga herr borgmästaren . . . Emellertid — om någon hade, af elakhet, lösbundit min häst från krubban och ledt honom in i menageriet . . . då hoppas jag herr borgmästaren medger att det icke är mitt fel . . . eller åtminstone skall ni behaga tänka på saken, skyndade soldaten sig att tillägga, fruktande att hafva sagt något stötande.

— Och hvad tusan dj . . . skall man ha för anledning att spela er ett så elakt spratt?

— Det vet jag icke herr borgmästare, men . . .

— Ni vet det icke. — Nå väl! icke vet jag det heller, yttrade borgmästaren ofäligt. — Min Gud! så många onödiga ord för ett gammalt dödt hästbenrangel!

Soldatens ansigte förlorade i en hast sitt uttryck af tvungen inställsamhet och återtog prägeln af sträfhhet. Med allvarlig, men af rörelse bruten röst svarade han:

— Min häst är död . . . han är nu mera endast ett benrangel . . . det är mycket sannt! — och likväl är det icke en timma sedan han, ehuru mycket gammal, var ganska modig, rask och klok . . . Han gnäggade så gladt när han hörde min röst och slickade händerna på de tvenne stac-

hars barnen, hvilka han burit hela dagen, liksom han förr bar deras mor . . . Nu skall han aldrig mer bära någon . . . man kastar honom på sopbacken, hundarna äta upp honom och allt är slut. — Ni behöfde icke säga mig detta med hårdhet, herr borgmästare, ty jag höll af min häst, jag.

Vid dessa ord, som uttalades med enkel och rörande värdighet, blef borgmästarn, mot sin vilja, rörd och förebrädde sig det hårda uttrycket.

— Jag förstår nog att ni saknar er häst, sade han med mindre otålig ton: I alla fall — hvad vill ni göra? — Det är en olycka.

— En olycka! — Ja, herr borgmästare, en alltför stor olycka . . . ty de unga flickorna, som jag beledsagar, äro för klena att göra resan till fots och fattiga att åka, . . . Och likväl måste vi vara i Paris innan Februari månad . . . När deras mor dog, lofvade jag henne att föra dem till Frankrike . . . Dessa barn hafva, för närvarande ingen annan än mig.

— Ni är då deras . . .

— Jag är deras trogne tjänare herr borgmästare, och hvad vill ni jag skall företaga, nu, när min häst är död? — Hör mig; ni är en god, medlidsam människa. Ni har tilläfsventyrs barn sjelf . . . Om de en gång befunnit sig i samma belägenhet som mina små fader- och moderlösa: om de icke hade annan tillflykt i världen, än en gammal soldat som älskade dem och en gammal häst som bar dem . . . om, efter att från sin födslostund hafva varit mycket olyckliga — ja, herre mycket olyckliga, ty mina små äro barn af landsförvista föräldrar — om den gamla hästens död gjorde deras vidare resa omöjlig? . . . Säg herr borgmästare, om allt detta icke skulle sära ert hjerta — skulle ni icke finna, liksom jag, att förlusten af min häst är oersättlig? —

— Visserligen, genmålde borgmästaren, som var en temligen god människa och som kände sig mera rörd af Dagoberts ord, än han ville låta påskina. Jag förstår nu hela vidden af den förlust ni gjort. Dessutom intressera mig edra fader- och moderlösa flickor. — Hur gamla äro de.

— Femton är och två månader. — De äro tvillingar.

Femton är och två månader! Nästan samma ålder som min Fredrika.

— Ack! ni har en dotter af samma ålder! inföll soldaten med vaknadt hopp . . . Nå väl, herr borgmästare, upprigtigt sagdt, så är jag då icke längre orolig öfver mina stackars flickor. — Ni skall göra oss rättvisa.

— Nå ja — göra rättvisa . . . det är ju min skyldighet det. Ut i denna sak är dock orättvisan på båda sidor lika stor. Ni har bundit er häst illa, och djurtämjaren har lemnat sin dörr öppen. Han säger: jag har blifvit sårad i handen; och ni säger: jag har mistat min häst, och förlusten af min häst är mig af oräkneliga skäl oersättlig.

— Ni låter mig tala bättre än jag någonsin skulle kunna tala, herr borgmästare, sade soldaten i det han åter antog den ödmjuka inställsamheten; men det är i alla fall meningen af hvad jag skulle säga, ty, såsom ni sjelf påstår, herr borgmästare, denne häst utgjorde hela min rikedom, och då är det väl billigt att . . .

— Utan tvifvel, afbröt borgmästaren, edra skäl äro förträffliga . . . Profeten, en hederlig och helig man annars, hade på sitt sätt ganska skickligt framställt saken, och han är en gammal bekant till mig och till

hela hyn här, ser ni . . . Vi äro, med få undantag ifriga katoliker allesammans . . . han lemnar våra qvinnor för ofantligt godt pris mycket uppbyggliga böcker och säljer till verkligt rampris radband och *agnus dei* . . . Det der hör icke hit, menar ni . . . men i alla fall så tillstår jag att jag kom hit i afsigt att . . .

— Gifva honom rätt och mig orätt, inföll soldaten någorlunda lugnad. Var det icke så, herr borgmästare? Det var derföre att ni icke var riktigt mornad ännu . . . er rättvisa blundade med det ena ögat.

— Det kan väl hända, min käre vän, sade borgmästaren, småleende; det kan väl hända, ty jag dolde icke för Morok, att jag genast gaf honom rätt . . . men då sade han helt ädelmodigt: Emedan ni genast dömer min motståndare, så vill jag icke förvärra hans sak; jag skall då tåga med vissa omständigheter.

— Tåga! hvad! omständigheter? Angående mig?

— Sannolikt; men i egenskap af ädelmodig fiende, teg han, då han trodde sig finna att jag, utan vidare krus, skulle dömma er till en betydlig skadeersättning. Innan jag hörde er, hade jag ock verkligt beslutat dömma er till att plikta rätt hederligt för profetens blyssyr.

— Nu ser herr borgmästaren, huru de rätträdigaste och klokaste menniskor kunna bli bedragna, sade soldaten, som åter antog sin smickraretton; derefter tillade han med en ganska slipad min: Men de komma snart under fund med sanningen, och sedan lurar man dem icke, man må vara profet hur mycket som helst.

Borgmästaren, som i början ej förstod meningen med detta skämt, anade den först, när han såg soldatens förnöjda min och den frågande blick, hvarmed han tycktes säga: nå — har jag icke hittat på det rätta?

Domaren smålog med en nästan faderlig min, skakade på hufvudet och sade: Ha ha ha! profeten har profeterat galeit. Ni slipper ge honom någon skadeersättning, ty jag anser skadan lika på båda sidor; han har blifvit sårad och er häst har blifvit ihjelrifven. J ären således qvitt på ömse sidor.

— Och hur mycket tror ni att han är mig skyldig? frågade soldaten, ganska naivt.

— Huru? hvad menar ni?

— Jo herr borgmästare, jag vill veta huru stor summa han skall betala till mig.

— Huru stor summa?

— Ja; men innan vi bestämma den, måste jag säga er en sak, herr borgmästare. Jag tror mig vara berättigad till att spara somt af penningarne och icke använda allt till att köpa häst för. I närheten af Leipzig skall jag säkert af någon bonde erhålla en häst för godt köp. Oss emellan sagdt, om jag komme öfver en åsna för någorlunda billigt pris, så skulle jag åsidosätta fåfången. Jag skulle nästan tycka mer om det, ty, ser ni, sedan den gamle Jovial är död, skulle hvarje annan häst alltför mycket påminna mig om honom. Äfven måste jag . . .

— Nå nå, hvad är detta för slag? frågade borgmästaren, afbrytande.

Hvad är det för en summa och häst och äsna ni talar om? Jag har sagt er att profeten är er ingenting skyldig, och ni är honom ingenting skyldig.

— Är han mig ingenting skyldig?

— Ni är särdeles trånghufvad, min käre vän. Jag upprepar för er, att om profetens djur hafva dödat er häst, så har han deremot blifvit farligt sårad . . . Således ären j quitt; eller om ni tycker mer om att jag uttrycker mig på annat sätt? ni är icke honom och han icke er någon skadeersättning skyldig. Förstår ni mig nu ärdtligen?

Dagobert stod liksom hade han fallit från molnen och betraktade borgmästaren med ångestfulla blickar. Genom detta utslag såg han åter sina förhoppningar tillintetgjorda. Efter några ögonblicks tystnad började han åter, med häfvande röst:

— Likväl herr borgmästare, måtte ni väl vara för mycket rättvis, för att lemna en omständighet ur sigte. Den blessyr, djurtämjaren fått, hindrar honom icke att drifva sitt yrke; men jag hindras genom hästens död att fortsätta min resa; alltså måste jag hafva skadeersättning.

Domaren trodde sig redan hafva gjort alltför mycket för Dagobert, i det han icke gjorde honom ansvarig för profetens, genom olyckshändelsen erhållna blessyr. Morok hade ett icke så obetydligt inflytande på katolikerna der i trakten. Särdeles var han omtyckt af deras qvinnor, åt hvilka han sålde religiöst grannlåtskräm; dessutom visste man, att han stod under högtförmåna personers beskydd. Soldatens envisa påstående missagade derföre i hög grad borgmästaren, som genast återtog sin högdragna min och sade:

— Ni kommer mig slutligen att ångra min opartiskhet. I stället att tacka mig, gör ni ännu påstående.

— Men herr borgmästare, jag begär ju endast hvad billigt är. För min del ville jag gerna vara sårad i handen, allenast jag kunde fortsätta min resa.

— Det frågas icke efter hvad ni vill eller icke; jag har fallt utslaget och dermed punkt!

— Men . . . började soldaten ånyo.

— Tyst, tyst! det är nog nu! Vi ha en annan sak att afhandla: *Edra papper!*

— Ja, sade Dagobert, om mina papper var det just jag vill tala. Men jag ber, jag besär er, herr borgmästare, haf förbarmande med de båda barnen derinne; laga att vi kunna fortsätta vår resa och . . .

— Jag har gjordt allt hvad jag kunnat, kanske mer än jag bort, föll honom borgmästaren i talet. Ännu en gång: Hit med papperen, och det genast!

— Men låt mig först förklara . . .

Inga förklaringar! Tag hit papperen, ifall ni icke vill att jag skall låta arresterera er som landstrykare.

— Arresterera mig!

— Ja, jag säger bara, ifall ni nekar att visa mig papperen, ty då skulle det se ut som om ni inga hade . . . Sådant folk arresterar man och

håller dem i förvar, tills lagen har beslutat öfver dem . . . Låt mig nu se edra papper . . . jag har brådtom.

Dagoberts sinnesförfattning var nu så mycket bedröfligare, som han under en stund hade öfverlemnadt sig åt hoppet. Det var ett ytterligare slag att utvärda bland de många han utstått under denna olyckliga afton, ett grymt prof för en man af hans rättrådighet och med hans bottenärliga tänkesätt. Man begriper och huru svårt detta förödmjukande inför en bydomare skulle falla sig för den gamle krigaren, då man betänker hvilka despotiska manér de bonabartistiska soldaterna vant sig vid inför borgare af alla slag.

Vid orden *edra papper!* blef Dagobert helt blek, men han trodde sig böra följa sin ängest under en låtsad trygghet, väl vetande att detta skulle stämna borgmästaren mer till hans förmån.

— Jag skall säga er i få ord, herr borgmästare, huru dermed hänger tillsammans, sade han. Ingenting är enklare . . . det kan hända hvar och en . . . jag ser ju icke ut som en tiggare, icke heller som en landstrykare . . . Är det icke så? Och likväl . . . ni begriper väl att en bra karl, som reser med två unga flickor . . .

— Men hvarföre så många ord? Tag fram papperen!

Oförmodadt och till lycka för Dagobert, visade sig i detta ögonblick tvenne mäktiga hjälpare.

De unga flickorna, hvilka blifvit allt mer och mer oroliga då de oaf-lätligen hörde Dagobert i förstugan tala med en annan karl, hade stigit upp och klädt sig, så att just då borgmästaren, med en ovanligt barks ton ropade: *Hvarföre så många ord? Tag fram papperen!* utkommo Rosa och Blenda ur kammaren, hållande hvarandra i handen.

Vid åsynen af dessa tvenne förtjusande gestalter, som den torftiga sorgdräkten gjorde ännu mer intagande, steg borgmästaren hastigt upp, synbart betagen af förvåning och beundran. De båda flickorna fattade Dagoberts händer, smögo sig tätt intill honom och betraktade domareu med en uppsyn, som på en gång uttryckte den lifligaste oro och den renaste, barnsliga oskuld.

Den gamle soldaten, midt emellan de sköna intagande flickorna, bildade en så vacker och hänförande grupp, att borgmästaren kände sig lifligt rörd. Dagobert, som märkte det, trädde honom närmare med de båda barnen och sade, med en röst som darrade af djup rörelse:

— Här äro de stackars små fröknarna, herr borgmästare. Kan jag visa er ett bättre pass?

Och öfverväldigad af så många stridiga och plågsamma känslor, kände Dagobert sina ögon fyllas af tårar.

Ehuru af naturen barsk och sträf, samt ännu mera knarrig deraf att han blifvit uppväckt ur sömnen, hade dock borgmästaren tillräckligt både förstånd och känsla, för att med ömhet omfatta de stackars värnlösa flickorna. Han fanu att en man, som reste i sådant sällskap, ej borde ingifva misstroende.

— Stackars mina små söta flickor! utbrast han, i det han med sti-

gande intresse betraktade dem. Moderlösa vid denna ålder . . . och faderlösa äfven! . . . Och de komma ju mycket långt ifrån?

— Ja, herr borgmästare, från det inre af Siberien, dit deras mor blifvit förvisad, innan de föddes . . . Det är nu öfver fem månader, som vi hafva rest, ett stycke hvarje dag . . . Är icke detta svårt nog för så unga flickor? . . . Det är för deras skull, som jag hos er anhåller om stöd och hjälp . . . för dem, som på denna afton träffats af alla olyckor . . . ty nyss, då jag kom för att söka mina papper i renseln, fann jag icke portföljen, der jag hade dem, tillika med vår lilla reskassa och mitt lilla silfverkors, . . . ty . . . herr borgmästare, förlåt! . . . jag är icke högmödig, men . . . jag blef dekorerad af kejsarens egen hand, och en man, som af hans hand blef dekorerad, kan icke vara en skurk, ser ni, ehuru han haft olyckan att förlora sina papper, tillika med sin börs . . . Ty i en sådan faslig belägenhet ha vi råkat och det var orsaken, hvarföre jag var så mån om skadeersättning för min stackars häst.

— Och *hur* och *hvar* har ni gjort denna förlust?

— Jag vet icke rätt, herr borgmästare. I förrgår afton hade jag portföljen kvar, det vet jag med säkerhet, ty då tog jag litet penningar ur börsen, när jag kom till herberget. Det myntet jag då vexlade, var tillräckligt för i går, så att jag icke då behöfde, under hela dagen, öppna min rensel.

— Och hvar hade ni er rensel i går och i dag?

— Under resan har jag den ständigt på ryggen och nattetid var den, liksom nu i natt, i samma rum der fröknarna sofvo.

Samtalet afbröts här af någon, som kom uppför trappan. Det var profeten.

Gömd i skuggan, hade han, stående på nedersta trappsteget, afhört hvarje ord, som talats deruppe. Han började nu frukta, att borgmästarens svaghet skulle tillintetgöra hans redan till större delen förverkligade planer.

XIV.

UTSLAGET.

Morok bar sin venstra arm i band. Efter att helt långsamt hafva kommit uppför trappan, helsade han vördnadsfullt på borgmästaren.

Vid åsynen af djurtämjarens hemska gestalt, togo Rosa och Blenda ett par steg tillbaka och slöto sig ånyo tätt intill Dagobert.

Dennes panna mulnade; han kände sin vrede mot Morok åter sjuda, i djupet af sitt tappra och redliga bröst, emedan han inom sig var öfvertygad, att denne man var orsaken till hela hans olycka, — och ändå anade han icke att det var Moroks tjenare, Goliath, som på sin herres befallning stulit hans portfölj; hans enda, dyrbara, outhärliga skatt.

— Hvad vill ni, Morok? sade borgmästaren med en min, till hälften välvillig och till hälften missnöjd. Jag hade ju sagt till värden att jag ville vara allena.

— Jag kommer för att göra herr borgmästaren en tjänst.

— En tjänst?

— En stor tjänst; annars hade jag visst icke dristat mig att komma. Jag har fått samvetsskrupler.

— Samvetsskrupler?

— Ja, herr borgmästare. Jag har börjat förebrå mig att jag icke genast sade er allt hvad jag hade att säga om den här karlen. Ett falskt medlidande hade vilsefört mig.

— Men hvad har ni då att säga?

Morok närmade sig och talade en stund helt sakta med borgmästaren.

Mycket förundrad i början, antog borgmästarens uppsyn allt mer och mer prägeln af bekymmer och oro; med den mest spända uppmärksamhet afhörde han allt hvad bedragaren hade att anföra. Tid efter annan undföll honom ett utrop af öfverraskning eller af tvifvel, hvarunder han kastade mörka sidoblickar på Dagobert och flickorna. Dessa blickar uttryckte stigande bekymmer, misstankar och stränghet. Det syntes att profetens hvistande tal småningom förbytte till fiendtlighet och harm det ömma deltagande, som domaren nyss visat de moderlösa och deras vårdare.

Dagobert märkte genast denna förvandling och hans, för ett ögonblick skingrade, oro återvände med fördubblad styrka. Rosa och Blenda, hvilka icke förstodo det ringaste af hela uppträdet, betraktade sin gamle vän med stigande ångest.

— Dj— anfäkta! ropade borgmästaren, i det han hastigt steg upp, allt det der har jag icke tänkt på. Hvar hade jag tankarna? Men, kära Morok, hur redig och sansad vill ni ock att man skall vara, då man, midt i natten, blir ryckt ur sin söta sömn? Det är, som ni säger, en verklig tjänst ni gjort mig, då ni bringat mig den der underrättelsen.

— Jag påstår ingenting, men . . .

— Det är detsamma. Jag skulle kunna slå vad, tusen mot en, att ni har rätt.

— Det är blott en misstanka, grundad på vissa omständigheter, men i alla fall en misstanka, som . . .

— Kan leda till sanningens uppdagande, fulländade borgmästaren. Jag gick ju aldeles som en fågelunge i snaran. Hvar hade jag mitt förstånd? . . .

— Det är svårt att bevara sig mot skenet, herr borgmästare; skenet vill så ofta bedraga oss, anmärkte profeten.

— Behöfver ni säga det åt mig, käre Morok? Jag måtte väl, under min långa embetsmannabana, hafva erfarit sådant, svarade borgmästaren, med ett utseende af fast och fullständig öfvertygelse.

Under detta gätlika samtal stod Dagobert som på glödande kol; han anade att en storm var i antågande, och tänkte dervid på ingenting annat, än att kunna bemästra sin vrede.

Morok nalkades domaren och, i det han kastade en blick på de unga flickorna, började han åter att tala sakta.

— Ack! ropade borgmästaren, nej, nej, min käre Morok, ni går för långt.

— Jag påstår ju ingenting, skyndade Morok sig att falla i talet, jag

påstår ju ingenting; det är blott en misstänka, grundad på . . . Och åter närmade han sina läppar till borgmästarens öra.

— Ja, ja! hvarföre icke? återtog domaren, höjande sina händer mot himlen. Sådant der folk är i stånd till hvad som helst. Han säger att han kommer med dem från det inre af Siberien. Hvem kan intygga sanningen deraf? Kan det icke vara en hopsnuppen lögnhistoria? Men jag låter icke för andra gången dra mig vid näsan, jag! ropade med en vredgad ton den bakom ljuset förde domaren; ty han var, i likhet med alla svaga och karakterslösa människor, utan barmhertighet mot dem, hvilka han trodde hafva bedragit honom och på ett listigt sätt tillvunnit sig hans deltagande.

— Men besinna er i alla fall och fäll ingen öfverilad dom, sade Morok med hycklad ödmjukhet och andakt. Mitt förhållande till den der karlen (han visade på Dagobert) är olyckligtvis så kinkigt, att man lätt skulle kunna tro mig handla af hämdkänsla, för det onda han tillfogat mig . . . under det jag vet med mig sjelf, att jag ledes blott af kärlek till rättvisan, afsky för lögnen, och vördnad för vår heliga religion . . . Emellertid — den som lefver, får se! — Herren förlåte mig, om jag gjort ett misstag! . . . I alla fall skall lagen afgöra . . . Inom en månad, eller två, äro de fria, så framt de äro oskyldiga.

— Det är dertföre man ej bör tveka att vidtaga nödiga åtgärder. Det är, helt enkelt, ett försigtighetsmått, och de skola icke dö deraf. Dessutom — ju mer jag tänker derpå, desto sannolikare synes det mig. Ja, denne man måste vara en fransk spion, eller upprorstiftare; särdeles om man jemför skälen till dessa misstänkar med rörelserna i Frankfurt . . .

— Der unga vildhjernor äro ledare för alltsammans, bifogade Morok. För att helt och hållet göra dem galna, behöfs det ej vidare än att . . . Profeten fulländade sin afbrutna mening med en talande blick på flickorna.

— För satan är allting möjligt, tillade han suckande.

— Visserligen, menade borgmästaren; det vore afskyvärdt, churu väl uttänkt.

— Och för resten . . . hviskade Morok åter, betrakta väl den der karlen, och ni skall få se att han har ett farligt ansigte. Se bara, se! Oaktadt den gamle soldatens föresats att kufva sin vrede, gaf dock all hans besinning vika för det tvång han ålagt sig, alltsedan han anlände till detta fördömda värdshus, först under det samtal han ett par timmar förut haft med Morok, och sedermera under hela uppträdet med borgmästaren. Dessutom såg han tydligt, att hans bemödande att tillvinna sig domarens bevägenhet strandat mot djurtjänjarens olycksaliga inflytande. Också förlorade han tålmodet och nalkades sin fiende med korslagda armar, sägande, med ännu dämpad röst:

— Det är om mig som ni talar med borgmästaren.

— Ja, svarade Morok, stirrande på honom.

— Hvarföre talar ni icke högt?

Den nästan konvulsiviska ryckningen i Dagoberts tjocka mustacher, hvilken, efter att hafva gjort nyssnämnde fråga, stannade midt emot Mo-

rok, tillkännagaf att en våldsam strid föregick inom honom. Då hans motståndare iakttog en spefull tystnad, sade han, med ännu högre röst:

— Jag frågar er hvarföre ni icke talar högt till borgmästaren, när det handlar om mig.

— Emedan det angår saker, så skamliga, att man skulle rodna för att säga dem högt, sade Morok fräckt.

Dagobert hade ända hittills hållit sina armar i kors öfver bröstet, men i detta ögonblick utsträckte han dem våldsamt och knöt båda näfvarne. Denna hastiga åtbörd var så uttrycksfull, att de båda systrarna uppgåfvö ett rop af fasa och närmade sig honom.

— Hör, herr borgmästare, sade soldaten med af vrede sammanbitna tänder, låt den der karlen gå härifrån, annars svarar jag icke för mig sjelf.

— Huru? ropade borgmästaren, högdraget; befallningar till mig? . . . Ni understår er att . . .

— Jag säger er, att ni skall låta den otäcka karlen gå härifrån, så framt ni icke vill att någon olycka skall ske, återtog soldaten.

— Dagobert! . . . Min Gud! . . . lugna dig! ropade de båda flickorna, fattande hans händer.

— Det passar visst för er, usle landstrykare, för att icke säga något änn' värre, att utdela befallningar här, utbrast borgmästaren, utom sig af vrede. Ni tror att, för att bedraga mig, är det nog att säga det edra papper kommit bort . . . Förgäfves släpar ni med er de här unga flickorna, som, i trots af deras oskyldiga utseende, kanske icke äro annat än . . .

— Olycklige! skrek soldaten, fallande borgmästaren i talet, med en blick och en åtbörd, som förbjöd honom att fullborda meningen.

Soldaten tog de båda barnen vid armen, och innan de hunno säga ett ord, hade han ledt in dem i kammaren, stängt dörren och stoppat nyckeln i sin ficka. Sedan skyndade han åter fram till borgmästaren, som, förskräckt af den gamle veteranens ställning och hotande ögonkast drog sig några steg tillbaka och höll sig fast vid skranket, som omgaf trappan.

— Hör på, ni, sade soldaten, fattande domaren i armen . . . För några timmar sedan förförde den der uslingen sig på mig och det i flera personers närvaro — jag uthärdade allt, emedan det angick mig uteslutande . . . Nyss afhörde jag med samma tålmod ert dumma prat, emedan jag tyckte mig finna att ni, under några ögonblick åtminstone, deltog i de olyckliga barnens öde . . . men nu, då jag ser att ni har hvarken hjerta, eller förbarmande, eller mensklighet, så vill jag förbereda er på att — så borgmästare ni är, skall jag krama er, såsom jag för en stund sedan kramade den der hunden, (han visade ånyo på Morok) ifall ni råkar tala om dessa unga flickor annorlunda än ni skulle tala om edra egna barn. Förstår ni hvad jag menar?

— Hvad? . . . ni vägar . . . stammade borgmästaren, utom sig af vrede . . . för det jag talar om de der äfventyrerskorna, som . . .

— Hatten af, när man talar om marskalkens, hertigens af Ligny döttrar! ropade soldaten, i det han ryckte mössan af borgmästaren och kastade den för hans fötter.

Morok darrade af glädje; sjelf visste han bäst hvarföre.

Den olycklige soldaten, som afstod från allt hopp om räddning, lät olyckligtvis, af sin under några timmar kufvade vrede hänföra sig att bruka våld mot domaren.

När denne såg sin mössa liggande på golvet, betraktade han djurtämjaren med yttersta bestörtning, som om han tviflat möjligheten af en så oerhörd händelse.

Dagobert, som ångrade sin öfverilning, och som väl visste att ingen försoning med domaren hädanefter var möjlig, kastade en hastig blick rundt omkring sig och, tagande några steg baklänges, lyckades han ställa sig på öfversta steget af trappan.

Borgmästaren förblef stående bredvid bänken och höll sig fast vid en jernkrok i förstuguväggen. Morok, med armen i band, för att gifva litet mera anseende åt sin blessyr, stod tätt invid borgmästarens sida. Denna sednare, som trodde att Dagobert ännade rymma, ropade häftigt:

— Ja så, du tror dig komma undan, efter att hafva burit händer på mig? Din gamle usling!

— Herr borgmästare, var god och förlåt mig! . . . Det var ett ögonblicks öfverilning, som jag ej förmådde kufva, och jag forebrår mig bittert att hafva glömt mig ända derhän, yttrade soldaten, med ångerfull uppsyn och nedböjdt hufvud.

— Intet medlidande med dig, din skojare! Du vill åter försöka röra mig med din smekande ton . . . men jag har genomskådadt dina hemliga uppsåt. Du är icke den du synes vara, och det är icke omöjligt att en statsintrig ligger dold härunder, tillade bydomaren, med en utmärkt diplomatisk min. Alla medel äro användbara för dem, som vilja sätta hela Europa i brand.

— Jag är bara en fattig stackare, herr borgmästare! Ni som har ett så godt hjerte, visa er icke obarmhertig!

— Ah du! ryckte du icke af mig mössan, du?

— Och ni! tillade soldaten, vändande sig till Morok, ni som är orsaken till allt . . . haf ni medlidande med mig . . . Ni som är en helig man, ni kan ju tala ett ord för mig hos borgmästaren.

— Jag har sagt allt hvad jag har att säga, svarade djurtämjaren ironiskt.

— Jaha! Nu skall man tro att du är ödmjuk och botfärdig, återtog borgmästaren, i det han gick emot soldaten. Du trodde dig kunna narra mig med dina jeremiader . . . men, Gud ske lof! . . . jag är icke så tokig, jag . . . Du skall få se att det finns i Leipzig goda fångelser för franska upprörsmakare och för äfventyrerskor . . . ty dina dulcineor äro, i alla fall, ingenting annat än hvad jag menar . . . Se så, gå förut! tillade han i en befällande ton, under det han, med utseende af mycken vikt och myndighet, पोस्ते upp sina kinder . . . gå före mig ner . . . Och ni, Morok, ni skall . . .

Borgmästaren fick ej tillfälle att fortfara.

Dagobert hade, under de sista minuterna, endast sökt att vinna tid. Han hade märkt en kammardörr, som stod oläst, midtemot det rum, som

innehades af de unga flickorna. Då han nu fann ögonblicket gynnande, rusade han, snabb som en blix, på borgmästaren, fattade honom i kragen och slungade honom häftigt mot den halföppna dörren, så att den bestörte domaren, innan han hunnit sansa sig eller uppgifva ett rop, ramlade långt in i det mörka rummet.

Derefter vände han sig till Morok, som, då han såg trappan fri, ämnade springa der utföre. Soldaten hann upp honom, fattade tag i hans långa gulhvita hår, drog honom till sig, kringsnärjde honom med sina jernarmar, höll handen för hans mun, för att qväfva hans rop, och släpade honom, oaktadt hans förtviflade motstånd, till samma mörka rum, hvarest borgmästaren, förvirrad och ledbruten, låg och famlade.

Efter att hafva vridit om dörlåset tvenne gånger och stoppat nyckeln i sin ficka, sprang Dagobert med två hopp utför trappan, som slutades med en liten gång, ledande ut åt gården. Dagobert undersökte nu porten till värshuset, men den var stängd; således omöjligt att komma ut den vägen.

Regnet nedstörtade i strömmar. Dagobert såg genom fönstren i en sal på nedra botten värden och hans folk, som stodo kring en brasa, otåligt afväntande borgmästarens beslut.

Att lägga haken på dörren till nedra förstugan och såmedelst stänga all kommunikation med gården, var för soldaten ett ögonblicks verk, hvarest han skyndade upp till de unga flickorna.

Så snart Morok kom sig före, började han att af alla krafter ropa på hjälp; men om och hans rop blifvit hörda, oaktadt afståndet emellan den byggningen, deruti han befann sig, och värshusets hufvudbyggning, der allt folket var församladt, så hade dock regnet och stormen nu öfverröstat honom. Dagobert hade således ungefär en timma på sig; ty så länge torde det väl draga ut, innan man började undra öfver att borgmästarens samtal med soldaten aldrig tog slut; och när fruktan och misstankar en gång vaknat, återstod ännu att bryta upp tvenne dörrar, nemligen den till nedra förstugan och den till kammaren, hvarest borgmästaren och djurtämjaren voro instängda.

Mina barn, nu gäller det att visa om ni ha hjelteblod i ådrorna, sade Dagobert, i det han häftigt rusade in till de stackars flickorna, hvilka voro ytterst förfärade af allt det buller de hörde.

— Min Gud, Dagobert, hvad är på färde, ropade Rosa.

— Hvad vill du att vi skola göra, frågade Blenda.

— Utan att svara, sprang den gamle till sängen, ryckte lakanen derifrån, sammanknöt dem sorgfälligt på sådant sätt, att de utgjorde liksom ett långt tåg, hvars öfversta ända han stadigt och säkert fastknöt vid fönsterposten. Som han först slog upp fönstret — hvilket var att öppna inåt — och sedan tillslöt det invändigt, så att den stora knuten ej kunde komma emellan fönsterramen och mellanposten, var lakanet säkert fästadt; det nedersta räckte, med sin yttersta snibb, ända ned till marken. — Det ena fönstret var nu tillstängdt, men det andra i samma luft var deremot öppet, så att flyktingarne kunde derigenom utkomma.

Veteranen tog nu sin rensel, barnens kappsäck och renskinnspelesen och kastade det ena efter det andra ut genom fönstret. Sedan gjorde han ett tecken åt Rabat-Joie och sände honom, så till sägandes, ner att vakta sakerna.

Hunden tvekade icke — med ett hopp försvann han ur rummet.

Rosa och blenda betraktade Dagobert med yttersta häpnad, utan att säga ett ord.

— Nu, mina barn, gäller det att visa mod, sade han.

— Alla portar i värdshuset äro stängda . . . Han pekade på fönstret och fortfor: Vi måste ut derigenom, eller ock bli vi arresterade . . . satta i fängelse — ni för er och jag för mig — och hela vår resa är om intet.

— Arresterade! — satta i fängelse! ropade Rosa.

— Skiljda från dig! ropade Blenda.

— Ja, mina stackars små! — De ha dödat Jovial. Vi måste rädda oss undan förföljelsen och söka att till fots uppnå Leipzig . . . Om ni tröttna, skall jag bära er, en i sender, och vi skola fram, om jag också skulle titta under resan. Men — en quart timmas uppskof och allt är förloradt . . . Se så, mina barn! Ha förtroende för mig! . . . Visa att general Simons döttrar ej äro krukor! . . . Vi måste härifrån! — Sedan kunna vi åter hoppas hjälp och framgång.

Fattade af en sympatetisk rörelse, togo de unga flickorna hvarandra i handen, liksom hade de velat förena sina krafter mot den förestående faran. Deras hänförande anleten, bleka i följd af så många smärtsamma sinnesrörelser, antogo dock uttrycket af ett fast beslut, som hade sin grund i den blinda tron på den trogne tjänarens klokhed och omsorg om deras väl.

— Var lugn, Dagobert, vi skola ej vara rädda, yttrade Rosa med stadig röst.

— Hvad du anbefaller oss . . . det göra vi . . . sade Blenda, äfvenledes utan att darra på rösten.

— Jag var säker derpå . . . godt blod förnekar sig aldrig! . . . utbrast Dagobert glad. — Se så, ut då! . . . J båda vägen ej mer än en fjäder; lakanet är nytt och starkt . . . Ej mer än åtta fot till marken . . . Rabat-Joie väntar er der nere.

— Det är jag som bör gå först, ty jag är den äldsta i dag, sade Rosa, omfamnande Blenda.

Och hon ilade till fönstret, i afsigt att, om der var någon fara, utsetta sig derför i stället för systren.

— Dagobert gissade ganska lätt orsaken till denna skyndsambhet.

— Älskade barn! sade han, jag förstår er . . . men frukta ej för hvarandra . . . det är ingen fara . . . jag har sjelf fästat lakanet. — Se så, skynda sig, fröken Rosa!

Lätt som en fågel, hoppade flickan upp i fönstret och fattade i lakanet, medan Dagobert väl stödde henne med sina starka armar; sedan halade hon sig utföre, under det att Dagobert, som lutade sig ut, uppmuntrade henne med sina vänliga ord.

— Min syster, var icke rädd, sade Rosa, med sakta röst, så snart

hon med sin fot vidrört marken. — Det är ganska lätt att komma ner så här . . . Rabat-Joie är här och slickar mina händer.

Blenda lät icke vänta på sig; lika modig som systemen, kom hon, lika lyckligt, ner på marken.

— Stackars små älskvärda varelser! hvad ha de gjort för att vara så olyckliga, ropade soldaten med krossadt hjerta, . . . Det är som hvilade en förbannelse öfver hela denna slägt . . .

Så gaf den gamle trogne vännens smärta sig luft, då han såg den andra unga flickans bleka ansigte försvinna i den hemska nattens mörker, hvars ryslighet ökades af störtregnet och den häftiga stormen.

— Dagobert, vi vänta på dig, sade med låg röst de arma flickorna, som stodo bredvid hvarandra, under fönstret.

Soldaten snarare hoppade än halade sig ut genom fönstret.

Ungefär en fjerdedels timma efter det soldaten och de båda flickorna flytt från värdshuset Hvita Falken, hördes der ett förfärligt brakande, som gaf genljud åt hela huset.

Dörrn hade gifvit vika för borgmästarns och Moroks förenade bemödanden; de hade, med tillhjälp af ett bord, lyckats att spränga den. — Skyndsamt ilade de till flickornas rum, som då stod öde.

Morok såg lakanen fladdra genom fönstret. — Herr borgmästare! ropade han, det är genom fönstret de ha flytt. — De äro till fots . . . Natten är stormig, regnig och mörk! . . . Omöjligt kunna de ha hunnit långt.

— Ni har rätt! — Ah, vi skola nog knipa dem! — Eländiga pack! hvad jag skall hämnas! . . . Fort, Morok! Det gäller min och er heder . . .

Min heder! det gäller väl för mig mer än hedern, herr borgmästare, svarade profeten med ursinnig vrede, hvarefter han skyndade utför trappan, öppnade dörrn från förstugan till gården och ropade med en dun-drande röst:

— Goliath! släpp hundarna lösa! . . . Och ni, herr värd, lyktor, bloss! beväpna ert folk! . . . Öppna portarna! . . . Vi måste skynda efter de flyende! . . . Vi måste hafva dem . . . döda eller lefvande!

ANDRA AFDELNINGEN.

GATAN DU MILIEU-DES-URSINS.

I.

RAPPORTERNA.

"Om man i jesuiterordens stadgar läser under rubriken: *De formulae scribendi* (Instit. 2, 11, pag. 125—129) utvecklingen af konstitutionernas åttonde afdelning, så häpnar man med rätta öfver det stora antalet af bref, berättelser, register och skrivelser af alla slag, som i denna ordens arkif finnas förvarade.

"Man ser här en mycket punktligare och bättre anordnad polis, än någon stat, vare sig i fordna eller sednare tider, någonsin kunnat

framvisa. Sjelfva Venedigs regering öfverträffades af jesuiterna. Då denna regering år 1606 fördref dem, konfiskerade hon deras papper och förebrådde dem deras *svåra och vederstyggliga nyfikenhet*. Detta hemliga spårande, hvilket blifvit bragdt till den största höjd af skicklighet, kan bäst gifva begrepp om värdet af en så väl inrättad, i sina planer så ihärdig och genom medlemmarnes inbördes enighet så mäktig styrelse. Man förstår lätt huru detta samfund hunnit till en så omätlig makt och huru jesuiternas öfverhufvud kunde säga till hertigen af Brissac: *Ifrån detta rum regeerar jag icke allenast Paris, utan äfven Kina; icke blott Kina, utan nästan hela verden; fastän ingen menniska vet huru.*"

(Jesuiternas konstitutioner med förklaringar; latinsk text, enligt Pragerupplagan. Paris, hos Paulin. 1845. S. 476--478.)

Djurtämjaren Morok, hvilken tog för afgjordt att Dagobert som mistat sin häst, sina papper och sina penningar, omöjligen vore i stånd att fortsätta resan, hade redan före borgmästarens ankomst, skickat Karl till Leipzig, med ett bref, som denne måste oförtöfvadt lemna på posten.

Adressen på detta bref var: *à Monsieur Rodin, rue du Milieu des Ursins à Paris.*

Nämnde gata är temligen enslig och föga bemärkt; den tager sin början vid Quai-Napoleon, icke långt från Saint-Landrygatan. Ungefär midt på den förstnämnda, eller gatan des Ursins, var den tiden ett hus af tarfligt utseende, uppygdt inpå en trång och mörk gård, som från gatan afsöndrades af en liten förstugubyggnad, försedd med en hvälfd port och tvenne fönster med tjocka jerngaller.

Ingenting kunde vara enklare och anspråklösare än det inre af detta enstaka hus, åtminstone att dömma af möbleringen i en temligen stor sal, på nedra botten i hufvudbyggningen. Väggarne hade träpanelingar med sniderier, men mycket gamla, grå och maskätna. Golfvet, inlagdt i fyrkantiga rutor, var rödmåladt och sorgfälligt bonadt. För fönstren suto hvita kambriksgardiner.

Midt emot kakelugnen stod längst bort i salen en glob af ungefär 4 fots diameter, på en fot eller pere af massigt ekträd. På alla möjliga ställen var denna glob öfversädd med små röda kors, från norr till söder, från öster till vester, på de vildaste länder och mest aflägsna öar, så väl som på de mest civiliserade länderna och isynnerhet på Frankrike. Det fanns nästan intet enda land, som icke på flera ställen utmärktes af sådana små röda kors.

Invid ett med papper fullastadt, svart bord, som stod vid väggen, snedt emot kakelugnen, stod en tom stol. På pelaren mellan de tvenne fönstren var en skrifbyrå af valnötträd med ett uppstående hyll-fack helt och hållet fylldt af pappaskar.

Vid denna skrifbyrå satt en man och skref. Det var en morgon kl. 8 mot slutet af Oktober månad.

Denne var herr Rodin, djurtämjaren Moroks korrespondent, en man af omkring femtio års ålder. Hans klädsel bestod af en brungrön barsliten öfverrock, hvars krage var mycket flottig. I stället för halsduk begagnade han en snusnäsduk; benkläder och vest voro af kläde, men lugg-

slitna och dåliga. Hans fötter, instuckna i ett par grofva stöflor, smorda med olja, hvilade på en liten grön, fyrkantig matta, hvilken hjert afstäck mot det granna rödmålade golvvet.

Hvad mannens utseende angår, så hade han grått hår, hvilket, tunnt och stripigt, satt helt slätt kring hans kala panna. Hans ögonbryn voro knappt märkbara. Hans slappa ögonlock, icke mycket olika den hud, som till hälften betäcker gradors och ormars ögon, dolde till större delen hans svarta, lifliga ögonpar. De tunna, fullkomligt färglösa läpparne sammansmälte med det knotiga, köttlösa ansigtets gula färg. Näsa och haka voro spetsiga.

Denna askfärgade gestalt, hvilken var så till sägandes utan läppar, skulle man kunnat anse för ett lik, så mycket mer som han satt alldeles stilla; kastade man deremot ögonen på hans höggra hand, så varseblef man att denna skref, och det med yttersta färdighet.

Med tillhjälp af ett chiffer (hemligt alfabet), som han hade placradt midt framför sig, afskref han, på ett sätt, obegripligt för en hvar som icke hade nyckeln till denna teckenskrift, vissa punkter af ett långt, skrifvet papper.

Under den djupa tystnad som rådde i detta tunga och dystra, stora och kalla, nästan toma rum, var det någonting hemskt att se denna synbart iskalla människa skrifva hemlighetfulla tecken.

Klockan slog åtta.

Portklappen slog tvenne gånger mot stora ingångsporten, hvarefter en klocka ljud tvenne gånger med ett eget besynnerligt ljud.

Flera dörrar öppnades och tillslötos, hvarefter en ny person inträdde i rummet.

Då Rodin fick se denne, steg han upp, satte pennan mellan tänderna och helsade ödmjukt, nästan undergifvet, hvarefter han återtog sin sysselsättning, utan att yttra ett enda ord.

Dessa båda personer utgjorde sins emellan den största motsats. Den nykomne, sannolikt äldre än hans utseende angaf, syntes vara på sin höjd trettioåtta år. Han var lång och väl växt. Blicken i hans stora, grå ögon, blänkande som stål, var så eldig, så svår att uthärda. Hans näsa, bred vid roten, slutades i en plattad fyrkant. Den något framstående hakan var väl rakad, och som hans skäggbotten stötte i blätt, afstäck den starkt mot hans friska, röda läppar och utmärkt hvita tänder. Då han aftog sin hatt för att påsätta en svart sammetsmössa, som låg på bordet, visade han ett rikt, kastanjebrunt hår, ännu icke försilfradt af tiden. Han bar en blå rock, mycket långt och på militärvis igenknäppt ända upp till halsen.

Denne mans genomträngande blick och höga panna antydde mycket förstånd, då deremot hans höga bröst och breda skuldror utvisade en stark kroppsbyggnad. Hans förnäma hållning, den omsorg hvarmed hans händer och fötter voro beklädda, det fina, balsamiska doft som spriddes från hans hår och kläder, behaget och lättheten i hvarje hans rörelse — allt förrådde en man af verld och utvisade att han kunnat eller kunde gö-

ra anspråk på framgång i allt, så väl i fråga om det flygtiga, som det viktigaste och allvarsammaste.

Af denna så sällsynta sammanställning, intellektuell och fysisk kraft, samt det utsöktaste sätt att vara, bildades ett helt, så mycket mera utmärkt, som den heroiska karakter, hvaraf den öfre delen af ansigtet bar stämpel, mildrades af ett ständigt, ehuru icke enformigt leende. Detta leende var än vänligt, än skalkaktigt, än hjertligt, än lustigt, än försigtigt, än förekommande, och ökade förtrollningsmakten hos denna intagande person, hvilken man aldrig glömde, efter att en gång hafva sett densamma. Och likväl — i trots af alla dessa företräden, i trots af den o-villkorliga tjusning, hvarmed denne man drog till sig en hvar som såg honom, hade den känsla, hvarmed man betraktade honom, en blandning af obeständ fruktan; liksom skulle det utsökt behagliga och artiga i hans manér, det fängslande i hans ord, det fina i hans smicker och det ljuftva i hans leende förborgat någon list eller bakslughet. Då man öfverlemnade sig åt hans hemliga dragningskraft, var man färdig att fråga sig sjelf om det var till något godt eller något ondt man hängaf sig.

Herr Rodin var den nykomne herrns sekreterare. Han fortfor att, efter dennes inträde i rummet, skriva lika flitigt.

— Har det kommit några bref från Dünkirken, Rodin? frågade principalen.

— Nej, brefbäraren har ännu icke kommit.

— Utan att just vara allvarsamt oroad öfver min mors helsotillstånd, emedan jag fått veta att hon är på bättringsvägen, återtog herrn, blir jag dock icke rätt lugn, förrän jag erhållit bref från prinsessan af Saint-Dizier, min förträffliga vän . . . Denna morgon hoppas jag dock erhålla goda underrättelser.

— Det vore önskligt, yttrade sekreteraren, lika undergifven och ödmjuk, ehuru lika lakonisk som förut.

— Ja, visst vore det önskligt, återtog hans herre; ty en af de lyckligaste dagar i min lefnad var den då prinsessan af Saint-Dizier under rättade mig, att denna sjukdom, lika häftig som farlig, hade lyckligen gifvit vika för de ömma omsorger, för hvilka min mor är föremål . . . Hade ej så varit, så hade jag rest genast till prinsessans gods, ehuru min närvaro här är ytterst nödvändig.

Derefter tillade han, i det han närmade sig sekreterarens byrå:

— Har undersökningen af den utländska korrespondensen gått för sig?

— Här är uppgift på innehället, svarade Rodin.

— Brevet hafva väl blifvit adresserade och afskickade till de rätta ställena, såsom jag befällt?

Alldeles, svarade den ordkarge sekreteraren.

— Läs upp för mig förteckningen på denna brevexling, bad den förnämde herrn. Om deribland äro några bref, hvilka måste besvaras, skall jag underrätta er derom.

Sekreteraren framtog en temmeligen tjock annotationsbok, eller kladd, och började läsa.

Och hans herre började dervid gå fram och tillbaka på golfvet, med

händerna korslagda på ryggen, och dikterade för skrifvaren sina anmärkningar vid det upplästa, dem denne antecknade.

Den förra läste:

Don Ramon Olivares anmäler från Cadix, att han bekommit brefvet N:o 19. Han lofvar att rätta sig derefter och förneka allt deltagande uti enleveringen.

— Godt . . . att klassificera! anmärkte herrn.

— I Filadelfia har man erhållit sista transporten af Franska historien, *renad*, till tjenst för de rättrogna. Då den första redan åtgått, begär man en ny.

— Bra; derom måste man skrifva till Duplessis. Vidare!

— Spindler skickar från Namur den begärda hemliga underrättelsen om herr Ardouin.

— Gör ett utdrag deraf.

— Ardouin skickar likaledes den hemliga underrättelsen om Spindler.

— Gör utdrag af den äfven.

— Doktor van Ostade skickar en förtrolig anmärkning öfver herrarne Ardouin och Spindler.

— Alla dessa måste man jemföra med hvarandra. Vidare!

— Grefve M' — anmäler från Turin, att donationen af 500,000 francs blifvit undertecknad.

— Underrätta Deplessis derom. Vidare!

— Don Stanislas reser med prinsessan Maria till Baden. Prinsessan låter säga, att hon är tacksam för de utlovade underrättelserna och skall sjelf besvara brefvet.

— Annotera det. Jag skall skrifva ett egenhändigt bref till prinsessan.

— Medan Rodin gjorde anteckningarne i papperets marginal, fortfor hans herre att gå fram och tillbaka på golvet. Då han händelsevis kom att gå helt nära den stora globen, stannade han midtför densamma och betraktade med en tankfull min de små röda korsen, hvarmed den var öfversållad.

Rodin fortfor:

— Pater Orsini skrifer från Milano, att sinnesstämmningen i åtskilliga trakter af Italien, der några upprorsmakare hafva sina tankar och förhoppningar fästade vid Frankrike, gör det högst angeläget att man snart anskaffar och der sprider någon flygskrift, deruti fransmännen, våra landsmän, skildras såsom gudlösa, utsväfvande, rofjiriga och mordiska.

— Den tanken är förträfflig. Man kan skickligt begagna sig af de utsväfningar, som de våra under republikens krig begingo på andra sidan Alpena. Man måste uppdraga åt Jacques Dumoulin att författa boken. Den menniskan består af idel gift och galla. Skriften skall bära god frukt. Jag skall sjelf bifoga några anmärkningar. Men Jacques Dumoulin får ingen betalning, förrän han lemnat manuskriptet.

— Det förstär sig. Om man gifve honom förskott, så skulle han under åtta dagars tid sitta full och ursinnig på någon krog. Det var därför man nödgades betala honom tvenne gånger för hans bitande utfall

mot de pantheitiska tendenserna i professor Martins filosofiska system.

— Jag vet det. Notera detta och fortfar!

— *Köpmannen* anmäler att hans *Bokhållare* står i begrepp att skicka *Bankiren till att aflägga räkenskap* inför den som vederbör.

Rodin läste alla dessa ord med en besynnerlig tonvigt, hvarefter han frågade:

— Förstår ni mig?

— Fullkomligt, svarade den andre, darrande af sinnesrörelse. Detta är just de öfverenskomna uttrycken. Fortfar!

— Men *Bokhållaren* hindras af en betänklighet.

Den ståtliga heren teg några ögonblick, hvarunder hans ansigtsmuskler krampaktigt sammandrogos. Derefter återtog han hela sin intellektuella kraft och sade:

— Man måste allt framgent söka inverka på *Bokhållarens* inbillningskraft, och detta genom tystnad och enslighet. Vidare.

— *Hustru Sidney* skrifver från Dresden, att hon afvaktar vidare föreskrifter. Häftiga uppträden, förorsakade af svartsjuka, hafva, i anseende till henne, förefallit mellan fadren och sonen. Men under dessa utgjutelser af ömsesidigt hat, då en hvar sagt om sin medtällare det värsta han visste, har dock *hustru Sidney* icke kunnat utforska något enda ord, som syftade på det, hvarom vi bedt henne underrätta oss. Hittills har det lyckats henne undvika att ge företräde åt någondera af de stridande . . . men om detta fortfar länge, fruktar hon att bli miss-tänkt. Hvem skall hon föredraga, fadren eller sonen?

— *Sonen*. Svartsjukans utbrott skola hos gubben bli vida häftigare och grymmare, och för att hämnas det af sonen vunna företrädet, skall han, kanhända, yttra hvad de båda finna så mycken fördel i att dölja. Än mer då?

— Under loppet af trenne år hafva tvenne pigor, i tjänst hos *Ambrosius*, hvilken man anställt i den lilla församlingen i kanton *Wallis'* bergstrakt, försvunnit, utan att man vet hvart de tagit vägen. Helt nyligen har det varit samma händelse med den tredje. Protestanterna der i granskapet ha börjat röra på sig . . . de tala om mord, med de förfärligaste blomståndigheter.

— *Ambrosius* måste, intill dess att fulla bevis framläggas, skyddas mot förföljelser af det parti, som icke blygs för de gröfsta smädelser. Vidare!

— *Thompson* skrifver från *Liverpool*, att det äntligen lyckats honom få *Justin* i tjänst hos *lord Stewart*, en rik, katholsk irländare, hvars förstånd mer och mer förslöas.

— Om sanningen af denna anmälan kan ådagaläggas, så skall *Thompson* ha femtio louisdorer i belöning. Skrif upp det och tillsäg *Duplessis* derom. Vidare!

— *Kardinalen*, fursten af *Amalfi*, går in på de tre första punkterna i promemorian. Han reserverar sig dock mot den fjerde.

— Ingen reservation! Den måste helt och hållet antagas. Hvarom icke så . . . annotera det och kom väl ihåg det — krig, krig utan barmhertighet mot honom och alla hans kreatur! Mera!

— Fra Paolo tillkännager, att fosterlandsvännen Boccari, hufvudmannen för ett hemligt, ganska farligt sällskap, har mördat sig, af misstankar öfver att hans vänner anklagat honom för förräderi. Dessa misstankar voro ett verk af Fra Paolo, som skickligt förstätt väcka dem.

— Boccari! . . . är det möjligt? . . . Boccari! . . . Boccari? . . . denne så farlige fiende! ropade Rodins herre.

— Patrioten Boccari, upprepade den alltid lugne sekreteraren.

— Duplissis skall skicka Fra Paolo en anvisning på 25 louisdorer; kom väl ihåg det!

— Hertigen af O . . . skrifer att konungen, hans herre, lofvar auktorisera den föreslagna inrättningen, nemligen på vissa villkor.

— Inga villkor! Ovilkorligt bifall eller total vägran! Derpå lär man känna sina vänner och fiender. Ju mer gynnande omständigheterna synas, desto mer fasthet måste vi ådagalägga och söka imponera medelst vårt visade sjelfförtroende.

— Densamme skrifer vidare, att hela diplomatiska corpsen understöder reklamationen af fadren till den protestantiska flickan, hvilken nekar lemna klostret, der hon funnit en fristad, såvida hon ej, emot fadrens förbud, får gifta sig med sin älskare.

— Ah! den diplomatiska corpsen fortfar således att reklamera i denne faders namn.

— Ja, den fortfar . . .

— Fortfar då att svara; att den andliga makten har intet att skaffa med den världsliga.

I detta ögonblick hördes tvenne klappningar på porten.

— Gå och se hvem det är, sade Rodins herre.

Denne steg hastigt upp och gick ut. Herrn fortfor att gå af och an, från den ena ändan af rummet till den andra.

Då hans steg åter förde honom till den ofantliga globen, stannade han och betraktade på nytt, under djup tystnad, dessa oräkneliga röda kors, hvilka, liksom ett nät, omsärjda nästan hela jordklotet.

Utän tvifvel tänkte mannen i denna stund på sin osynliga makt, hvilken tycktes utbreda sig öfver nästan hela världen, ty hans stora grå ögon gnistrade, näsborrarna vidgades och hela den manliga gestalten fick ett uttryck af kraft och djerfhet.

Med stolt panna och ett drag af förakt, spelande kring läpparne, närmade han sig globen och lade sin kraftfulla hand öfver polen.

Af denna befallande rörelse och denna herrskaremin skulle man kunna sluta till mannens inre öfvertygelse, nemligen att han skulle snart styra hela denna jord, på hvars afbild han så stolt nedblickade och på hvilken han lade sin hand med en så befallande, nästan förkrossande blick.

Nu log han icke. Hans panna lade sig i dystra veck, hans öga var hotande. En konstnär, som velat måla bakslughetens och högmodets djefvul, den omätliga herrsklystnadens infernaliska ande, skulle aldrig kunna få en ypperligare, men tillika förskräckligare modell.

När Rodin kom tillbaka, hade hans herres ansigte återtagit sitt vanliga uttryck.

— Det är brefdragaren, sade Rodin, som höll några bref i handen. Ingenting från Dünkirken.

— Ingenting! ropade herrn, och hans smärtsamma rörelse bildade en besynnerlig motsats till det högdragna och oböjliga uttryck hans ansigte nyss hade.

— Ingenting! upprepade han . . . Ingen underrättelse om min mor! . . . Ännu trettiosex timmars otålig väntan!

— Jag tycker, sade Rodin, att om prinsessan haft några ledsamma underrättelser att meddela, skulle hon nog hafva skrivit; förmodligen fortfar förbättringstillståndet.

— Säkert har ni rätt, Rodin; men i alla fall är jag icke lugn. Om jag i morgon ej erhåller några fullkomligt lugnande underrättelser, så reser jag till prinsessans gods . . . Hvarföre skulle min mor just tillbringa hösten i denna trakt? Jag fruktar att klimatet der icke är helsosamt för henne.

Efter ett ögonblicks tystnad fortfor han att spatsera. Slutligen stannade han och sade häftigt:

— Än de andra brefven . . . hvarifrån äro de?

Rodin såg på stämplarne och svarade:

— Af dessa fyra bref är det tre som angå den stora angelägenheten om medaljerna . . .

— Gud vare lof! blott att underrättelserna äro gynnande! ropade Rodins herre, med en min af oro, som fullkomligt antydde hvilken vikt han fästade vid denna sak.

— Det ena, sade Rodin, är från Charlestown, och angår visst missionären Gabriel; det andra från Batavia har säkert afseende på indianen Dschalma . . . Detta är från Leipzig . . . Sannolikt innehåller det en bekräftelse på det i går inhändigade, deruti den der djurtämjaren, eller menageri-ägaren, som heter Morok, berättade att han, enligt de befallningar han erhållit, och utan att man kan anklaga honom för någonting, hindrat general Simons döttrar från deras resas fortsättande.

Vid general Simons namn for ett moln öfver den stolte herrns panna.

II.

BEFALLNINGARNE.

Husen i provinserna korrespondera med husen i Paris; tillika äro de i direkt brevexling med Generalen, som har sin station i Rom. Denna Jesuiternas lifliga, mångfalldiga, vidsträckt och så väl organiserade brevexling har för ändamål att meddela ordens styresmän alla behöfliga underrättelser. Hvarje dag mottager Generalen en mängd rapporter, hvilka ömsesidigt kontrollera hvarandra. I centralhuset i Rom finnas oerhörda register, hvaruti äro uppskrifna namnen på alla Jesuiter, samt deras anhängare och alla de personer, med hvilka de antingen i egenskap af vänner eller fiender, haft eller hafva någon slags beröring. Hvarje inskrifven persons lefnadsomständigheter äro der upp-

tecknade; men utan förfalskning, utan hat och passion. Derföre utgör detta register den jettelikaste biografiska samling, som någonsin funnits. En lättsinnig kvinnas uppförande, såväl som en statsmans förborgade fel, äro i denna bok med kall opartiskhet framställda. Då dessa biografier äro författade blott och bart för nyttans skull, så måste de vara noggranna. När det är fråga om att verka på en person, så öppnar man boken och lär der genast känna personens sinnelag, egenskaper och fel, dess förhållanden, dess familje- och vänskapsförbindelser. Man begriper lätt hvilken öfverlägsenhet denna, hela världen omfattande polis ger åt Sällskapet. Jag talar icke i vädret om detta register, ty beskrifningen derpå är mig meddelad af en man, som med egna ögon sett det och som i grund känner Jesuiterna. Allt detta utgör ett rikt betraktelseämne för familjer, hvilka i sin krets kunna hafva medlemmar af ett Sällskap, som så skickligt förstår använda biografiers studium."

(*Libri*, medlem af Institutet:
Bref om Kleresiet.)

Så snart Rodins herre hunnit bemästra den sinnesrörelse han erfor vid blotta namnet af general Simon, sade han till sin sekreterare:

— Öppna icke ännu de der brefven från Leipzig, Carlestown och Batavia. De underrättelser, de medföra, skola tvifvelsutan klassificera dem, utan vår åtgärd. Vi spara på detta sätt både tid och möda.

Sekreteraren såg på sin herre med en frågande blick. Denne fortfor:

— Har ni författat noten angående medaljerna?

— Ja, här är den; jag höll nyss på med att öfverflytta densamma i chiffer.

— Läs upp den för mig; sedan skall ni, alltefter beskaffenheten af de underrättelser, som dessa tre bref kunna innehålla, göra edra anteckningar.

— Ja, sade Rodin, på detta sätt skola underrättelserna nog komma på rätt tid och ställe.

— Jag vill höra, återtog herrn, om denna not är tillräckligt klar och utförlig. Ni har väl icke glömt att den person, till hvilken den är ställd, icke får veta *allt*?

— Jag har icke glömt det, utan affattat noten derefter.

— Läs då, sade herrn.

Rodin började läsa, långsamt och tydligt:

"För hundrafemtio år sedan har en fransk protestantisk familj friviligt utvandrat, derföre att den förutsåg det snara upphäfvandet af Nantesiska ediktet, och ville undandraga sig de stränga och rättmätiga förfoganderna öfver de reformerta, dessa fiender till vår heliga religion. Somliga af denna familjs medlemmar hafva sökt sin tillflykt först i Holland, sedan i de Holländska kolonierna; somliga i Tyskland; somliga i England; somliga i Amerika. Man tror sig veta, att för närvarande endast sju afkomlingar förefinnas af denna släkt, hvilken måtte hafva erfarit besynnerliga ödets omvexlingar, då dess medlemmar nu stå på nästan alla steg af samballets trappa — från den regerande fursten, ända ned till daglönaren. Dessa direkta eller indirekta afkomlingar äro:

På mödernesidan:

Fröknarne Rosa och Blenda Simon, minderåriga . (General Simon gifte sig i Warschau med en ättling af den emigrerade franska familjen.)

Herr Franz Hardy, fabrikkör i Plessis vid Paris.

Prins Dschalma, son af Kadscha Sing, konung af Mondi. (Kadscha Sing har år 1802 gift sig med en afkomling af denna släkt; då bosatt i Batavia, på den holländska ön Java.)

På fädernesidan:

Herr Jacob Rennepont, med binamnet Couchetout-nu (Ligg-helt-naken), handtverkare.

Fröken Adrienne de Cardoville, dotter af grefve Rennepont, hertig af Cardoville.

Herr Gabriel Rennepont, prest vid utrikes missionen.

Hvarje medlem af denna familj äger — eller bör äga — en bronsmedalj, hvärpå följande ord äro präglade:

På åtsidan: **VICTIME**
DE
L. C. D. J.
PRIEZ POUR MOI.

PARIS,
LE 15 FEVRIER 1832.

På fränsidan: **A PARIS,**
RUE SAINT-FRANÇOIS, N:O 5.
DANS UN SIÈCLÉ ET DEMI
VOUS SEREZ
LE 15 FEVRIER 1832.

PRIEZ POUR MOI.

Orden och datum antyda att det är högst viktigt för en hvar af dessa personer, att den 15 Februari 1832 infinna sig i Paris, och det icke genom fullmäktig utan i egen person, vare sig myndig eller minderårig, gift eller ogift.

Men för andra personer är det deremot af omätlig vigt att ingen af ofvannämnde familjs afkomlingar finnes i Paris den 15 Februari 1832, undantagandes Gabriel Rennepont, prest vid utrikes missionen. *Derföre måste det, för hvad pris som helst, så tillställas, att Gabriel är den ende som infinner sig vid den, för halftannat århundradesedan, beramade familjsammankomsten.*

För att hindra de öfriga sex personerna från att på nämnde dag vara i, eller komma till Paris, äro hvarjehanda medel använda, äfvensom för att göra deras närvaro der fruktlös, ifall de skulle infinna sig. Dock återstår ännu mycket att försöka, för att försäkra utgången af denna angelägenhet, hvilken man, i anscende till möjligen inträffande händelser, betraktar såsom en af nutidens viktigaste och väsendtligaste frågor."

— Det är alltför sannt, inföll sekreterarens herre, skakande på huvudet. Men ni måste ännu tillägga detta. Och han dikterade.

— "Om det lyckas, äro följderna oberäkneliga; skulle det deremot misslyckas, så vägar man knappt öfverskåda följderna, till den grad skulle de blifva olycksbringande. Kortligen, det handlar nära nog om att vara, eller icke vara, under flera års tid. Också måste man, för att lyckas, använda alla möjliga medel och ej skygga tillbaka för något, det må vara hvad som helst, endast att man sorgfälligt bevarar skenet."

— Det är skrifvet, sade Rodin, efter att hafva tillagt de af hans herre dikterade orden.

— Så fortfar då att läsa!

Rodin fortfor:

”För att underlätta utgången af ifrågavarande angelägenhet, är det nödvändigt att uppgifva några enskilda och hemliga omständigheter, rörande de sju personer, hvilka för närvarande representera denna familj:

”För sanningen af dessa uppgifter ansvaras, och utfäster man sig att, i fall af behof, komplettera dem på det mest omständliga sätt; ty som man förut blifvit förvillad af mot hvarannan stridande underrättelser; så har man deremot nu vetat förskaffa sig de mest tillförlitliga och vidsträckt. Uppgifterna följa här i samma ordning som personernas namn, och med förbigående af allt oväsentligt, endast omfattande hvad som ända hittills i denna fråga förekommit.

(Not N:o 1.) *Fröknarne Rosa och Blenda Simon*, tvillingssystrar omkring femton år gamla, obeskrifligt vackra, likna hvarandra till den grad, att de kunna förblandas. Milda och rädda till lynnet, men med varma känslor, som lätt kunna gå till öfverspänning. Uppfostrade i ödemarken af en fritänkande men svärmisk moder. Fullkomligen obekanta med allt hvad till vår heliga religion hör.

General Simon, som aflägsnades från sin fru, före dess nedkomst, vet icke ännu i denna stund, att han har tvenne döttrar.

Man trodde redan deras närvaro i Paris den 15 Februari 1852 vara förhindrad, då modren skulle sändas till en förvisningsort, ännu mera aflägsen än den, der hon förut vistats. Men då modren dog, tillät generalgouvernören flickorna att, under ledning af en gammal soldat, företaga resan till Frankrike.

Denne raske, modige, redlige och beslutsamme man betecknas såsom *farlig*. Fröknarne Simon deremot äro *icke* farliga. Man har allt skäl att hoppas det de för närvarande äro kvarhållna i närheten af Leipzig.”

Här afbröts herr Rodins föreläsning af en befallning från hans principal, nemligen att först uppläsa det från Leipzig ankomna brefvet. Der-efter kan ni komplettera er not, tillade den mäktige jesuiten.

Rodin läste, och då han genomögnat brefvet, ropade han: Herrliga underrättelser! De unga flickorna och deras ledsagare hade lyckats undkomma nattetid från värdshuset Hvita Falken, men alla tre hafva blifvit ertappade och gripna en mil ifrån Möckern. Man har fört dem till Leipzig, der de äro arresterade som landstrykare. Till råga på allt är soldaten, som var flickornas värdare, anklagad och öfverbevisad att hafva våldsamt satt sig upp mot en magistratsperson och instängt honom.

— Det är då temligen säkert, när man betraktar långsamheten af rättegångarne (hvaröfver man eljest måste vaka), att de unga flickorna ej skola hinna hit till den 15 Februari, sade Rodins herre. — Tillägg detta till sista noten.

Sekreteraren lydde; han skref under noten ett kort utdrag af Moroks bref och sade: Nu är det skrifvet.

— Fullfölj, befallte hans herre.

Rodin fortfor att läsa:

(Not N: 2.) *Herr François Hardy, fabrikanth i Plessis, nära Paris.*

"Fyratio år gammal — en fast, förständig, verksam, redlig, upplyst och rik man; tillbedd af sina arbetare, emedan han infört otaliga förbättringar till deras fromma. Han uppfyller aldrig vår heliga religions pligter! kan kallas en *farlig* man. Det hat och den afund, som hans myckna framgång väcker hos hans medbröder och andra industriidkare, synnerligast baron Tripeaud, kunna lätt begagnas såsom vapen emot honom. Om andra medel äro af nöden, för att verka på eller emot honom, så kan man genomse de öfver honom gjorda anteckningar,, hvilka äro af ganska stort omfång. Denne man har nemligen sedan lång tid varit bemärkt och bespejad. Hvad medaljen angår, har man så fört honom bakom ljuset, att han famlar i en fullkomlig villfarelse angående de dermed förknippade viktiga intressen. För öfrigt bespejas han ständigt och beherrskas, utan att han vet det. En af hans bästa vänner förrådde honom och genom denne känner man hans hemligaste tankar."

(Not N:o 3.) *Prins Dschalma.*

"Aderton år — kraftigt och ädelt sinne — stolt, oafhångig och något vild. Omtyckt af general Simon, hvilken mottagit öfverbefälet öfver hans faders, Kadscha Sings trupper i striden mot engelsmännen. Dschalma omnämnes här endast för att icke glömmas: ty hans mor dog helt ung, ännu medan hennes i Batavia bosatta föräldrar lefde. Nu äro både hennes far och hennes mor döda, utan att det ringaste anspråk på arf gjorts af Dschalma, eller af konungen, hans fader. Deraf slutar man med visshet, att ingendera af dem har begrepp om vigten af den medalj, hvilken utgör en del af arvet efter Dschalmas mor."

Här afbröt Rodins principal läsningen, med de orden:

— Tag nu och läs brefvet från Batavia, hvarest ni kan komplettera uppgifterna angående Dschalma.

Rodin lydde och utropade, eftet brefvets genomgående:

— Åter en god underrättelse! Herr Josua von Dael, handlande i Batavia, hvilken blifvit uppfostrad i vårt hus i Pondichery, har genom sin korrespondent i Calcutta fått veta, att den gamle indiske konungen stupat i den sista bataljen mot engelsmännen. Hans son Dschalma har ej kunnat bestiga sin fars tron, emedan han såsom statsfånge är skickad till en anglo-indisk fästning.

— Vi äro i slutet af Oktober, sade Rodins herre; om vi antage att prins Dschalma sluppe ut från fästningen och genast företog resan från Indien, vore det honom knappast möjligt att hinna hit till Februari.

— Herr Josua, fortfor Rodin, beklagar att han, vid detta tillfälle ej förmått ådagalägga sitt nit, så som han skulle hafva velat. Om prins Dschalma, — hvilket visst icke synes mycket sannolikt — skulle bli befriad eller kunna rymma ur sin fångenskap, så skulle han genast begifva sig till Batavia, för att utfordra sitt modernearf, hvilket är allt hvad han

i denna världen äger. I detta fall kunde man räkna på herr van Daels tillgifvenhet. Han begär, deremot, med nästa post en noga uppgift på baron Tripeauds förmögenhet, emedan han ligger i affärer med denne Tripeaud, som är bankir och fabrikant.

— Derpå måste man gifva ett undvikande svar, anmärkte Rodins herre. Josua har hittills endast låtit påskina, men ej visat, att han ifrat för vår sak. Dessa nya underrättelser kan ni nu bifoga till noten öfver Dschalma, för att göra den fullständig.

Rodin skref. Efter några minuters förlopp sade hans herre med ett besynnerligt uttryck:

— Herr Josua skrifver ingenting om general Simon, i anledning af Dschalmas fångenskap och hans fars död?

— Icke ett enda ord om honom, svarade skrifvaren, fortsättande sitt arbete.

Den stolte jesuiten iakttog en stunds tystnad, under det han åter spatserade af och an i rummet.

Efter några minuter sade Rodin:

— Jag har skrifvit.

— Forsätt då läsningen, befalte hans principal.

(Not N:o 4.) *Herr Jacques de Rennepont med binamnet
Couche-tout-Nu.*

»Arbetare på fabriken hos herr Hardys industriella medtäflare, baron Tripeaud. Denne handverkare är supig, lat, bullersam och slösaktig. Det fattas honom icke förstånd; men genom tröghet och utsväfningar har han blifvit en i grund förderfvad menniska. En af våra skickligaste och mest pålitligaste agenter har gjort bekantskap med Renneponts älskarinna, Cephise Soliveau, kallad Bacchanal-Drottningen. Genom henne har vår agent lyckats knyta några förbindelser med honom, och man kan med säkerhet påräkna, att han är fullkomligt okunnig om den angelägenhet, som gör hans närvaro i Paris den 15 Februari så nödvändig och maktpåliggande.»

(Not N:o 5.) *Gabriel Rennepont, prest vid utrikes missionen.*

»På långt håll slägt med den förre, om hvars tillvaro han dock är lika okunnig, som om slägtskapen. Blef i späda åren upptagen som fosterbarn hos Fransisca Baudoin, hustru till en soldat, med binamnet Dagobert. Om, emot all formodan, soldaten skulle komma till Paris, så äger man i hans egen hustru ett förträffligt medel att kunna inverka på honom. Denna är en innerligt god varelse; okunnig, lättrogen och utmärkt gudfruktig. Öfver henne ha vi, sedan lång tid tillbaka, ett oinskränkt yalde. Det är hon som förmått Gabriel att, i trots af hans motvilja, ingå i det andliga ståndet.

»Gabriel är tjugufem år gammal; karakteren, liksom utseendet, liknar en engels; sällsynta och redbara egenskaper. Olyckligtvis har han blifvit uppriöstrad tillsammans med Agricola, Dagoberts son. Denne Agricola är poet och handverkare, en förträfflig arbetare för öfrigt. Han arbetar hos François Hardy. Han är genomträngd af de farligaste grud-

satser. Men han förgudar sin mor, är ärlig och arbetsam. Har dock ingen religiös känsla, och är antecknad såsom *högst farlig*. Det var därför hans umgänge med Gabriel var så vådligt för oss.

"Denne sednare inger dock alltid någon fruktan oaktadt alla hans förträffliga egenskaper. Man har till och med bort uppskjuta med att fullkomligt förtro sig åt honom. Ett enda falskt steg kunde af honom göra en lika så farlig människa, som Agricola. Man måste därför vara ytterst varsam med honom, isynnerhet till den 15 Februari, emedan — man kan ej nog ofta upprapa det — *på honom, på hans närvaro i Paris vid den tiden, hvilat omätliga förhoppningar, oerhörda fördelar.*"

Rodins läsning afbröts åter af hans principal, som sade:

— Läs nu brevet från Charlestown och se hvad det innehåller, så att ni derefter kan fullständig er uppgift.

Efter att hafva läst, ropade Rodin:

— Gabriel återväntas endera dagen från "Steniga Bergen," dit han, olyckligtvis, velat ensam afgå som missionär.

— Huru oklokt! ropade principalen.

— Sannolikt är det ingen fara med honom, sade Rodin; ty han har sjelf tillkännagifvit, att han ämnar återvända till Charlestown. Så snart han der inträffat, och det måste han hafva gjort inom medlet af denna månad, skall man genast låta honom resa öfver till Frankrike.

— Var noten slut der? frågade Rodins herre.

— Nej, svarade sekreteraren, som genast fortfor att läsa:

"I anledning af den skonsamhet och eftergifvenhet man nödgats mot honom antaga, har man funnit sig föranlåten bifalla hans önskan att få afgå till Amerika; ty han förenar med en engels godhet en fasthet i karakteren, en lugn oförskräckthet och en outsläckt lust till vägsamma äfventyr, hvilken ej kunnat tillfredsställas med mindre än att man tillåtit honom dela missionärernas faror. Lyckligtvis har man gifvit våra myndigheter i Charlestown stränga föreskrifter att de ej må utsätta ett så dyrbart lif för allför stora äfventyr. De böra återsända honom till Paris, åtminstone en eller par månader före den 15 Februari."

— Och likväl har man låtit honom begifva sig ensam till bergstrakten! ropade jesuiten. Efter en paus tillade han: Hvad brevet innehöll måste ni, i några få ord, bifoga till den öfver honom författade noten.

— Det är skrifvet nu, yttrade Rodin efter en stund.

— Fallfölj, sade hans herre.

Rodin fortfor:

(Not N:o 6.) *Fröken Adrienne Rennepont de Cardoville.*

"På långt håll släkt till Jacob Rennepont och Gabriel Rennepont, churu fullkomligt okunnig om denna släktskap. Hon är snart tjugutt år gammal; har det mest intagande ansigte och är obeskrifligt skön, churu rödhårig; en genom sin originalitet utmärkt person; omätligt rik; har alla sinliga passioner. Man är i sanning förfärad för denna unga flickas framtid, då man tänker på hennes oerhörda djerfhet och beslutsamhet. Lyckligtvis är hennes medförmyndare, baron Tripeaud, (baron sedan 1829,

för detta kommissionär för affidne hertigen af Cardoville) nästan helt och hållet beroende af frökens tant. Man räknar med skäl på denna aktningvärda släkting, äfvensom på baron Tripcaud, för att motarbete de besynnerliga, oerhörda föresatser, som den unga flickan ej tvekar att ådagalägga . . . och dem man, beklagligtvis, ej kan draga fördel af för ifrågavarande affär, ty . . .

I detta ögonblick klappade det sakta på dörrn.

Sekreteraren steg upp, för att se hvem det var; efter att hafva dröjt ett par sekunder ute, återkom han med tvenne bref i handen, sägande:

— Prinsessan har passat på då en staffett afgick, för att . . .

— Gif hit brefvet, ropade hans principal, fallande honom i talet. Så får jag då ändtligen underrättelser om min mor, tillade han.

Knappast hade han öppnat brefvet och läst några rader, förrän han bleknade; hans anletsdrag utvisade mycken förundran, tillika med en djup smärta.

— Min mor! ropade han, o, min Gud! min mor!

— Hvilken olycka har då händt, frågade Rodin, som vid sin herres utrop steg upp, denna gången med en verkligt bekymrad min.

— Hennes tillfrisknande var bedrägligt, svarade herrn med matt röst.

Hon har nu återfallit i ett nästan hopplöst tillstånd; emellertid tror läkaren att min närvaro skulle kunna frelsa henne, ty hon ropar på mig . . . hon önskar återse mig ännu en gång, för att kunna dö lugn . . .

O, denna önskan är helig! . . . Att icke uppfylla den vore ett moder-mord . . . Dock . . . store Gud! om jag skulle komma försent? Att resa härifrån, till prinsessans gods, erfordras tvenne dygn, äfven om jag reser natt och dag . . .

— Ack, min Gud hvilken olycka! sade Rodin med sammanknäppta händer och blicken höjd mot himlen.

Hans herre ringde häftigt; en gammal betjent inträdde.

— Rasta genast ner i en kappsäck, hvad jag oundgängligen behöfver och bär den i min resvagn, befalte herrn — Portvakten skall taga kabrioletten och fara ut att skaffa skjutshästar . . . Inom en timma måste jag resa.

Betjenten skyndade ut.

— Min mor, min mor! — Att icke mer återse henne . . . O, det vore förskräckligt! ropade herrn, nedfallande på en stol och döljande sitt ansigte med händerna.

Hans djupa smärta var upprigtig. — Mannen älskade sin mor. Denna gudomliga känska hade ända hittills bibehållit sig ren och oförändrad, oaktadt hans stormiga . . . stundom ganska brottsliga lefnad.

Efter några minuters förlopp, fördristade Rodin sig att säga till sin herre, i det han visade honom ännu ett bref:

Detta har kommit med samma bud; det är skickadt från herr Duplessis och lär vara högst viktigt, högst angeläget.

— Se efter hvad det är och svara derpå; — jag har icke mina tankar samlade. . . .

— Det är ett förtroligt bref, återtog Rodin, i det han änyo räckte det åt sin herre. Jag kan ej få öppna det, som ni ser af märket.

Vid åsynen af detta märke antogo Jesuitens anletsdrag ett oesterhärmligt uttryck af fruktan och vördnad; med darrande hand bröt han förseglingen. Biljetten innehöll blott följande ord:

Med åsidosättande af hvarje angelägenhet, det må vara hvilken som helst, — reser ni genast hit, utan att förlora ett enda ögonblick. Duplessis skall uppfylla er plats under tiden. — Han har erhållit nödiga befallningar.

— Store Gud! ropade mannen, förtviflad, resa, utan att se min mor! Men . . . det är förskräckligt! . . . det är omöjligt! . . . Det vore att döda henne! . . . ja, ja! det vore ett modernmord! . . .

I det han uttalade dessa ord, fästades hans ögon händelsevis på den ofantliga globen, öfversädd med små röda kors.

Vid åsynen deraf, föregick en hastig förändring inom honom. Han tycktes ångra sin känslas häftiga utbrott . . . Smånigom erhöll hans ansigte ett lugnt och sansadt uttryck, ehuru ännu lika sorgset.

Han lemnade det olycksaliga brevet till sin sekreterare och sade, med en qväfd suck: Klassificera det, under dess ordningsnummer.

Rodin tog brevet, skref en nummer derpå och inlade det i en särskild låda.

Efter någon tystnad, sade hans herre: Ni skall erhålla befallningar genom Duplessis och ni skall arbeta med honom. — Noten angående medaljerna lemnar ni till honom; han vet hvart den skall skickas. Till Batavia, Leipzig och Charlestown skrifver ni uti de ordalag som jag sagt er . . . Till hvad pris som helst, måste man hindra general Simons döttrar att lemna Leipzig. Gabriels ankomst till Paris måste, deremot, påskyndas; och i det föga sannolika fall att prins Dschalma skulle komma till Batavia, måste van Dael underrättas om att man räknar på hans nit och hans lydnad, så att prinsen må blifva der uppehållen.

Och denne man, som i det ögonblick då hans döende mor kallade honom, och efter att nyss hafva uteslutande tänkt på henne, nu kunde hafva så mycken kallblodighet, gick efter dessa ord in i sitt rum.

Rodin sysselsatte sig med svaren, som han fått uppdrag att affärda, och omskref dem i chiffier. Efter tre fjerdedels timmars forlopp, hörde man bullret af posthästarne.

Den gamle betjenten inträdde, efter att först hafva försigtigt knackat på dörren. — Det är förespåndt, sade han.

Rodin gjorde ett tecken med hufvudet och betjenten gick ut, hvar efter sekreteraren gick att, lika försigtigt, knocka på sin herres dörr.

Denne kom ut i salen, ännu lika kall och allvarlig, men alldeles förfärligt blek.

— Till min mor, sade han. Ni skickar genast en kurir.

— Genast, svarade sekreterarn.

— Brevet till Charlestown, Batavia och Leipzig måste skickas i dag, på ovanlig väg. Det är af yttersta vigt . . . Ni vet . . .

Dessa voro mannens sista ord.

Efterkommande, med en obarmhertig lydnad, de obarmhertiga befallningarne, försökte han icke ens att återse sin mor. — Sekreteraren följde honom till vagnen, under vördnadsfulla åtbörder.

— Hvad väg, herre, frågade postiljonen, vändande sig om i sadeln.

— Vägen till Italien, svarade Rodins herre, utan att kunna återhålla en suck, så sönderslitande, att den liknade en snyftning.

När hästarne satte af i galopp med vagnen, bugade Rodin sig djupt, hvarefter han åter inträdde i det stora och kalla rummet.

Men nu syntes denne mans uppsyn, ställning och gång undergå en plötslig förändring. Han tycktes hafva vuxit. — Det var icke mer denna rörliga docka, hvilken mekaniskt handlade, i följd af en ödmjuk, oyillkorlig lydnad. — Hans hittills orörliga anletsdrag, hans ständigt beslöjade blick, lifvades på en gång och uttryckte en djefvulsk illpartighet. Ett bittert leende sväfvade kring hans tunna, blåaktiga läppar och en hemsk tillfredsställelse slätade hvarje skrynka på hans lik-ansigte.

Äfven han stannade framför globen! Äfven han betraktade den under tystnad, liksom hans herre plägade göra.

Efter några minuter lutade han sig öfver globen och inflätade den, så tillsägende, i sina armar. . . . Derefter reste han sig åter upp, betraktade världsklotet med sina huggormsögon och strök öfver dess polerade yta med sitt knotiga finger; slutligen slog han med sina platta, smutsiga nagel på tre ställen af densamma, hvarest röda kors voro målade.

Alltefter som han utpekade de tre städerna, belägna i så olika trakter, nämnde han dem helt högt, under ett ondskefullt grin: *Leipzig!* . . . *Charlestown!* . . . *Batavia!* . . . Hvarefter han tillade:

— Uti hvarje af dessa tre städer, så långt skiljda från hvarandra, finnas personer, hvilka säkerligen icke förmoda att man härifrån, från denna lilla bakgata, från detta mörka rum, har ögonen på dem och følger alla deras steg, alla deras rörelser . . . att man känner alla deras handlingar . . . och att härifrån utgå ständigt nya befallningar, som angå dem och som blifva utan tvekan utförda . . . ty det handlar om en fördel, som kan hafva ett mäktigt inflytande på nästan hela världen . . . Lyckligtvis hafva vi vänner i Leipzig, i Charlestown och i Batavia.

Denne lille man, smutsig, trasig, gammal, med ett ansigte mera liknande ett liks, än en levande människas, han som krypande tycktes vilja omslingra globen, han syntes nu mera hotande, mera förskräckande än någonsin hans herre i det ögonblick då denne, i upprätt ställning, hög och majestätisk, hade med herrskareblick och herrskarelater lagt sin hand på globen, som han tycktes vilja kufva i kraft af sin stolthet och sitt mod . . . Rodin deremot tycktes vilja styra den medelst list och ränker. — Den förre liknade örnen, som kretsar öfver sitt rof; den sednare ormen, som med oräkneliga slingringar kringsnärjer sitt offer.

Efter några minuter närmade Rodin sig till skrifbyrån, i det han ifrigt gnuggade sina händer, hvarefter han fattade pennan och skref, med tillhjälp af en för hans herre obekant chiffer, följande bref:

"Paris kl. $\frac{7}{8}$ till 10, f. m.
 "Han har rest... men — han har tvekat!

"Just som han emottog befallningen kallades han till sin döende mor; man sade honom att hans närvaro möjligen skulle kunna frelsa hennes lif... Då ropade han: "Att icke begifva mig till min mor, det vore ett modermord!"

"Likväl — har han rest! Men han har tvekat.

"Jag bevakar honom ständigt.

"Dessa rader skola anlända till Rom på samma gång som han sjelf!"

"P. S. — Säg till kardinalen att han kan lita på mig, men också att han, i sin ordning, verksamt tjänar mig."

Efter att hafva hopvikit och förseglat detta bref stoppade Rodin det i sin ficka.

Klockan slog tio. — Det var herr Rodins frukosttimma.

Han lade således sina papper i ordning och in i en låda, den han sorgfälligt igenläste och hvars nyckel han stoppade hos sig.

Nu fattade han sin gamla flottiga hatt, borstade den med armbågen, satte den på hufvudet, tog en gammal lärftsparaply och gick ut^{*)}.

Medan dessa tvenne män, från den mörka, obemärkta vrån spunno det nät, hvori en fordom biltog familj skulle insnärjas, var en främmande, hemlighetsfull försvarare betäckt på att beskydda denna familj, hvilken han räknade för sin egen.

III.

EPILOG.

DEN VANDRANDE JUDEN.

Ett vildt och ödligt landskap...

Man ser en hög kulle, betäckt med ofantliga stenblock, mellan hvilka några björkar och ekar med redan gulnade löf höja sig der och hvar. Konturerna af dessa träd afteckna sig på det röda sken, som den nedgående solen efterlemnad vid himmelens vestra rand; detta sken är så glödande, att man skulle kunna anse det för återskenet af en eldsvåda.

Från spetsen af kullen ser man ner i en djup dal, skuggrik och bördig, men nu till hälften insvept i aftondimman. De gräsrika ångarne, de lummiga trädgrupperna, och sädesäkrarne, som nyss blifvit beröfvade sin gröda: allt sammansmälter i en mörk färgskiffning, alltmera dyster och enförmig och utgörande ett starkt afbrott mot den klara himlens ljusa blå.

Här och der i dalen ser man spirorna utaf kyrktorn af grästen eller

*) Efter att hafva citerat herr Libris oförskräckta och förträffliga bref och det af herr Paulin förlagda märkliga verk, är det vår skyldighet att äfven omnämna en mängd lika dristiga som samvetsgranna arbeten angående Jesuiter-orden, nyligen utgifne af herrar Dupin den äldre, Michelet, Edg. Quinet, Genin, greve de Saint-Priest: arbeten, hvilka alla röja utmärkt skarpsinnighet och berömlig öfvild, och hvaruti Ordens olycksbringande läror på ett beundransvärdt sätt blifvit afslöjade och vederlagda. Vi skulle skatta oss lyckliga att hafva framburit äfven den ringaste sten till den väldiga och — som man hoppas — varaktiga damm, hvilken dessa ädle hjertan och upplysta hufvuden rest mot Jesuitiesmens hotande öfversvämning.

skiffer, som höja sig; ty många byar äro der belägna, längs utmed en betydlig sträcka af en landsväg, som löper i sydvest.

Det är en hvilans timma. Det är den stund då, vanligtvis, hvarje hyddas fönster upplyses af den på spiselns sprakande trefliga aftonbrasan och sprider ljusstrimmor hit och dit öfver de mörka löfgångarne, medan hvirlar af rök uppstiga från skorstenarne och långsamt höja sig mot himlen. Och likväl . . . huru besynnerligt! . . . man skulle tro att i detta land alla eldar voro slocknade, alla boningar öde.

Men hvad som förefaller ännu besynnerligare och rysligare är att likringning höres från alla klocktorn. All verksamhet, all rörelse — allt lif tyckes vara sammanträngdt i detta hemiska ljud, som skallar på afstånd.

Efter en stund börja dock några sken glimma uti dessa nyss så mörka och öde byar.

Dessa sken härröra dock icke från glädtigt flammaude spiselbrasor . . . De äro rödaktiga, liksom dem, hvilka man stundom varseblir på himlen om aftnarna, tvärtigenom töcken och dimma.

Dessutom förblifva de icke stilla — de draga sig långsamt mot hvarje kyrka, stanna slutligen på hvarje kyrkogård.

Nu ljuder likringningen ända starkare; luften tyckes darra under klockornas hårda och skydsamma slag; stundom tränga sig ända upp till spetsen af kullen syga ljud af förklingande grafsånger.

Hvarföre så många begrafningar på en gång? Hvad är då detta för en dal, så öde, så tyst, så öfvergifven, der, i stället för de glada sånger, som vanligen ljuda under hvilotimmarna; nu idel likpsalmer höras, hvarest den eviga hvilans träder i stället för aftonens vilor?

Hvad är det för en olycklig nejd, der hvarje by begråter så många döda på en gång och begråfver dem på samma afton?

Ack! dödligheten är här så stark, så hastig, så förskräcklig, att man knappast hinner begråfva de aflidna . . . Medan dagen är, fångslas de friska vid jorden af ett tungt och mödosamt arbete, och när aftonen kommer, då de återvända från fältet, måste de, churu utmattade af ansträngning, plöja andra färar, der deras bröder skola hvila, tätt sammanpackade, liksom axen i ladan.

Och det är icke endast denna dal, som bevittnat så mycken förödelse. Nej, under dessa sednare olyckliga år hafva många byar, många köpingar, många städer, många landsträckor sett, liksom denna dal, sina brasor slocknade, sina eldstäder öfvergifna, sett, liksom den, sorgen efterträda glädjen . . . hört likringning ljuda, i stället för festliga sånger — halva, liksom den, på en och samma dag begråtit många döda och begråfvit dem om natten, vid skenet af flammaude bloss . . .

Ty under dessa olyckliga år har en förfärlig resande långsamt öfverfarit jorden, från ena polen till den andra, från Indien, från det inre af Asien till Sibiens snöberg — från Sibiens snöberg till den sandiga kusten af franska oceanen.

Denna resande, hemlighetsfull som döden, långsam som evigheten, obeveklig som ödet, förkrossande som Guds hand . . . var — *Koleran* . . .

Ljudet af klockorna och liksången uppsteg ur dalens djup till kullens höjd, såsom en mäktig klagoröst. Skenet af blossen flämtade hit och dit genom aftondimman.

Skymningen varade ännu, — denna besynnerliga mellantid mellan dag och natt, hvilken ger de fastaste och orörligaste föremål ett osäkert, sväfvande, fantastiskt utseende.

Men kullens steniga mark har genljodat under människosteg, långsamma, jemna och tunga . . . Mellan dessa svarta stammar har en man gått fram . . .

Högväxt och rak, höll han dock hufvudet nedböjdt mot bröstet. Hans utseende var ädelt, mildt och sorgset . . . Ögonbrynen, förenade sinsemellan, bildade en svart och bemsik rand öfver hans panna.

Mannen tycktes ej förnimma det aflägsna ljudet från så många klockor på en gång . . . och likväl bodde glädjen, lugnet, lyckan och helsan i dessa byar några dagar förut, när han vandrade derigenom.

Den resande fortsatte sin väg och syntes helt och hållet fördjupad i sina egna tankar. Han tänkte:

"Den trettonde Februari nalkas; den närmar sig, denna dag, då ättlingarne af min så ömt älskade syster, de sista telningarne af vår stam, böra vara församlade i Paris. Ack! för tredje gången på hundrafemtio år har förföljelsen kring hela jorden strött denna släkt, som jag med så mycken ömhet följt, från mansålder till mansålder, under mera än aderton århundraden — som jag följt under dess utvandringar, dess landsflykt, dess ombyten af religion, lycka och namn.

"Och hvilka öden har icke denna släkt, härstammande från min syster, från en fattig handverkarens syster, genomgått! Hvilken märkvärdig vaxling af storhet och förnedring, mörker och glans, elände och ära!

"Med hvilka brott har den icke besudlat sig! — för hvilka dygder har den icke utmärkt sig!

"Denna familjs historia är hela människosläktets.

"Genom så många århundraden har min systers blod, ilande genom den rikets och den fattiges, herrskarens och banditens, den vises och galningens, den tappres och den feges, helgonets och gudsförnekarens ådror, bibehållit sig intill denna dag.

"Huru många återstå nu för tiden af denna släkt? . . .

"Sju telningar . . . Tvenne minderåriga döttrar af en landsförvist fader. En afsatt furste. En fattig missionär. En man af medelklassen. En ung flicka med stort namn och stor förmögenhet. En handverkare.

"Hos alla dessa sammanfattas vår släkts dygder, mod, förnedring, glans och uselhet.

"Indien, Amerika, Frankrike — äro de orter dit ödet kastat dem.

"En hemlig röst, en dunkel aning, säger mig när någon af de mina är i fara; då ilar jag till dem från Norden till Södern, från Österlanden till Vestern — i går under ispolen, i dag under en tempererad zon, i morgon under vändkretsens glöd. Men ofta händer det att just i det ögonblick, då min närvaro skulle kunna frelsa dem, skjuter den osynliga

handen mig framåt . . . en hvirvel fattar och bortför mig och jag hör en röst ropa: *Gå! gå!*

"Förjäfves ber jag att jag först måtte få sluta mitt förhåfvande. *Gå, gå!* ljuder det oupphörligt.

En timma blott, en enda timmas hvila!

"*Gå, gå!* heter det ändå.

"O Gud! skall jag då lemna dem jag älskar vid afgrundens brädd? . . .

"*Gå, gå!* ljuder det åter, och jag måste vandra.

"Sådant är mitt straff. Om det är stort, så var mitt brott ännu större.

"Jag var en handverkare, och såsom sådan dömd till försakelse och fattigdom . . . olyckan hade gjort mig elak.

"O, förbannad, tusen gånger förbannad vare den dag, då, under det jag arbetade, dyster, hatfull, förtvillad, emedan, oakadt allt mitt stråfvande, de mina ledo brist på allt . . . den dag, då jag begick den gruffliga synden.

"Förföljd af smädelser, öfverhopad af slag, släpande med yttersta möda på det tunga korset, kom Frelsaren förbi min boning. Han bad mig om tillstånd att få hvila en stund på stenbänken utanför dörren . . . Hans panna var öfverhöjd med blod och svett, hans fötter blödde, den gruffligaste matthet tyngde alla hans lemmar . . . Med hjertslitande röst sade han till mig: *Jag lider!*

"Och jag, jag lider äfven, svarade jag honom, vredgad, och stötte med hårdhet bort honom. Jag lider, men ingen kommer mig till hjälp. *Obarmhertighet alstrar obarmhertiga, — Gå, gå!*

Då uppgaf han en djup suck och sade:

"Och du, du skall gå oupphörligt, ända till din förlossning, så befaller Herren, som i himmelen är."

"Från det ögonblick började mitt straff . . .

"För sent öppnade jag ögonen för ljuset, för sent kände jag ånger, för sent kände jag medlidande, för sent, äntligen, förstod jag de gudomliga orden, uttalade af honom, som jag förolämpade, dessa ord, som äro en lag för hela menskligheten:

"Älsker hvarandra inbördes!"

"Förjäfves har jag, under så många århundraden, för att mildra mitt straff, och i det jag uttömt min styrka och min värtalighet i dessa himmelska ord, uppfyllt med deltagande och kärlek många hjertan, hvilka förut varit uppfyllda af vrede och afund; förjäfves har jag uppfyllt mången själ med en helig afsky för orättvisa och förtryck. Försoningens och förlåtelsens dag har ännu icke uppgått.

"Och liksom den första människan har, genom sitt fall, invigt sina efterkommande åt olyckan, skulle man kunna säga att jag, såsom handverkare, invigt alla världens handverkare åt ständiga lidanden och att de måste plikta för mitt brott; ty de allena hafva icke, under så många århundraden, blifvit förlossade.

"Sedan aderton århundraden säga de mäktiga och lyckliga till dessa arbetssamma människor, liksom jag till den trötte och lidande Kristus: *Gå, gå!* — Och dessa stackars människor, som i likhet med Kristus,

digna af frötthet och bära ett tungt kors, de säga liksom han: O, blott ett ögonblicks hvila! — blott en timmas uppskof! — vi äro så trötta, så utmattade. Men de ropa: *Gå, gå!*

"Men om vi skulle dö af ansträngning, hvad blefve det då af våra små barn, af våra gamla föräldrar?"

"*Gå, gå!* heter det oupphörligt.

"Och under loppet af så många sekler hafva både de och jag lidit, utan att någon barmhertig röst yttrat: *Det är nog!*

"Himmel! sådant är mitt straff. Det är oerhördt . . . det är mångdubbelt! . . ."

"Jag lider med hela människoslägtet, i det jag ser en sådan folk-mängd för alltid dömd till ett tungt och mödosamt släp. Jag lider med min familj, då jag, stackars irrande varelse, icke alltid kan skynda till hjälp, till undsättning åt de mina, min älskade systems afkomlingar.

"Men när smärtan är större än att jag förmår utbärda den; när jag låter de mina ana en fara, från hvilken jag icke kan rädda dem, då ilar min tanke öfver verlden och söker den der qvinnan, den der konungsdottern, hvilken, liksom jag, stackars handverkare, är fördömd, — som går och går och skall gå, ända tills hennes befrielse nalkas").

"En enda gång under hvarje århundrade, just under den olyckliga passionsveckan, är jag i stång att få se denna qvinna; vi sammanträffa då, liksom tvenne planeter, hvilka sammanstöta under sitt hundraåriga kretslopp.

"Och efter detta möte, fullt af rysliga minnen och af oerhörd smärta, fullfölja vi, evighetens irrstjornor, vår ändlösa bana.

"Och denna qvinna, den enda, som lik mig är kvar på jorden vid slutet af hvarje århundrade, sägande: *Annus!* denna qvinna syrar på mina tankar, från ena ändan af verlden, till den andra.

"Hon, den enda i verlden, som delar min förfärliga lott, har också velat dela det enda intresse, som tröstat mig under seklernas lopp . . . Äfven hon älskar min systems afkomlingar . . . äfven hon beskyddar dem. För deras skull kommer hon och går från norr till söder, från öster till vester.

"Men ack! den osynliga handen påskyndar hennes gång . . . den oemotståndliga hvirfveln bortför henne och — *Gå, gå!* heter det beständigt, äfven för henne.

"Blott jag får sluta hvad jag börjat, ropar hon.

"*Gå, gå!* ljuder det åter.

"En timma! endast en timma! ber hon, liksom jag.

"*Gå, gå!*

"Men jag lemnar dem jag älskar vid brädden af en afgrund.

"*Gå, gå!* . . ."

*) Enligt en föga känd legend, för hvilken vi hafva herr Maury's oskattbara välvilja att tacka (den lärde och upplyste underbibliothekarien vid Institutet), skulle Herodias blifvit dömd att irra omkring ända till yttersta dagen, för det hon bad om Johannes Döparens död.

Medan denne man, sålunda försänkt i sina egna, sorgliga tankar, vandrade på det ödsliga berget, hade aftonvinden ökats, blåsten blef allt häftigare . . . blixtar genomkorsade molnen och långsamma susningar tillkännagafvo annalkandet af en storm.

Hastigt började han darra, denne fördömde man, som kunde hvarken gråta eller le.

Ingen kroppslig smärta kunde någonsin verka på honom, och likväl lade han handen på sitt hjerta, som om han der känt en våldsam kramp.

"Ack!" ropade han, "jag känner att i närvarande stund lida många af de mina och äro i stor fara . . . somliga i det innersta af Indien, andra i Amerika . . . andra i Tyskland . . . kampen begynner, afskyvärda passioner hafva vaknat! O du, som hör mig, du, som lik mig, är irrande och fördömd — Herodias! hjälp mig att beskydda dem! — Mätte mina bönfällande ord hinna dig i denna stund, i Amerikas ödemarker, der du nu vistas! Mätte vi kunna anlända i tid!"

Just nu tilldrog sig något högst besynnerligt.

Natten hade inbrutit. Mannen gjorde en rörelse, för att skyndsamt vända om, men en osynlig makt hindrade honom derifrån och tvang honom att gå vidare.

I detta ögonblick utbröt stormen i hela sitt hemska majestät.

En af dessa hvirflar, som upprycker trån med rötterna, som skaka klippor, som bortsopa hus, gick nu öfver berget, snabb och bullrande, som åskan.

Men midt under orkanens rytande och vid blixternes sken såg man mannen med den svartrandade pannan nedstiga från kullen. Med stadiga och jemna steg gick han öfver klippor och stenrösen, samt öfver de af stormen afbrutna och kullkastade trädstammarne.

Men hans gång var icke nu långsam och lugn; utan en mödosam, motsträfvig rörelse framåt, som om en oemotståndlig makt hade drifvit honom, mot hans vilja, eller som om en våldsam orkan hade i sin hvirvel släpat honom med sig.

Fåfångt sträckte mannen sina bönfällande händer mot himlen. Han försvann snart midt igenom nattens mörker och stormens brak.

TREDJE AFDELNINGEN.

STRYPARNE.

I.

AJUPAN.

Under det att herr Rodin från gatan *du Milieu-des Ursins* i Paris affärdade sin kosmopolitiska brefvexling; under det att general Simons döttrar, hvilka med Dagobert, hade flytt från världshuset Hvita Falken, blifvit ertappade och som fångar qvarhållna i Leipzig, tilldrogo sig andra händelser, hvilka nära rörde alla de nämnda personerna. Men dessa hän-

delser, hvarom vi nu gå att tala, timade så till sägandes på jordens motsatta sida, långt in uti Asien, på ön Java, nära staden Batavia, der herr Rodins korrespondent, köpmannen Josua van Dael bodde.

Java är ett på en gång praktfullt och olyckligt land; der de yppigaste blommor dölja de ohyggligaste ormar; der de mest lockande frukter innehålla ett fint gift; der skuggan af undersköna träd är dödande; der vampyren, en jettelik läderlapp, suger den solvandes blod, i det att den, medelst flägten af sina muskusoftande vingar, förlänger hans slummer.

Det var en af de sista Oktoberdagarne, år 1851, just vid middagsstunden, då det nästan är förenadt med lifsfara att utsätta sig för de från den djupblå himlen nedfallande, brännheta solstrålarne.

En *ajupa*, ett slags sommarboning eller hvilotält, som är sammansatt af säfmattor, spända på tjocka bamburör, djupt nedsatta i marken, reste sig i skuggan af en mängd lummiga trån, bland hvilka några höjde sig mot hvarandra, i form af hvalfbågar, andra sträfvade med sina smärta stammar rakt uppåt och åter andra utbredde sig, likt solskärmar, och bildade af sina breda, likt grönt postlin glänsande löf, ett tak, så tätt att ingen enda regndroppe kunde tränga igenom.

Marken, ständigt våt och sumpig, i trots af den oerhörda hettan, betäcktes helt och hållet af en oredig massa lianer och lummiga rörväxter, så höga, att de nådde nästan upp till taket af *ajupan*, hvilken var, lik ett fågelbo, innästlad i det gröna.

Fåfångt skulle man göra sig ett begrepp om någonting mera qväfvande och ohelsosamt, än luften öfver denna sumpiga mark; den kändes ångan af hett vatten och var dessutom förtyngd af de starkaste vällukter, så väl från kanel- och ingefärstånd, som från en hop slingerväxter, såsom *Stephanotis*, *Gardenia*, m. fl.

Hyddans, eller *ajupans* tak bestod af stora bananblad, lagda det ena tätt bredvid det andra; på ena väggen var en fyrkantig öppning, föreställande fönster och försedd med ett mycket tätt galler af skickligt sammanflätade fina växtrådar, ditsatt, i afsigt att från hyddan afhålla ormar och skadliga insekter.

Det spetsiga löftaket lutade synbart mot en afbruten, uttorkad trädstam af ofantligt omfång, hvilken stod fast i marken, ehuru den var mycket krokig. Ur hvarje skära af dess svarta skrofliga mossbevuxta bark framspirade en besynnerlig, nästan fantastisk blomma. Ingen fjärils vinge kan vara af en finare väfnad, en mera lysande purpurfärg, en djupare sammetsvärta — icke heller kunna de idealiska fåglar, dem man skådar i drömmen, hafva underligare skepnader än dessa Orchider, hvilka hvarje ögonblick tycktes vilja bortflyga från sina sköra, bladlösa stjelkar. Rundtomkring den tjocka trädstammen slingrade sig en hop gröngrå kaktusväxter, så långa, smala och höjliga, att man skulle kunnat anse dem för ormar. Då de hunnit upp till trädets slut, nedfälde de, knippvis, sina gröna blad, med stora klasar af utantill hvita, innantill orange gula blommor, hvilka spredde en ofantligt stark vaniljlukt.

En liten tegelfärgad orm, fem tum lång och icke tjockare än en skrif-

penna, framräckte sitt platta hufvud ur kalken af en bland dessa blommor, deruti han låg hopkrupen.

I det inre af ajspan låg en ung man utsträckt på en matta och djupt insomnad.

Vid åsynen af hans gula, genomskinliga hy skulle man kunnat säga att han liknade en staty af gul metall, hvarpå solstrålarne lekte. Hans ställning var ofvungen och behaglig. Med högra armen, som var böjd uppåt, understödde han hufvudet, som låg något högt, och så att man kunde se profilen af ansigtet. Hans vida snöhvita musslinsdrägt, med fladdrande ärmar, var tillräckligt öppen, för att visa ett bredt, höghvåldt bröst och ett par armar, värdiga en Antinous. Sjelfva marmorn är ej fastare och slätare än hans skinn, hvars guldgula färg gjorde ett starkt afbrott mot de bländhvita kläderna.

På det breda bröstet syntes ett djupt ärr . . . Ynglingen hade fått detta ärr i det han räddade lifvet på general Simon, fadren till Rosa och Blenda.

Om halsen bar han en bronskedja med en medalj, lika med de båda tvillingslickorna.

Ynglingen var Hinduen Dschalma.

Hans anletsdrag voro på en gång ädla, regelbundna och utmärkt sköna. Håret, så svart, att det nästan stötte i blått, nedföll, mjukt men icke lockigt, på hans axlar; ögonbrynen, djerft men fint tecknade, voro kolsvarta, äfvensom de långa ögonhåren, som skuggade hans skägglösa kinder.

Ur hans lifligt röda, halfslutna läppar framträngde sig andedrägten, plågsam och besvärlig. Det syntes att hans sömn var mycket tung, i anseende till den allt mer och mer tilltagande heftan.

Utanföre herrskade den fullkomligaste stillhet; ej en gång den ädra lindrigaste vindslägt ilade öfver den yppiga vegetationen.

Men efter några minuter började dock de ofantliga gräsväxter, hvar af marken var befäckt, att böja och röra sig; ehuru sakta och i början omärkligt, som om en långsamt framkrypande varelse hade rubbat deras tjocka stjelkar.

Snart upphörde dock denna sakta rörelse och allt blef åter stilla, liksom det förut var.

Åter började de jettelika plantorna långsamt röra sig, och åter var allt stilla.

Efter flera sådana vexlingar mellan sakta rörelse och djup stillhet, uppstack äntligen ett människohufvud mellan de långa, yfviga, tätt sammanvuxna rören, icke långt från det förtorkade trädet.

Detta hufvud tillhörde en man af ett hemskt och olyggligt utseende. Hans hår var svart och hängande i små flätor; i ögonen, äfvenledes svarta, brann en mordisk eld och hela ansigtet uttryckte vildhet, parad med mycken slughet.

Hållande andedrägten tillbaka, förblef han under några sekunder alldeles orörlig, hvarefter han åter framskred på knän och händer, i det han sakta undanböjde bladen, så att hans fortskridande icke hördes. Sä-

lunda upphann han, försigtigt och långsamt, den vissna trädstammen, hvars öfva ända nästan vidrörde ajupan.

Denne man var en Malaj och tillhörde *Stryparnes* sekt.

Efter att änyo hafva lyssnat, framkom han nästan helt och hållet ur busksnäret. Oberäknadt ett par mycket korta, tätt åtsittande byxor af bomullstyg, hvilka fästades kring lifvet med ett brokigt bälte af de mest skärande färger, var han alldeles naken. En tjock smörja af olja var struken öfver hans bruna, smidiga och muskulösa lemmar.

Han sträckte sig öfver den bakom hyddan växande tjocka trädstammen, som af de kringlindande kaktus-växterna var ännu tjockare, så att vilden var helt och hållet dold af densamma, hvarefter han började att, långsamt, försigtigt och utan ringaste buller, klättra upp. I hans rygg-rads bågformiga krökning, i hans rörelsers smidighet och i hans återhållna kraft, hvilken i hela sin utveckling måste varit förfärlig, låg någonting som liknade den på rof utsmygande tigern. Osynlig från hyddans främre sida, nådde han slutet af trädet, alldeles i närheten af taket, så att han var blott en fot aflägsnad från luftöppningen. Då stack han dristigt fram hufvudet och sänkte sin blick i det inre af hyddan, forskande efter medel att komma dit in.

Vid åsynen af den djupt insomnade Dschalma, fingo stryparens ögon en fördubblad glans. En nervös ryckning eller ett grymt skratt drog hans mungipor åt sidorna och blottade tvenne glänsande svarta tandrader, så hvassa och spetsiga, som tänderna på en säg.

Dschalma låg helt nära dörren till ajupan — hvilken dörr kunde öppnas både inåt och utåt, — så att han, vid dess minsta vidrörande, genast skulle blifvit uppväckt.

För att nu nogare bespeja det inre af hyddan, lutade stryparen sig ännu mera framåt, och lade, för att skaffa sig ett slags stöd, sakta sin hand på kanten af fönsteröppningen. Denna rörelse skakade kaktusblomman, hvarefter den lilla ormen låg inkrupen; genast kilade den fram och slingrade sig kring stryparens handlofve.

Mannen uppgaf härvid ett svagt rop, vare sig af smärta eller bestörtning. . . I det han då, ständigt krypande på trädet, drog sig något tillbaka, blef han varse att Dschalma rörde sig.

Den unge Hinduen hade verkligen, med bibehållande af sin vårdlösa ställning, öppnat ögonen till hälften och blickat åt det lilla fönstret.

En tung pust framträngde dervid från hans bröst, ty den sammanprässade luften under det gröna löfhvalfvet var verkligen outhärdlig.

I samma ögonblick ljöd bakom trädstammen ett kort, gällt skri, sådant paradisfågeln plägar uppgifva, då han flyger upp från stället, der han suttit, ett skri nästan liknande fasanens. Detta skri upprepades, churu svagare, som om fågeln flugit längre bort. Dschalma trodde sig nu veta hvad det var som hade väckt honom. Han utsträckte armen, hvarpå hans hufvud hade hvilat, och insomnade änyo. En dödystnad herrskade åter under några minuters tid.

Genom sitt skickliga härmande af paradisfågeln läte, hade den sluge stryparen godtgjort det förhastade utrop af smärta eller skrämsel, som

han utstött vid ormens plötsliga åsyn och vid dess omedelbarligen derpå följande styng. — Efter att en stund hafva hållit sig alldeles tyst på trädet, framräckte han hufvudet ånyo och såg att Dschalma var djupt insömnad. Lika försigtigt som han kommit upp, smög han sig då ned från trädet, utan att bry sig om att hans venstra arm var mycket uppsvullen, i följd af ormbett. Snart försvann han bland de tätt sammanvuxna rören.

Då hördes på afstånd en melankolisk, entonig sång. Stryparen reste sig upp och lyssnade uppmärksamt; hans ansigte antog ett uttryck af bestörtning och vild vrede.

Sången närmade sig allt mer och mer. Efter några minuters förlopp framkom från ett glesare ställe af skogen en indian, hvilken styrde sina fjät åt det håll, der stryparen låg fördeld. Denne lossade då ett långt snöre, som varit lindadt om hans höfter, och vid hvars ena ända var fästad en blyklump af ett äggs storlek. Den andra ändan af snöret lindade han om sin högra handlofve, lyssnade ånyo och kröp åt samma håll, hvarifrån den unge indianen kom. Denne framgick långsamt, utan att upphöra med sin lufva entoniga sång.

Den kommande var en yngling om ungefär tjugu års ålder; hans växt var reslig, hans by bronsfärgad. Ett brokigt bälte sammanhöll kring lifvet hans korta, blå bomullsklädnad, och på hufvudet hade han en röd turban. Ofantliga silfverringar prydde hans öron och armar.

Ynglingen var Dschalmas slaf och ämnade sig med ett bud till sin herre, hvilken under den förfärliga bettan hvilade i ajupan, belägen på ett ansenligt afstånd från det hus han bebodde.

Kommen till det ställe hvarest löfgångarne stötte tillsammans, vek slafven utan ringaste tvekan af den gångstig som förde till ajupan, dit han nu icke hade mer än fyratio steg.

En af Javas ofantliga fjärilar, hvilka, då de sträcka ut sina vingar, hålla sex till åtta tum i diameter, och hvilkas färg är ultramarinblå med tvenne vertikala guldränder, fladdrade från blomman till blomman och nedsatte sig äntligen på en gardinabuske. Slafven upphörde att sjunga, stannade, förde fram foten, sträckte sedan ut handen och fängade fjärilan.

Men hastigt varseblef han stryparens ohyggliga gestalt. Han hörde en susning, liksom af en snurra . . . Omedelbarligen kände han i nästa sekund snöret kring sin hals, icke ett, utan tvenne hvarf, och den tunga blykulan slog honom i nacken så hårdt, att han tumlade till marken. Stryparen drog på snöret, den arme slafven stretade så att han kom på knä och famlade med händerna, under det hans ansigte blef alldeles blåsvart. Stryparen ryckte omkull honom och tilldrog snöret så hårdt, att blodet trängde ut ur halsporerna. — Den olycklige gjorde ännu några ryckningar och — allt var slut!

Under denna korta, men förfärliga dödskamp knäböjde mördaren bredvid sitt offer och gaf med stela, glödande ögon akt på dess sista rörelser. Han syntes försänkt i en vild och grym njutning. Hans näsborrar vidgades . . . ådrorna svälde på hans tinningar och hals, och samma rysliga grin, som hade öppnat hans läppar, vid åsynen af den djupt insömnade

Dschalma, uppdrog dem åter nu och visade hans svärfade spetsiga tänder, som af en häftig darning i käkarne hackade emot hvarandra.

Men snart lade han sina armar i kors öfver det flämtande bröstet och nedböjde pannan, i det han framumlade några hemlighetsfulla ord, liknande en bön, hvarefter han åter försänktes i den vilda betraktelse, som åsynen af liket tycktes hos honom uppväcka.

Hyenan och tigerkatten, hvilka lägga sig bredvid sitt rof, för att njuta af dess betraktande, inna de uppsluka det, hafva icke en så grym, blodtörstig och fasansfull blick som denne mannen.

Hastigt erinrade han sig dock att han hade något mer att verkställa, hvärföre han, churu ogera, slet sig ifrån den rysliga njutningen af likets betraktande. Han löste snöret från dess hals, lindade det åter kring sitt lif, släpade den döda kroppen bort från gångstigen och nedgräfdde den under en stor hög af gamla rör, utan att beröfva den sina silfverringar.

Derefter började han åter krypa på magen och kröp så ända till Dschalmas af hastmattor och bamburör sammansatta hydda.

Efter att länge och uppmärksamt hafva lyssnat, uppdrog han ur sin gördel en knif, hvars hvassa och spetsiga blad var omlindadt med ett bananslöf. Med denna knif gjorde han en tre fot lång skåra i mattan, som utgjorde en af hyddans väggar. Inskärningen skedde så fort och med så litet buller, att diamantens skrapning mot glasrutan, då denna afskäres, höres mycket starkare.

Genom denna öppning, som skulle tjena stryparen till ingång i hyddan, såg han Dschalma ännu försänkt i en djup sömn. Han smög sig då dristigt in i ajupan.

II.

TATUERINGEN.

Himlen, som hittills varit så ren och högblå, antog snart en grönaktig färg; solen insveptes i en förunderlig röd dimma, som gaf åt alla föremål en besynnerlig färg, nästan som det skulle se ut i fall man genom ett kopparfärgadt glas betraktade ett landskap. — Detta fenomen, i förening med en tilltagande hetta, är i tropikländerna ett säkert förebud till storm. Tid efter annan spordes en stark, men hastigt försvinnande svafvellukt, under det att bladen, i följd af elektriska luftströmmar, började darra på sina stjelkar . . . snart blef åter en dödlik tystnad.

Tyngden af denna brännande atmosfer, blandad med de starkaste välukter, blef nu allmera outhärdlig. Stora svettdroppor perlade på Dschalmas panna, medan han fortfarande var försänkt i en slappande sömn, som för honom ej utgjorde någon hvila, endast en plägsam dvala.

Stryparen smög sig, som en orm, längs utåt ajupans väggar; ständigt krypande på magen, kom han slutligen till mattan, hvarpå Dschalma låg. Der lade han sig, men kröp ihop, för att taga så litet rum som möjligt.

Nu började ett hemskt uppträde, helst om man besinnar den djupa tystnad som rådde. — Dschalmas lif var helt och hållet i stryparens våld.

Denne, som stod fyrfotad, d. v. s. stödd på händer och knän, med halsen utsträckt och ögonstenarne helt stilla, liknade ett på språng stående rofddjur . . . En lätt, komvulsivisk darrning i käkarne var det enda som utvisade, att hans brons-ansigte hade lif och ej var en död mask.

Snart började dock hans ohyggliga anletsdrag utvisa hvilken förfärlig kamp, som föregick inom honom. Blodtörsten, hos honom medfödd, och ännu mera uppretad af det mord han nyligen begått, stred häftigt emot den stränga befallning han fått, att icke skada Dschalma till lifvet, ehuru det värf han här hade att utföra var för den unge hinduen kända fruktansvärdare än sjelfva döden.

Stödd endast på sin venstra hand, fattade stryparen tvenne gånger mekaniskt med den högra i sitt snöre, men sänkte åter handen båda gångerna. Mordbegäret måste ge vika för en allsmäktig vilja, under hvars oemotståndliga makt maljaen nödgades böja sig. Men hans mordlystnad måtte hafva gränsat ända till vainsinne, ty han förlorade ju under sin tvekan det ena ögonblicket efter det andra af en dyrbar tid. Dschalma kunde ju vakna, han, hvars mod, vighet och styrka var känd och fruktad. Äfven såsom obebäpnad skulle den unge konungesonen varit för stryparen en fruktansvärd motståndare.

Ändtligen fattade denne sitt beslut . . . Han qväfde en djup suck och lagade sig till att verkställa sitt uppdrag.

Detta företag skulle hafva ansetts omöjligt af hvar och en annan.

Dschalma, som låg med hufvudet vänt åt venster, stödde det ännu mot handen. Nu gällde det först att, utan att han blef väckt, förmå honom att vända ansigtet åt höger, d. v. s. mot dörren, så att, i händelse han vaknade, hans första blick ej måtte falla på stryparen.

Himlen mulnade allt mer och mer. Hettan steg till den högsta grad och ökade Dschalmas matthet. Stryparen reste upp sin kropp från den böjda ställningen och började att, liggande på knä, med sina smidiga, med olja ingnidna fingrar, stryka Dschalmas panna, tinningar och ögonlock, men så sakta, att beröringen knappast kändes.

Då denna magnetiska strykning varat några ögonblick, flöt svetten ymnigare från Dschalmas panna. Han utstötte en svag suck och hans ansigtens muskler började rycka. Beröringen med de hala fingrarna var för lätt och varsam, för att väcka honom, men förorsakade dock en obestämd känsla af missbelåtenhet.

Fästade på honom en orolig och skygg blick, fortfor stryparen med sin lätta strykning, och det med så mycket tålmod och så mycken färdighet, att Dschalma, som ännu ständigt sof, men som dock var ur stånd att uthärda denna obestämda, men dock retsamma känsla, mekaniskt förde högra handen till sitt ansigte, som om han velat befria sig från en besvärlig insekt. Men dertill fattades honom styrka — handen nedföll, tung och förlamad, på hans bröst.

Stryparen, som på dessa symptom märkte att han snart var nära det önskade målet, upprepade sina lätta strykningar på Dschalmas panna, tinningar och ögonlock. Denne, alltmera nedtryckt under den blytungå, men

oroliga sömnen, vände nu hufvudet, så att det matt nedföll på hans högra axel. Det omedvetna ändamålet med denna rörelse var att undandra sig det honom förföljande, plågsamma intrycket.

Stryparen hade således ernått sitt första mål, som var att få ynglingens ansigte vändt mot dörrn. Nu var det blott fråga om att laga så, att hans till hälften afbrutna sömn åter blef så tung, som möjligt. Stryparen började därför att härma vampyren, i det han med händerna, utspärrade såsom solfjädrar, begynte släppta öfver hinduens brännbeta ansigte.

Vid denna oväntade och ytterst behagliga svalka under den qväfvande hettan, började Dschalmas anletsdrag att småningom lifvas. Hans bröst vidgades, hans halföppnade läppar inandades den friska luften, och han föll i en djup sömn, så mycket mera oöfvervinnelig, som den förut blifvit störd och han nu öfverlemnade sig derät under inflytandet af en behaglig känsla.

En hastig blyxt upplyste då med sitt flammande sken det täta löfhvalfvet, som utgjorde ajupans tak. Fruktande att den unge hinduen skulle vakna vid första äskknall, skyndade stryparen sig nu att utföra sitt uppsåt.

Dschalma, som låg på rygg, hade hufvudet lutadt mot sin högra axel och venstra armen utsträckt. Stryparen, som var till venster om honom, upphörde småningom att släppta svalka; derefter uppströk han, med beundransvärd varsamhet, den långa, hvita muslinsärmen, som betäckte Dschalmas venstra arm, ända till det ställe der man plägar slå åder, hvarefter han ur sitt bälte framtog en liten koppardosa, en utomordentligt fin nål, samt ett stycke af en svartaktig rot.

Med nålen stack han nu flera gånger i den ofvannämnda roten, hvarutur för hvarje stickning en hvit, klubbig saft framsippade.

När stryparen trodde nålen vara nog fuktad af denna saft, böjde han sig ned och blåste sakt på det inre af ynglingens arm, för att der förorsaka en ny känsla af svalka ock ljufhet, hvarefter han med nålen ristade några nästan omärkliga symboliska och hemlighetsfulla tecken på den sofvandes arm.

Detta utfördes med en sådan snabbhet och lätthet, nålsudden var så fin och skarp, att Dschalma icke kände den lindriga budristningen. Snart började de drag, som stryparen ristat, bli synbara, först i form af en blek ros, hvars konturer voro fina som ett hufvudhår; men så förderfligt, churu långsamt, verkade den saft, hvaruti nålen var doppad, att då den inträngde i huden, skulle rosen om några timmar få en fioletröd färg, och de nu nästan osynliga tecknen skulle bli ganska tydliga.

Stryparen, hvilken hade lyckats att så väl utföra sitt värf, kastade ännu en blick af qväfdt raseri på den sofvande hinduen, hvarefter han, krypande, såsom förut, nalkades öppningen på väggen, hvarigenom han inkommit. Han kröp sakt ut derigenom, hopsatte så godt sig göra lät, öppningens båda kanter och försvann, just i det ögonblick då åskan började doft rulla på afstånd.

III.

LURENDREJAREN.

Det oväder, som på middagen rasade, har längesedan upphört. Solen är i nedgången och flera timmar hafva förflytit, sedan den stund då stryparen smög sig in i Dschalmas tält och under hans sömn taterade honom med det besynnerliga och hemlighetsfulla tecknet.

En ryttare framsprånge skyndsamt på den med lummiga trän beskuggade vägen. I skygd af detta gröna hvalf, helsade tusen granna fåglar med sitt qvitter och sina glada lekar den herrliga aftonen. Gröna och röda papegojor klättrade, med tillhjälp af sina krokiga näbbar, upp och ned på de blommande akasie-topparne. *Maina-mainu*, ett slags stora, ultramarinblå fåglar med guldskitande bröst och stjert, förföljde små sammetssvarta lori-fåglar, med ränder af orangefärg. Dufvor, hvilkas fiolettblå fjädrar skiftade i alla regnbågens färger, läto höra sitt ljufva kuttrande, vid sidan af paradisfåglar, hvilkas gnistrande fjädrar förenade smaragdens, topasens och safirens prismatiska glans.

Den något upphöjda vägen förde förbi en damm, i hvilken de gröna skuggorna af tamarinder och nopaler der och hvar afspeglades. I det lugna, genomskinliga vattnet såg man guld- och silfverfiskar med purpurroda, azurblå och rosenfärgade fenor, så orörliga, som om de varit inlagda i den blåaktiga kristallen, ty de höllo sig alldeles stilla, nära vattentytan, hvar på solstrålarne lekte, emedan de fröjdade sig åt att på en gång badas af ljus och svalka.

Tusen insekter, dem man skulle kunnat kalla lefvande ädelstenar med eldfattningar, kröpo, flögo och surrade öfver den genomskinliga böljan, hvaruti de mångfaldiga färgerna af på stranden växande blad och blommor speglade sig på ett oerhördt djup.

Det vore ett fäfangt försök att med ord eller pensel vilja afmåla denna lysande, praktfulla, herrliga, välluktrika natur, strålände af färger och ljus, hvilken omgaf den ståtliga, på vägen framsprånge ryttaren.

Denne ryttare var Dschalma, som ännu icke varseblifvit de på hans arm inristade tecknen.

Hans javanska sto, af medelmåttig storlek, men fullt af eld och lif, var svart som natten; ett hårdt tillspändt, rött täcke tjenade i stället för sadel. För att tygla stoets ystra språng, nyttjade Dschalma ett litet stålhetsel, hvars tyglar, tvinnade af scharlakansrött silke, voro fina som en smal snodd.

Ingen af alla dessa beundransvärda ryttare, hvilka äro skulpterade på frisen i Parthenon, sitta så behagfullt och tillika så stolt till häst, som denne unge Hindu, hvars vackra ansigte, belyst af den nedgående solen, strålade af glädje och lugn. Hans ögon lyste af tjusning; med öppna läppar och vidgade näsborrar inandades han den svala luften, uppfylld af balsamångor från blommorna och löfven, ty träden vore ännu helt våta af det nyligen fallna ymniga åskregnet.

En högröd mössa i grekisk form satt ofvunget och behagfullt på Dschalmas rika, svarta lockar och gjorde hans guldgula hy ännu mera lysande. Halsen var bar. Öfra delen af kroppen betäcktes ännu af den bländhvita muslinsklädningen med de vida, fladdrande ärmarne, hvilken klädning kring lifvet sammanhölls af ett scharlakansrött bälte. Ett par mycket vida benkläder af hvitt tyg lemnade hälften af hans ben bara, hvilkas rundade antikt sköna form behagligt framstod mot hästens svarta sidor, den Dschalma lindrigt tryckte med sina muskulösa skenklar. Hans fötter, små, fina och välbildade, voro beklädda med röda saffianstofflor. Stigbygglor hade han icke.

Hans tankars flygt afspeglade sig helt och hållet i den gång han gaf sin häst: denna gång var än rask och djerf, som den otyglade inbillningskraften, än lugn och sansad, som den eftertanka, hvilken följer på en dåraktig dröm. Hans minsta rörelser voro fulla af behag, ehuru vårdlösa och något vilda.

Dschalma, hvilken af engelsmännen blifvit beröfvad sina besittningar, hade af dem hållits häktad, såsom statsfånge, efter hans fars död, hvilken blifvit skjuten, då han, med vapen i hand, försvarade sitt land mot fienden (alldeles så som herr Josua van Dael hade från Batavia skrivit till Rodin). Först nu var Dschalma befriad ur fångenskapen.

Han hade ifrån indiska kontinenten begifvit sig till Batavia, åtföljd af General Simon, hvilken, under hela den tid hans vän hölls fången, icke lemnat nejden.

Nu var den unge Hinduen, konung *Kadscha-Sings* son, kommen till Batavia, hans mors födelseort, i afsigt att lyfta sitt modernearf. Till detta arf, som hans far så länge försmått, eller ock alldeles glömt, hörde några viktiga papper, tillika med en medalj, alldeles lika med den, som ägdes af Rosa och Blenda.

General Simon var lika öfverraskad, som förtjust öfver en upptäckt, hvilken icke allenast knöt ett släktskapsband emellan hans hustru och Dschalmas mor, men som äfven tyktes lofva den unge Hinduen stora fördelar i framtiden. Han qvarlemnade Dschalma i Batavia, för att der uppgöra några affärer, men sjelf reste han öfver till Sumatra, en närbelägen ö, der han hoppades finna ett skepp, som direkte och skyndsamt skulle afgå till Europa, dit han ämnade resa, i sällskap med den unge Hinduen, hvilken ovillkorligen måste infinna sig i Paris den 15 Februari 1832. Om general Simon verkligen fann på Sumatra ett till Europa segelfärdigt fartyg, ärnade han genast återkomma till Java, för att afhemta Dschalma. Denne, som hvarje dag väntade hans återkomst, begaf sig nu till Batavias hamn, der han hoppades få se sin fars vän med paketbåten återkomma från Sumatra.

Här torde rätta ögonblicket vara inne för att tala några ord om den hinduiska prinsens barndom och ungdom.

Efter att, i de spädaste åren, hafva förlorat sin mor, uppfostrades Dschalma enkelt och strängt. Redan som barn följde han sin far på de stora tigerjagterna, hvilka äro lika farliga som krigståg, och ännu på gränsen mellan barndom och ungdom, följde han honom i fält, i de blodiga

slagtningar mot engelsmännen, hvilka öfverallt sökte inkräkta hinduernas land.

Då han sålunda allt ifrån modrens död lefvat bland skogar och berg, eller bland oupphörliga strider och blodiga krig, hade hans kraftiga natur bibehållit sig ren och obefläckad. Aldrig har väl någon bättre än han förtjent tillnamnet den högsinnade, som hans landsmän gifvit honom. Furste född, var han verkligen furste till *tänkesättet*. Under sin fångenskap hade han ingifvit sina engelska fångvaktare en ovillkorlig vördnad. Aldrig hördes från hans läppar en klagan eller en förebräelse.

Hittills endast van vid sina bergsboers patriarkaliska eller krigiska lif, ägde Dschalma ej ringaste begrepp om det civiliserede samhällslifvet. Utan att egenligen hafva de fel, hvilka vanligen gå hand i hand med de egenskaper han ägde, dref Dschalma åtminstone följderna af dessa egenskaper till det yttersta. Obrottsligt hållande ett gifvet löfte, i döden tillgifven sina vänner, godtrogen, ända till blindhet, god, ända till glömska af sig sjelf, skulle den unge mannen varit utan förbarmande mot en lögnare, en trolös eller en otacksam. En förrädare eller menedare skulle han genast hafva dödat, emedan han fann det i sin ordning att han sjelf skulle med lifvet gälda ett förräderi eller en mened. Han var, med ett ord, en man med starka känslor och fasta tänkesätt. En sådan menniska, sammanstötande med det förfinade sällskapslifvets jemkningar, beräkningar, falskheter, villfarelser, hyckleri och list — såsom t. ex. i Paris — måtte vara besynnerligt att skåda.

Vi göra denna anmärkning icke blott tillfälligtvis, utan derföre att Dschalma, från den stund resan till Paris blifvit beslutad, hade blott en enda tanka, en fix idé — den att komma till Paris: Paris, denna förtrolade stad, hvarom man i silfva förtrollningens land, Indien gjorde så förunderliga och lockande berättelser.

Men hvad som isynnerhet uppeldade den fullkomligt oskyldige ynglingens inbillning, var — de fransyska damerna — parisiskorna, dessa så sköna, så förföriska varelser, dessa underverk af prydlighet, älskvärdhet och behag, hvilka, enligt hvad man sagt honom, förökade glansen och praktan af den civiliserade världens hufvudstad.

Äfven i denna stund, under denna ljumma och strålände afton, då Dschalma omgafs af blommor och vällukt, som ökade hans hjertas slag, tänkte han på dessa tjusande qvinnovarelser, dem han roade sig med att i sin inbillning utsmycka med de mest idealiska behag.

Det förekom honom, som om han, vid slutet af den lummiga alléen, på den solbeglänsta platsen, hvarest träden blefvo glesare, såge smärta, hvita gestalter, hvilka sväfvade af och an, logo och till honom kastade slängkyssar med sina spåda, rosenfärgade fingrar.

Han uppgaf några vilda jubelrop, och med en nästan rusig glädje hade han svårt att styra sig, och jagade fram, som om han varit från sina sinnen.

En man, hvilken kom gående vid mynningen af en allé, stannade och betraktade under några minuter den framskyndande ryttaren, hvilken nu klart belystes af en genom en öppning i det gröna hvalfvet fritt fallande

solstråle. Det var verkligen något hänförande att se denne yngling, så skön, så stolt, så glad, framskyndande på den herrliga, svarta hästen, hvars långa yfviga man och nästan släpande svans, gjorde ett starkt afbrott mot ryttares fladdrande, hvita dräkt.

Men detta ögonblick var just det, då Dschalmas glada sinnesstämning hade nått sin högsta punkt och, genom en oförklarlig egenhet i menniskolynnet, efterträddes af ett ljuft vemod. Han lät tyglarna falla och for med handen öfver sina våta, liksom af ett lätt flor omtöcknade ögon.

Stoet stannade, sträckte sin vackra, höjda hals och vände hufvudet åt det håll af skogen, hvarest hon varseblef fotgångaren.

Denne man var klädd nästan som våra europeiska matrosar. Han hade tröja och byxor af hvitt buldan, ett bredt, rött bälte och en låg halmhatt med mycket stora brätten. Hans ansigte var brunt och högst karakteristiskt, och oaktadt han var omkring fyratio år gammal, hade han intet enda skäggrå.

Mannens namn var *Mahal* och till yrket var han luredrejare.

Så snart Dschalma stannade, gick han fram till honom och sade, på dålig fransyska, i det han vördnadsfullt aftog hatten: "Ni är prins Dschalma?"

— Hvad vill du, frågade indianen.

— Ni är son af Radscha-Sing?

— Ännu en gång: hvad vill du?

— General Simons vän?

— General Simon! ropade Dschalma.

— Ni rider för att möta honom, liksom ni gjordt hvarje afton, allsedan ni började återvänta honom från Sumatra.

— Ja, ja! . . . men hur vet du allt detta? frågade den unge indianen, lika förundrad som nyfiken.

— Han skall landstiga i Batavia i dag eller i morgon.

— Är du skickad af honom?

— Rånhända, svarade Mahal med en misstrogen min. — Men är det då säkert att ni är son af Radscha-Sing?

— Det är jag visst . . . Men hvar råkade du generalen?

— Emedan ni är Radscha-Sings son, så kan ni väl säga mig hvad ert tillnamn är, återtog Mahal, i det han fortfor att misstänksamt betrakta Dschalma.

— Man kallade min far *den högsintes fader*, svarade ynglingen, i det hans sköna anletsdrag antogo uttrycket af en djup sorgsenhet.

Dessa ord tycktes någorlunda öfvertyga luredrejaren om Dschalmas identitet; men som han tycktes vilja hafva ännu närmare underrättelser, sade han:

— Ni bör, för tvenne dagar sedan, hafva från general Simon erhållit ett bref, skrifvet i Sumatra?

— Ja; men hvarföre alla dessa frågor?

— För att öfvertyga mig om att ni är son af konung Radscha-Sing, och för att kunna utföra det uppdrag jag erhållit.

— Af hvem?

- Af general Simon.
- Men, hvar är då han?
- Det skall jag säga er, så snart jag erhållit fullkomlig visshet att ni är prins Dschalma. — Man har visserligen sagt mig att ni skulle rida på ett svart sto med rödt betsel, men . . .
- Vid min mors skugga! om du ej vill tala, så . . .
- Jag skall säga er allt, med villkor att ni först säger mig hvad det var för ett tryckt papper som låg innelyckt i det bref generalen tillskref er från Sumatra.
- Det var ett blad af en fransk tidning.
- Och denna tidning, förkunnade den en god eller elak nyhet, angående generalen?
- En god, emedan der stod att läsa det man under hans långa frånvaro hade i Frankrike erkänt den titel och den höga grad, som kejsar Napolen sist tilldelat honom, hvilket man ock gjort med många af hans vapenbröder, landsflyktiga, liksom han.
- Ni måtte vara prins Dschalma, sade lurendrejaren efter någon besinning . . . Jag kan således tala. — Så hör då: General Simon landsteg på Java förliden natt, men på en ödlig trakt af kusten.
- I en ödlig trakt? — Hvarför det?
- Derföre att han måste hålla sig dold.
- Han! hålla sig dold? upprepade Dschalma, utom sig af bestörtning. — Hvarföre skall han dölja sig?
- Det vet jag icke.
- Men hvar är han då, ropade Dschalma, bleknande af oro och otålighet.
- Han är tre mil härifrån . . . nära hafskusten . . . uti Tschandis ruiner.
- Han . . . han skulle nödgas gömma sig! ropade Dschalma och hans ansigte uttryckte en tilltagande förvåning och ångest.
- Utan att egentligen veta det, tror jag dock att det är i följd af en duell, som han haft på Sumatra, sade Mahal hemlighetsfullt.
- En duell? . . . och med hvem?
- Jag vet ej så noga . . . jag är ej rätt säker . . . Men hittar ni till Tschandis ruiner?
- Ja.
- Generalen väntar er der; det har han befallt mig säga er.
- Du har då med honom anländt från Sumatra?
- Ja; jag var styrman på den lilla smyghandlarbåten, hvilken i natt förde honom öfver och landsatte honom på ett öde ställe af stranden. Han visste att ni hvarje afton red ut, för att se om han var kommen; således var han nästan säker att jag skulle möta er . . . Han sjelf under rättade mig om innehållet af det bref han tillskrifvit er och det papper han sändt er; om han kunnat, hade han äfven nu skrifvit er till.
- Och han har icke sagt hvarföre han nödgas gömma sig?

— Derom har han icke sagt ett enda ord; men af ett och annat uttryck, som undfallit honom, liksom omedvetet, har jag gissat att en duell ägt rum.

Dschalma, som alltförväl kände general Simons tapperhet och häftighet, trodde att lurendrejarens misstankar i detta fall nog kunde vara grundade. — Efter ett ögonblicks tystnad sade han:

— Kan du åtaga dig att leda hem min häst? — Mitt hus är beläget straxt utanför staden, der nere i lunden, nära den nya moskén... Då jag nu måste klättra upp till Tschandis ruiner, skulle hästen blott vara mig till besvär. — Jag går helst till fots.

— Jag vet nog hvar ni bor, sade Mahal, general Simon har beskrifvit det för mig, och jag skulle hafva gått hem till er, om jag icke råkat er här. — Gif mig er häst.

Dschalma hoppade lätt ned och kastade tyglarne åt Mahal, hvarvid han ur sin gördel upptog en liten silkesbörs och gaf honom den, sägande:

— Du har varit trogen och lydig... Se här — detta är litet, men... jag har icke mera.

— Radscha-Sing kallades med rätta *den högsintes fader*, sade lurendrejaren, i det han bugade sig. Ledande hästen vid tygeln, tog han nu vägen åt Batavia.

Den unge Hinduen fördjupade sig i skogen och gick med stora steg mot det berg, på hvilket Tschandis ruiner voro belägne. Men han kunde ej anlända dit före natten.

II.

HERR JOSUA VAN DAEL.

Josua van Dael, Rodins korrespondent, var född i Batavia på Java. Hans föräldrar hade låtit uppföstra honom i Jesuiternas berömda ordensskola i Pondichery. Der hade han låtit upptaga sig, som "*verldslig medhjelpare*" i Jesuiternas samfund.

Såsom köpman stod van Dael i rop för sin obefläckade redlighet. I affärer var han punktlig, i omgänget kall, tystlåten och återhållsam. Vid alla tillfällen visade han sig ytterst skarpsinnig och slug. Hans spekulationer lyckades för det mesta, ty en skyddande makt gaf honom merendels tidig och säker underrättelse om allt hvad som kunde ha inflytande på handeln. Ordenshuset i Pondichery hade del i hans affärer, derigenom att detta hus åt honom hade uppdragit försäljningen af allt hvad dess stora gods i denna koloni kastade af sig.

Josua van Dael talade litet, men hörde mycket. Han plögade sällan inlåta sig i långa samtal, men var ytterst böflig mot alla. Sällan gaf han bort något; men då det skedde, var det alltid med urskiljning.

Med dessa egenskaper tillvann han sig just icke någon tillgifvenhet, men likväl den allmänna aktning, som en man af stränga seder alltid åtnjuter. I stället att hängifva sig åt på ön herrskande vanor, i stället att handlost öfverlemna sig åt alla slags passioner, tycktes van Dael lefva ganska ordentligt, ja — till och med exemplariskt. Äfven hans yttre hade en viss allvarlig värdighet, som icke förfelade sitt mål, nemligen att göra intryck på mängden.

Medan Dschalma vandrade till Tschandis ruiner, i hopp att der finna general Simon, inträdde herr Josua van Dael i sitt kabinet, i staden Batavia. I detta kabinet såg man flera hyllor och de särskilda facken fulla med papper, samt en mängd tjocka uppslagna kassaböcker. Det enda fönstret i rummet hade utsigt åt en liten aflägsen bakgård, och var försedt med säkra jerngaller. Under den starka hettan voro der inga glasrutor, utan ett par jalousier af glesa träspjelor.

Josua ställde på sitt skrifbord ett i en glaskupa inneslutet vaxljus och såg på sitt ur.

"Klockan är half tio," sade han; "Mahal måtte väl snart vara här."

Derefter gick han ut i ett rum nästintill, öppnade en tjock, med stora spikar beslagen dörr, gick tyst och försigtigt, så att hans folk icke skulle höra honom, ut på lilla gården och bortdrog den hemliga rigeln från en med hvassa jernspetsar försedd gallerdörr, hvarpå han återvände till sitt kabinet och tillslöt sorgfälligt de båda dörrarne efter sig.

Han satte sig nu vid skrifbordet och framtog ur ett lönrum, i en af lådorna, en redan någon tid bortfåt der förvarad, dag från dag der fortsatt skrift, hvilken var bestämd att afsändas till herr Rodin. På denna skrift skref han nu vidare, sålunda:

"Om general Simons tillämnade återkomst hit var jag underrättad, ither jag hade uppsnappat hans bref. Jag har ju meddelat er, att han gjort mig till sin korrespondent. De der brefven, hvilka utan hans vetenskap kommo i mina händer, läste jag först och lät dem sedan oskadda komma Dschalma tillhanda.

"Men då jag hade allt skäl att frukta Simons återkomst, måste jag, dertill tvingad af tid och omständigheter, taga min tillflykt till ytterliga medel, hvarvid jag dock skickligt bevarade skenet och tillika gjorde menskligheten en stor tjänst. Det är isynnerhet denna sednare åsigt, som bestämt mig att handla utan ängslig tvekan.

"Utomdess var det en ny fara, som nödgade mig till detta handlings-sätt. I går kastade ångfartyget Ruyter ankar här, och i morgon afgår det. Detta fartyg tager vägen genom Arabiska viken. Dess passagerare afstiga på näset vid Suez, och gå i Alexandria ombord på ett annat skepp, som bringar dem öfver till Frankrike. Till denna hastiga direkta resa erfordras endast sju till åtta veckor. Vi äro nu i slutet af Oktober. Prins Dschalma kunde således redan i början af Januari vara i Frankrike. Enligt edra befallningar, hvilkas grund jag icke känner, men hvilka jag icke destomindre söker att med ifver och vördnad åtylda, måste ju prinsens resa för hvad pris som helt hindras, då, enligt hvad ni för en tid sedan tillskref mig, sällskapets bestånd till en stor del beror derpå, och att hela orden skulle lida mycken skada, om den unge Hinduen anlände till Paris före den 15 Februari. Om det nu, såsom jag har all anledning att hoppas, lyckas mig att förhindra hans afresa med ångfartyget Ruyter, så blir det honom alldeles omöjligt att före April månad vara i Frankrike, emedan Ruyter är det enda fartyg, som gör resan direkte. De andra behöfva fem till sex månader, för att komma öfver till Europa.

"Innan jag omtalar de medel, hvilka jag måst använda för att härstädes qvarhålla Dschalma, och om hvilkas goda eller förfelade verkan jag ännu sväfar i fullkomlig ovisshet, måste jag göra er bekant med vissa andra saker.

"Man har nyligen i Engelska Indien kommit ett sällskap på spåren, hvars medlemmar kalla sig *Bröder af det goda verket*, eller ock rätt och slätt *Fansigarer*, d. v. s. *Strypare*, (af indiska ordet *fansna*, strypa). Dessa mördare utgjuta intet blod; de tillsnöra strupen på sina offer: icke så mycket för att plundra dem, som icke mer för att uppfylla sitt mördarekall och för att åtlyda den grymma befallningen af deras djefvulka gudom, *Bokwani*.

"För att gifva er en riktig föreställning om denna afskyvärda sekt, kan jag ej göra något bättre, än afskrifva en del af inledningen till öfverste Sleemans embetsberättelse. Sleeman har med outröttlig ifver förföljt detta i mörkret smygande band. Hans berättelse offentliggjordes för tvenne månader sedan. Ett utdrag deraf följer här nedan.

"Åren 1822—1824, då jag stod i spetsen för förvaltningen i provinsen Nersingpur, begicks intet mord, till och med ingen stöld, vare sig än aldrig så obetydlig, utan att jag icke genast erhöll kunskap derom, såvida en *vanlig* bof hade begått brottet. Hade då en Hindu kommit och sagt mig, att i byn *Rundeli* uppehölle sig ett band af mördare, bland hvilka mördareyrket gick i arf: sagt mig att den tjugande lunden i byn *Mundesur*, en dagsresa från min bostad, var en af de rysligaste mordplatser i hela Indien, att i skuggan af dessa herrliga trån stora skaror, från *Hindostan* och *Dekan*, utaf *Bröder af det goda verket* årligen sammantråda, såsom till en helig fest, och från denna punkt, der en mängd vägar sammanstöta, utgå i alla riktningar att utföra sina blodiga värf, — om en Hindu, säger jag, hade berättat mig detta, då hade jag ansett honom för en däre, som låtit skrämra sig af ammsagor. Och likväl förhöll det sig verkligen så. Hvarje år blefvo hundratals resande mördade i *Mundesurs* lund. En hel mördarestam bodde helt nära min port, under det jag var högste domaren i provinsen. De utsträckte sina härjningar ända till städerna *Puna* och *Heiderabad*. Aldrig kan jag glömma den rysliga stund, då en af dess *Strypares* höfdingar, hvilken affallit från dem och blef deras angifvare, lät, för att öfvertyga mig, uppgräfva tretton lik, just på det stället der mitt lärt stod, och dessutom erbjöd sig att uppgräfva ännu ett oräkneligt antal af dem, som under året försvuunit och blifvit nedgräfdade der i lunden och trakten deromkring."

"Dessa få ord af öfverste Sleeman böra vara tillräckliga, för att gifva er ett begrepp om denna ohyggliga brödräfsamling, hvars stadgar, pligter och vanor äro oberoende af all både gudomlig och mensklig lag. Deras tillgifvenhet sinsemellan gränsar till det otroliga. De lyda blindt sina höfdingar, hvilka utgifva sig för den mörka gudomens representanter. En hvar, som icke tillhör deras sekt, betraktas af dem som fiende, och de förstå att genom ett förfärligt proselytmakeri öfverallt skaffa förbundet nya medlemmer. Dessa, den hemska mord-religionens apostlar, predika i mörkert sina fasausfulla läror och utspänna snart öfver hela Indien sitt förderliga nät.

”Tre af deras mest betydande höfdingar och en af adepterna hade genom flykten undandragit sig den engelske ståthållarens ihärdiga efterspaningar, och hade slutligen kommit till södra spetsen af Indien, ända till Malakka-sundet, icke långt ifrån vår ö. En vid namn Mahal, smyghandlare, kanske äfven en smula sjöröfvare, och derjemte upptagen i Stryparnes samfund, har, under sina kryssningar kring kusten, tagit dem ombord och fört dem hit, hvarest de tro sig säkra, åtminstone för en tid. På smugglarenes inrådan hafva de dragit sig in i en tjock skog, der flera tempelruiner med sina underjordiska gångar erbjuda dem en tillflyktsort.

”Alla tre ha utmärkt goda hufvuden; synnerligast är det en bland dem, med namnet Faringi, som har en utmärkt ihärdighet, slughet och list, hvilket ej kan annat än göra honom till en högst farlig människa. Han är en mestiz, d. v. s. son af en hvit och en indianska. Genom ett mångårigt vistande i de städer, hvarest europeer nedsatt sig, har han vunnit färdighet i fransyska och engelska språkens talande. Hvad de begge andra höfdingarne angår, är den ene en neger, den andre en hindu. Adepten deremot är en malaj.

”Lurendrejaren Mahal har betänkt att han skulle kunna vinna ansenligt på utleverandet af de tre höfdingarne och deras adept, och då han, liksom alla andra, vet att jag står i nära förbindelse med en hos vår ståthållare ganska inflytelserik person, så tillbjöd han sig för tvenne dagar sedan, att till mig öfverlemnade mestizen, negern, hinduen och malajen. Han fördrar derfor en betydlig summa, jemte en plats på något till Europa eller Amerika afgående fartyg, i afsigt att undandraga sig Stryparens oförsonliga hämd.

”Med särdeles begärlighet har jag omfattat tillfället att i den menliga rättvisans händer få öfverlemnade dessa tre förfärliga mördare. För Mahal har jag lofvat lägga mig ut hos ståthållaren; likväl under vissa, i sig sjelft oskyldiga vilkor, i anseende till den unge Dschalma. Jag skall framdeles vidlyftigare utlåta mig häröfver, ifall min plan lyckas; något som jag om få ögonblick bör få veta; ty Mahal lär ofördröjligen vara här.”

”Innan jag kan sluta min berättelse, som i morgon afgår med ångfartyget Ruyter, (på hvilket fartyg jag, i fall af planens lyckliga utförande, betingat en plats åt Mahal) inflickar jag några ord angående en annan högst vigtig angelägenhet.”

”I mitt sista bref, deruti jag hos er anmälde kung Radscha-Sings död och den unge prins Dschalmas tillfångatagande af engelsmännen, utbad jag mig underrättelse om baron Tripeaud, bankir och fabrikant i Paris, hvilken äfven i Calcutta drifver en betydlig handel. Denna underrättelse är för närvarande öfverflödig, om det som jag fått veta bekräftar sig. Det beror nu endast på er att handla enligt med de för handen varande omständigheterna. Hans hus i Calcutta är till mig och värt kollegium i Pondichery skyldigt betydliga summor. Nu sägs det att herr Tripeauds affärer skola vara ytterst dåliga, just emedan han anlagt en fabrik, hvarmed han egentligen åsyftat att undergräfvade ett sedan många

är bestående, godkändt och vidtomfattande etablissement, för hvilket en utmärkt skicklig och bra karl, François Hardy, står i spetsen. Man har försäkrat mig att baron Tripeaud har på detta företag förlorat ansevärliga kapitaler. Han har utan tvifvel gjort Hardy mycken skada med sin tåflan, men han skall dock, som man påstår, hafva bringat sin egen förmögenhet i ändå större fara. Om han gör bankrutt, träffar oss en ganska svår förlust, ty han är skyldig mig och de våra ganska betydligt."

"Under sådana omständigheter vore det önskvärdt om, genom hvad slags kraftiga medel som helst, så kunde tillställas att François Hardys kredit skakades och hela hans hus ginge öfver ända. Skakade äro dess grundpelare längesedan genom Tripeauds konkurrens. Skulle det lyckas att störta Hardy, så återvunne Tripeaud snart allt hvad han under sednare tiden förlorat. Hans medtäflares fall skulle trygga hans eget välstånd och vi vore i och med det samma betäckta för våra betydliga fordringar. Visserligen vore det svårt om vi, för att återbekomma våra penningar, skulle nödgas använda dessa ytterliga medel, men — måste man då icke stundom, i sådana tider som nu, gripa till de vapen, dem andra visst icke draga i betänkande att när som helst mot oss använda?"

"I öfrigt är detta en affär, hvars utförande jag öfverlemnar helt och hållet åt ert godtycke. Äfven om jag skulle kunna göra första steget, i anseende till penningarnes återskaffande, vore det ej för mig *sjelf* jag gjorde det. Jag har ingen egen vilja. Den tillhör, liksom allt hvad jag äger, dem, hvilka jag svurit blind lydnad och obrottslig trohet."

Så långt hade Josua van Dael skrivit, då han hörde något buller på den lilla gården. Han steg upp och gick till fönstret. Det knackade trenne gånger med knogen mot jerngallret.

- Är det ni, Mahal, hviskade Josua.
- Ja, det är jag, svarade en röst utanföre.
- Och malajen? . . .
- Det har lyckats honom.
- Verkligen? ropade van Dael, ytterst glad. Och är ni rätt sä-

ker derpå?

- Ganska säker. Ingen djelfvul kan vara slugare och mera oförskräckt.
- Och Dschalma?
- De uppgifter jag meddelade honom, angående general Simons sista bref, öfvertygade honom fullkomligt att jag var skickad från generalen, och att denne väntade honom i Tschandis ruiner.

— Således nu . . .

— Är Dschalma i ruinen, hvarest mestizen, negern och hinduen befinna sig. Dit hafva de äfven stämt malajen, som tatuerade den sofvandepriinsen.

- Har ni undersökt den underjordiska gången?
- Ja, i går var jag der. En af stenarne på fotställningen till bildstoden är rörlig som en dörr, och trappan tillräckligt bred.
- Och de tre höfdingarne hysa ingen misstanka mot er?
- Icke den ringaste. I morgons råkade jag dem. Nu på aftonen kom malajen och berättade mig allt, innan han gick till dem i ruinen.

Under hela dagen hade han hållit sig dold i skogen, utan att våga gå fram.

Mahal, sade Josua van Dael, om ni talar sanning, och om allt lyckas, så kan ni räkna på nåd och på en stor belöning dessutom. På ångfartyget Ruyter är en plats hyrd åt er. I morgon reser ni, och undgår såmedelst stryparnes hämnd, som skulle förfölja er så länge ni visstades i denna verldsdel. Försynen har utsett er till ett redskap att öfverlemnade tre bofvarne i rättvisans händer. Gud välsigne hädanefter alla edra steg! Gå nu genast till ståthållarebostället och vänta mig vid porten. Jag skall föra er in. Saken är så viktig, att jag utan betänkande vågar störa den förnåma mannen, ehuru långt aftonen är framskriden. Skynda er! Jag kommer straxt efter.

Nu hördes på gården den bortgående Mahals snabba steg. Åter herrskade en djup tystnad i huset. Herr Josua satte sig ånyo till sitt skrifbord och bifogade i största brådska följande ord till sin redan afgifna berättelse:

"Hända hvad som hända vill, så är det dock alldeles omöjligt att Dschalma nu kan lemna Batavia. Var försäkrad att han ingalunda skall vara i Paris d. 15 Februari nästkommande år. Enligt hvad jag kan förutse, kommer jag visst att under hela denna natt vara på benen. Jag ilar nu till ståthållaren. I morgon skall jag bifoga ännu några ord till denna långa berättelse, som Ruyter skall öfverföra till Europa."

Herr Josua inneslöt skrifvelsen i lönnrummet af lådan, ringde häftigt, begärde sin hatt och skyndade ut, till stor förvåning för allt husfolket, som ej var vandt att se honom utgå så sent. Han skyndade till ståt-hållarhuset.

V.

TSCHANDIS RUINER.

På det oväder, hvilket rasade midt på dagen och som kom stryparen så väl till pass, i anseende till hans afsigter mot Dschalma, följde en skön och stilla natt. Månens klara skifva höjde sig öfver en massa af vördnadsbjudande ruiner, belägen på en hög backe, midt uti en tjock skog, ungefär tre franska mil från Batavia.

Stora stenhögar, gamla murar af tegel, murknade och halförtärdade af tidens tand, samt stora portiker, belastade med klängväxter, afteknade sig djerft på den ljusa silfverduk, som mänskenet utbredt vid himlabrynet och som lätt och luftigt simmade på den klara, mörkblå horisonten.

Några månstrålar, som inträngt genom en af portikerna, upplyste tvenne kolossala statyer, vid foten af en trappa, hvars förvittrade steg nästan helt och hållit betäcktes af gräs, mossa och huskväxter. Den ene af dessa statyer var afbruten på midten och styckena lågo strödda öfver marken; den andra stod ännu hel och upprätt och var förfärlig att skåda. Den föreställde en man med gigantiska former, hvars hufvud ensamt var tre fot långt. Uttrycket i detta jetteansigte var vildt och grymt. Ögonen i den grå fysionomin voro af svart skiffer; munnen var bred, platt

och vidöppen, så att ormar hade gjort sitt bo i dess gap. Vid månens klara sken kunde man tydligen se huru de krälade derinne.

En bred gördel, öfverlastad med symboliska inskrifter, omgaf bålen af statyn; vid denna gördel var ett svärd fästadt. Jettebilden hade fyra armar, alla utsträckt; i sina fyra bälstora händer höll han ett elefant-hufvud, en ringlagd orm, en människoskalle och en fågel, liknande hägern.

Då månens sken föll på sidan om denna staty, upplystes dess profil, hvarigenom anblicken deraf blef så mycket hiskligare.

På de halfförfallna tegelmurarne syntes der och hvar några qvarlefvor af utomordentligen djerft tecknade basreliefer. En af dem, som var den bäst bibehållna, föreställde en man med elefanhufvud, och med vingar, liknade vampyrens; han höll på att uppsluka ett barn.

Knappast kan man föreställa sig något ryligare än dessa, af mörkgröna trädgrupper omgifna, ruiner med sina fasaväckande bilder, belysta af månan.

Utmed en af murarne i detta åldriga tempel, egnadt åt någon af de hemlighetsfulla och blodiga javanska gudarne, såg man en hydda, värdslost sammanfogad af tegelbitar och stenskärfvor. Dörrn, flätad af rör, stod öppen. Ett rödaktigt sken, som utgick från detta slags boning, upplyste på ett besynnerligt sätt den yppiga vextlighet, hvaraf marken var betäckt. Tre män voro församlade i kojn, som upplystes af en lampa, hvaruti brann en veke, gjord af kokosnötrådar, simmande i palmolja.

Den ene af desse tre män var klädd på europeiskt sätt, ehuru ganska torftig. Hans bleka och nästan hvita hy utvisade att han tillhörde den mesteziska racen, eller med andra ord, att han haft till föräldrar en hvit och en hinduiska. Han syntes vara omkring fyratio år gammal.

Den andre var en groflemmad afrikansk neger, med tjocka läppar och breda axlar. Hans krusiga hår var något gräspräckligt. Hans klädsel bestod af idel slarfvor.

En tredje person låg utsträckt på en matta i ena hörnet af kojn och var försänkt i djup sömn.

Dessa trenne män voro de tre af stryparnes höfdingar, hvilka, då de öfver hela Ostindiens fasta land voro efterspanade och förföljde, hade, under smugglaren Mahals ledning, sökt skydd på ön Java.

— Malajen återkommer icke, sade mestizien, som hette Faringi, och var den fruktansvärdaste af hela denna människofientliga sekt. Kanske han har blifvit dödad af Dschalma, när han skulle utföra vårt uppdrag.

— Det oväder, som rasare i middags, framlockade alla ormar ur jorden, sade negern. Kanske har malajen blifvit ormstungen; i sådant fall kan det hända att hans kropp för närvarande ej är annat än ett stort ormbö.

— För att tjena *det goda verket*, måste man kunna trotsa döden, sade Faringi med dyster ton.

— Och gifva döden, tillade negern.

Ett doft skrik, åtföljdt af några oartikulerade ljud, väckte hastigt de båda talandes uppmärksamhet och kom dem att vända sina ansigten mot den sofvande.

Denne var ungefär trettio år gammal. Hans shägglösa ansigte var kopparfärgadt, hans kläder, af groft tyg, och hans lilla gul- och brunrandiga turban, utvisade att han tillhörde den äkta hinduiska stammen. Hans sömn tycktes vara störd af en plågsam dröm; stora svett droppar utpressades från hans fula anletsdrag, ännu ohyggligare genom den fasa som i detta ögonblick förvred dem. Han talade i sömnen, men orden voro korta och afbrutna och beledsagades af konvulsiviska rörelser.

— Ständigt samma dröm, sade Faringi till negern. Skall då minnet af denne man evigt föresväfva honom?

— Hvilken man?

— Mins du icke att för fem år sedan kom den grymme öfverste Kennedy, Hinduernas bödel, till Gangens stränder, för att jaga tigrar. Han medförde tjugo hästar, fyra elefanter och femtio tjänare . . .

— Jo, jo, jag mins, sade negern. Och vi trenne menniskojägare, vi gjorde en bättre jagt än han. Kennedy med sina många hästar, sina elefanter och sina talrika tjänare, fick ej någon tiger, men vi, vi fingo en. Dessa sista ord sade han med en hemsk ironi. Ja Kennedy, denne tiger med monnikoansigte, föll i våra händer och *Bröderna af det goda verket* gjorde den gången en god fångst åt deras gudinna Bohwanie.

— Du kommer väl ihåg, återtog Faringi, att just som vi hade slagit snöret tvenne hvarf omkring Kennedys hals, varseblefvo vi plötsligt en resande. Han hade sett oss, bevittnat vårt förhållande . . . man måste således göra sig af med honom . . . Det är denne mannens mord som beständigt förföljer honom i drömmen, tillade Faringi, i det han pekade på hinduen.

— Det förföljer honom icke allenast i drömmen, utan äfven då han är vaken, sade negern, i det han såg på Faringi, med en betydelsefull blick.

— Hör, sade denne, och blickade på hinduen, som under den oroliga drömmen åter började tala med häftig och ojemn röst.

— Hör hur han upprepar den resandes svar, när vi föreslogo honom valet mellan att dö, eller att tillika med oss tjena *det goda verket*. Hans förstånd är rubbadt . . . rubbadt för alltid.

— Verkligen började icke hinduen att under sömnen helt högt och tydligt hålla ett slags förhör, i det han uttalade både frågorna och svaren.

— Resande, sade han, men stannade tvärt emellanåt — hvarföre denna svarta rand på din panna? Den sträcker sig från den ena tinningen till den andra — detta är ett olyckligt märke . . . din blick är sorglig som döden . . . Har du varit ett offer! Bohviani hämnar alla offer. Du har lidit? *Ja mycket*. Sedan lång tid tillbaka? *Ja sedan mycket lång tid*. Du lider ännu? *Alltid*. Hvad egnar du den som misshandlat dig? *Medlidande*. Vill du gifva slag för slag? *Jag vill gifva kärlek för hat*. Hvem är då du, som lönar ondt med godt? *Jag är den som älskar, lider och förlåter*.

— Hör du broder, sade negern till Faringi, han har icke glömt de ord som den resande yttrade före sin död.

— Han vörmar bara . . . Hör! han talar ännu. Hvad han är blek! Verkeligen fortfor och hinduen att tala, under drömmen.

— Resandel vi äro tre; vi hafva ditt lif i våra händer. Du har sett oss offra åt *det goda verket*. Bli en af våra, eller dö! dö! dö! O, hvilken blick! . . . Icke så der! . . . Se icke på mig så der! . . .

Då hinduen uttalade dessa ord, gjorde han en hastig rörelse, liksom för att aflägsna ett föremål som trängde sig in på honom. I detsamma vaknade han.

Han strök med handen öfver sin panna, som badade i svett och såg sig omkring med förvirrad blick.

— Bröder, alltid denna dröm, sade Faringi . . . höjande på axlarne . . . För att vara en djerf människojägare, har du nästan för svagt hufvud . . . Lyckligtvis äro ditt hjerta och din arm starkare.

Hinduen satt en stund utan att svara, med pannan lutad mot sina båda händer. Derefter yttrade han:

— Det är länge sedan jag drömde om denne resande.

— Han är ju död, sade Faringi. Det var ju du som kastade snöret om hans hals?

— Ja, det var jag, sade hinduen darrande.

— Vi gräfdde ju gropen åt hans lik, tätt utmed Kennedys. Vi gräfdde ju ned honom, alldeles som den engelske bödeln, under sand och rör, sade negern.

— Ja, vi gräfdde grop åt honom, genmålde hinduen rysande, och ändå har jag återsett honom. För ett år sedan var jag en afton nära porten af Bombay, der jag väntade på några af våra bröder . . . solen nedsjönk just bakom den lilla pagoden, som ligger åt öster . . . jag tycker mig ännu se allt detta . . . just då hörde jag långsamma och jemna steg . . . jag såg mig om . . . det var han . . . han kom från staden.

— Synvill! sade negern idel synvill!

— Synvill, upprepede Faringi, eller ock en stark likhet.

— Å nej. Jag igenkände honom på det svarta märket öfver pannan. Det var han. Jag blef stående orörlig och med stirrande ögon . . . Han stannade och fästade på mig en lugn och sorgsen blick . . . Utan att jag ens visste det, ropade jag: Det är han! *Det är jag!* svarade han med sin ljufva röst. *Alla de som du dödat, återfödas liksom jag,* tillade han och pekade mot himlen.

— *Hvarföre mörda? Hör: . . . jag kommer från Java och går till världens motsatta sida, der det är evig köld och snö . . . här eller der . . . på en brännande jord, eller en frusen, är och blir jag alltid densamme . . . Så är det ock med alla deras själar, hvilka falla för ditt snöre . . . själen förblifver alltid densamma . . . den kan du aldrig döda . . . Hvarföre mördar du? Han skakade dervid på hufvudet med ett uttryck af djup bedröfvelse och gick sin väg med långsamma steg och ned-sänkt hufvud. Han gick öfver backen förbi pagoden. Jag följde honom med ögonen, utan att kunna röra mig ur stället. I det ögonblick, då solen sjönk ned i böljorna, stannade han på spetsen af kullen. Hans res-*

liga gestalt aftecknades mot den blå himlen, men snart försvann han. O! . . . det var han! tillade hinduen med en ny rysning. Det var han!

Alltid var det samma berättelse, ord för ord densamma, hvarmed hinduen underhöll sina kamrater.

— Det är möjligt, sade Faringi, efter en stunds fundering, det är möjligt att snaran, som slogs kring den resandes hals, ej varit riktig, och att en gnista lif återstått, ehuru vi trodde honom död. Luften har kanhända inträngt genom den hög af rör, hvarmed vi betäckte hans graf, och han har återvaknat till lifvet.

— Nej, nej, sade hinduen, skakande på hufvudet, denne man är ej såsom vi. Hör, fortfor hinduen med högtidlig ton och sann öfvertygelse, som förvånade hans kamrater, antalet af de offer, som Bohwanis söner hafva helgat gudinnan, allt ifrån begynnelsen intill denna dag, är ett intet mot den oerhörda mängd af döda och döende, som denne förfärlige resande lemnar efter sig, ehvart han styr sina människoförderliga fjät. Hören vidare och darren! . . . När jag råkade denne resande vid Bombays port, kom han från Java och han gick åt nordn; så sade han ju sjelf. . . Dagen derpå började koleran rasa i Bombay. . . Någon tid derefter fick man veta att denna landsplåga först utbrustit här på Java.

— Det är sant, sade negern.

— Hören vidare, fortfor hinduen. Den resande sade ju så här: Jag går framåt nordn, till ett land betäckt af evig is och snö. . . Koleran gick ju härifrån till nordn. Den passerade Maskat, Ispahan, Turis, Tiflis, och kom slutligen till Siberien. Och koleran fortskred icke mer än två till tre mil om dagen. . . lika fort som en människa kan gå. . . Den visade sig aldrig på tvenne ställen i sender, utan den framgick långsamt. . . ej skyndsammare än en resande till fots.

Vid denna besynnerliga anmärkning, började hinduens båda kamrater att med bestörtning stirra på hvarandra. — Jag tror, jag tror att mannen, som vi mördade, har blifvit af någon helvetisk makt återväckt till lifvet och dervid ålagd att kring hela jorden föra med sig den förderliga sjukdomen: att öfverallt, hvar han framgår, sprida död, sorg och fasa. . . Kom ihåg att denne resande kom från Java. . . koleran hade härjat Java. . . den resande gick genom Bombay — koleran rasade genast i Bombay. . . den resande har gått upp åt nordn — äfven der har den rysliga farsoten härjat.

Efter att hafva sagt detta, försjönk hinduen åter i sina betraktelser.

Faringi och negern syntes betagna af en hemsk bestörtning.

Hinduen hade talat santt, angående den förfärliga landsplågans hemlighetsfulla gång, (något som man hittills icke kunnat förklara), denna rysliga sjukdom, hvilken, enligt hvad man utrönt, aldrig framskred mer än två eller tre svenska mil i dygnet och aldrig visade sig mer än på ett ställe i sender.

Ingenting kan i sanning vara mer intressant, ehuru hemskt det än må vara, än att på kartan följa denna farsots långsamma och besynnerliga framskridande. Man förvånas med rätta öfver att deruti finna alla egenheter af en människas resa. Sjukdomen kom *hit*, men icke *dit*. I

ett land valde den vissa landskaper, i ett landskap vissa städer, i en stad vissa kvarter, i ett kvarter en viss gata, på en gata ett eller annat hus, för att hem-söka och ödelägga. Det fanns orter, der dess vistande var ganska kort, och åter andra, der den rastade och en längre tid uppehöll sig, hvarefter den åter fortsatte sin långsamma, hemlighetsfulla gång, spridande fasa och förskräckelse.

Dessa af hinduen påpekade besynnerligheter måste ovilkorligen göra ett lifligt intryck på negern och Faringi, dessa vilda naturar, hvilkas görande och låtande härrörde från tron på mörka, blodiga, olycksbringande gudamakter. Ty det har funnits uti Indien (och detta är ingen dikt, utan verklig sanning), menniskor, hvilka bekant sig till ofvan anförda obyggliga brödraskap, menniskor som nästan alltid mördade för mordets skull, för det att mordet var dem en vällust . . . mördade, för att bringa döden i lifvets ställe, för att af en levande göra ett lik. Så yttrade sig åtminstone en af dessa dråpare, under ett förhör, som man med honom anställde.

Tanken förlorar sig i en djup och mörk afgrund, då man söker utgrunda orsaken till denna vidunderliga vidskepelse. Man häpnar då man tänker på alla dessa fador och undrar med skäl huru menniskor kunnat godvilligt, ja, med entusiasm, hängifva sig åt en så obygglig religion. Naturligtvis kan dock en sådan blodig gudadyrkan icke blomstra — nej icke ens få insteg — i andra länder.

En sådan religion är icke annat än den yttersta grad af menniskohat, som af förtrycket blifvit frambringadt och af det har sin näring. Ranske har denna mordiska sekt, hvars ursprung förlorat sig i seklernas natt, bibehållit sig i dessa nejder, såsom slafveriets enda protest mot despotismen.

Hvad som vidare är att märka hos detta förfärliga brödraskap, är den hemlighetsfulla föreningslänk, som, medan den ouplösligt förenar medlemmarne inbördes, afsöndrar dem från alla andra menniskor; ty de hafva sina egna lagar, sina egna seder . . . de förenas, förbrödras och hjälpa hvarandra sins emellan, men de känna hvarken fosterland eller familjeförhållanden. De bero blott af en mörk, osynlig makt, hvars domslut de med blind underdånighet lyda och i hvars namn de kringsprida sig öfverallt, för att *göra lik*, som de på sitt vilda sätt uttrycka sig.

Derute kastade månen sitt hvita sken och sina blåaktiga skuggor på de hemiska ruinerna.

Fotställningen till den gigantiska, ännu oskadade statyn, som stod till venster om portiken, hvilade på tvenne stora stens kifvor, till hälften dolda af det öfverväxande gräset.

Hastigt började en af dessa kifvor att sjunka.

Ur fördjupningen, som bildade sig utan allt buller, uppsköt ett hufvud: det var en man klädd i uniform, som sakta och försigtigt till hälften höjde sig öfver jordytan. Han stannade några sekunder och lyssnade.

Då han såg skenet från lampan i kojans dallra på det höga gräset utanföre, vände han sig om och gjorde ett tecken med handen. Snart uppklattrade under mycken tystnad och med utmärkt försigtighet två an-

dra soldater jemte honom på de sista stegen af den underjordiska trappan, hvarefter alla tre smögo sig tvärs öfver planen, för att gömma sig i ruinererna.

Under några ögonblick aftecknade sig de stora skuggorna af deras kroppar på den af månan belysta marken, men snart försvunno de helt och hållet bakom några ramlade stenblock och förfallna murar.

I det ögonblick då den tjocka stenskifvan åter uppsteg till jemn höjd med marken, skulle man kunnat se hufvudet af flera soldater, hvilka stodo på lur i fördjupningen.

Mestizen, hindnen och negern suto ännu tankfulla i kojan och varseblefvo ingenting af hvad som tilldrog sig utanföre.

VI.

FÖRSÅTET.

Hinduens yttrande öfver kolerans hemlighetsfulla oförklarliga framfart, hade hos Faringi väckt en mängd allvarsamma och dystra betraktelser. För att nu undandraga sig deras inflytande, började han tala om något annat. En hemsk eld lyste ur hans ögon och hela hans ansigte fick ett uttryck af vild hänförelse, i det han ropade:

"Varen förvissade att Bohwani städe skall vaka öfver oss, mennisko-jägare. Fatten mod, bröder! Mod, säger jag! världen är stor. — Engelsmännen tvungo oss att öfvergifva Indien, — oss, *det goda verkets* trenne hufvudmän. Dock, hvad gör det? — Vi qvarlemna der våra med-bröder, så talrika, så fruktsvärda och förborgade, som de svarta skorpionerna, hvilka blott genom ett dödligt stygn tillkännagifva sin närvaro.

Derefter vände han sig ensamt till hindnen och sade med en siars blick och åtbörder:

— Broder! du måste till Amerika.

— Och du, broder, måste till Afrika, fortfor han, vänd till negern.

Han ställde sig sedan midt i hyddan, satte venstra armen i sidan och utsträckte den högra, i afsigt att göra ett starkt intryck på sina åhörare, hvarefter han med stigande ifver fortsatte sitt tal, sålunda: Och för mig, bröder, är Europa den bäst passande verlds delen. — Öfverallt, der det finns menniskor, finns det ock plågare och plågade, finns det hjertan, uppsvällda af hat. Vår sak är det att tända detta hat, så att det utbrister i härjande hämdlagor. Oss tillkommer det att genom list och förförelser af alla slag locka till oss, Bohwanis tjenare, alla dem, hvilkas ifver, mod och dristighet kan vara oss till nytta. Oss emellan och emot hvarandra inbördes, skola vi täfla i hängifvenhet och försakelse; låtom oss styrka, hjälpa och stödja hvarandra. Den som icke är med oss, blifve vårt byte! Låtom oss bilda ett slutet samfund midt ibland alla, mot alla och i trots af alla. För oss får ej finnas hvarken fosterland eller släkt-förbindelser. Vår släkt vare våra bröder; vårt fädernesland, det är världen.

Detta profstycke af vild värtalighet gjorde ett lifligt intryck på ne-

gern och hinduen, hvilka vanligen stodo under inflytelsen af Faringis öfverlägsna själskrafter, oakadt de sjelfva begge voro det blodiga samfundets förnämsta hufvudmän.

— Ja, du har rätt, broder, sade hinduen, oss tillhör verlden. Här på Java vilja vi kvarlemnna spår efter vår genomresa. Före vår affärd från denna ö måste vi här grundlägga *det goda verket*. Här skall det skyndsamt utveckla sig. Bröder! jag har i de sumpiga risfälten, hvilka alltid äro ytterst farliga för sina odlares helsa, ja, till och med dödande, sett människor, som af nöden tvungits till detta mördande arbete. De voro bleka som lik, och några nedfölla af hunger och matthet. Bröder! i detta land skall *det goda verket* frodas.

— Om det lyckades oss att värfva Dschalma, såsom Mahal har anbefallt oss, fortfor hinduen, så hade vi ju en dubbel fördel af vår ankomst till Java. Det vore godt att före vår afresa kunna bland de våra räkna denne tappre yngling, hvilken har så många skäl att hata människorna.

— Han kommer snart, sade Faringi, vi måste uppelda hans hat.

— Vi måste erinra honom om hans fars död, tillade hinduen.

— Och om hans fångenskap, bifogade mestizen. Om hatet hos honom upplammar, så tillhör han oss.

Negern hade, under detta samtal, varit försänt i sina egna tankar. Hastigt ropade han:

— Bröder! betänk om Mahal förråde oss!

— Han? ropade hinduen, nästan hänfullt. Han har på sin farkost gifvit oss en tillflykt och derigenom gjort det möjligt för oss att fly från kontinenten. Han har ju lofvat medtaga oss på sin goelet och föra oss till Bombay, hvarest vi nog finna lägenhet att fara öfver till Amerika, Afrika och Europa.

— Hvad skulle kunna förmå smugglaren till att förråda oss? frågade Faringi. Han vet ju att, i det fallet, skulle ingenting kunna skydda honom mot den rysliga hämnd, som Bahwanis söner skulle utkräva.

— Han har ju lofvat att genom list hitföra Dschalma redan i afton, fortfor hinduen. Är denne en gång kommen till oss, så måste han blifva vår.

— Det är ju Mahal, som uppgjort planen till vinnande af Dschalma, yttrade Faringi. Han sade ju: Befall malajen smyga sig in i Dschalmas ajupa, medan han sover, och, i stället att döda honom, inrista Bohwanis tecken på hans arm. Han är slug, den der Mahal, han insåg ganska riktigt att Dschalma, efter en sådan händelse, bäst skulle kunna bedöma, begripa och uppskatta vårt brödrskaps list, beslutsambhet och försigtighet. Ja, Dschalma skall med häpnad inse, hvad man af sådana människor kan hafva att hoppas eller frukta. Af beundran eller förskräckelse skall han öfvergå till oss.

— Men om han nu, i trots af sitt välgrundade människohat, vägrar att tillhöra oss? frågade negern.

— Då skall Bohwani besluta öfver hans öde, svarade Faringi; jag har tänkt försöka . . .

— Men skall det ock lyckas malajen att smyga sig på honom under sömnen? invände negern åter.

— Utan tvifvel, genmälde Faringi; ingen menniska kan vara djerfvare, slugare, vigare och behändigare än malajen. Han hade ju en gång den förvägenheten att öfverfalla en pantherhona, som låg i en håla och gaf sin unge di. Honan dödade han, men den svarta ungen tog han med sig och sålde den sedan till en europeisk sjökaptan.

Hinduen lyssnade nu på ett besynnerligt rop, som skallade genom skogens nattliga stillhet, hvarvid han utbrast:

— Det har lyckats malajen att utföra sitt värf!

Negern lyssnade likaledes, hvarefter han yttrade:

— Ja, det är ropet af gamen, då han bortför sitt rof. Det är det rop, hvarmed våra bröder tillkännagifva att de hafva uppsnappat sitt byte.

Det dröjde icke länge, förrän malajen syntes vid hyddans dörr. Han var insvept i ett stort stycke randigt bomullstyg, af de mest brokiga färger.

— Nå? frågade negern ängsligt, har det lyckats dig?

— Dschalma skall i hela sin lifstid bära *det goda verkets* märke! svarade malajen stolt. För att komma fram till honom, har jag åt Bohwani nödgats offra en menniska, som gick mig i vägen. Liket har jag lemnat i en buske nära ajupan, och öfvertäckt det med gamla rör. Men Dschalma bär nu vårt tecken. Mahal, smyghandlaren, var den förste som fick veta det.

— Och prinsen vaknade icke? frågade hinduen, bestört öfver malajens slughet och behändighet.

— Om han hade vaknat, genmälde malajen, så vore jag icke mer i lifvet; ty jag skulle ju skona hans lif.

— Ja, emedan hans lif kan för oss vara nyttigare än hans död, anmärkte Faringi. Broder, tillade han, i det du för *det goda verket* satte ditt lif på spel, har du gjort hvad vi i går gjorde och hvad vi i morgon skola göra. I dag lyder du; i morgon skall du befalla.

— Vi alla tillhöra ju Bohwani, svarade malajen. Hvad skall jag vidare göra? Jag är beredd.

I detsamma han sade dessa ord, vände han hufvudet åt den öppna dörrn.

— Der, sade han, der kommer Dschalma. Mahal har således icke dragit oss.

Faringi drog sig undan i en mörk vrå af hyddan, och gömde sig under en matta, i det han hviskade till sina medbröder:

— Han får icke se mig ännu. Sök att öfvertala honom. I fall af motstånd å hans sida, har jag min plan.

Faringi hade knappast hunnit gömma sig, förrän Dschalma visade sig i dörrn. Vid anblicken af de tre misstänkta personerna tog han bestört ett steg tillbaka. Imedlertid kom han ihåg, att i detta land, hvarest det ej finns några värdsbus, vandrare ofta nödgas tillbringa nätterna i ruiner och tält. Kanske, tänkte han, äro de der karlarne icke så elaka, som de se ut.

Han inträdde således, och då den ene karlens gulbruna hy förrådde en af hans landsmän, tilltalade hen denne på hindostanska språket:

— Jag trodde mig här finna en europé, en fransman.

— Fransmannen har icke kommit ännu, men han skall väl icke dröja länge, svarade hinduen.

Af Dschalmas ord gissade han lätt till det medel Mahal användt, för att lätta honom till Tschandis ruiner; han hoppades vinna tid, under det han stärkte honom i sin villfarelse.

— Känner då du denne fransman? frågade Dschalma.

— Ja, han har hitstämt oss, så väl som dig, svarade hinduen.

— Till hvad ändamål? frågade Dschalma åter, med stigande förvåning.

— Det får du veta när han kommer.

— Har general Simon stämt er hit?

— Ja, just general Simon.

Dschalma bråkade förgäfvos sin hjerna med utfunderandet af denna besynnerliga sammankomst; den var och förblef honom en gåta. Imedlertid förekom det honom misstänkt, att de andra båda karlarne tego och blott sågo på hvarandra med betydelsefulla blickar. Efter en stund frågade han med misstrogen min:

— Hvilka ären j?

— Vi äro för dig, om du vill vara för oss, svarade hinduen.

— Jag behöfver icke er och j behöfven icke mig, yttrade Dschalma.

— Hvem vet? svarade hinduen.

— Det vet jag, genmälde Dschalma.

— Du irrar dig, återtog den förre. Engelsmännen hafva skjutit din far. Han var konung. Dig hafva de tillfångatagit och fördrifvit. Du äger ingenting mer.

Vid denna smärtsamma erinran förmörkades den unge konungssonens anletsdrag. Han darrade och ett bittert leende spelade kring hans läppar. Hinduen, som märkte det, fortfor:

— Din far var rättvis, tapper, älskad af sina undersåter; man kallade honom *den högsintes fader*, och han förtjenade detta namn. Vill du då lemna hans död ohämnad? Skall den harm, som lågar i ditt hjerta, förblifva utan frukt?

— Min far föll med vapen i hand, svarade prinsen. Hans död hämnade jag på de engelsmän, hvilka jag under striden dödade. Den som nu är mig i fars ställe och som äfvenledes fäktat för Kadscha-Sing, har sagt mig att det vore ett vansinne, om jag skulle strida mot engelsmännen, för att återfå mina besittningar. När de gäfvos mig friheten, svor jag att aldrig mer sätta min fot inom Hindostan, och hvad jag svurit, det håller jag.

— De som plundrat och tillfångatagit dig, de som dödat din far och satt sig i besittning af hans rika, äro *menniskor*, fortfor hinduen. Det gifves, utom dessa, andra *menniskor*, på hvilka du kan låta din hämnd falla.

— Är icke du också en *menniska*? inföll Dschalma.

— Jag och de som likna mig äro mer än *menniskor*, yttrade hin-

duen. Vi äro i förhållande till den öfriga menskligheten, hvad jägaren är i förhållande till rofdjuren. Vill du vara som vi: mer än människa? . . . Vill du säkert, rikligen och ostraffadt mätta det hat, som förtär ditt hjerta vid tanken på allt det onda man tillfogat dig?

— Dina ord blifva mig alltmera obegripliga, svarade Dschalma. Jag bär ju icke något hat i mitt hjerta. Nalkas mig en fiende och han är mig värdig, så bekämpar jag honom, — är han mig ovärdig, så föraktar jag honom; således hatar jag hvarken de tappre eller de fege.

Under detta samtal hade Dschalma och hinduen småningom aflägsnat sig från dörrn, så att ingången var fri. Negern kom då af en händelse att titta ut, hvarvid han med en genomskärande ton ropade: Förräderi!

Vid detta rop, hvarunder negern pekade åt dörrn, kastade Faringi af sig mattan, for upp som en tiger och var med ett språng ur hyddan. En halfcirkel af soldater framryckte försigtigt mot dörrn. Mestizen genomborrade med sin dolk en af dem, kullkastade tvenne andra och försvann bland ruinerna.

Allt detta var ett ögonblicks verk. När Dschalma vände sig mot dörrn, för att se hvarför negern ropat förräderi, var Firingi redan försvunnen.

Några af Soldaterna ilade efter den flyende, de öfriga belägrade dörrn och lade an på Dschalma och de trenne stryparne. Negern, hinduen och malajen insågo genast omöjligheten af allt motstånd. De vexlade några ord med hvarandra och framräckte sina händer, för att bindas. Så snart de voro fängslade, inträdde kaptenen, som kommenderade soldaterna. Med en blick på Dschalma frågade han:

— Och denna?

— En i sender, herr kaptен, svarade soldaterne; vi komma nu till honom.

Dschalma stod stel af öfverraskning. Han begrep ingenting af allt hvad som föregick omkring honom. Men när han såg sergeanten och tvenne soldater nalkas honom med rep, stötte han dem tillbaka och gick till officeren vid dörrn.

— Hvarföre vill ni binda mig, liksom de der karlarne? frågade han.

— Hvarföre jag vill binda dig, usling! ropade kaptenen. Det vill jag, för det att du tillhör mördarbandet.

När han nu såg att soldaterna af vördnad för den unge mannens ädla skick och furstliga hållning förblefvo på afstånd från honom, ropade han till dem:

— Är ni rädda för honom? Det lönar ej mödan. Drag hårdt till repen om hans händer; snart skall han få ett annat om halsen.

— Ni svärfvar i en grym villfarelse, hvad mig angår, sade konungasonen med en värdighet och en kallblodighet, som förvånade kaptenen. Jag har icke varit här en fjerdedels timma och känner icke alls dessa menniskor. Jag kom hit för att träffa en Fransman.

— Du är då icke en *fansigar*, liksom de? frågade kaptenen. På hvem vill du häfta denna osanning?

— På er, svarade Dschalma med ett så naturligt uttryck af fasa och afsky, att kaptenen ovillkorligt vinkade bort soldaterna, hvilka redan lagade sig till att fångsla den ädle ynglingen. Dschalma fortfor:

— Dessa människor tillhöra således det afskyvärda stryparebandet; och mig kan ni beskylla för att vara deras medbrottsling? Jag är lugn, herr officer.

— Det är ej nog att ni säger er vara lugn, svarade officeren. Man vet på hvilket tecken stryparne igenkänna hvarandra.

— Jag upprepar ännu en gång att jag afskyr detta band, återtog Dschalma. Jag kom hit, för att . . .

— Du har rätt, föll honom negern i talet. Sönerne af *det goda verket* igenkänna hvarandra på det tecken som är inbrändt i deras hud. Vår stund är kommen och vi sträcka utan motstånd våra halsar i snaran. Vi hafva redan ofta nog kastat snöret kring deras hals, hvilka icke velat tjena *det goda verket*. Officer, betrakta våra och den unge mannens armar.

Kaptenen uttydde negerns ord oriktigt, han trodde att de voro ämnade till ett rättfärdigande för Dschalma, hvarföre han vände sig till denne och yttrade:

— Om ni, såsom negern säger, icke bär stryparnes tecken på er arm, hvilket jag genast skall undersöka, så kan ni inom tvenne timmar vara fri.

— Du förstår mig gale, ropade negern. Prins Dschalma är en af våra och bär Bohwans stämpel på sin venstra arm.

— Ja, han är liksom vi, son af *det goda verket*, tillade malajen.

— Han är en *fansigar*, liksom vi, bifogade hinduen.

De trenne stryparne, hvilka funnit sig förolämpade genom den afsky som Dschalma visat för dem och deras blodiga yrke, gjorde sig ett nöje af att påstå det kung Kadscha-Sings son hörde till deras samfund; de tyckte ock att de derigenom vunno ett slags vikt och anseende.

— Hvad här ni att svara, unge man? frågade kaptenen den tigande Dschalma.

Denne höjde medlidsamt på axlarna och uppströk sin venstra klädningssärm.

— Hvilken fräckhet! ropade kaptenen, i det han på den inre sidan af ynglingens arm tydligt läst namnet Bohwani i eldröda bokstäfver. Han ilade till malajen och besåg dennes arm, hvarpå han fann en dylik stämpel, äfvensom på negerns och hinduens. Frågande af raseri, återvände han till Dschalma.

— Eländige! röt han, du ingifver ännu mera afsky än dina medbrottsliga. Soldater! binden den nedrige, som ännu vid grafvens rand vågar ljuga. Stel af fasa och bestörtning betraktade Dschalma det olycksbådande tecknet.

— Vill du förneka äfven detta vittnesbörd? frågade officeren.

— Jag kan icke förneka hvad jag sjelf ser, svarade ynglingen nedslagen.

— Sää? — äntligen bekänner du, din skojar! ropade kaptenen. Soldater! ha väl ögonen på honom och hans medbrottsliga. Ni ansvarar för dem.

Dschalma trodde sig drömma. Utan ringaste motstånd, lät han nu binda och bortföra sig. Officern kvarstannade ännu en stund med några af sitt folk, för att bland ruinerna söka efter Faringi; men då alla efterforskningar förblefvo fruktlösa, återvände han med sin trupp till Batavia, dit fångarne redan anländt, under säker bevakning.

Några timmar derefter slutade herr Josua van Dael sin långa berättelse till Rerr Rodin i Paris med följande tillägg:

"Omständigheterna voro så beskaffade, att jag icke kunde handla annorlunda. Kort sagt . . . jag har — för en stor fördel nödgats förbise ett litet ondt."

"Trenne af de beryktade mördarne äro öfverlemnade i rättvisans händer. Att Dschalma råkade vara med dem, skall som jag hoppas icke skada honom; hans oskuld skall snart framstå i den klaraste dager. Redan denna morgon har jag varit hos vår ståthållare, för att afgifva en för den unge prinsen gynnande förklaring. Jag sade, att då det var just genom min åtgärd som de trenne för samhället så skadliga bofvarne fallit i rättvisans händer, så fordrade jag, såsom tacksamhetsbevis, att man skulle göra allt, för att rättfärdiga Dschalma, denne unge konungason, hvilken i anseende till sina olyckor, så väl som för sina ädla egenskapers skull, förtjenar så mycket deltagande."

"Då jag i går aftons gaf den underrättelsen, att man i ruinerna af Tschandi skulle finna stryparne, fortfor jag — var jag långt ifrån att ana det man med dem skulle förblanda fostersonen till general Simon, en hederlig man, med hvilken jag sedan någon tid står i skriftlig förbindelse. Man måste således till hvad pris som helst uppdaga den hemlighet, som bringat prinsen i detta farliga läge. Jag är så öfvertygad om hans oskuld, att jag icke ens tänker på att begära nåd för honom. Han skall äga stolthet och mod nog för att i fångelset tåligt afbida rättvisans dag."

"Ni ser att jag i alla delar sagt sanningen. Icke den ringaste osanning har jag att förebrå mig; ty ingen i världen kan djupare än jag vara öfvertygad om den unge prinsens oskuld."

"Guvernören svarade mig såsom jag väntat, att äfven han vore så väl som jag moraliskt öfvertygad om ynglingens oskuld. Han hade, som han uttryckte sig, all aktning för honom, men rättvisan måste hafva sin gång; ty detta vore enda medlet till upptäckande af dens list och falskhet, genom hvars obegripliga konster det ohyggliga tecknet kommit på Dschalmas arm."

"Lurendrejaren Mahal, hvilken vore den ende, som kan gifva domstolen upplysning, rörande denna punkt, kommer inom en timma att lämna Batavia och gå om bord på ångfartyget Ruyter, som skall föra honom till Egypten. Han erhåller af mig en skrifven lapp till kaptenen på fartyget, af innehåll, att Mahal är den passagerare, för hvilken jag betingat plats på Ruyter. Han medtager äfven denna långa berättelse. Ruyter seglar härifrån om en timma. I går afton aflemnades de sista till

Europa adresserade brefven, men jag har med flit qvarhållit min skrifvelse intill sista stunden, för att kunna anmäla mitt besök hos ståthållaren."

"Ni finner således att prins Dschalma blir under en hel månads tid qvarhållen här. Lägenheten på Ruyter har gått honom ur händerna; således är det alldeles omöjligt att den unge mannen kan vara i Paris till d. 15 Febr. nästk. år. — Ni har befallt och jag har blindt åttlydt er, och dertill användt de medel, öfver hvilka jag kunde förfoga. Jag har dervid endast haft det ändamål för ögonen, som kan helga dem, ty det handlar ju, som ni säger, om något som är af oändlig vigt för vårt sällskap. I edra händer har jag varit, hvad vi alla måste vara i våra förmäns händer, nemligen ett verktyg. Ty till Guds ära göra våra förmän lik af oss").

"Lätom således vårt stånd och vår makt städse grundas på den mellan oss rådande öfverensstämmelsen. Tiderna äro för oss missgynnande; men det är endast händelserna, som vexla; vi förblifva oförändrade."

"Lydnad och mod, hemlighet och tålmod, list och förvägenhet, enighet och tillgifvenhet, vare städse bland oss, hvilkas fädernesland är *verlden*, hvilkas familj är *bröderna*, hvilkas drottning är *Roma. J. v. D.*"

Med denna skrifvelse, väl förseglad, gick luredrejaren Mahal omkring kl. 10 på morgonen ut ur staden Batavia, för att gå om bord på ångfartyget Ruyter. En timma sednare låg hans lik, strypt på *fansigarennas* vanliga sätt, under en rörhög på den sandiga kusten af ön, dit han begifvit sig för att söka en båt, som skulle bringa honom öfver till Ruyter.

Då man någon tid efter ångfartygets afgang hittade smugglarens lik, lät herr van Dael förjäfves hos detsamma eftersöka paketet, som innehöll den långa berättelsen. Biljetten, som Mahal skulle öfverlemna åt kaptenen på Ruyter, var likaledes försvunnen.

Lika fåfanga voro och förblefvo de forskningar och skall, hvilka öfverallt på hela ön anställdes efter Faringi. Den hemlige stryparchöfdingen lät aldrig mera se sig på Java.

FJERDE AFDELNINGEN.

SLOTTET CARDOVILLE.

I.

HERR RODIN.

Tre månader voro förflutna, sedan Dschalma sattes i fängelse, anlagad för att tillhöra fansigarenes eller stryparnes afskyvärda sekt. Den scen vi nu gå att betrakta, tilldrager sig i Frankrike, i början af Feb-

*) Som bekant är, sammanfattas den blinda, ovillkorliga lydnad, hvarpå Jesuiternas samfund hufvudsakligast grundar sig, uti dessa, den döende Loyolas ord: "Hvarje medlem af vår orden skall, uti sina förmäns händer, vara som ett lik (perinde ac cadaver)."

ruari 1852 på slottet Cardoville, ett gammalt feodal gods, beläget på den branta kusten af Picardi, icke långt ifrån St. Valery, ett mycket farligt ställe vid Kanalen, hvarest flera fartyg hvarje år förolyckas med både manskap och last, i anseende till de nordvestliga stormar, som göra seglingen i detta farvatten så äfventyrlig.

I det inre af slottet kan man höra huru stormen tjuter derute, en ryslig storm, som uppstått under natten. Stundom höres på afstånd ett förfärligt buller, som af en hel artillerisalfva, hvilket upprepas af strandens eko. Det är hafsvågorna, som med raseri bryta sig mot klippan, hvarpå det uråldriga slottet är bygdt.

Klockan är sju på morgonen. Dagen intränger ännu icke genom fönsterna i ett större rum, beläget i nedra våningen af slottet. I detta rum, som upplyses af en lampa, sitter en qvinna, af ungefär sextio års ålder och af ett redligt men enfaldigt utseende, redan sysselsatt med sömn, churu så tidigt på morgonen. Hon är klädd som de rika bondhustrurna i Picardie. Längre bort sitter denna qvinnas man, ungefär lika gammal som hon, vid ett stort bord, der han sorterar och uti små påsar inlägger prof på korn och hafra. Gubbens ansigte, som prydes af snöhvitt hår, är redligt och öppet; det utvisar ett godt förstånd och mycken ärlighet, blandad med någon bondslughet. Han är klädd i en kort räck af grönt kläde, och stora jagtstöffor med höga, gula kragar, som till hälften skyla de svarta sammetsbyxorna.

Den förfärliga storm, som rasar utanföre, gör att man ännu högre skattar tafsan af det lugn, som råder derinne. En treflig eldbrasa flammar i en stor spis af hvit marmor och kastar sitt glada sken öfver det väl bonade golvet. Ingenting kan dock vara trefligare än de gamla men väl bibehållna gyllenläderstapeterna, fönstergardinerna af rödt och hvitt katun, med gammalmodiga, kinesiska figurer, samt de antika dörrstyckena, målade i Wattaus manér. En pendyl af sevres-postlin, och möbler af rösentråd, inlagda med grönt, samt arbetade i en bucklig, vriden form, göra det stora rummet ännu gammalmodigare.

Stormen fortfor att rasa utanföre; stundom inträngde vinden med mycken buller i skorstenen, samt skakade de något bräckliga fönsterramarna.

Den gamle mannen hette Dupont, och var förvaltare af godset och slottet *Cardoville*.

— Heliga Jungfru! hvad det är för ett rysligt väder, min vän, sade hustrun. Den der herr Rodin, hvars ankomst intendenten hos prinsessan St. Dizier förkunnade oss, har alltför illa valt sin dag.

— Ja, aldrig i min tid har jag hört maken till orkan, svarade gubben. Ifall herr Rodin aldrig förr har sett hafvet i uppror, så kan han nu så mycket bättre få förnöja sig med detta herrliga skådespel.

— Hvad skall då den der Rodin göra här, min vän?

— Min själ jag det kan svara på. Prinsessans intendent anbefaller mig i sitt bref att visa herr Rodin den största aktning och lyda honom, som om han vore min hushonde. Det blir således herr Rodins sak att

förklara sig och min att verkställa hans befallningar, emedan han kommer på prinsessans vägnar.

— Med rätta vore det väl på fröken Adriennes vägnar, som han borde komma, emedan godset tillhör henne, efter hennes fars, hertigens af *Cardoville* död.

— Ja, men prinsessan är ju hennes tant, och intendenten utför fröken Adriennes befallningar. Om han nu kommer på hennes, eller på prinsessans vägnar, så är det just detsamma.

— Kanske har herr Rodin lust att köpa godset. Imellertid tyckte jag att den der tjocka frun, som reste direkte från Paris för åtta dagar sedan, enkom för att bese det, måtte ha mycken lust att äga det.

Vid dessa ord utbrast förvaltaren i ett högljudt skratt.

— Hvad skrattar du åt, käre Dupont? frågade hans hustru, som var en ganska god varelse, men som fått hvarken qvickhet eller skarpsinnighet på sin lott.

— Jag skrattar, sade Dupont, då jag kommer ihåg den der damens gestalt . . . den stora damen . . . den ofantliga damen. För f-n! när man ser så ut, bör man väl icke kalla sig de *Sainte-Colombe*!). Guds död! hvilket helgon och hvilken dufva! Hon är tjock som ett fastage, har en bränvinsröst och grå mustacher, som en gammal gardist. Jag hörde henne säga till sin betjent: *Gå då din lymmel!* och hon heter *Sainte-Colombe!*

— Hvad du är underlig, kära Dupont. Man väljer ju icke sjelf sitt namn . . . Och dessutom rår ju den stackars frun icke för att hon har skägg.

— Nej, men hon rår för att hon kallar sig *Sainte-Colombe* . . . Du inbillar dig du, att det är hennes rätta namn. Ack, min kära Catharina, du är stundom bra enfaldig.

— Och du, kära Dupont, du kan då aldrig hålla munnen på dig. Damen såg ganska vördnadsbjudande ut . . . Det första hon frågade mig efter var slottskapellet, som hon ville se, emedan hon hört så mycket talas derom, sade hon . . . Hon sade till och med, att hon skulle försköna det, ifall hon kom att köpa egendomen . . . Och när jag sade henne, att ingen kyrka fanns här, emedan församlingen är dertill för liten, blef hon mycket ledsen öfver att ej hafva prest i byn.

— Jaha, det tror jag, ty så göra alla som komma sig upp af intet. Det första de företaga, är att agera herrskap och rikt folk.

— Fru de *Sainte-Colombe* behöfver icke spela förnäm dam, emedan hon är det förut.

— Hon? . . . en förnäm dam? . . .

— Nä ja . . . Du skulle bara sett hvad hon var smakfullt klädd, i den *ponceauröda* klädningen och de *fiolette* handskarne, som liknade en biskops. Och när hon tog af sig hatten sedan . . . då fick jag se att hon hade utanpå sin blonda peruk en *feronniëre* af diamanter, stora som tumändan, örhängen af stora juveler och juvelringar på alla fingrarna. Du

*) Helig-Dufva.

må tro att det är ingen sämre människa, som brukar så mycket ädelstenar midt på hvardagen.

— Godt, godt! . . . du förstår dig på saken, du.

— Å, det är icke allt.

— Nå hvad mer då?

— Jo du: hon talade ej om annat än hertigar, markiser grefvar och en mängd höga och rika herrar, som omgingos hos henne och voro hennes intima vänner; och sedan så frågade hon mig, hvad det var för en ruin, som stod der borta i parken. Hon mente den der lilla paviljongen dernere, som blifvit till hälften uppbränt af preussarne, och som salig hertigen aldrig brydde sig om att låta bygga . . . Min fru, sade jag, det var i de allierades tid, som den der paviljongen blef anfänd. — Ack, min vän! ropade hon. De allierade! . . . de goda allierade! . . . de kära allierade! . . . Det är de och restaurationen, som grundlagt min lycka . . . Ser du, Dupont lille, då begrep jag straxt hvem hon var, och sade till mig sjelf: Det är en gammal emigrant.

— Fru de Saint-Colombe! ropade förvaltaren, utbristande i ett gap-skratt. Ack, min stackars gumma, min stackars gumma!

— Ja, du skrattar, du. För det att du råkat vistas tre år i Paris, tror du dig vara en hexmästare.

— Catharina! låt oss afbryta detta samtal; du kunde annars komma mig att säga hvad som icke passar, och det finns vissa saker, som goda och renhjärtade qvinnor, sådana som du, aldrig böra veta af.

— Jag vet icke hvad du menar, men jag önskar att du ville taga dig till vara och ej ha så elak tunga om alla människor. Ty, ser du . . . om fru de Sante-Colombe köper godset, så tackar du din Gud om du får behålla din förvaltareyssla. Har jag icke rätt?

— Det är mycket sannt, ty vi båda börja nu bli gamla, min gumma lilla. Vi ha varit här i tjugo år, och vi äro för hederligt folk för att ha tänkt på någon hopskrapning för våra gamla dagar . . . Det skulle vara hårdt vid våra år, att behöfva höra oss om efter en annan tjänst och kanske icke erhålla den . . . Jag är mycket ledsen öfver att fröken Adrienne icke håller godset. Det tyckes egentligen vara hon, som vill sälja det. Prinsessan var emot det i början.

— Men, min Gud, Dupont lille! Finner du icke det alltför besynnerligt, att fröken Adrienne kan, vid så unga år, få råda öfver sin stora förmögenhet?

— Jag finner det helt enkelt, jag. Fröken har hvarken far eller mor, derföre rår hon om sina egodelar. Dessutom har hon ju ett förträffligt hufvud. Kommer du ihåg, för tio år sedan, då grefven förde henne med sig hit en sommar, hur qvick den lilla bytingen var . . . huru hennes ögon gnistrade? . . . Jo, se det var ögon det!

— Ja, nog är det sannt. Fröken Adrienne hade uti sina ögon ett uttryck . . . ett uttryck . . . högst ovanligt vid hennes år.

— Om hon har hållit hvad hennes lilla slynfysionomi då lofvade, så bör hon vara mycket vacker nu för tiden, oaktadt den något dristiga färgen på hennes hår; ty, oss emellan sagdt: om hon varit en liten borgar-

dotter, i stället för en förnäm fröken, så hade man, rätt och slätt, sagt att hon var rödhårig.

— Se så ja: elakheter nu igen!

— Mot fröken Adrienne? Gud bevara mig derifrån! . . . Det är icke för att förtala henne, som jag säger att hon är rödhårig . . . Tvärtom — ty jag erinrar mig att hennes hår var så fint, så rikt, så guldglänsande, att det passade så väl till hennes snöhvita hy och hennes mörka ögon, så att man verkligen ej ville ha det annorlunda. Också är jag säker att denna färg på hår, som skulle ha misssklädt hvarje annan flicka, gör fröken Adriennes utseende mera pikant. Det måste vara en satans täck flicka.

— Å ja, hvad satan angår, så fanns deraf en god dosis hos henne . . . Alltid var det att springa omkring i parken, att förarga guvernanten, att klättra upp i träden och göra hundrade spratt om dagen.

— Nå ja! jag medger att fröken Adrienne var en utomordentligt sjelfsväldig unge; men också — hur söt var hon icke! . . . hur qvick! — och hvilket godt hjerta sedan!

— Ja, god var hon, det skall Gud veta. Mins du när hon tog sig före att bortgifva sin nya klädning och sin dyrbara merinos-sjal åt en liten fattig flicka, och återkom sjelf till slottet i underkjortel och med bara armar?

— Ja, se nog är du med när det är fråga om hjertat; men du talar icke om hvilket hufvud hon hade. Å! ett sådant hufvud!

— Å ja, ett mycket dåligt hufvud! det kunde icke annat än sluta illa. Jag har hört att hon i Paris begär saker . . . saker, som . . .

— Hvad då, i herrans namn?

— Ack, min vän, jag vågar icke . . .

— Men så tala då!

— Nåväl, tillade den goda gumman, med ett bryderi och en förvirring, som utvisade hur förskräckt hon var öfver sådana gräsligheter; man berättar att fröken Adrienne aldrig med sin fot går i kyrkan: att hon har ensam inflyttat i ett afgudatempel, som hon låtit uppbygga i tantens trädgård . . . att hon låter betjena sig af utklädda qvinnor, hvilka smycka henne som en gudinna, och att hon klöser dem hela dagen, emedan hon är drucken . . . Dessutom spelar hon hela nätterna igenom på ett valdt-horn af massigt guld, hvilket utgör hennes tants, den stackars prinsessans plåga.

Härvid utbrast förvaltaren åter i ett gapskratt, som afbröt hans hustrus tal.

— Å, Herre Gud! sade han, så snart hans munterhetsparoxysm hade något gifvit sig, hvem har berättat dig alla de der vackra historierna om fröken Adrienne?

— Jo, det har Renés hustru gjort. Hon var i Paris för någon tid sedan, för att hemta ett ambarn. Då gick hon till hotellet Saint-Dizier och helsade på fru Grivois, sin gudmor . . . Du vet ju att fru Grivois är första kammarsfru hos prinsessan . . . Nåväl, det är just hon, som berättat

alltsammans för Rénes hustru . . . och hon måtte väl vara temligen underrättad om förhållandet, hon som tjenar i huset.

— Jo det är just ett vackert stycke, den der Grivois! På sin tid var hon just icke ängslig för någonting, och nu, gubevars, gör hon precis som hennes matmor. Hon vill vara förmer än ett helgon. Prinsessan själf, som nu gör affär af att lefva så ärbart, rättfärdigt och gudaktigt: hon var i sin ungdom icke så noga. Hvilken lustig syster var hon icke för femton år sedan! . . . Minns du den der vackre husaröfversten, som låg i garnison i Abbeville? Du vet väl . . . den der emigranten, som hade gått i rysk tjänst och åt hvilken Bourbonerna vid restaurationen gäfvö ett regimente?

— Jo, jo, jag mins honom nog; men din tunga är alltför skarp nu igen, kära gubbe.

— Nej, på min heder, talar jag icke sanning. Öfversten tillbragte sitt lif här på slottet och alla människor sade att han var väl med prinsessan, nutidens helgon . . . Ack se då var det en annan tid! Hvarenda qväll skådespel på slottet! Hvad den öfversten var för en muntergök! . . . Hvad han spelade väl komedi! . . . Jag mins en gång när han . . .

Förvaltaren afbröts här af en lunsig piga, hvilken skydsamt inträdde och sade till sin matmor:

— Madame, det är en karl derute som begär att få tala med herrn nu genast . . . Han kommer från Saint-Valery uti postmästarens gigg. Han säger att han heter herr Rodin.

— Herr Rodin! ropade förvaltaren och steg upp. Släpp genast in honom!

— Ett ögonblick derefter inträdde Rodin. Han var, enligt sin vana, mer än tarfligt klädd. Ganska höfligt helsade han på förvaltaren och hans hustru, hvilken sednare på en vink af mannen lemnade rummet.

Herr Rodins likaktiga ansigte, hans nästan osynliga läppar och hans små ormögon, till hälften dolda af de slappa, nedhängande ögonlocken, allt detta, i förening med hans nästan torfliga klädsel, gaf honom just icke något rekommenderande utseende; men det oakadt förstod denne man att när det fordrades, med en infernalisk konst antaga så mycken lånad godsintet, så mycken låtsad upprigtighet: hans ord blefvo så förbindliga, så fina, så belevade, att det obehagliga och högst motbjudande intryck, som hans första åsyn väckte, smånigom utplånades; och nästan alltid slutade han med att helt och hållet insöfva sin narr eller sitt offer i de krumma vändningarne af sitt honungssöta tal. Då man såg honom och hörde honom tala, skulle man nästan kunnat säga att det fula och elaka hade sin trollkraft lika som det sköna och goda.

Den redlige förvaltaren betraktade med förvåning denne ovanlige man, helst han hade, i kraft af de ifriga rekommendationerna af prinsessans intendent, väntat sig att få se en helt annan person. Också kunde han icke dölja sin förundran, utan förblef några ögonblick stum, hvarefter han sade:

— Det är väl herr Rodin, med hvilken jag har den äran att tala?
 — Ja min herre; och här är åter ett bref från intendenten hos prinsessan de Saint-Dizier.

— Var god min herre och närma er till elden, medan jag läser brefvet, sade förvaltaren . . . Det är ett fasligt elakt väder. Får jag icke lof att bjuda er något?

— Tusen tack, min bästa herre; jag reser igen om en timme.

Medan herr Dupont läste, kastade herr Rodin en spejande blick omkring rummet; ty såsom han var en i grunden slug man, drog han oftast ganska kloka och sanna slutsatser af de yttre omgifningarna. Denna gång förde dock hans nyfikenhet icke till något resultat.

— Godt min herre, sade förvaltaren, då han slutat läsa; intendenten anbefaller mig änyo att noga efterkomma allt hvad ni täcks ålägga mig.

— Det inskränker sig till ganska litet, ty jag ämnar ej besyära er länge, sade Rodin.

— Min herre, det skall bli mig en ära att . . .

— Ack min Gud! jag begriper nog huru sysselsatt ni måste vara, ty vid första inträde här i slottet, förvånas man med skäl öfver den ordning som råder öfver allt. Hur väl är icke allt underhållet! Det bevisar edra outröttliga omsorger, herr Dupont.

— Min herre . . . i sanning . . . ni smickrar mig . . .

— Smickrar! å nej! . . . en stackars gubbe, som jag, tänker aldraminst på sådant . . . Men låtom oss återkomma till vår affär . . . Här skall finnas ett rum, som kallas gröna kammaren.

— Ja min herre, det är den kammarn som salig grefven, hertigen af Cardoville, nyttjade till arbetsrum.

— Vill ni ha den godheten och följa mig dit?

— Min herre, det är mig olyckligtvis alldeles omöjligt . . . Efter hertigens död och efter sigillens uppbrytande, hafva en mängd angelägna papper blifvit förvarade i detta rum, och lagkarlarne ha tagit nycklarne med sig till Paris.

— Nycklarne? . . . här äro de, sade herr Rodin, i det han visade förvaltaren en hel knippa med smånycklar.

— Ja så min herre, det är en annan sak; ni kommer för att hemta papper? . . .

— Ja, vissa papper, tillika med ett litet skrin af ostindiskt trä, med silfverbeslag. Känner ni det?

— Ja, herr Rodin; jag såg det ofta på hertigens skrifbord. Det måste finnas i en stor lackerad kista, hvartill ni har nyckeln.

— Vill ni då ha den godheten följa mig till detta rum, dit jag måste inträda i kraft af prinsessan de Saint-Diziers tillåtelse.

— Ja, min herre. Prinsessan mår väl, hoppas jag?

— Fullkomligt . . . Hon är alltid hos Gud med hela sin själ.

— Och fröken Adrienne?

— Ack min bästa herre! sade Rodin, i det han höjde en suck liksom af djup smärta.

— Ack min Gud! herr Rodin, ropade förvaltaren, har det då hänt den goda fröken Adrienne någon olycka? . . .

— Hur menar ni?

— Jag menar om hon kan vara sjuk.

— Nej, nej . . . hon är olyckligtvis lika stark till helsan, som hon är vacker.

— *Olyckligtvis?* eftersade förvaltaren.

— Ack ja! ty när skönhet, ungdom och helsa förenas med en obotlig envishet och halsstarrighet, med en karaktär som säkerligen icke har sin like i denna världen, då vore det bättre att vara beröfvad alla de der fördelarne, som endast leda till förderf . . . Dock . . . min herre, jag besvär er, låtom oss tala om andra saker. Det här ämnet är mig för plågsamt, tillade herr Rodin, med en röst som darrade af rörelse, och i det han förde lillingret till ögonvrån, liksom för att borttorla en tår.

Förvaltaren såg icke tåren, men han såg den djupa rörelsen och förvånades öfver brytningen i herr Rodins röst. Också inföll han med nästan högtidlig ton:

— Min herre, förlåt mig min nyfikenhet, jag visste icke att . . .

— Det är jag, afbröt Rodin, som bör be er om ursäkt för denna ovilkorliga själsrörelse . . . Tårar äro sällsynta hos gubbar . . . Men om ni hade sett liksom jag den ojemförliga prinsessans förtviflan . . . denna aktningssvärda dam, som aldrig begått mer än ett enda fel — det att hafva varit för god, för svag mot sin brorsdotter, och att sålunda hafva uppmuntrat henne . . . Men ännu en gång: låtom oss tala om något annat, herr Dupont.

Efter ett ögonblicks tystnad, hvarunder Rodin syntes återhemta sig från sin djupa rörelse, fortfor han:

— Nu, min herre, har jag utträttat en del af mitt uppdrag, nemligen i anseende till den gröna kammarn; nu till en annan sak . . . men innan jag skriker till detta ämne, måste jag först erinra er om något, som ni torde hafva glömt. För femton à sexton år sedan vistades någon tid här på slottet en markis d'Aigrigny, som då var öfverste vid ett husarregimente, hvilket låg i garnison i Abbeville.

— Ack ja, min herre! den der vackre officeren; jag talade nyss med min hustru om honom. Han var hela slottets glädje, och som han spelade förträffligt komedi, framförallt de roller som tillhörde oduglingar och sådana der utsväfvande gökar, såsom i *de båda Edmundarne*, kunde man ha skrattat sig till döds åt honom. I soldatens roll . . . den der som är full . . . och dertill en röst som passade förträffligt . . . Han sjöng *Jocondes parti*, min herre . . . ack! så som man skulle sjunga det i Paris.

Rodin, som höfligt afhört förvaltaren, yttrade nu:

— Ni har utan tvifvel hört att markis d'Aigrigny (hvars sekreterare jag för närvarande har den äran att vara) nödgades efter en duell, som han hade med general Simon, en förhärdad Bonapartist, lemna världen och sluta sig till kyrkan.

— Ack min herre, är det möjligt? Den vackre öfversten . . .

— Den vackre öfversten, tapper, ädel, rik, omgifven, fjäsad, efter-

sökt, uppuren af lof och smicker, har nödgats lemna alla dessa fördelar, för att ikläda sig en svart rock; och i trots af hans namn, hans ställning, hans förbindelser, hans rykte som förträfflig predikant, är han ännu i dag hvad han var för fjorton år sedan — simpel abbé, i stället att vara erkebiskop eller kardinal, lik så många andra, hvilka hafva hvarken hans förtjenster, eller hans dygder.

Herr Rodin uttryckte sig med så mycken godsintethet, så mycken öfvertygelse; de omständigheter han åberopade tycktes vara så i ögonen fallande, att Dupont ovillkorligt utropade:

— Men, min herre, det är ju präktigt det der!

— Präktigt! . . . ingalunda! . . . sade Rodin, med ett oefterhärmligt uttryck af okonstlad tillgifvenhet för sin herre . . . Det är icke *präktigt*, utan helt *enkelt*, när man blifvit af Försynen begåfvad med ett sådant hjerta, som markis d'Aigrigny har . . . Bland hans många egenskaper, har han äfven den, att aldrig glömma beskedligt folk, som han en gång fäst sig vid, ärliga, rättsinnade, samvetsgranna menniskor . . . Bland sådana har han äfven erinrat sig er, herr Dupont.

— Huru? . . . Markisen har värdigats . . .

— För tre dagar sedan erhöll jag från honom ett bref, deruti han talar om er.

— Han är då i Paris? . . .

— Han måste vara der nu endera dagen; för en månad sedan reste han till Italien. Under vistandet der erhöll han en mycket förkrossande nyhet, nemligen underrättelsen om hans fru mors död. Hon hade tillbringat hösten på ett af prinsessan de Saint-Diziers gods.

— Ja så; jag visste icke att . . .

— Ja, det var för honom ett hårdt slag; men man måste underkasta sig Försynens vilja.

— Och, för att återkomma till mig: Gör markisen mig verkligen den äran att tala om mig?

— Jag skall genast säga er allt: först bör ni veta att slottet är såldt; kontraktet undertecknades i Paris, dagen före min afresa.

— Ack, min herre, denna underrättelse väcker hos mig mycken oro.

— Och hvarföre?

— Jag fruktar att den nye godsägaren icke bibehåller mig som förvaltare.

— Se bara hvilken lycklig händelse! Det är just om denna syssla som jag ville tala med er.

— Skulle det vara möjligt? . . .

— Visserligen. Som jag känner det deltagande herr markisen hyser för er, skulle jag mycket, ja — *ganska* mycket önska, det ni behölle förvaltaresysslan. Eftersom ni sjelf äfven önskar det, så lofvar jag att göra allt hvad i min makt står, för att deruti vara er till tjänst, om . . .

— Ack, min herre! ropade Dupont, fallande honom i talet, hvad erkänsla är jag er icke skyldig! Det är himlen sjelf, som sänder er hit.

— Å bevars, ni smickrar mig, herr Dupont. Jag måste dock först

nämna, att jag fäster ett visst vilkor vid det löfte att lägga mig ut för er, ty . . .

— Allt hvad jag kan, herr Rodin! tala, säg!

— Den som kommer att bebo detta slott, är ett gammalt fruntimmer, vördnadsvärdt i alla hänseenden. Fru de Sainte-Colombe är namnet på denna förträffliga . . .

— Hvad säger herr Rodin? föll Dupont honom i talet. Är det hon som har köpt godset? . . . Fru de Sainte-Colombe?

— Ni känner henne?

— Ja, så till vida, att hon kom hit och besåg egendomen för åtta dagar sedan . . . Min hustru påstår att det är en förnäm dam; men . . . oss emellan sagdt . . . af vissa ord, dem jag hörde henne yttra, så . . .

— Jag beundrar er skarpsinnighet, min bäste herr Dupont. Ni har rätt: fru de Sainte-Colombe är ingen förnäm dam; långt derifrån! Jag tror, till och med att hon varit ingenting annat än modkrämerska i gallerierna vid Palais-Royal . . . Ni ser att jag talar öppet med er.

— Och hon skröt af att förnäma franska herrar och förnäma utländningar besökt henne och omgäts i hennes hus!

— Omgäts? . . . Hm! — Besökt henne; det tror jag väl; ty det kan förklaras så, att en mängd herrar kommit till henne, för att beställa hufvudbonader och grannlåter åt sina fruntimmer . . . Summan är den, att gumman har skrapat ihop en anseelig förmögenhet . . . och ehuru hon i sin ungdom . . . kanske äfven i sin medelålder lär hafva varit liknöjd . . . ja, mer än liknöjd om sin själs salighet, är fru de Sainte-Colombe nu för tiden i en ganska berömlig och gudaktig sinnesförfattning. Det är det som gör henne, enligt hvad jag nyss sade er, till en ganska vördnadsvärd fru . . . gör henne värd all aktning, all uppmärksamhet . . . ty ingenting är väl aktningvärdare än en upprigtig och — varaktig ämner. Men på det hennes fullkomliga omvändelse måtte på ett kraftigt sätt åstadkommas, behöfva vi er, min bäste herr Dupont.

— Mig? — Hvad skulle jag kunna . . .

— Ni kan mycket; hör på hvad sätt: Det finns ingen kyrka i denna by, hvilken är belägen på lika afstånd från tvenne församlingar. Då nu fru de Sainte-Colombe måste göra ett val mellan de båda kyrkoherdarne, är det hos er, herr Dupont, och hos er fru, som hon måste rådfråga sig, emedan ni har bott så länge här på stället.

— O! det valet blir icke brydsamt: Kyrkoherden i Danicourt är den bästa människa i världen.

— Det är just hvad ni *icke* bör säga fru Sainte-Colombe.

— Huru?

— Ni måste tvertom inför henne på det högsta berömma kyrkoherden i Roiville, den andra församlingen, så att ni derigenom förmår den värda frun att åt honom anförtro sin själs salighet.

— Men hvarföre åt denne, heldre än åt den andre?

— Hvarföre? . . . Jo det skall jag säga er. Om ni och fru Dupont

lyckas förmå fru Sainte-Colombe att göra det val jag önskar, är ni säker på att blifva bibehållen som förvaltare här på stället . . . Jag ger er till och med mitt hedersord derpå, och hvad jag lofvar, det håller jag.

— Jag betvivlar visst icke att äger en sådan makt, min herre, sade Dupont, öfvertygad genom allvaret och tonvigten i Rodins min och ord; men först ville jag dock veta . . .

— Ett upprigtigt ord, sade Rodin, afbrytande honom. Jag vill och jag bör spela rent spel och säga hvarföre jag ändteligen vill ge företrädet åt kyrkoherden i Roiville. Jag skulle vara otröstlig, ifall ni uti detta mitt handlingssätt såge den ringaste skymt af en intrig, då det deremot endast är fråga om en god gerning. Kyrkoherden i Roiville, för hvilken jag ber er använda ert inlytande, är en man, som markis d'Aigrigny särskildt intresserar sig för. Ehuru han är ganska fattig, underbåller han sin gamla mor. Om han vore anförtrodd att vaka öfver fru de Saint-Colombes salighet, skulle han med ifver arbeta derpå, ty han är full af nit och har dessutom ett outtröttligt tålmod . . . och sedan så . . . är det mycket sannolikt att han skulle utaf fru Saint-Colombe erhålla en mängd sportler, som komme den gamla modren till godo . . . Se der hela hemligheten af denna stora och viktiga underhandling. Så snart jag fick veta att den goda frun var sinnad att köpa godset, i grannskapet af den församling, der vår skyddling är anställd, skref jag derom till markisen. Han kom då ihåg er, och han skref och bad mig, det jag skulle förmå er göra honom denna lilla tjänst, hvilken, som ni redan hört, ej skall bli obelönt. Ty jag upprepar och skall bevisa er, att jag äger makt att åt er bibehålla förvaltaretjänsten.

— Hör på, min herre, sade Dupont efter en stunds fundering. Ni är så upprigtig och så artig, att jag bör vara detsamma tillbaka. Likaså älskad som kyrkoherden i Danicourt är på hela orten, likaså hatad är kyrkoherden i Roiville, genom sin hårdhet och ofördragsamhet. Och dessutom . . . ja, dessutom så säga de . . .

— Nå men, så tala då! Hvad säga de?

— De säga att han är en jesuit.

Vid dessa ord utbrast Rodin i ett gapskratt, så hjertligt, naturligt och otvunget, att Dupont blef både flat och förvånad; ty Rodins ansigte hade ett eget uttryck när han skrattade.

— En jesuit! upprepade han med ett förnyadt gapskratt, en jesuit! . . . Å det är för roligt att se huru sådant der redligt, förståndigt och beskedligt folk, som herr Dupont och flera andra, kan lyssna till en hop sludder-sladder . . . En jesuit! . . . Finns det då några jesuiter? . . . Åtminstone tror jag för min del icke att ens det ordet passar för våra upplysta tider. Kan ni sätta tro till dessa jakobinska historier, dessa den gamla liberalismens skuggbilder? Minsann slår jag icke vad att ni läst derom uti *Le Constitutionnel*!

— Imellertid, herr Rodin, måtte det ej vara ogrundadt; ty man säger . . .

— Äck man säger så många saker. Men upplysta män, erfarna män, män med sundt förnuft och ljusst omdöme, jag menar sådana män som ni,

bry sig icke om det der eviga *man säger*, ty de ha nog att sköta med sina angelägenheter och tänka endast på dem, utan att göra någon meniska för när; aldraminst uppoffra de för sådana dårskaper en god syssla, som kan föda dem till döddagar. Ty — upprigtigt sagt: om ni icke kan laga så att min skyddling blir föredragen af fru de Sainte-Colombe, så förklarar jag, ehuru ondt det gör mig, att ni icke länge blir förvaltare här.

— Men min herre, sade den stackars Dupont, det är ju icke mitt fel om fru de Sainte-Colombe föredrager kyrkoherden i Danicourt, då hon hör honom berömmas af alla.

— Det är så . . . men om i dess ställe, personer, hvilka bott här sedan långliga tider, personer, till hvilka man kunde sätta fullt förtroende, och som fru de Sainte-Colombe hvarje dag talade vid, sade henne mycket godt om min skyddling blir förkräkligt mycket ondt om hans medtäflare, så skulle hon föredraga den förre, och ni finge bli kvar här.

— Men herr Rodin, det vore ju ett nedrigt förtal om . . .

— Min bäste herr Dupont, sade Rodin med bedröfvad min och med en låtsad ton af förebräelse, hur kan ni tro mig i stånd att gifva er ett så gement råd? Jag gör ju bara helt enkelt en förutsättning. Ni önskar bibehålla förvaltaresysslan här på godset; jag erbjuder er ett säkert meddel till . . . Det är ni sjelf som bör afgöra.

— Men herr Rodin . . .

— Ännu ett ord! . . . eller snarare ett vilkor, som är af icke mindre vigt än det förra: Man har beklagligen sett flere Herrans tjänare missbruka sina skriftebarns ålder och förståndssvagheter, för att erhålla vissa fördelar, endera för sig sjelfva eller för andra. Jag tror vår skyddling vara ur stånd till en sådan låghet . . . Imellertid, för att vara utan allt ansvar, och på det att ni måtte kunna inför ert ärliga samvete försvara att ni gynnat den som jag med mitt beskydd omfattat, önskar jag att ni tvenne gånger i hvarje vecka ville skriva mig till och berätta omständligt och utförligt allt hvad ni kan hafva anmärkt angående fru de Sainte-Colombes karakter, vanor, förbindelser, handlingar — med ett ord — allt hvad hon företager sig, till och med hvad hon läser; ty ser ni, en ledares inflytande visar sig uti allt, äfven de simplaste småsaker, och jag önskade vara fullkomligt underrättad om min skyddlings uppförande, utan att hon sjelf hade ringaste aning derom, så att, om ni kom under fund med något som ni ansåge tadelvärdt, skulle jag genast genom er utförliga skrivelse blifva derom underrättad.

— Men förlåt mig, min herre, det der stöter ju på spioneri! ropade den stackars Dupont.

— Ack min bäste herr Dupont! genmålde Rodin, kan ni så kasta skugga på en af människohjertats ljufvaste, heligaste böjelser — *förtroendet*? Det är ju ingenting annat än *förtroende* jag begär af er . . . Ni behöfver ju blott i förtroende skriva mig till om allt hvad som tilldrager sig här, från det största till det minsta. På dessa tvenne från hvarandra oskiljaktliga vilkor, som jag nu uppgifvit, får ni i egenskap af förvaltare kvarstanna här . . . hvarom icke, har jag den sorgen att nödgas skaffa fru de Sainte-Colombe en annan i ert ställe.

— Min herre, jag besvär er! yttrade den gamle Dupont med djup rörelse — var ädelmodig utan att dervid fästa några villkor! Jag och min hustru hafva icke annat än den här sysslan att lefva af, och vi äro för gamla för att skaffa oss en annan tjänst. Bringen icke en fyratioårig redlighet i strid med nöden och eländet, som äro dåliga rådgifvare.

— Min bäste herr Dupont, ni bär er riktigt åt som ett barn . . . Inom åtta dagar skall ni lemna mig ett bestämt svar.

— Ack min herre, af medlidande! . . .

Samtalet afbröts här af ett förfärligt buller, som flerfaldigt upprepades af strandens branta klippor.

— Hvad är detta? frågade Rodin.

Knappast hade han uttalat denna fråga, förrän bullret upprepades ännu högre.

— Kanonen! ropade Dupont i det han steg upp. Det är kanonen som dundrar. Ett skepp håller säkert på att förgås här i detta farliga farvatten, eller ock kallar det på lots.

— Min vän, sade förvaltarens hustru, som hastigt inträdde, man kan från klipphöjden der bort se ett ångfartyg och ett segelfartyg, det sednare nästan utan master och rår . . . Vågorna drifva dem mot kusten. Tremastaren har lossat nödskott — han är förlorad!

— Å, det är förskräckligt! . . . och att kunna ingenting annat än vara vittne till ett skeppsbrott! . . . ropade förvaltaren, i det han fattade sin hatt och lagade sig till att gå ut.

— Finns det då ingen räddning för fartygen? frågade Rodin.

— Räddning! Om vinden drifver dem mot sandrefven här, så förmår ingen menskelig makt rädda dem, svarade Dupont. Sedan sista dagjenningen ha tyenne skepp gått förlorade här.

— Förlorade? . . . med besättning och gods! O, det är förskräckligt! ropade Rodin.

— I denna storm är det för passagerare och manskap föga utsigt att hinna stranden, sade förvaltaren, vändande sig till sin hustru; men i alla fall skyndar jag till kusten med hela godsets manliga befolkning för att söka rädda åtminstone någon af de olycklige. Låt du imedlertid elda alla rummen . . . laga i ordning linne, kläder, medikamenter. Jag vågar icke hoppas den glädjen att kunna frälsa någon; men i alla fall måste man försöka. Kom med, herr Rodin!

— Jag skulle anse det för min pligt, ifall jag trodde mig om att kunna vara er till någon nytta; men . . . min ålder . . . min sjuklighet . . . min svaghet förbjuda mig att trotsa stormen. Så talade Rodin, som föga intresserade sig för de nödställda.

Då han såg att Dupont närmade sig dörrn, fortfor han: Er fru, herr Dupont, har väl den godheten att följa mig in i gröna kammarn, så att jag der får taga de saker, dem jag farit att hemta; jag måste genast återvända till Paris.

— Ja min herre, gumman min skall ledsaga er ditin, svarade Dupont. Och du, sade han till en piga som i detsamma inträdde, ring ge-

nast på stora klockan. Allt godsets folk skall komma ned till stranden, dit jag går förut, och medhafva rep och stänger.

— Allt skall ske som du säger, sade fru Dupont; men min bästa vän, utsätt dig icke för alltför stor fara!

— Omfamna mig, min gumma! det skall bringa mig lycka, svarade förvaltaren.

Derefter sprang han ut i det han ropade: Fort! fort! genast på ögonblicket! Kanske återstår ingen enda plankan af skeppet.

— Min bästa fru: vill ni vara god och följa mig till gröna kammaren? frågade Rodin med sin vanliga kalla och örörliga min.

— Ja, min herre, var så god och kom med, svarade gumman, och aftorkade ett par tårar, ängslig öfver sin man, hvilken utsatte sig för så mycken fara.

II.

STORMEN.

Hafvet var förfärligt. Örherdt stora, mörkgröna vågor, krönte med hvitt skum, drogo sina krokiga linier på den breda eldröda rand, som utbredde sig vid horisonten. Ofvanför denna lysande kant voro ofantliga massor af svarta moln sammanhopade. Lättare, på grått och rödt skiftande skyar jagades af stormen öfver denna dunkla botton. Den bleka vintersolen kastade, innan hon trädde högre upp i de tjocka molnen, några sneda strålar på det vildt upprörda hafvet, och förgyllde här och der de högsta vågornas genomskinliga toppar. En gördel af snöhvitt skum brusade och hvirflade så långt ögat kunde se, utåt sandrefven, hvarmed denna farliga kust öfverallt är utrustad.

På slutningen af en i hafvet utskjutande udde höjde sig slottet Cardoville. En solstråle upplyste dess många fönster, så att de flammade liksom af eld. Den uråldriga byggnaden, med sina tegelmurar och skiffertak, höjde sig stolt mot den töckenhöljda himlen.

Ett stort skepp, illa tilltygad och af hvars segel endast slarfvor voro kvar, fastgjorda vid stumpar af masterna, närmade sig kusten, än höjande sig på de ofantliga böljornas rygg, än nedsjunkande emellan dem i en bottenlös afgrund.

Nu syntes en blix — den åtföljdes af ett doft buller, knappast hörbart under stormens tjut och vågornas brusande. Blixten och bullret härörde från ett kanonskott, den sista nögsignalen från det olyckliga fartyget, som, mot besättningens vilja, närmade sig kusten.

I samma ögonblick kom ett ångfartyg öster ifrån med sina lätta moln af svart rök, hvirflande ur den höga skorstenen.

Styrande till venster om klipporna, sökte det hålla sig långt ifrån kusten, men det styrde i en sådan riktning, att det redlösa skeppet hvarje ögonblick kunde komma i vägen för dess bogspröt, der det af storm och böljor drefs mot bränningarne. Hastigt kastade en vindstöt ångfartyget på sidan och en störtväg öfverspolade dess fördäck. I samma minut omstörtades skorstenen, ett af hjullusen splittrades och ett hjul blef

alldeles obrukbart. En annan störsjö, ännu fasligare än den förra, öfverspolade fartyget tvärsöfver, och skadade det så, att det omöjligen kunde styras längre, utan drefs mot kusten, i samma riktning som tremastaren.

Ångfartyget var närmare land än segelfartyget; men som detta sedan var längre, drefs det af stormen snabbare mot stranden. Snart hade man allt skäl att frukta de båda nödställda fartygens sammanstötning . . . en ny fara, som ökade rysligheten af detta hotande, numera oundvikliga skeppsbrott.

Tremastaren, ett engelskt skepp, kalladt *the Black-Eagle*, kom ifrån Alexandria, hvarifrån det medförde passagerare, hvilka, kommande från Indien och Java, öfver Röda Hafvet, på ångfartyget *Ruyter*, hade vid näset Suez lemnat detta fartyg och begifvit sig landvägen till Alexandria. *Black-Eagle* hade seglat genom Gibraltars sund, men sedan måst lägga till vid Azoriska öarne och slutligen styrt kurs på Portsmouth; och i Kanalen råkat ut för en nordvästlig storm.

Ångfartyget, som hette *Wilhelm Tell*, kom från Tyskland, från Elben. Efter att hafva lemnat Hamburg, styrde det sin kosa till Havre.

Dessa båda fartyg, som nu voro en lek för de förfärliga vågorna, som drefvos af stormen och bortfördes af hvirfveln, närmade sig med otrolig hastighet den klippuppfyllda stranden.

Fördäcken på de båda skeppen erbjödo en fasaväckande anblick. Alla passagerarenes, äfvensom besättningens död tycktes vara säker, ty bränningen vid klipprefven utanför den här branta stranden var alldeles förfärlig.

Kaptenen på *Black-Eagle*, stående på akterdäcket och hållande sig fast vid quarlefyran af en mast, som stormen afbrutit, gaf, med en beundransvärd kallblodighet, de sista befallningarne. Båtarna hade af vågorna blifvit lösryckta och bortförda. Att betjena sig af den stora slupen var ännu icke tänkbart, i anseende till böljornas oerhörda svall; den enda utsigten till räddning var att, ifall skeppet icke helt och hållet krossades mot skären eller sandrefven, man möjligen skulle kunna kasta en lina öfver till klipporna och såmedelst bilda en kommunikation mellan dem och vraket.

Däcket var fullt af passagerare, hvilkas ångestrop och klagan ännu mer ökade den allmänna förvirringen. Somliga af dem, redan halfdöda af själslidande, höllo sig hårdt fast vid vanterna och afvaktade döden med stum liknöjdhet; andra vreda förtviflade sina händer, eller kastade sig af och an på däcket, under det de uppgäfvo de mest genomträngande klagerop. En del kvinnor lågo bedjande på knä, — andra höllo båda händerna för ögonen, liksom för att icke se den annalkande döden. En ung fru, blek som ett lik, tryckte sitt barn mot sitt hjerta och gick ifrån den ene matrosen till den andre, erbjudande en børs, full med guld och juveler, åt den, som skulle kunna rädda hennes son.

Dessas rop, denna förskräckelse, dessas tårar, bildade en skarp motsats mot sjömännens lugna och stumma undergifvenhet för ödets beslut. Inseende hela vidden af en lika stor, som oundviklig fara, aflädde de sig

redan en del af sina klädespersedlar, afvaktande det ögonblick, då de måste störta sig i hafvet, för att med de skummande vågorna börja den sista kampen på lif och död. Andra åter, som med stoiskt lugn trotsade döden, stodo alldeles orörliga.

På denna kolsvarta grund af förtviflan, misströstan och dödsångest, framträdde dock i skarpare konturer några enskilda gestalter och grupper, än rörande, än fasaväckande.

En yngling af 18 à 20 år ungefär, med svart hår och bronsfärgad hy, men med anletsdrag af den mest regelbundna skönhet, betraktade den hotande förstörelsen med detta sorgliga lugn, hvilket är så vanligt hos personer, som ofta trotsat stora faror. Insvept i en kappa, lutade han ryggen mot skansbeklädningsen och stödde fötterna mot spillrorna af stormasten. Hastigt närmade sig den unga modren, hvilken, med guldbörsen i handen, hade förfärfves besvurit hvarenda på fartyget varande matros att rädda hennes barn, och då hon varseblef den unge mannen med bronsfärgade hyn, kastade hon sig på knä för honom och räckte honom barnet, med ett uttryck af ousäglig förtviflan. Ynglingen tog det, skakade sorgset på hufvudet och visade med handen på de frågande vågorna; likväl lofvade han med en talande åtbörd den förtviflade qvinnan att han skulle försöka . . . Då började den arma modren att, i en yrsel af hopp, bada den unga bronsfärgade mannens händer med sina tårar.

Ett litet stycke derifrån syntes en annan af Black-Eagles passagerare lifvad af det mest verksamma deltagande för sina olyckskamrater. Denne unge man, hvilken kunde anses vara omkring 25 år gammal, var englaskön till utseendet. Långa, ljusa lockar omfladdrade ymnigt hans hals och axlar. Hans klädsel bestod af en svart presträck och en hvit krage. Sysselsättande sig med de mest förtviflade af passagerarne, gående från den ena till den andra, tillhviskade han dem några ljufva, himmelska ord af tröst och uppmuntran, talande om hopp eller undergifvenhet. Då man sålunda hörde honom trösta somliga och uppmuntra andra, skulle man kunnat tro att han sjelf var främmande eller fullkomligt liknöjd för den hotande faran, för hvilken äfven han var utsatt.

På detta milda och sköna ansigte kunde man läsa en kall och helig oförskräckthet, en religiös afsöndring från hvarje jordisk tanke. Tid efter annan höjde han mot den molnfulla himlen sina stora, blå ögon, strålande af erkänsla, kärlek och renhet, liksom hade han tackat Gud, som satt honom på detta prof, då han, lifvad af mod och oegennyttig meniskokärlek, kunde helt och hållet egna sig åt sina nödställda likar och — ehuru icke rädda dem — vara dem till tröst, dö med dem och i döden visa dem himlen . . . Med ett ord: man skulle kunnat säga att denne yngling var en engel från himlen, af Skaparen sänd till mildring i den oundvikliga olyckan.

Besynnerliga och vedervärdiga motsats! — Icke långt ifrån denne unge man, skön och mild, som en erkeengel, sågs en annan varelse, ryslig som sjelfva mörkrets furste.

Räckt ridande på quarlefvan af ett bogspröt, och fasthållande sig

vid några tågstubpar, öfverskådade han hela däckets med alla dess skakande uppträden.

En hemsk och vild glädje strålade på hans ansigte, hvilket hade denna fula, blekgula hy, som utvisade ursprunget från en hvit och en bronsfärgad. Hela hans klädsel bestod af en skjorta och ett par kortbyxor af bomullstyg. På ett snöre om hans hals, hängde en liten låda af jernbleck, liknande dem, hvaraf soldaterna betjena sig till förvarande af deras afsked eller andra angelägna papper.

Ju mer faran ökades, ju mera tremastaren hotade att stöta på sandbanken eller på ångfartyget, (en förfärlig olycka, som ohjelpigt skulle förstöra båda fartygen, äfven om de icke drefvos mot den farliga stranden), ju mer gaf sig den ohyggelige passagerarens infernaliska glädje tillkänna genom de vildaste utbrott, ja — genom tecken till förtjusning. Han tycktes vilja med en grym otålighet påskynda den totala förstörelsens rysliga ögonblick.

Då man såg honom sålunda njuta, ja — frossa af alla de fador och all den förtviflan, som tedde sig för hans blickar, skulle man kunnat anse honom för apostel af en bland dessa blodiga gudomligheter, hvilka i de barbariska länderna dyrkas genom blodsutgjutelse och grymheter.

Snart kom Black-Eagle, genom vindens och vågornas häftiga påstötning, så nära Wilhelm Tell, att de passagerare, som befunno sig på skeppets däck, kunde se dem som voro församlade på ångfartygets.

Äfven ångfartyget var af den starka stormen och de ursinniga vågorna nästan alldeles förstördt. Antalet af passagerare var endast ringa.

Det häftiga vågsvall, som borttagit hjulhuset och sönderslagit ett af machineriets hjul, hade tillika bortfört en stor del af relingen. Vågorna inträngde, hvarje ögonblick, genom denna stora öppning och sopade med sig hvarje gång flera offer.

Bland de passagerare, som tycktes hafva undslupit denna fara, endast för att blifva slungade emot klipporna eller krossade vid de båda fartygens sammanstötning, hvilken nu syntes allt mer oundviklig, var en grupp isynnerhet värd det ömmaste, det mest smärftfulla deltagande.

En gammal man med kal hjässa och grå mustacher, hvilken hade tagit sin tillflykt till akterdäcket, var kring lifvet omlindad med ett tåg, hvars andra ända var säkert fastgjord vid fartyget. Med sina båda armar fasthöll han och tryckte hårdt mot sitt bröst tvenne unga flickor, om femton à sexton års ålder, till hälften insvepta i en pels af reuskin. En stor, rödgul hund, drypande af vatten, stod vid hans fötter och skällde ursinnigt på de instörtande vågorna.

De begge unga flickorna, som omfattades af den gamles armar, tryckte sig hårdt intill hvarandra; men långt ifrån att med fasa se sig omkring, syntes de snarare lugna och höjde sina ögon mot himlen, liksom hade de, lifvade af ett ljuft hopp och en barnslig tillförsigt, väntat hjälp ofvanifrån, genom mellankomsten af någon öfvernaturlig makt.

Ett förfärligt utrop af fasa, af förtviflan, höjdes nu på en gång af alla passagerarne på båda skeppen och öfverröstade stormens brak. Ångfartyget, nedsänkt mellan tvenne skyhöga vågor, hade sin ena sida vänd

mot tremastarens förstäf, medan denne sväfvade på spetsen af det ena vattenberget; högt öfver Wilhelm-Tell.

Det gifves rysligt högtidliga ögonblick, ögonblick af sublim fasa, som det är omöjligt att skildra. Men vid sådana katastrofer, hastiga som tankan, uppsnappar man ofta en och annan bild, dock så hastigt, som hade man sett den vid skenet af en blix.

Just då Black-Eagle, af vågorna högt upplyftad, var färdig att slå ned på Wilhelm Tell, stod den unge mannen med engla-anletet och de fladdrande ljusa lockarne på fördäcket af tremastaren, tillreds att genast kasta sig i hafvet, för att, om möjligt, rädda något offer.

Hastigt varseblef han om bord på ångbåten de båda unga flickorna, hvilka mot honom sträckte sina händer, liksom bedjande om förbarmande. Det såg ut som hade de känt honom, ty de tycktes betrakta honom med hänförelse och religiös dyrkan.

Och oakadt stormens buller, ehuru ögonblicket för det rysliga skeppsbrottet nalkades, möttes de tre unga personernas blickar under en sekund. Den unge mannens sköna anlete uttryckte dervid ett djupt medlidande, ty de båda flickorna tycktes ju, med sina upplyftade armar och sammanknäppta händer, anropa honom såsom en övåntad räddare.

Gubben, som förut omslutit dem, låg nu på däcket, kullkastad af en lösryckt plank.

I en hast var allt försvunnet, ty en ofantlig vattenmassa slungade Black-Eagle på Wilhelm Tell, midt under ett moln af fräsande skum.

Vid det förfärliga brak, då dessa båda massor af träd och jern slungades mot hvarandra, förenade sig ett skri, ett enda skri . . .

Men det var ett dödsrop. — Det var ropet af mer än hundra människovarelser, på en gång nedstörtade i vågorna.

Och nu syntes ingenting . . .

Efter en liten stund såg man dock spillrorna af de båda fartygen i djupet mellan vågorna eller på spetsen af dem. Här och der uppdök äfven den krampaktigt böjda armen eller det likbleka anletet af någon olycklig, som sökte att komma upp på klipporna, äfven med fara att mot dem bli sönderkrossad af vågorna, hvilka med raseri bröto sig deremot.

III.

DE SKEPPSBRUTNE.

Medan förvaltaren Dupont gick till stranden, för att, om möjligt, rädda någon skeppsbruten, gick herr Rodin, ledsagad af fru Catharina, in i gröna kammaren och tog de saker, som han skulle medföra till Paris.

Fullkomligt likgiltig för den räddning af nödställda medmenniskor, som under denna tid upptog alla slottsinvånarnes tankar, tillbringade Rodin i gröna kammaren tvenne hela timmar, hvarefter han återvände till förvaltarens hvardagsrum, hvilket stötte intill ett långt galleri. Då han dit inkom, fann han ingen människa der. Han bar under armen ett litet skrin af vestindiskt trä, med rika silfverbeslag, nu svärtade af tiden.

Ur hans till hälften igenknäppta räck framstack den öfra delen af en röd saffiansportfölj, som han hade stuckit i sin bröstficka.

Om markis d'Aigrignys sekreterare hade kunnat, annorlunda än genom ett ironiskt smäleende, uttrycka sin tillfredsställelse, så skulle hans bleka, fula, likaktiga ansigte nu hafva strålat af glädje; ty i detta ögonblick befann han sig under inflytandet af tankar och känslor, hvilka för honom voro de behagligaste i världen.

Efter att hafva ställt skrinet på ett bord, sade han till sig sjelf, med den aldrasförujdaste min:

— Allt går bra. Det var försigtigast att lemna papperen här, ty man måste ju alltid vara på sin vakt mot denna Adrienne de Cardoville och hennes öfvernaturliga klyftighet, som tyckes hjälpa henne gissa hvad hon omöjligt kan veta. Lyckligtvis nalkas nu det ögonblick, då vi ingenting mer ha att frukta af henne. Hennes öde skall bli förfärligt! . . . Det måste så bli . . . Dessa stolta och oberoende naturer äro födda fiender till oss, just till följd af deras karakter; hvad mera, då de tydligen visa sig för oss skadliga och olycksbringande?

Hvad la Sainte-Colombe angår, så tillhör förvaltaren oss. Den gamle narren talar om sitt samvete . . . å! Detta ömtåliga samvete består helt och hållet af fruktan att vid hans år bli utan plats. Han skall nog ge med sig . . . Jag ämnar icke släppa honom, just emedan han kan vara oss till större nytta än någon annan . . . Då han bott här i tjugo års tid, skall han icke väcka det minsta misstroende hos den dumma och simpla Sainte-Colombe . . . Och kommer hon en gång i händerna på vår sluge och tillgifne kyrkoherde i Roiville, så svarar jag för henne; ty sådana der inskränkta och tåpiga qvinnors lefnadsbana är utstakad på förhand. I sin ungdom tjena de djefvulen; i sin medelålder låta de andra tjena honom; på alderdomen hysa de för honom en panisk förskräckelse. Jag vill derföre skräma karingen med honom, tills jag bringar henne ända derhän, att åt oss testamentera slottet Cardoville, hvilket, genom sitt ensliga läge, skulle passa oss förträffligt till anläggandet af en skola . . . Allt går således bra. — Hvad medalj-affären angår, så närmar sig nu den 15 Februari, och inga underrättelser från Josua van Dael . . . Sannolikt hålles prins Dschalma ännu fången af engelsmännen; annars skulle väl jag haft nyheter från Batavia. General Simons döttrar qvarhållas nog i Leipzig ännu under två till tre månader. De yttre förhållandena stå således på den aldrabästa fot i världen. Hvad de inre förhållandena beträffar, så . . .

Rodin afbröts här i sina angenäma betraktelser af fru Dupont, som hastigt inträdde, åtföljd af en piga, till hvilken hon yttrade:

— Gör nu upp eld i rummet här nästintill, och sätt det här glöd-gade vinet derinne; herrn kan komma i hvarje ögonblick.

— Nå, min söta fru, sade Rodin, är det hopp att kunna rädda någon af de olyckliga?

— Ack, min herre, jag vet icke, svarade hon. Min man har nu varit ute i två timmar . . . Jag är i en dödande ångest. — Han är så modig, så oförfvägen . . . Om det en gång kommer an på att vara till nytta . . .

— Modig, ända till oförsigtighet . . . sade Rodin för sig sjelf. Jag tycker icke om det.

— Imedlertid, återtog fru Dupont, skall jag lägga det varma linnnet här och sätta de hjertstyrkande medlen der bredvid. Gifve Gud att det måtte kunna uträtta något!

— Det måste man hoppas, min goda fru. — Jag är mycket ledsen öfver att min ålder och min svaghet hindrat mig att vara er förträfflige man följaktig. Lika ledsen är jag öfver att ej kunna afvakta utgången af hans menniskoölskande bemödanden . . . att få bevittna dem och dela hans glädje, ifall de lyckas . . . ty jag är, beklagligtvis, tvungen att genast resa. Ögonblicken äro för mig räknade . . . Jag skulle vara er mycket förbunden, min bästa fru, om ni tillsade, att mitt åkdom blir förspändt.

— Ja, herr Rodin, jag skall genast . . .

— Hör på . . . ett ord, ett enda ord . . . min goda, min bästa fru Dupont! . . . Ni är ett klokt, ett förståndigt fruntimmer; låt mig derföre tala med er . . . Saken är den, att jag har lagat så att er man får behålla sysslan här på godset och . . .

— Är det möjligt? O, hvad erkänsla äro vi er icke skyldiga! . . . Ty utan denna plats . . . så gamla som vi äro . . . hvad skulle det bli af oss? . . .

— Ja, men min söta fru, vid mitt löfte har jag fäst två villkor . . . småsaker bara . . . Ni får väl veta af er man . . .

— Om det ock vore hundra, min herre, så skulle vi uppfylla dem. . . . Vi äro strandsatta, min herre, alldeles strandsatta, om vi ej få stan-na kvar . . .

— Således räknar jag på frun . . . I saker som angå mannens för-delar, måste hustrun inverka på honom.

— Kära fru! kära fru! Herrn är här, men ensam! ropade en piga, som kom inspringande.

— Ensam? — Hvad — ensam?

— Ja, frun.

Några ögonblick derefter inträdde herr Dupont i rummet. Hans kläder dröpo af vatten, och för att kunna, i den förfärliga stormen, behålla sin hatt, hade han satt näsduken deröfver och fastknutit den under hakan. Hans stöflar voro betäckta af en kritaktig lera.

— Så är du då äntligen här, min vän! Jag var så ängslig, ropade hans hustru, och omfamnade honom.

— Tre äro redan räddade, sade Dupont.

— Tre! ropade Rodin. Gud vare lof, herr Dupont; edra bemödanden ha då icke varit fruktlösa.

— Tre! upprepade Catharina. *Endast tre!*

— Jag talar blott om dem, som jag såg vid den lilla bugten. Jag hoppas att flera blifvit fresta på andra, mera tillgängliga ställen af kusten.

— Du har rätt; ty lyckligtvis är ej kusten lika svår på alla ställen.

— Och hvar äro då de skeppsbrutne, min bästa herre? frågade Rodin, som af en för honom sjelf oförklarlig orsak kvarstannade längre än han ämnat.

— De stego uppför klipporna, med tillhjälp af vårt folk . . . Men som de ej kunna gå fort, sprang jag förut, för att lugna min hustru och laga att allt är i ordning. Framförallt måste vi ha fruntimmerskläder tillreds.

— Det är då fruntimmer bland de räddade?

— Ja, det är två flickor, om ungefär femton års ålder . . . ett par barn . . . och så vackra, så vackra!

— Stackars små! ropade herr Rodin, med låtsadt medlidande.

— Den som räddat deras lif är med dem, fortfor förvaltaren. Å, hvad honom beträffar, så kan man med skäl säga att han är en hjälte.

— En hjälte!

— Ja, föreställ dig bara . . .

— Jag får höra straxt . . . Tag på dig under tiden den här torra nattrocken, ty du är ju alldeles genomblöt . . . Drick litet glödgadt vin . . . se här!

— Det säger jag icke nej för, ty jag fryser så jag skälver . . . Jag sade dig, att den som räddade flickorna var en hjälte. Det mod han ådagalagd är öfver allt hvad man kan föreställa sig . . . Jag skyndade härifrån med allt gårdens folk. Vi gingo utför den branta gångstigen och kommo slutligen till den lilla bugten, der vi stodo någorlunda skyddade mot störtvägorna af fem eller sex klippskär, som skjuta ut i hafvet . . . Men då vi nalkades slutet af bugten . . . hvad funno vi? . . . De båda unga flickorna afdånade, med fötterna i vattnet, men sittande med ryggarne stödda mot ett stenblock, som om de blifvit ditsatta sedan man dragit dem ur hafvet.

— De söta barnen! Hjertat kan brista då man hör det! yttrade Rodin, medan han enligt sin vana förde näsduken till sina ögon, och sedan med lillfingret petade i sin venstra ögonvrå, liksom för att borttorka en tår, som icke fanns.

— Hvad som förvånade mig, fortfor förvaltaren, var att de liknade hvarandra till den grad, att man måste vara mycket van att se dem, för att kunna urskilja den ena från den andra.

— De äro säkert tvillingar, sade fru Dupont.

— En af de stackars flickorna, fortfor berättaren, höll mellan sina båda händer en liten bronsmedalj, hängande på en kedja af samma metall, hvilken satt kring hennes hals.

— Rodin höll sig vanligen mycket krokig; men vid de sista orden förvaltaren sade, rätade han hastigt ut sig och en liflig rodnad färgade hans kinder. Hos hvar och en annan skulle dessa symptom kunnat anses ganska obetydliga; men hos Rodin, hvilken sedan långa år vant sig vid att qväfva alla sina känslor och dölja alla sina själsrörelser, var denna hastiga rodnad ett tecken till högsta bestörtning. Han närmade sig förvaltaren och sade till honom med något darrande röst, men med den likgiltigaste min:

— Det var väl någon religiös relik. Ni såg ej hvad det var för prägel på medaljen!

— Nej, min herre; derpå tänkte jag icke en gång.

— Och de der flickorna voro lika . . . mycket lika, säger ni?

— Ja, herr Rodin, så lika att man lätt kunde förblanda dem. Sannolikt äro de fader- eller moderlösa, ty de ha sorgkläder.

— Aha! de ha sorgkläder! . . . utbrast Rodin med ny sinnesrörelse.

— Herre Gud! så unga och redan fader- eller moderlösa! ropade fru Dupont, torkande sina ögon med förklädet.

— Emedan de voro afdånade, fortfor Dupont, buro vi dem först ett stycke längre bort, der sanden var torrare. Just då vi som bäst voro dermed sysselsatta, fingo vi se hufvudet af en man sticka upp öfver en klippspets. Han sökte uppklättra på klippan, medan han fasthöll sig med handen; men han förmådde icke, ty hans krafter voro uttömda. Lyckligtvis erhöll han hjälp i rättan tid. Han föll afdånad i armarna på våra karlar. Det är honom jag kallar hjälte, och det med skäl. Ty icke nöjd med att hafva frelsat de båda flickorna, hade han ännu med beundransvärdt mod sökt frelsa en tredje person, i hvilket ändamål han hade återvändt till de af störtvägorna öfversköljda skären. Men hans krafter voro slut, som sagdt är, och hade icke våra drängar kommit honom till hjälp, så hade han säkerligen blifvit af vägorna bortförd från klippan.

— Du har rätt i att kalla honom en hjälte. Jag har aldrig hört talas om så mycket mod och så mycken menniskokärlek.

Rodin, som stod med hufvudet nedlutadt mot bröstet, tycktes vara främmande för gubbens och gummans samtal. Hans bestörtning, hans häpenhet ökades, ju mer han tänkte. De unga flickorna, hvilka nyss blifvit räddade, voro ungefär femton år gamla . . . de voro sorgklädda . . . de liknade hvarandra, ända till förvåning . . . den ena bar en bronsmedalj på halsen . . . Det var intet tvifvel — de voro säkert general Simons döttrar. Men hur kunde de båda systrarna vara bland de skeppsbrutnes antal? Hur kunde de hafva sluppit ur fängelset i Leipzig . . . Hur kunde det komma till att han (Rodin) icke blifvit derom underrättad? Hade de rymt, eller hade man försatt dem i frihet? . . . Dessa många frågor, som jagade hvarandra i Rodins själ, öfverröstades snart af den enda tanken: "*General Simons döttrar äro anlända.*" En af Rodins mödosamt och konstigt sammansatta intrigväfnader hade således gått sönder.

— När jag nu omtalat för dig de unga flickornas räddare, fortfor förvaltaren, vänd till sin hustru och utan att ge akt på Rodins tankfullhet, väntar du dig troligen att få se en Herkules. Ack, min gumma, långt derifrån! Han är nästan bara barnet, så ung ser han ut med sitt milda anlete och sitt rika blonda hår. Jag lät honom få en kapp på sig, ty han hade ingenting mer än skjortan, ett par svarta kortbyxor och svarta ullstrumpor, hvilken klädsel förekom mig bra besynnerlig.

— Ja visst; ty sjömän äro icke så klädda.

För resten, ehuru skeppet som han for på, är engelskt, tror jag att min hjälte är fransman, ty han talar vårt språk som en infödd, ja som du och jag. Men hvad som rörde mig ända till tårar, var när de båda flickorna kommo sig före från sin dånig. Då de fingo se den unge mannen, kastade de sig på knä . . . de tycktes betrakta honom med religiös vördnad och tacka honom, som man tackar Gud . . . Derefter sågo de

sig omkring, som om de hade sökt någon. De vexlade några ord med hvarandra och utbrusto dervid i snyftningar, hållande hvarandra hårdt omfamnade.

— Hvilken olycka! de söta barnen ha visst förlorat någon kär anhörig, som var med på resan. Herre Gud så många offer det hafvet slukar! sade den medlidsamma fru Dupont.

— När jag lemnade stranden, fortfor gubben, hade vågorna redan uppkastat sju lik, utom koffertar, kistor och spilor af fartygen. Jag har låtit underrätta tullnärn och kustchefen. De äro nu der med sitt folk och skola nog qvarstanna der hela dagen. Om då, såsom jag hoppas, några flera kunna frelsas, skall man snart se dem här. Men hör då hvilket bul-ler! . . . Jag hör röster! . . . Ack! det är våra skeppsbrutna!

Och förvaltaren sprang tillika med sin hustru ut genom dörrn af salen, som stötte intill ett långt galleri, medan Rodin, bitande med konvulsivisk vrede på sina platta naglar, väntade de skeppsbrutne under spänd nyfikenhet.

En rörande taffa tedde sig snart för hans blickar.

Längst bort i det långa, af små götiska fönster svagt upplysta galleriet, såg man fyra personer komma sakta framskridande. Det var de unga flickorna, tillika med den ädle, behjertade mannen, som hade frelst deras lif. Rosa och Blenda gingo på ömse sidor om sin räddare, hvilken lätt stödde sig på dem. En bonde, som hade visat dem vägen, utgjorde fjerde personen i gruppen.

Den unge mannen var den som först ådrog sig allas blickar. Ehuru han hade fyllt tjugufem år, skulle man ingalunda af hans ungdomliga, nästan barnsliga ansigte kunnat sluta till denna ålder. Hans långa blonda hår var benadt midt i pannan och föll i rika silkeslena lockar på kragen af en brun kappa, som man hade lånat honom. Det skulle vara ett fåfångt försök att vilja beskrifva det englagoda uttrycket i detta milda, bildsköna, men nu alldeles bleka anlete, så rent, så himmelskt, som de, hvilka Ra-faels pensel har framtrullat på duken. Endast denne ojemförlige konstnär skulle kunnat återgifva det melankoliska behaget i detta tjugande anlete, det hänförande i hans himmelska blick, blå och klar som en erke-engels, eller som en martyrs, hvilken nyss blifvit af saliga andar uppförd till himlen.

Ja, han var verkligen en martyr . . . ty en blodig gloria omgaf redan detta hänförande hufvud. Öfver hans vackra ögonbryn, betydligt mörkare än håret, syntes ett smalt, blott några månader gammalt ärr, hvilket likt ett blodigt rep omgaf hans vackra panna. Och hvad som var ännu smärtsammare att se — hans händer voro genomborrade, hvilket äfven var fallet med hans fötter. Deraf kom det sig att han hade så svårt att gå, ty de knappast läkta sären hade under den myckna ansträngningen åter öppnat sig.

Den unge mannen var Gabriel, prest vid utrikes missionen och foster-son till Dagoberts hustru.

Gabriel hade varit martyr . . . Ja — ty äfven i våra dagar finnas

martyrer, liksom på den tiden då Cesarerna läto kasta de förste kristne för tigrar och lejon.

Martyrer finnas! . . . ty i våra dagar går en och annan son af det ringare folket — hvaribland företrädesvis dessa helgonhjeltar utkoras, emedan blott det ringare folkets söner äro mäktiga af en sådan ståndaktighet och sjelfupoffring — de gå ut, säger jag, i alla delar af världen, för att utan fruktan för mödor, plågor och död, söka fortplanta den kristna tron.

Huru många bland dem hafva icke blifvit offer för barbarernas raseri, huru många hafva icke förgåtts, okända och hjälplösa, midt uti de båda hemisferernas ödemarker! Och för dessa korssets stridsmän, som hafva ingenting annat än sin tro och sitt mod, finns det vid återkomsten (och de återkomma dock så sällan) hvarken inkomstrika eller lysande prestvärdigheter. Aldrig prydas deras ärriga pannor med mitran, aldrig beklådas deras stympade lemmar med purpurn. De dö glömda och obelönda, liksom de flesta stridsmän under fanan).

Då general Simons döttrar hade riktigt återfått både sina sinnens och sina krafters bruk, så att de funno sig i stånd att kunna klättra uppför klipporna, hade de i sin innerliga och hjertliga tacksamhetskänsla icke velat tillåta någon annan att understödja de vacklande stegen åt den som räddat deras lif.

De unga tvillingarnes svarta klädningar voro så genomblöta, att vattnet strömmade derur. Deras sköna, bleka ansigten uttryckte en djup smärta och den ena tåren efter den andra strömmade utför deras kinder. Med dystra, nedslagna blickar och skälfvande af köld och sinnesrörelse, hade de stackars flickorna för närvarande endast en tanka — den att de aldrig mer skulle återse Dagobert, deras ledsagare, deras ende vän . . . Ty det var åt honom som Gabriel hade förfäfvats räckt sin hand, för att hjälpa honom att stiga uppför klippan. Olyckligtvis hade krafterna svikit dem båda och den gamle soldaten hade blifvit bortförd af störtsjön.

Åsynen af Gabriel var för Rodin, som hade dragit sig i en vrå, för att noga och ostörd kunna ge akt på allt, ett nytt ämne till bestörtning; men denna bestörtning var glad; ty han kände en så innerlig glädje öfver att se den unge missionären frelsad från döden, att det ledsamma intryck, han nyss erfarit vid åsynen af General Simons döttrar, mildrades betydligt.

Man har väl icke glömt att det hörde till Rodins plan att Gabriel skulle vara i Paris den 13 Februari.

*) Vi kunna ej annat än med djup rörelse erinra oss slutet af ett bref, skrifvet för två eller tre år sedan, af en bland dessa unga och behjertade missionärer, hvilken var son till ett fattigt bondfolk i Beauce. Han skref till sin mor från det inre af Japan och slutade sitt bref sålunda:

"Färväl, min älskade mor! Man säger att det är mycket farligt der, dit man nu skickar mig . . . Bed Gud för mig och säg till alla våra beskedliga grannar, att jag älskar dem, och att jag ganska ofta tänker på dem."

Denna naiva helsning sändes från Asien till fattiga händer i en fransk by. Är den ej ganska rörande, i all sin enkelhet?

Förvaltaren och hans hustru, lifligt rörda vid de unga flickornas åsyn, skyndade till dem, för att bringa dem tröst och uppmuntran.

— Herre! herre! goda nyheter! ropade en inträdande bondgosse . . . De ha räddat två till af de skeppsbrutna.

— Gud vare lof! Gud vare pris! ropade missionären.

— Hvar äro de, frågade förvaltaren, skyndande till dörrn.

— Jo, det är en som kan gå, svarade gossen. Han kommer straxt efter med Justin, som leder honom . . . Den andre har blifvit sårad när han stötte mot klipporna; han bärs hit på en bår, som de hafva gjort af qvistar.

— Jag skall springa och säga till att de föra in honom i salen der nere, sade förvaltaren. Du, min gumma, kan imedlertid sysselsätta dig med de unga fruntimren.

— Men den skeppsbrutne som kan gå, hvar är han? frågade förvaltarens hustru.

— Å han kommer der, svarade bondgossen, pekande åt den motsatta ändan af galleriet, der man såg en person komma gående med stora steg . . . Så snart han fick veta, fortfor gossen, att de unga mamsellerna voro frelsade och förda hit upp, kunde ingen hejda honom, utan fastän han var gammal och sårad i hufvudet, tog han så långa skutt, att jag verkligen hade svårt att hinna om honom.

Rnappast hade ynglingen uttalat dessa ord, förrän Rosa och Blenda skyndade mot dörrn. De kommo dit på samma gång som Dagobert.

Soldaten, ur stånd att framföra ett enda ord, knäföll på tröskeln och räckte armarna åt de båda flickorna, medan Rabat-Joie, tjutande af glädje, hoppade upp på dem och slickade deras händer.

Men Dagoberts rörelse var för häftig. Då han hade slutit de moderlösa i sina armar, sjönk hans hufvud bakåt och han skulle hafva fallit, om icke bönderna understödt honom. När han nu skulle föras ut i ett annat rum, envisades de unga flickorna att följa med och hjälpa honom, oaktadt fru Duponts anmärkningar öfver deras svaghet och deras eget behof af hjälp.

Då Rodin fick se den gamle soldaten, mulnade hans anletsdrag, ty ända hittills hade han med säkerhet trott att de unga flickornas vårdare var död.

Missionären, öfvervåldigad af trötthet, stödde sig mot en stol. Han hade ännu icke varseblifvit Rodin.

Ännu en person, en man med smutsgul hy, inträdde nu i rummet, åtföljd af en bonde, som pekade på Gabriel.

Mannen med den gula hyn, åt hvilken man hade lånat en blus och ett par bondbyxor, nalkades missionären och sade till honom på fransyska, men med en främmande brytning:

— Prins Dschalma fördes nyss hit. Hans första ord var en önskan att få tala med er.

— Hvad säger karlen? skrek Rodin med dunderande röst och var, med ett enda hopp, vid sidan af Gabriel.

— Herr Rodin! ropade missionären, tagande af bestörtning ett steg tillbaka.

— Herr Rodin! ropade äfven den gulbleke skeppsbrutne, och från detta ögonblick följde hans ögon herr Josua van Daels korrespondent.

— Ni här! ni, min herre, sade Gabriel, och nalkades Rodin, med lika mycken fruktan, som vörnad.

— Hvad sade den der karlen? ropade Rodin med bruten röst. Har han icke uttalat namnet Dschalma?

— Jo, min herre, prins Dschalma var en af passagerarne på det engelska skeppet, som kom från Alexandria, och som nu lidit skeppsbrott . . . Det skeppet lade till vid Azoriska öarne, der jag då befann mig. Då det fartyg, med hvilket jag anlände från Charlestown, var tvunget att quarstanna der vid öarne, emedan det var mycket skadadt, gick jag om bord på Black-Eagle, der prins Dschalma var. Vår kosa var åt Portsmouth, hvarifrån jag tänkte fara öfver till Frankrike.

Rodin tänkte icke ens på att falla Gabriel i talet. Detta nya slag förlamade hela hans tankekraft. Slutligen gjorde han, liksom hvar och en, som gör det sista försöket, ehuru han förut vet huru säfängt det är, han frågade Gabriel: Vet ni då hvem denne Prins Dschalma är?

— En lika så god som tapper yngling, svarade missionären. Han är son af en, numera afviden, hinduisk konung och från sin thron afsatt af engelsmännen.

Derefter vände Gabriel sig till den gulbleke mannen och sade med yttersta deltagande:

— Hur är det med prinsen? — Äro hans blesyrer farliga?

— Han har fått starka kontusioner, men de äro visst icke dödliga, svarade den tillfrågade.

— Gud vare lof! sade Gabriel, vändande sig till Rodin. Ni ser således att ännu en skeppsbruten blifvit räddad.

— Så mycket bättre, sade Rodin med kort och snäsigt ton.

— Jag skall gå ned till honom, sade Gabriel. Derefter frågade han Rodin med undergifven ton:

— Ni har väl ingen befallning att gifva mig?

— Skulle ni vara i stånd att, oakadt er trötthet, resa om två eller tre timmar?

— Ja . . . om jag måste.

— Visst måste ni. Ni reser med mig.

Gabriel bugade sig för Rodin, hvilken, utmattad af själsansträngning, nedsjönk på en stol, medan missionären stapplade ut, åtfoljd af en bonde.

Mannen med gula hyn hade stannat i ett hörn af rummet, utan att Rodin blef honom varse.

Denne från döden räddade man var Faringi, mestizen, en af de tre stryparcheferne, densamma som i ruinerna af Tschandi hade undslupit de holländska soldaternas förföljelser. Efter att hafva dödat luredreja- ren Mahal, hade han plundrat hans lik och tagit så väl van Daels långa skrifvelse till Rodin, som biljetten till sjökaptenen, i kraft af hvilken

Mahal skulle få komma om bord på ångfartyget Ruyter, i egenskap af passagerare.

Som Faringi hade störtat ut ur kojans i Tschandis ruiner, utan att Dschalma då blef honom varse, var den unge priusen långt ifrån att ana, det en af Fansigarenes chefer befann sig om bord på Black-Eagle. Under hela öfverfarten bemötte han denne som en landsman och talade mycket vid honom. (Vi skola framdeles förklara huru Dschalma återfått sin frihet.)

Rodin satt med stirrande blick, bleksvart hy och ett stumt raseri måladt i alla sina drag. Han bet åter på naglarna, som han plägade göra, då han var mycket bekymrad, och varseblef icke att mestizen hade närmat sig honom, förrän denne, helt förtroligt lade sin hand på hans axel, sägande:

— Ni heter ju Rodin?

— Hvad står på? frågade denne, som spratt till och rykte häftigt på hufvudet.

— Ni heter Rodin? upprepade Faringi.

— Ja; hvad vill ni?

— Ni bor i Paris, på gatan *du Milieu-des-Ursins*?

— Ja då — Men, ännu en gång, hvad vill ni?

— Ingen ting nu, broder, men sedermera ganska mycket, svarade Faringi, som med långsamma steg aflägsnade sig och lemnade Rodin, skad af förskräckelse. Ty denne man, som annars fruktade för intet i världen, hade blifvit slagen af stryparens hemska blick.

IV.

RESAN TILL PARIS.

Den djupaste tystnad herrskade i slottet Cardoville. Stormen hade småningom saktat sig; man hörde snart ingen ting annat än det aflägsna dån af vågorna, som tungt squalpade mot stranden.

Dagobert och de båda flickorna hade blifvit inqvarterade i ett par små varma rum, en trappa upp.

Dschalma, för svårt sårad för att kunna föras upp i första våningen, hade blifvit inburen i en sal på nedra botten. Just i det ögonblick, då de både skeppen sammanstötte, hade en förtviflad moder lagt sitt barn i hans armar. Han hade då, eldad af människokärlek, velat rycka den späda varelsen undan döden. Detta fåfänga försök hindrade honom att fritt röra sig och han blef således slungad, ja, nästan krossad mot en klippa. Derifrån hade han af Duponts folk blifvit buren till slottet.

Faringi, som hade lyckats öfvertyga honom om sin tillgifvenhet, stannade kvar i hans sjukrum, för att vaka öfver honom.

Gabriel hade, sedan han meddelat Dschalma andelig tröst, åter gått upp i det för honom bestämda rummet. Trogen det löfte han gifvit Rodin, att inom två timmar vara resfärdig, hade han icke velat lägga sig; men, öfvervældig af trötthet, insomnade han dock i en stor länstol med

högt ryggstöd, placerad midt för spiseln, der en stor brasa vänligt sprakade och flammade.

Hans rum var beläget näst intill de två, som innehades af Dagobert och de båda flickorna.

Rabat-Joie, som naturligtvis icke fann något skäl till fruktan i ett så hederligt slott, gick ifrån dörren till flickornas rum, der han först varit posterad, och in i den unge missionärens, hvarest han lade sig framför brasan och värmde sig på alla sidor.

Den stackars hunden låg med nosen lutad mot sina utsträckta framtassar och njöt med vällust af ett fullkomligt välbefinnande, efter så många utståndna besvärigheter och motgångar, både till lands och sjös. Vi våga väl icke påstå att han ständigt kom ihåg sin gamle kamrat, Jovial, men kunna dock nästan sluta dertill af den underliga vana han tagit sig att vilja bita alla hvita hästar, han, som hittills var den oförargligaste af alla hundar, i fråga om hästar, af hvad färg som helst.

Efter några ögonblick öppnades helt sakta dörren till Gabriels rum och tvillingsystrarne inträdde, blyga och tvekande. De hade sofvit ett par timmar ungefär, men vaknat af oro öfver Dagobert, stigit upp och klädt sig, samt yttrat mycken ängslan öfver deras gamle vän, ehuru förvaltarens hustru, som sjelf hade fört dem upp i kammaren och hulpit dem i säng, sedermera varit uppe och tröstat dem med försäkran att sockenläkaren, hvilken nyligen besökt den sjuke, icke funnit hans sår farligt. Icke desto mindre gingo de ut ur sitt rum, i hopp att finna någon, som bestämdt kunde säga hur det var med Dagobert.

Den höga karmen på länstolen, uti hvilken Gabriel satt, dolde honom helt och hållet, men då de unga flickorna sågo Rabat-Joie, liggande helt lugn vid foten af länstolen, trodde de att det var Dagobert, som slumrade der. De gingo då försigtigt på täspetsarne fram till den sofvande.

Till deras stora förvåning funno de Gabriel, i stället för den gamle soldaten. Häpna och öfverraskade, stannade de och vågade hvarken gå fram eller draga sig tillbaka, af fruktan att väcka honom.

Den unge missionärens rika, blonda hår, som numera icke var vått, föll i yppiga lockar kring hans hals och axlar. Blekheten af hans hy afstäck mot det mörkröda damast, hvarmed ländstolen var beklädd. Gabriels sköna ansigte uttryckte nu en djup och bitter melankoli, vare sig att han hade en elak dröm, eller att han vant sig vid att i sitt vakande tillstånd dölja några bittra känslor, hvilka, honom sjelf ovetande, kommo för honom då han sof. Men oakadt detta uttryck af tärande smärta, behöfvo hans anletsdrag sin englalika ljufhet, sitt utsägliga behag . . . ty ingenting kan väl vara mera rörande än godheten som lider.

De båda flickorna nedslogo ögonen, rodnade på en gång och utbytte en blick af oro och bryderi, då de fingo se den sofvande missionären.

— Han sofver, min syster, hviskade Rosa.

— Så mycket bättre, svarade Blenda, likaledes hviskande; vi kunna då få betrakta honom.

— Du har rätt; då vi följde honom upp från hafstrand, tordes vi icke.

- Se bara hvad han ser mild ut.
- Jag tycker precis att det är densamme som vi sågo i drömmen.
- Ack ja! han som lofvade beskydda oss.
- Denna gången har han ock hållit sitt löfte.
- Ja, åtminstone se vi honom nu riktigt.
- Det är icke som i fängelset i Leipzig, den der mörka natten, du mins . . .
- Ja, men han räddade ju oss äfven då.
- Utan honom skulle vi ha förgåtts denna morgon.
- Men min syster, jag tyckte i drömmen, att hans ansigte strålade af ett himmelskt sken.
- Ja, du har rätt; han nästan bländade oss.
- Och sedan så . . . såg han ej så sorgsen ut.
- Det är derföre, ser du, att då kom han från himlen, men nu vistas han på jorden.
- Såg du, syster, om han då hade öfver pannan den der mörkröda randen?
- Å nej; då skulle väl vi hafva märkt det.
- Och hans händer . . . se då . . . begge hafva djupa ärr.
- Men, om han har varit sårad, så är han ju ingen engel.
- Hvarföre icke? — Om han erhållit dessa blesstyrer när han velat förhindra det onda, eller rädda människor, hvilka, liksom vi, varit i lifsfara, så . . .
- Du har rätt; om han icke utsatte sig sjelf för fara, när han skyndade till andras hjälp, så vore det mindre vackert, mindre beundransvärdt.
- Hvad det är synd att han icke öppnar ögonen.
- Ack ja! den blicken är så mild, så skön.
- Hvarföre sade han oss ingenting om vår mor, medan vi gingo hit upp?
- Vi voro icke allena med honom . . . derföre ville han icke tala om henne.
- Men nu äro vi allena . . . kanske han nu vill tala.
- Vi skola bedja honom derom.

Och de moderlösa utbytte en blick, en förtjusande blick af oskyldig glädje. Deras hänförande ansigten förgades af en högre rodnad och deras hjertan slogo fortare.

— Du har rätt, vi skola bedja honom.

Min Gud, hvad *vårt* hjerta slår, yttrade **Blenda**, som icke tviflade, det ju hennes syster erfor precis samma känslor som hon sjelf . . . Hvad den här hjertklappningen är ljuf! . . . Man skulle kunna säga att någonting lyckligt skall hända oss.

De båda systrarne gingo nu, på tåspetsarne, ända fram till länstolen och föllo på knä, med sammanknäppa händer, den ena till höger, den andra till venster om missionäru.

Det var en hänryckande taffa.

Höjande sina sköna, blå ögon mot den sofvande, sade de nu, på en gång helt lågt, mycket lågt, med röster friska och skära som deras femtonåriga ansigten.

— Gabriell! tala med oss om vår mor!

Vid detta namn rörde missionären på sig och öppnade ögonen och, tack vare detta tillstånd mellan sömn och vakande, som föregår det fullkomliga uppvaknandet, erfor han ett ögonblicks förtjusning vid åsynen af de båda sköna, oskuldfulla flickorna, som, med blickarne vända mot honom, sakta hviskade hans namn.

— Hvem är det som ropar mig? frågade han och lyfte upp hufvudet, ty ändtligen var han riktigt vakent.

— Det är vi.

— Vi, Rosa och Blenda.

Det blef nu Gabriels tur att rodna, ty han kände igen de unga flickorna, som han räddat från döden.

— Stigen upp, mina systrar, sade han; man knäböjer ej för någon annan än Gud.

Flickorna lydde och stodo snart framför honom, hållande hvarandra i handen.

— Ni känner då mitt namn, sade han smäleende.

— O ja, vi ha icke glömt det.

— Hvem har sagt er det?

— Ni sjelf.

— Jag?

— Ja, när ni kom till oss, skickad af vår mor.

— När ni kom, för att säga oss att det var hon som sändt er och att ni alltid skulle beskydda oss.

— Jag, mina systrar? ropade missionären, som icke begrep ett enda ord af allt hvad flickorna sade . . . Ni misstar er . . . Jag har aldrig sett er förr än i dag.

— Och i våra drömmar?

— Ja, påminn er det — i våra drömmar.

— I Tyskland. Det är nu tre månader sedan ni kom för första gången . . . Se väl på oss.

Gabriel kunde icke afhålla sig från att smäle åt de barnsliga flickorna, som ville att han skulle erinra sig hvad de hade drömt. Imedertid upprepade han, alltmera förvånad:

I edra drömmar?

Ja visst; då ni gaf oss så goda råd.

— Och sedan, i fängelset . . . då vi voro så bedröfvade . . . Alla edra ord, dem vi ganska väl lade på minnet, tröstade oss och ingåfvo mod.

— Var det då icke ni, som hjälpte oss ut ur fängelset i Leipzig, under den der stormiga natten, ehuru vi icke kunde se er, för mörkrets skull?

— Jag?

— Hvilken annan än ni skulle ha kommit till vår och vår gamle väns hjälp?

— Vi sade honom också att han borde älska er derföre att han älskar oss. Men, han ville aldrig tro på englar.

— Också voro vi nästan icke rädda denna morgon, då det stormade så rysligt derute på hafvet.

— Nej, ty vi väntade er.

— Denna morgon! . . . Ja, mina systrar, Gud förlänade mig den nåden att kunna ila till er hjälp. Jag kommer från Amerika, men jag har aldrig varit i Leipzig . . . Det är således icke jag som hulpit er ur fångelset . . . Säg mig mina systrar, tillade han, i det han smålog med godhet, — för hvem anser ni mig?

— För en god engel, den vi redan flera gånger hafva sett i drömmen och som vår mor har från himmelen nedsändt till vårt beskydd.

— Mina kära systrar, jag är ingenting annat än en fattig prest . . . Händelsen gör utan tvifvel att jag liknar engeln, som ni har sett i er dröm, och som ni ej kan få se annat än i drömmen . . . ty för oss finnes det inga synliga englar.

— Det finnes inga synliga englar! sade flickorna på en gång och betraktade hvarandra med en sorgsen blick.

— Det gör ingenting, mina goda systrar, sade Gabriel, medan han vänligt fattade de båda flickornas händer och höll dem länge mellan sina . . . drömmar, liksom allt annat, komma från Gud . . . Emedan er mors minne var blandad med denna dröm, bör ni välsigna den i bubbelt mått.

I detta ögonblick öppnades en dörr och Dagobert inträdde.

De unga flickorna hade hittills, i deras oskyldiga ärelystnad att vara beskyddade af en erkeengel, icke erinrat sig att Dagoberts hustru hade upptagit en gosse med namnet Gabriel och att denne sedermera blifvit prest.

Soldaten hade, ehuru han envist påstod, att den blesstyr han erhållit var en nit eller *hvit blesstyr* (för att begagna general Simons uttryck), likväl blifvit omsorgsfullt förbunden af byns fältskär. En svart bindel betäckte således hälften af hans panna och ökade ännu mer hans af naturen bistra utseende.

Då han inträdde i rummet, blef han icke litet förvånad att se en okänd hålla de båda tvillingarnes händer. Denna förvåning förklarades lätt deraf, att Dagobert var fullkomligt omedveten om, att missionären hade räddat de båda flickorna och äfven bjudit till att rädda honom.

Om morgonen, då stormen röt och vågorna svallade och den stackars gamle soldaten hade gjort ett fäfängt försök att hålla sig fast vid klippan, hade han endast helt flyktigt sett Gabriel, i det ögonblick då denne, efter att hafva räddat tvillingssystrarne från en säker död, förjäfves sökt rädda äfven honom. Då Dagobert efter skeppsbrottet hade återfunnit flickorna i slottets nedra sal, hade han, som vi redan veta, snart fallit i en fullkomlig vanmakt, härrörande af matthet, sinnesrörelse och blodförlust; man kan således begripa att han icke då kunde gifva åkt på missionären.

Veteranen började rynka sina tjocka grå ögonbryn under den svarta bindeln, då han såg en okänd vara så förtrolig med Rosa och Blenda; men dessa sprungo med detsamma emot honom, och öfverhopade honom med barnsliga smekningar. Hans harm försvann snart vid dessa omisskänneliga tecken af tillgifvenhet, ehuru han fortfor att kasta ganska sura blic-

kar på missionären, som hade rest sig upp af stolen, och hvars ansigte han ej så noga kunde se.

— Och hur är det med din blessyr? frågade Rosa med ömt deltagande. Lyckligtvis har man sagdt oss, att den icke är dödlig.

— Lider du mycket? Plågar såret dig mycket? frågade Blenda med samma ömhet.

— Nej, mina barn. Det var majoren i byn, som prackade på mig de här trasorna kring pannan. Om jag också hade hela hufvudet massakreradt af sabelugg, kunde jag icke värre utspökas. Man skulle kunna taga mig för en gammal vekling. Det är ju bara en *hvit blessyr*, och jag har lust att . . .

Och veteranen tog med handen på bindeln.

— Vill du låta bli det der, sade Rosa och lade sin hand på hans arm; hur kan du vid dina år vara så oförnuftig?

— Se så, se så, banna mig icke. Jag skall göra som ni vill; jag skall behålla bindeln.

Derefter förde han de båda flickorna till en vrå af rummet och sade sakta, i det han med en blick visade på den unge presten:

— Hvem är den der herrn, som satt och höll edra händer när jag kom in? . . . Hör på, mina barn . . . ni bör akta er för sådant der . . . ty . . .

— Akta oss! . . . För honom? . . . ropade Rosa och Blenda. Men betänk då, att om icke han varit, så hade du ej den glädjen att nu omfamna oss.

— Huru? ropade soldaten, uppresande sig till hela sin längd, och betraktande den unga missionären.

— Det är ju vår skyddsengel, sade Blenda.

— Utan honom, återtog Rosa, skulle vi hafva förgåtts denna morgon.

— Han? . . . Det är då han som . . .

Dagobert förmådde ej säga mera. Med klappande hjerta och ögonen fuktade af tårar, sprang han till den unge mannen och ropade med ett uttryck af erkänsla i sin blick, omöjligt att beskrifva eller härma, i det han räckte honom båda händerna.

— Min herre, jag har er att tacka för de här båda barnens lif! Jag säger ingenting mer, emedan jag har sagt allt.

Hastigt föresväfvade honom dock ett minne, och han ropade:

— Dock . . . vänta! . . . Var det icke ni som, då jag höll mig fast vid en klippa, för att ej bortsköljas af vågorna, var det icke ni som då räckte mig handen. Ack jo, jo! Ert ljusa hår, ert unga ansigte . . . jo visst är det ni . . . det är ni! . . . nu känner jag igen er.

— Olyckligtvis sveko mig mina krafter och jag hade den smärtan att se er åter falla i hafvet, sade Gabriel.

— Jag kan ingenting annat säga er, till uttryckande af min tacksamhet, än hvad jag nyss sade, återtog Dagobert med rörande enkelhet. Då ni räddade dessa barnens lif, gjorde ni vida mer för mig, än om ni lyckats rädda mitt eget . . . Men hvilket mod, hvilket hjerta! ropade soldaten med beundran . . . Och så ung! Ser ut som en flicka.

— Hvad! ropade Blenda, innerligt glad, kom vår Gabriel äfven till din hjälp?

— Gabriel! ropade Dagobert, fallande Blenda i talet, och vändande sig till den unge presten. Heter ni Gabriel?

— Ja, Gabriel är mitt namn.

— Gabriel! upprepade gubben, alltmera förvånad.

— Ja, Gabriel. Finner ni det så underligt?

— Och ni är prest, tillade han.

— Prest vid utrikes missionen.

— Och hvem har uppfostrat er? frågade soldaten med vexande bestörtning.

— En förträfflig och ädelmodig qvinna, hvilken jag vördade som den bästa af mödrar. . . ty hon hade medlidande med mig fattiga, öfvergifna barn, och behandlade mig som om jag varit hennes egen son.

— Fransiska Baudoin? — hette hon icke så? frågade den gamle, djupt rörd.

— Ja, så hette hon, svarade Gabriel, å sin sida högst förvånad. Men hur vet ni? . . .

— Hustru till en soldat? återtog Dagobert.

— Ja, till en tapper soldat, som, i följd af den beundransvärdaste tillgifvenhet för en bland sina förmän, tillbringar hela sitt lif i landsflykt, långt från sin hustru. . . långt skild från sin son, från min bror. . . ty jag är stolt öfver att få gifva honom detta namn.

— Min . . . Agricola . . . min hustru! . . . När lemnade . . . ni . . . dem?

— Det skulle vara ni? . . . Ni skulle vara Agricolas far? . . . O, jag hade ännu ingen aning om all den tacksamhet jag var skyldig Försynen! ropade Gabriel, med sammanknäppa händer.

— Och min hustru . . . och min son! . . . återtog Dagobert med darande röst. . . Hur må de? Har ni haft underrättelser från dem? . . .

— De underrättelser, hvilka jag för tre månader sedan erhöi, voro högst glädjande.

— Nej, det är för mycken glädje! ropade Dagobert, för mycken!

Och veteranen förmädde icke fortfara. Sinnesskakningen höll på att qväfva honom. Han sjönk ned på en stol.

Rosa och Blenda undrade i början öfver denna oväntade scen; men då de erinrade sig deras fars bref till sin fru, deruti han mycket talade om Dagobert och äfven omnämnda fostersonen Gabriel, som Fransiska hade upptagit, gäfvode de luft åt sin oskyldiga glädje och delade hjertligt deras gamle väns förtjusning.

— Vår Gabriel är ju också din! Det är ju densamme; hvilken lycka! ropade Rosa.

— Ja, mina älskade små, han tillhör er, liksom mig; vi hafva alla del i honom, svarade Dagobert. Derefter vände han sig till ynglingen och sade: Gif mig din hand . . . lät mig ånyo trycka din hand i min, mitt ädelmodiga barn! . . . Jag säger *du*, jag, och du får ej misstycka det, eftersom Agricola är din bror.

— Ack, ni visar mig för mycken godhet! ropade Gabriel, innerligt glad.

— Se så der ja! nu skall du väl tacka mig till på köpet, efter allt hvad du har gjort för mig, sade gubben med sin vanliga torra min.

— Och min fostermor, är hon underrättad om er ankomst? frågade Gabriel, för att undandraga sig den gamles beröm.

— Jag skref henne till för fem månader sedan, att jag skulle komma ensam . . . och derföre . . . Men allt det der skall jag berätta dig sedermera . . . Hon bor väl kvar på gatan Brise-Miche? det är der som min Agricola är född.

— Ja hon bor kvar der.

— I det fallet måtte hon väl hafva fått mitt bref. Jag ville skrifva henne till från fängelset i Leipzig, men det var mig omöjligt.

— Från fängelset? har ni suttit i fängelse?

— Ja, jag kommer från Tyskland, öfver Hamburg, och jag skulle ännu vara i Leipzig, om icke en händelse timat, som kunde fresta mig att tro på djefvulen, men på en god djefvul.

— Hvad menar ni? . . . Förklara er!

— Ja, se det skulle bli mig litet svårt, då jag ej kan förklara det för mig sjelf. De här små flickorna — och han pekade småleende på Rosa och Blenda — de påstodo sig vara klokare än jag, och de upprepade ständigt: "Men det är ju erkeengeln som har kommit oss till hjälp, Dagobert, det är erkeengeln! Ser du det, du som trodde att Rabat-Joie kunde bevara oss mycket bättre."

— Gabriel! jag väntar på er! sade en sträf röst, som kom den unge missionären att darra.

— Han, Dagobert och de unga flickorna blickade på en gång åt dörren. Rabat-Joie skälde doft.

Det var Rodin. Han stannade i dörrn som gick ut åt korridoren. Hans drag voro lugna, känslolösa. Med en hastig och genomträngande blick måtte han soldaten och de båda flickorna.

— Hvad är det der för en karl? frågade Dagobert, som vid första anblicken fann något motbjudande hos herr Rodin, och det med mycket skäl, ty dennes ansigte hade verkligen något ovanligt fränstötande. Hvad är det han vill?

— Jag reser med honom, sade Gabriel, med synbar tvång och mycken ledsnad, hvarefter han vände sig till Rodin och yttrade; Jag ber tusen gånger om förlåtelse; jag skall straxt vara färdig.

— Hvad, du reser! ropade Dagobert bestört. Du reser just i samma stund som vi återfunnit hvarandra. Nej för tusan! du skall icke resa. Jag har så mycket att säga dig, att fråga dig om . . . Vi skola göra resan tillsammans — det skall bli mig en högtid . . .

— Det är omöjligt. Det är min förman och jag måste lyda.

— Din förman; han är ju klädd som en borgare.

— Han är icke ålagd att bära prestdräkten.

— Bah! Då han ej är i uniform och då det i ditt stånd ej fiuns någon krigsrätt, så skicka af honom du.

— Tro mig; jag skulle ej ett ögonblick tveka om det vore mig möjligt att stanna kvar.

— Vill du att jag skall säga honom, yttrade Dagobert saktare, att han skulle göra oss en reel tjenst, om han reste ensam?

— Nej, för Guds skull gör icke det, sade Gabriel, det skulle i alla fall tjena till intet. Jag känner min pligt, och mina förmäns vilja är min. Så snart ni kommer till Paris skall jag helsa på er; jag får då med detsamma se min älskade fostermor och min gode bror Agricola.

— Nå det må så vara. Jag har varit soldat och jag vet hvad subordination vill säga. Således i öfvermorgon på eftermiddagen . . . gatan Brise-Miche, min gosse; ty jag kan vara i Paris i morgon afton säger man, och vi resa genast. Men säg mig: det tycks vara en skarp disciplin bland er äfven.

— Ja, den är svår och mycket sträng, svarade Gabriel, darrande, under det han kväfde en suck.

— Se så, omfamna mig . . . Vi återse snart hvarandra . . . I alla fall äro tjugufyra timmar snart förbi.

— Farväl, farväl! svarade missionären som var röd öfver den gamle veteranens vänskapsbetygelser.

— Farväl Gabriell! sade flickorna, suckande och med tårar i ögonen.

— Farväl mina systrar, sade Gabriel, hvarestefter han gick ut med Rodin, som icke hade förlorat ett ord eller en min af hela detta samtal.

Två timmar derefter hade Dagobert och flickorna lemnat slottet, för att begifva sig till Paris. De visste icke att prins Dschalma qvarstannade på Cardoville, emedan han var för svag att kunna fortsätta resan.

Mestizen Faringi blef kvar hos prinsen; han sade sig ej vilja öfverge sin landsman.

FEMTE AFDELNINGEN.

GATAN BRISE-MICHE.

I.

DAGOBERTS HUSTRU.

Vi ledsage nu läsaren till gatan Brise-Miche, till Dagoberts hustru, der följande scen tilldrager sig dagen efter den, då de skeppsbrutne blefvo upptagne i slottet Cardoville.

Ingen gata kan vara mörkare och dystrare än gatan Brise-Miche, som sträcker sig från gatan Saint-Merry till det lilla klostertorget utanför kyrkan.

Brise-Miche kallas gata, men borde egentligen heta gränd, emedan den ej är mer än åtta fot bred. Den ligger liksom infattad mellan tvenne svarta bristfälliga murar, hvilkas oerhörda höjd till en stor del beröf-

var den både ljus och luft. Knappast förmår en och annan stråle af solen intränga der under de längsta dagarna af året; också är under hela hösten och vintern detta slags aflånga håla, belagd med knaggliga stenar, uppfylld af en isande och genomträngande dimma.

Klockan var ungefär åtta på aftonen, då vid det rödaktiga matta skenet från en dunkel lykta som knappast förmådde tränga genom den tjocka vinterdimman, tvenne män stannade vid en af de ofvannämnda höga murarne och vexlade några ord med hvarandra.

— Således är det riktigt säkert, sade den ene, att ni står kvar på gatan, tills ni sett dem gå in i huset N:o 5?

— Det förstås, svarade den andre.

— Och för att då vara aldeles viss på saken, skall ni, så snart ni sett dem gå in, springa upp till Fransiska Baudoin, ni vet . . .

— Ja, och göra mig ärende med att fråga om det icke är der som den puckelryggiga sömmerskan bor, systemen till den der varelsen, som fått öknamnet Bacchanal-drottningen.

— Mycket rätt. Hvad denna sednare angår, så måste ni af den puckelryggiga utleta hvar hon bor, ty det är ytterst angeläget. Detta slags qvinnor flytta som fåglarna och man har snart förlorat spåret efter dem.

— Var lugn; jag skall ej släppa puckelryggen, förrän hon säger mig hvar hennes syster bor.

— Godt. För att ingifva er mod, så lofvar jag vänta er på krogen midt emot klostret, der vi skola dricka ett glas glödgadt vin vid er återkomst.

— Det är ej att säga nej för, ty det är fan så kallt och mörkt i afton.

— Tala icke derom. I morgons frös vattnet för mig i vigvattenkärlet, och jag satt styf som en mumie på min stol vid kyrkodörren. Ack, min gosse! att utdela vigvatten, det är ej att dansa på rosor det.

— Ja, men lyckligtvis är det goda sportlar dervid . . .

— Ja, se så, faryväl . . . Glöm icke N:o 5 . . . den der lilla gängen bredvid färgarens bod.

— Jag vet, jag vet.

Och de båda karlarna åtskiljdes.

Den ene vandrade till klostertorget, medan den andre styrde sin kosa till den motsatta ändan af gränden, der Sains-Merrygatan tar vid. Han behöfde dock icke gå långt förrän han fann den nummer han sökte. Det var ett högt och smalt hus af dystert och eländigt utseende, liksom alla husen der på gatan.

Nu började mannen att spatsera fram och tillbaka, utanför huset N:o 5.

Om det yttre af dessa fattigmans boningar redan var mothjudande, så var det dock ett intet mot det inres mörker, bräcklighet och uselhet. Huset N:o 5 var isynnerhet förfallet, snuskigt och osundt, så att det var jemmerligt att se. Vattnet, som droppade ur murarne, flöt ned i den mörka trappan och gjorde den slipprig. I den trånga förstugan hade man lagt en halmkärve för att derpå aftorka skorna, men denna halm, som längesedan var förvandlad i gödsel, ökade ännu mer den ohyggliga

stanken, förorsakad af fukt, brist på luft, och af utdunstningen från några hemliga rum, anbragta i trappan. Genom några små springor i muren bär och der inträngde sparsamt ett par matta ljusstrålar, så mycket att man med yttersta möda kunde vägleda sig i den branta trappan.

I detta kvarter, ett af de folkrikaste i Paris, äro de mörka, kalla, osunda husen för det mesta fullproppade med folk af den arbetande klassen, som bo der, sammanträngda.

Det hus, hvarom vi nu tala, hörde till detta slags otrefliga och likväl beständigt upptagna boningar. På nedra botten bodde en färgare. De vidriga utdunstningarne från hans kittlar och pannmurar bidrogo ej litet att öka den ohelsosamma lukten i detta eländiga hus. En, två och tre trappor upp bodde små hushåll, bestående af handverkare och sådana personer, som bo 5 å 6 i hvarje rum och arbeta tillsammans. I fjerde våningen hade Fransiska Baudoin, Dagoberts hustru, ett rum, men hennes son, Agricola, bodde ännu högre, d. v. s. — han hade en liten vindskammare, fem trappor upp.

Det är i Fransiska Baudoins boning vi nu skola inträda.

Ett talgjus upplyste denna tarfliga bostad, bestående af ett rum och ett litet kontor. Tapeterna voro af groft, gråaktigt papper, fastklistradt på murarne samt på många ställen sprucket af fukten. Små gardiner, bestående af rödt och hvitt kattun, och fästade vid jernstänger, suto för de små fönstren, hvilkas rutor voro illa kittade, men väl tvättade. Vid ena ändan af rummet stod en rund kamin af gjutet jern, der gumman lagade sin mat. På en kommod af simpelt träd, gulmålad med bruna ådror, stod ett litet hus af jern, ett skicklighets- och tålmodis prof af Agricola Baudoin, Dagoberts son. En Kristusbild af gips, hängande på väggen och omgifven af vigda bokträdsqvistar, samt några groft målade helgonbilder i glasramar, antyde soldathustruns fromma vanor. Ett af dessa stora, gammalmodiga valnötskåp med bildhuggeri, som man ännu stundom finner i gamla hushåll, stod midtemellan de båda fönstren; en gammal länstol, beklädd med grönt, nederländskt sammet (den första skänk Agricola gifvit sin mor), några röstolar och ett arbetsbord, hvarpå lågo flera säckar af buldan, utgjorde för öfrigt möblerna i rummet. En maskstungen dörr, som förde till det lilla kontoret innanfore, stod halföppen. I detta kontor förvarades en hop kökskärl och åtskilliga andra husgerädsaker.

Så fattig och ömklig denna kammare än må synas, kan blott en ringa del af den fattiga arbetareklassen skryta med att äga hvad här fanns; ty sängen var försedd med två madrasser, två kuddar, ett par grofva, men snygga lakan och ett varmt täcke. Det stora skåpet innehöll ganska många linne- och klädespersedlar och dessutom bebodde ju Dagoberts hustru helt ensam detta stora rum, då annars flera ärliga och arbetsamma människor måste nöja sig med att bo tillsammans i en ännu mindre kammare, för att der arbeta, ligga, laga mat, m. m., skattande sig lyckliga om de kunna gifva gossarne och flickorna särskilda bäddar — lyckliga om deras täcken och lakan ej äro på pantlån-kontoret (*Mont-de Piété*).

Fransiska Baudoin satt på en pall framför den lilla jernkachelugnen, som i detta dragiga rum spridde en alltför otillräcklig värme, helst under denna kalla årstid. Hon var sysselsatt med att tillaga aftonmåltiden åt sin son Agricola.

Dagoberts hustru var omkring femtio år gammal. Hennes klädsel bestod denna afton af en kattunströja med blå botten och små hvita blommor, en kjortel af brunt kamlott, samt ett randigt bomullsförkläde. På huvudet bar hon en hvit mössa, knuten under haken.

Hennes ansigte var blekt och magert, men dragen voro regelbundna, och det hela bar stämpeln af undergifven fromhet och ousäglig godhet. En bättre, en omtänksamare mor än hon var, kunde omöjligen finnas. Utan andra tillgångar än sina händers arbete, hade hon uppfoßt icke allenast sin son, Agricola, utan äfven Gabriel, ett fattigt hittebarn, som hon hade haft det beundransvärda modet och den rörande människokärleken att antaga sig.

I sina yngre dagar hade hon, så till sägandes, dragit vaxel på sin tillkommande helsa, i det hon under tolf års tid trälade med det mest trängna arbete och umburit allt hvad umbäras kunde, ja — icke sällan det nödvändiga. Och på den tiden (det var för den arbetande klassen en tid af riklig inkomst, i jämförelse med den nuvarande) kunde Fransiska, hvarje dygn genom femton timmars tråget arbete, förtjena femtio sous. På detta sätt hade hon varit i stånd att uppfostra de båda gossarne.

Efter förloppet af dessa tolf år, var hennes helsa förstörd och hennes krafter nästan uttömda; men hennes båda söner (som hon kallade dem) hade imedlertid aldrig lidit brist på någonting och derjemte erhållit en uppfostran, så god som fattigt folk kan bestå sina barn. Agricola kom i lära hos herr Hardy och Gabriel gick in i seminarium, och det just genom herr Rodins ifriga rekommendation. Sedan år 1820 ungefär, hade Rodin umgäts mycket och haft mycket att göra med Fransiska Baudoins biktfar, hvilka ägde hela hennes förtroende; ty den goda qvinnan var utmärkt gudfruktig, ehuru föga upplyst.

Fransiska hörde till dessa englagoda varelser, hvilkas himmelska godhet och rena enfald göra dem till martyrer af försakelse och uppoffring. gränssande ända till hjeltemod. Hon var en af dessa oskyldiga själar, hos hvilka hjertats instinkt uppfyller förståndets plats. Hennes enda fel, eller snarare den naturliga följderna af hennes i mörker famlande gudaktighet, var den envishet, hvarmed hon höll sig fast vid allt hvad hennes biktfader sade henne. Under långa år hade hon vant sig att anse honom för sitt orakel. Ingenting i världen kunde förmå henna att en härsmån afvika från hans bud och föreskrifter. Om det hände att någon kom att tala derom och ville afråda henne från denna blinda lydnad, så blef hon ledsen; men hon förifrån sig ej: hennes motstånd var saktmodigt, utan vrede, utan häftighet, mildt som hennes karakter, lugnt som hennes samvete, men också liksom det — oryggligt. Hvad hon en gång föresatt sig, så vida det angick religionssaker, var för henne likt en helig ed och hela världens förenade makt skulle ej förmått henne att derifrån afvika.

Fransiska Baudoin var, med ett ord, en af dessa rena, okunniga och lättrogna varelser, som stundom kunna, sig sjelfva ovetande, blifva förfärliga skaderedskap i skickliga och farliga händer.

Sedan längre tid tillbaka tvangs hon af sin helsas aftagande och i synnerhet af sin försvagade syn, att inskränka sin arbetstid till endast två eller tre timmar på dagen. All den öfriga tiden egnade hon åt kyrkan.

När nu Fransiska hade fått maten färdig, reste hon sig upp, gick till bordet, tog undan några af de grofva säckarne och dukade på ena hörnet åt sin son, med utmärkt noggrannhet och moderlig ömsorg. Hon gick till skåpet och framtog derutur en skinnpåse, innehållande en gammal hucklig silfverbägare och en kuvert, så nött, att skeden var hvass, som en knif. Omkring tallriken, som var beständ af hennes son, placerade hon nu dessa silfverpjeser, hvilka hon på sin bröllopsdag fått af Dagobert. Men snart återvände hon och beskådade dem ånyo, hvarefter hon tog den ena efter den andra och torkade dem väl på en ren handduk.

Dessa silfversaker utgjorde den goda hustruns dyrbaraste egendom; icke så mycket för det lilla penningevärdets skull, som icke mer för de lifvfu minnen, som dervid voro fästade. Också hade hon fallt bittra tårar, då hon någon gång nödgats, i följd af sjukdom eller bristande arbetsförtjenst, bära till Mont de Piété denna för henne så heliga kuvert och bägare.

Fransiska framtog dessliques från nedersta hyllan af skåpet en butelj vatten och en butelj vin, den sednare till hälften fylld, och ställde dem båda utmed sin sons tallrik, hvarefter hon åter gick till kakelugnen, för att se efter maten.

Ehuru Agricola ej ännu hade dröjt långt öfver tiden, såg man dock modren med otålighet och ängslan blicka åt dörren. Hennes ansigte bar stämpeln af djup bedröfvelse och på hennes röda ögon syntes att hon nyligen hade gråtit.

Den fattiga qvinnan hade, efter en lång och plågsam ovisshet, ändtligen blifvit öfvertygad om att hennes ögon, som länge varit dåliga, snart skulle bli så svaga, att hon icke alls kunde arbeta. Efter att i början hafva varit en utmärkt skicklig linnesömmerska, hade hon, i samma mån som hennes syn försvagades, nödgats sysselsätta sig med gröfre sömnader, och förtjensten hade, naturligtvis, minskats i mån derefter. Slutligen hade hon måst emottaga säckar att sy; säckar för kronans räkning, för hvilka hon fick två sous stycket, och ändå måste hon bestå träden. Detta arbete var mycket svårt och hon kunde på sin höjd sy tre säckar om dagen, d. v. s. att hennes dagspenning steg till sex sous.

Man ryser med skäl då man tänker på det oräkneliga antalet af fattiga qvinnor, hvilkas krafter äro af ansträngning, ålder, sjukdom, nattvak och försakelser, så medtagna, att de med hela sitt arbete knappast äro i stånd att förtjena ens en så ringa dagspenning. Deras inkomster minskas i samma mån som behofven tillvexa, som nya behof framkallas af ålderdom och sjuklighet.

Fransiska Baudoin var dock lycklig nog att i sin son hafva ett säkert stöd. Som han var en skicklig och flitig arbetare, hvilken förstod att

hushålla med och klokt använda de af herr Hardy beviljade tillräckliga arbetslönerna, uppgick hans förtjenst till sex francs om dagen, således mer än dubbelt mot hvad arbetare vid andra fabriker kunde förtjena. Han hade således kunnat ganska godt försörja sig och sin mor, äfver om hon förtjent ingenting.

Men denna goda qvinna, som var så märkvärdigt hushållsaktig, att hon oftast nekade sig det nödvändiga, hade dock, sedan hon tagit sig före att dagligen vistas flera timmar i kyrkan, blifvit ända till galenskap slösaktig, i fråga om sakristian.

Det förgick nästan ingen dag, då hon icke lät läsa messor och bränna vaxljus, än för Dagoberts skull, från hvilken hon så länge varit skild, än för sin sons själafrid och salighet, ty hon hade fått den inbillningen, att den unge mannen vandrade på förderfvets breda väg. Agricola hade ett godt, ett ädelt hjerta; han älskade och vördade sin mor, och den känsla han hyste för henne var så öm, så full af rörande tillgifvenhet, att han aldrig tillät sig en klagan deröfver att en stor del af hans veckpenning, den han ordentligt lemnade henne hvarje lördag, åtgick till kyrkan. Endast någon gång föreställde han modren, med lika mycken vördnad som ömhet, huru mycket hans hjerta led af att se henne, vid sin ålder och med sin svaga helsa, underkasta sig så många försakelser och umbära så mycket, endast för att kunna bestrida de kyrkliga utgifterna, den kostsamma andakten.

Men hvad kunde han vidare säga åt sin förträffliga mor, då hon, med tårar i ögonen, svarade honom:

— Mitt barn, hvad jag gör, det gör jag för din fars och för din eviga salighet.

Att med Fransiska vilja orda om det större eller mindre inflytande, som vaxljus och messor kunde hafva på den gamle Dagoberts närvarande eller tillkommande lycksalighet, hade varit att väcka en af dessa ömtaliga frågor, dem Agricola, af vördnad för sin mor och för hennes tro, föresatt sig att aldrig vidröra. Han underkastade sig således den smärtan att ej få se henne omgifven af allt det välstånd, hvaraf han så gerna velat se henne njuta.

Medan Dagoberts hustru satt bedröfvad vid sin matpanna, hördes en sakt knackning på dörrn. Fransiska ropade: stig in, och dörrn öppnades.

II.

BACCHANAL-DROTTNINGENS SYSTEM.

Den person, som nu inträdde till Dagoberts hustru, var en ung flicka af omkring aderton års ålder. Hon var ovanligt liten och mycket, mycket ofärdig. Utan att vara hvad man egentligen menar med puckelryggig, liknade hon dock en sådan, ty hennes rygg var alldeles hvälfd, bröstet djupt insjunket och hufvudet intryckt mellan axlarna. Och likväl var hon ej fränstötande, ty hennes ansigte, churu långt, blekt, magert och fint koppärrigt, uttryckte på en gång mycken godhet och mycken sorgsenhet; hennes blå ögon sågo på en gång goda och förståndiga ut,

och genom en besynnerlig naturens nyck hade hon ett ojemförligt skönt, kastanjebrunt hår, som i en tjock fläta prydde den olyckliga flickans nacke, och hvilket den skönaste verldsdam skulle varit stolt att äga.

Hon bar en gammal korg i handen. Ehuru hon var dåligt klädd, var hon dock ganska ren och man såg huru snyggheten och ordningssinnet hos henne så mycket som möjligt bekämpade den stora fattigdomen. Ehuru kallt det var, hade hon ej annat på sig än en gammal kattunsklädnings; dennas grundfärg hade genom mycken tvättning blifvit något obestämd, och mönstret utplånadt.

På den olyckliga varelsens lidande ansigte kunde man läsa undergifvenhet och mildhet, vanan vid allt slags elände, alla slags smärtor, allt slags förakt, ty alltifrån hennes sorgliga barndom hade speord och elakt skämt förföljt henne. Hon var som redan nämnt är, mycket ofärdig; och med anledning häraf hade man gifvit henne namnet *la Mayeux*); slutligen fann man detta fula namn, som i hvarje ögonblick erinrade henne om hennes ofärdighet, så naturligt, så passande för henne, att hon aldrig fick heta något annat. Till och med Agricola och hans mor, hvilka voro mot henne lika goda och medlidsamma, som andra voro elaka och förargliga, hade så vant sig vid namnet *la Mayeux*, att de aldrig benämnde henne annorlunda, ehuru de visst voro långt ifrån att vilja sära och bedröfva henne.

La Mayeux — vi vilja äfven kalla henne så — var född i detta hus, der Dagoberts hustru hade bott i några och tjugo års tid; den ofärdiga flickan var således så godt som uppfostrad tillsammans med Agricola och Gabriel.

Det gifves menskliga varelser, hvilka från vaggan till grafven äro dömda till olycka och lidande. För att göra den stackars *la Mayeux*'s lyten ännu mera i ögonen fallande, ville ödet att hon skulle hafva en utomordentligt vacker syster, på hvilken modren, *Perrine Soliveau*, en ka efter en afsigkommen handlande, slösade all sin ömhet, all sin blinda och till galenskap gränsande moderskärlek, under det hon för sin yngre, af naturen vanlottade dotter hyste endast kallsinnighet och vedervilja. Denna kom ofta och gret hos *Fränsiska*, som tröstade och uppmuntrade henne, och som, för att förströ henne under de långa vinterqvärlarne, lärde henne att läsa och sy.

Gabriel och Agricola hade, genom deras goda mors exempel, vant sig vid medlidande med den stackars flickan, så att de verkligen höllo af henne och, så ofta de kunde, togo hennes beskydd mot andra barn, hvilkas största nöje var att plåga, göra narr af, ja — till och med slå den stackars lilla *Mayeux*.

Denna var femton år gammal och hennes syster *Celia* sjutton, då deras mor dog och lemnade de båda flickorna i den yttersta fattigdom.

Celia var qvick, flitig, skicklig, verksam, men bildade, äfven på karakterens vägnar, en fullkomlig motsats till sin syster, emedan hon var liflig, rörlig, glädlig och yr. Hon var en af dessa naturer, hos hvilka

*) Den kulryggiga.

lifsandarne öfverflöda, som behöfva luft, rörelse, nöjen. I öfrigt var Celia en beskedlig flicka, ehuru förfärligt bortskämd af den dåraktiga modren.

Celia lyssnade i början till hustru Baudoins visa råd; hon tvingade sig att underkasta sig sitt öde, lärde sig sy och arbetade, liksom systemen, under ett helt års tid; men, ur stånd att längre uthärda de grymma försakelser som hennes otillräckliga arbetslön ålade henne: ur stånd att finna sig i att, oakadt sitt mer än trägna arbete, svälta och frysa: gaf Celia vika för frestelsen. Flickan var ung, vacker, liflig, omgifven af förförelser, lockande förförelser för henne, ty man lofvade gifva henne medel till att ständigt äta sig mätt, att ej behöfva frysa, att vara snyggt klädd och att ej behöfva uti en osund håla arbeta femton timmar på dygnet. Celia hönhörde således en prest, som sedan öfvergaf henne, hvarefter hon inlät sig i bekantskap med en handelsbokhållare, den hon, i sin ordning, öfvergaf, för en resande handelsbetjent, som hon sedan glömde för andra gunstlingar.

Efter ett års förlopp, ett år af beständiga ombyten, hade Celia blifvit en verklig drottning i de större sammankomster, som grisetter, studenter och handelsbetjenter höllo, och hon förvärfvade på deras baler en stor namnkunnighet genom sin beslutsamma karakter, sin verkligt originella qvickhet och sin outsläckliga törst efter nöjen, men framför allt genom sin galna och bullersamma glädtighet, hvarigenom hon fick tillnamnet *Bacchanal-Drottningen*; hon gjorde sig i allo förtjent af detta egna slags drottningvärdighet.

Efter Celias besynnerliga upphøjelse hörde den stackars Mayeux alltför sällan talas om sin äldre syster; hon saknade henne ömt, men fortfor att i stillhet arbeta, förtjenade med yttersta möda fyra francs i veckan. Den fattiga flickan, som af hustru Baudoin lärt att sy slätsöm, förfärdigade skjortor för arméen. Man betalade henne tre francs dussinnet, och då måste hon fälla dem, sy ihop dem, påsätta kragarne, sy steglappar, knapphål och knappar. Om hon var ytterst flitig, under femton timmar i dygnet, kunde hon kanhända sy fjorton eller sexton skjortor på åtta dagars tid. Fyra francs var således frukten af en hel veckas otroliga ansträngningar.

Och ändå var icke denna stackars flicka den enda sålunda vanlottade; — nej, tusen sömmerskor utom henne förtjenade och förtjena ännu i dag icke mer än hon. Vid betalandet af qvinliga handarbeten råder en gränslös, en barbarisk orättvisa och känslolöshet. Qvinnor, som sy, erhålla hälften mindre än karlar, som sysselsätta sig med sömnader, d. v. s. skraddare, handskmakare och de som göra västar — utan tvifvel derföre, att qvinnorna arbeta mera träget; eller kanske derföre, att de äro mer svaga, mer ömtåliga, hvartill kommer att de, ofta i egenskap af mödrar, hafva ökade lefnadsbehof.

La Mayeux lefde således med fyra francs i veckan. Hon lefde — det vill säga att när hon arbetade ytterst flitigt, tolf till femton timmar hvarje dygn, kunde hon möjligen värja sig från att så snart dö af hunger, köld och elände, ehuru hon underkastade sig alla möjliga försakelser.

Försaker? — Nej, detta ord motsvarar ej begreppet om ett så ständigt och oafbrutet umbärande af allt som erfordras till underhållande af helsan, ja, af lifvet: umbärande af luft, af ett läckfritt tak öfver hufvudet, sund och tillräcklig föda, samt varma kläder. *Dödande af alla lekamliga behof* vore snarare rätta ordet för denna ständiga brist på allt hvad en ärlig, flitig och arbetsam människa billigtvis borde kunna fordra i ett väl organiseradt samhälle, emedan civilisationen har beröfvat henne all rätt till den ringaste jordtorfva, och ett par friska armar äro hennes enda fädernearf.

Den vilde njuter ej de fördelar, dem civilisationen förlänar; men åtminstone har han lof att af skogens djur, af luftens fåglar, af flodens fiskar och af jordens frukter hemta sin näring, äfvensom ingen förmenar honom att medelst afhuggande af skogens träd skydda sig mot kolden.

Den civiliserade, som födes arflös, äfven i fråga om dessa Guds gåfvor; den civiliserade, som ansér all äganderätt helig, borde dock för sitt mödosamma arbete, hvarmed han bidrager att rikta det allmänna, kunna fordra en lön, tillräcklig för att lefva sundt och människolikt, — ingenting mer och ingenting mindre. Ty kan det väl kallas *lefva*, då man oupphörligt framläpar sig på denna gräns mellan lifvet och grafven, då man oallätligen kämpar mot köld, hunger och sjukdom?

Och för att visa huru långt det kan gå, detta *dödande af alla lekamliga behof*, hvartill det obevekliga samhället, genom sin obarmhertiga likgiltighet för alla frågor, som derom väckas, dömer tusende sinom tusende redliga och arbetsamma människor, vilja vi undersöka på hvad sätt en fattig flicka kan lefva med fyra francs i veckan. Vi få då tydligen och ögonskenligen se huru det allmänna eländet bland de arbetande klasserna skulle kunna till en stor del afhjelpas genom rättvisa åt arbetet, genom en förnuftig reglering af arbetslönerna.

Kanske skall man då, något mer än som vanligen sker, hafva aktning för dessa olyckliga varelser, som med undergifvenhet uthärda detta tillstånd af marter, hvilket dock lemnar dem tillräckligt lif öfrigt, för att erfara alla menskliga lidanden.

Ja — ty att lefva för det priset — det kan kallas dygd. Ett så organiseradt samhälle, ett samhälle, som kan tåla se och som kan ålägga en del af sina medlemmar så mycket elände — ett sådant samhälle har förlorat all rätt att tadla dessa olyckliga, som, sälja sig icke af lastbarhet — men nästan alltid derföre att de frysa och svälta.

Se här huru den unga flickan lefde med sina fyra francs i veckan. Nedanstående räkning fanns en dag i hennes lilla kammare, ty en söndagsafton, då hon mot vanligheten tog sig liten ledighet, hade hon roat sig med att uppteckna sina små utgifter, för att sjelf se och äfven visa sina grannar huru hon hushållade med sin veckopenning:

Tre kilogr. (omkring 7 skålpund) groft bröd	84 centimer.
Två ämbar vatten	20 »
Ister, eller flott (smör är för dyrt)	50 »
Grått salt	7 »
En boisseau (nära tre kappar) kol	40 »
En litre (omkring en tredjedels kanna) torra grönsaker	50 »
Tre litres potates	20 »
Ljus	55 »
Tråd och nålar	25 »

Summa 3 francs 9 centimer.

Och ändå, för att bespara bränsle, kokade la Mayeux högst två till tre gånger i veckan ett slags soppa i en liten panna i kakelugnen; alla de öfriga dagarna åt hon kall mat.

Återstod således för den stackars flickan till hyra, ved och kläder, endast 91 centimer (20 sk. bko) i veckan.)

Lyckligtvis bodde hon för godt köp, och ensam, ty Agricola hade, för att skona hennes utmärkta granulagenhet, ackorderat med portvakten, som åt henne uthyrde mot 12 francs för året, ett litet vindsrum, jemnt så stort att hennes usla säng fick rum, tillika med ett bord och en stol. Egentligen kostade rummet 50 francs i hyra, men Agricola betalade de 18 francs, utan att la Mayen någonsin visste det. Samedelst besparade han henne i hvarje månad 1 franc 70 cent.; men ändock återstod för la Mayeux endast omkring 1 franc 70 centimer i månaden för öfriga lefnadsbehof.

Hvad de talrika sömmerskor angår, hvilka icke äro så lyckliga, hvilka icke hafva, som la Mayeux, en hemlig välgörare, måste de, då de hafva hvarken familj eller bostad, för två eller tre sous hyra sig en eländig sängplats öfver natten, den de dela med någon af sina olyckliga likar, i något möbleradt rum, der fem à sex sängar finnas, de flesta upptagna af karlar, de der vanligen äro värdar på stället. I trots af den vedervilja, som en hederlig och ren flicka måste hysa för sådana allmänna nattqvarter, måste dock de fattigaste bland sömmerskorna finna sig uti att begagna dem. En som hyr ut nattherbergen kan ej dela sin bostad uti mans- och fruntimmersrum.

*) Några af dessa statistiska uppgifter, dem vi låtit underställa en sträng pröfning, och som befinnas ännu mindre bedröfliga än verkliga förhållandet oftast är, äro lånade ur en uppsats af mekanisten Janoma, allmångjord uti Roche Populaire, en af handverksarbetare skrifven och af boktryckerikonstförvanden Duquesne tryckt tidskrift, hållen i en ganska sansad och ädel ton.

Herr Janoma tillägger, och beklagligen har han ganska rätt:

”Vi hafva sett qvinnor och barn lefva hela månader af ett slags soppa, utan smör eller flott. Den bestod af bröd, som de kokade sönder i vatten, hvaruti de lade en näfve salt.”

Herr Janoma anmärker vidare ganska riktigt, att sömmerskan kan icke köpa sina förnödenheter annat än i minut, emedan mästaren eller fabrikanten icke alltid har arbete att gifva henne. Således är hon tvungen att köpa en mark bröd, för en suo salt, ett ljus, o. s. v. Detta blir alltid för henne en förlust, som kommer minuthandlaren till godo.

Vi tillägga, vi, att den fattige nästan alltid betalar dubbelt mot den rike, emedan den förre är nödsakad att köpa i minut och för kontant. Således blir en famn ved, som köpes knippvist, 75 francs dyrare för den fattige, än för dem som hafva råd att köpa den hel och hällen.

För att en sömmerska må kunna lägga sig till möbler, måste hon hafva 30 å 40 francs kontant, huru usla effekter hon än må köpa. Huru skall hon möjligen kunna kopspara så mycket, då hela hennes förtjenst under en vecka ej uppgår till mer än 4 å 5 francs, hvilket — vi upprepa det ännu en gång — knappt är tillräckligt att någorlunda värma och skyla henne, samt släcka hennes hunger.

Nej, nej; den olyckliga måste underkasta sig hela obehaget af en sådan allmän bostad. Också bortnöttes innan kort den medfödda kyskhetskänslan, blygsamheten, detta naturliga begrepp om sedlighet, som hittills varit hennes enda skydd mot lasten. Snart börjar hon att anse denna last endast som ett medel att förbättra sin odrägliga lott. Hon ger vika för frestelsen . . . Men hvarje lycksökare, som kommit sig upp från intet och bli i stånd att gifva sina döttrar en guvernant, skriker öfver förderfvet och osedligheten hos de ringare klasserna.

Och ändå är dessa beklagansvärda sömmerskors belägenhet *lycklig*, så länge de äro friska och hafva arbete.

Men om arbete fattas under en eller två dagar — om de blifva sjuka? . . .

Sjukdom måste nästan alltid oundvikligen uppkomma af bristande eller ohelsosam föda, af brist på luft, hvila, bekvämlighet; denna sjukdom eller sjuklighet, som dessa stackars varelser småningom åsamka sig, är oftast af en så nervförsvagande natur, att den slutligen för alltid hindrar dem att arbeta, men ändå icke tillräckligt farlig för att skaffa dem en sjuksäng på hospitalet.

Denna *arbetstönernas otillräcklighet*, den enda källan till så mycket, så orhördt, så rysligt elände, källan till en mängd laster och brott — denna otillräckliga arbetslön, särdeles för kvinnorna, är allmän öfver hela Frankrike. Här är icke fråga om *individuellt* elände, utan om det elände hvari hela *klasser* äro försänkta. Den skildring vi gjort af la Mayeux, framställer i kort sammandrag det moraliska och materiella tillståndet af tusentals människovarelser, nödsakade att i Paris lefva med fyra francs i veckan.

Den stackars sömmerskan lefde således ytterst eländigt, oakadt de välgerningar hon njöt af Agricola, och hvarom hon icke hade ringaste aning. Hennes helsa, af naturen klen, hade deraf, att hon for så illa, betydligt aftagit. Och det oakadt, påstod hon sig förtjena mer än hon verkligen gjorde, dels derföre att hon, ehuru okunnig om Agricolas ädelmod, ej ville med klagan besvara sina deltagande vänner och ville, så mycket möjligt var, afböja de små tjänster de tillbjödo henne, och hvilka tjänster voro henne mera plågsamma än glädjande, då hon visste att Fransiska och hennes son sjelfva voro så fattiga — dels derföre att hon, i följd af sin medfödda grannlagenhet, ännu mera stegrad genom lidanden och förödmjukelser af alla slag, fann sig djupt sårad af ett för stort medlidande, äfvensom af hvarje slags välgerning.

En källa till dubbelt lidande för den stackars flickan var, att i denna vanskapliga kropp bodde en älskande och varm själ, ett odladt sinne,

odladt ända till poesi. Skyndom oss dock att tillägga, det hon till större delen hade det dagliga umgänget med Agricola Baudoin att tacka för denna hos kvinnor af hennes stånd sällsynta själslyftning.

Den fattiga flickan hade varit den som aldrig förtroende af den unge smedens poetiska försök; och när han med henne talade om det utsägliga behaget af några stunders hvila, efter en dag af tungt och mödosamt arbete, när han omtalade huru han medelst sina poetiska drömmier gjorde hvilostunderna dubbelt angenäma, tyckte den unga sömmerskan att äfven för henne, som var så ensam, så lemnad åt sig sjelf, skulle en sådan förströelse vara en rik källa till tröst.

Således började äfven hon fundera på skaldekonsten, och en dag, då Agricola nyss hade läst för henne några af honom författade verser, rodnade la Mayeux, stammade, log blygt och anförtrodde honom slutligen att äfven hon vågat ett poetiskt försök.

Hennes verser saknade visserligen både rytm och klang; men de voro enkla och rörande, som en klagan utan bitterhet, utgjuten i skötet af en vän. Från den dagen rådfrågade Agricola och hon hvarandra om sina verser och uppmuntrade hvarandra ömsesidigt. Men utom honom var ock ingen människa i världen underrättad om le Mayeux's poetiska anlag, helst hon i följd af sin utomordentliga blyghet ansågs för fjäskig.

Att den vanlottade flickans själ var stor och ädel, bevisades bäst deraf, att i hennes okända verser aldrig framskymtade den aldri ringaste gnista af hat eller bitterhet mot det olyckliga öde, hvars offer hon var. Hennes poesi var visserligen idel klagan, men en klagan utan harm, sorglig men mild, hopplös men undergifven; hennes qväden innehöllo framför allt utgjutelserna af en innerlig ömhet, ett smärtfullt deltagande, ett englalikt medlidande med alla de arma varelser, hvilka voro liksom hon dömda till fullhetens och fattigdomens dubbla börda.

Och dertill uttryckte hon ofta sin okonstlade och upprigtiga beundran för skönheten, och det utan afund, utan bitterhet . . . Hon beundrade skönheten som hon beundrade solen.

Men ack, det fanns många af la Mayeux författade verser, som Agricola icke hade läst och som han aldrig borde få läsa!

Den unge smeden var, utan att egentligen kunna kallas vacker, ganska intagande. Han hade ett manligt utseende, och ur hans friska ungdomliga ansigte talade godhet, mod, ett oförderfvadt sinne, ett ädelt varmt hjerta, en stilla och okonstlad glädthet, samt ett snille, ovanligt hos folk af hans klass.

Den unga flickan, som var uppfostrad tillsammans med honom, älskade honom, älskade så som en varelse kan älska, hvilken af fruktan för det grymmaste begabberi är nödsakad att djupt, djupt i sitt hjerta, innesluta sin kärlek. Och just derföre att hon så väl af sitt förnuft som af sin qvinliga grannlagenhet tvangs till detta sorgfälliga döljande af sina känslor, just derföre bemödade hon sig aldrig att fly denna allt mer tillvexande kärlek. Hvartill skulle väl det tjena, tyckte hon; hvem skulle väl någonsin få veta deraf? Hennes systerliga tillgifvenhet för Agricola,

hvarom han från barndomen var öfvertygad, kunde ju tillräckligt förklara hennes varma deltagande i allt hvad som rörde honom. Också var det ingen som förundrade sig öfver hennes ängest, då Agricola år 1830 hembars till sin mor, blodig och halfdöd, efter att tappert hafva deltagit i Julidagarnes strid.

Således hade Dagoberts son, villad af barndomskärleken hos la Mayeux, aldrig annat den egentliga kärlek hon hyste för honom och borde aldrig ana den.

Sådan var den fattiga, illa klädda flickan, som inträdde till Fransiska, medan denna var sysselsatt med tillagandet af sin sous aftonmåltid.

— Är det du min stackars Mayeux, sade Fransiska. Jag har ej sett dig på hela dagen, du har väl icke varit sjuk? Kom då hit och omfamna mig.

— Jag hade ett arbete, hvarmed det var mycket brådt, madam Baudoin, och det har jag just nu slutat. Jag går ned efter kol; behöfver ni ingenting?

— Nej mitt barn, tack skall du ha . . . Men du ser säkert att jag är mycket orolig . . . Klockan är half nio och Agricola är ännu icke hemma. Och sedan, tillade hon med en suck, sedan så . . . sörjer jag öfver honom. Han arbetar ihjel sig för min skull . . . Jag är mycket olycklig, min bästa Mayeux, . . . mina ögon äro alldeles förstörda . . . om jag arbetar en fjerdedels timma, så blir allting oredigt för mig . . . jag ser icke mer . . . ser icke alls . . . icke ens att sy säckar. Att ligga min son till last — det kostar grusligt på mig.

— Ack, madam Baudoin, om Agricola hörde er tala så!

— Jag vet väl att han då skulle bli ledsen. Den gode gossen tänker endast på mig; det är just det som gör min sorg ännu större . . . Och när jag tänker på att han, för det att jag icke vill flytta, afstår från alla de fördelar som hans kamrater ega hos herr Hardy, hans värdige och förträfflige hushonde, så . . . I stället att bo i detta hybblem, der det knappt är ljust midt på dagen, skulle han kunna ha, såsom de andra gessellerna, för ganska godt köp ett ljust och välförsedt rum, fritt från fukt och drag, väl eldad om vintern och luftigt om sommaren, och dertill med utsigt åt trädgården . . . han som är så kär i trän . . . utan att räkna den långa vägen härifrån och till hans verkstad, som är belägen utom staden, så att gossen skall gå sig trött, innan han hinner hit eller derifrån.

— Men den tröttheten glömmar han, så snart han omfamnar er, och dessutom vet han hur väl ni trifs i detta hus, der han är född. Men herr Hardy har ju tilljudit er att flytta till Plessy tillika med Agricola, och få bo i den nya för arbetarne uppförda byggnaden?

— Ja mitt barn . . . Men se då skulle jag öfverge den här församlingen, och dertill kan jag aldrig besluta mig.

— Tyst, tyst madam Baudoin, jag hör honom komma, sade la Mayeux rodnande.

Och hon hade rätt, ty en glad och klangfull sång hördes i trappan.